

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI

TÜRKÇE SÖZLÜK'TE EŞDİZİMLİ ÖGELERİN
SUNUMU VE GÖRÜNÜMLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Meltem AYABAKAN

Ankara-2015

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI

TÜRKÇE SÖZLÜK'TE EŞDİZİMLİ ÖGELERİN
SUNUMU VE GÖRÜNÜMLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Meltem AYABAKAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Gülsün Leylâ UZUN

Ankara-2015

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI

**TÜRKÇE SÖZLÜKTE EŞDİZİMLİ ÖGELERİN
SUNUMU VE GÖRÜNÜMLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gülsün Leylâ UZUN

Tez Jürisi Üyeleri

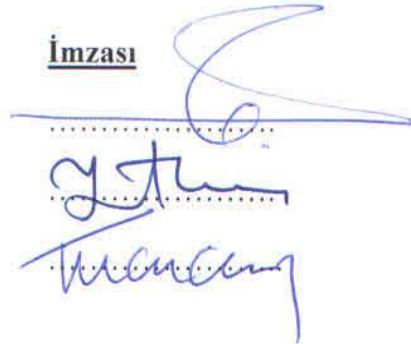
Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Gülsün Leylâ UZUN

Prof. Dr. Sera Yeşim AKSAN

Prof. Dr. Özgür AYDIN

İmzası

Tez Sınav Tarihi... **05.06.2015**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (11/06/2015)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

Meltem Ayabakan

İmzası

.....

Bu tez çalışması, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından desteklenmiştir.

ÖNSÖZ

Eşdizimlilik konusu, alanyazını araştırmalarında birçok araştırmacı tarafından tartışılmaktadır. Eşdizimlilik, serbest sözcük birleşimi ve deyimler başta olmak üzere diğer sözcük birleşimleriyle sıkça karıştırıldığı için araştırmacılar tarafından farklı açılardan incelenmiş ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Eşdizimliliğin farklı yollarla tanımlanması ve sınıflandırılması karmaşık bir konu olduğunun göstergesi olmakla birlikte, diller arasındaki yapısal farklılığın da bir göstergesidir. Farklı dillerde yapılan eşdizimlilik çalışmaları, diller arasındaki bu yapısal farklılığı açık bir biçimde ortaya koymakta ve eşdizimliliğin tüm dillerde aynı özellikleri göstermediğini kanıtlamaktadır.

Sözlükbilim ve sözlükçülük alanlarının öncelikli araştırma konusu olan eşdizimlilik dil eğitimi ve dil öğretiminde çok önemli bir yere sahiptir. Dildeki bir sözcüğün başka bir sözcükle birleşmesi ve bu birleşimin başka bir göndergeyi işaret etmesi birleşimin yeni bir anlama sahip olduğunu göstermektedir. Yeni anlamlı bu birleşimlerin öğrenilmesi konuşucuların dili etkili bir biçimde kullanmasını sağlamaktadır.

Eşdizimli sözcüklerin öğrenilebileceği birincil kaynak *sözlüklerdir*. Eşdizimlilerin, sözlüklere doğru bir biçimde yerleştirilebilmesi için ayrıntılı bir ön çalışma yapılması gerekmektedir. Bu tür bir ön çalışmanın yapılabilmesi için sözlükbilim ve sözlükçülük alanlarından yararlanmak gerekmektedir. Özellikle, sözlükçülük alanında yapılacak bir araştırma eşdizimlilerin tanımlanması, sınıflandırılması ve sözlüğe hangi kurallar çerçevesinde yerleştirileceği konusunda önemli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, eşdizimlilikle ilgili yapılan çalışmalar

eşdizimlilerin belirlenmesi, diğer sözcük birleşimlerinden ayrıştırılması ve sınıflandırılması için derlemlere başvurulduğunu göstermektedir. Bu çalışma, Türkçedeki derlem örneğinin incelenmesi aracılığıyla eşdizimli sözcüklerin belirlendiği, serbest sözcük birleşimi ve deyimlerden ayrıştırıldığı, eşdizimli sözcüklerin sınıflandırıldığı ve eşdizim türlerinin belirlendiği ilk tez çalışması olma niteliği taşımaktadır.

TEŞEKKÜR

Dilbilim alanında çalışmaya başladığım günden beri her zaman yanımda olan, engin bilgisiyle beni yönlendiren, değerli görüşleriyle bana ışık tutan, maddi manevi her anlamda desteğini benden esirgemeyen çok değerli sayın hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Gülsün Leylâ Uzun'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tez konumu belirlerken değerli görüş ve önerileriyle benden yardımını esirgemeyen ve kuramsal konularda bana hep destek olan sayın hocam Prof. Dr. Özgür Aydın'a çok teşekkür ederim. Ayrıca Dilbilim Bölümü'ne ilk başladığım günden beri her yönden bana destek olan, gerek ders konusunda gerekse günlük hayatta yaşadığım zorluklar karşısında beni yalnız bırakmayan kıymetli hocam Prof. Dr. İclâl Ergenç'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gerek tezimle gerekse dilbilim alanındaki diğer konularla ilgili her türlü sorunumda bana yol gösteren, dilbilim alanındaki bilgisini her zaman benimle paylaşan ve hep yanımda olan canım arkadaşım, dostum ve sevgili hocam Arş. Gör. İpek Pınar Bekâr'a çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin tez konularını sözlükçülük çalışmalarına yoğunlaştırmaları amacıyla yüksek lisans bursu vererek, bu tezin hazırlanmasına katkı sağlayan Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı'na ve Türk Dil Kurumu'na teşekkür ederim. Tezimle ilgili veri toplama sürecinde ve kaynak taramasında bana her türlü kolaylığı sağlayarak yardımcı olan Türk Dil Kurumu Kütüphane Müdüresi sayın Nilberk Yemişçi'ye, Türk Dil Kurumu Başkan

Yardımcısı sayın Ali Karaçalı'ya, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkan Vekili sayın Neşecan Uysal'a ve Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Türk Dil Kurumu çalışanlarına teşekkür ederim.

Eğitimim başta olmak üzere hayatta aldığım her kararda yanımda olan ve beni destekleyen, büyük emeklerle beni bugünlere getiren annem Nihâl Ayabakan'a, halam Aynur Ayabakan'a ve yanımda olamasa bile varlığını manen yüreğimde hissettiğim canım babam Mustafa Vedat Ayabakan'a en büyük teşekkürü borçluyum.

Meltem Ayabakan

Ankara, 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
TEŞEKKÜR.....	v
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Tezin Adı.....	1
1.2. Araştırma Problemi	1
1.3. Tezin Konusu	2
1.4. Tezin Amacı	3
1.5. Araştırma Soruları	4
1.6. Tezin Önemi.....	5
1.7. Yöntem ve Sınırlılıklar.....	6
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Eşdizim Kavramı ve Tanımları	7
2.1.1. Alanyazınındaki Eşdizim Kavramı ve Tanımları.....	8
2.1.1.1. Sözlüksel Eşdizimliler.....	12
2.1.1.2. Dilbilgisel Eşdizimliler	14
2.1.1.3. Alanyazındaki Diğer Eşdizim Sınıflandırmaları.....	16
2.1.1.4. Bu Çalışmada Kullanılacak Eşdizimlilik Tanımı ve Sınıflandırması	24
2.2. Sözcükler Arasındaki İlişkiler.....	25
2.2.1. Serbest Sözcük Birleşimleri, Deyimler ve Eşdizimliler.....	26

2.2.2. Eşdizimlilerin Temel Özellikleri.....	32
2.3. Sözlük, Sözlükbilim ve Sözlükçülük	35
2.3.1. Alanyazındaki Sözlükbilim ve Sözlükçülük Çalışmaları.....	36
2.3.1.1. Sözlüklerin Temel Özellikleri	37
2.3.2. Sözlük ve Eşdizimsel Görünümler.....	38
2.3.2.1. Eşdizimli Sözcüklerin Sözlüklerdeki Sunumunun Planlanması	44
2.3.3. Yabancı Dil Öğretimi ve Anadili Eğitiminde Eşdizimlilerin ve Sözlük Kullanımının Önemi	45
2.3.4. Sözlüklerde Eşdizimsel Kavramların Önemi ve Gerekliliği	47
3. BÖLÜM : VERİ OLUŞTURMA SÜRECİ VE VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	48
3.1. Veri Toplama Yöntem ve Teknikleri	48
3.1.1 Gözlemsel Veri Toplama Tekniğiyle Sözlüklerin Karşılaştırılması	48
3.2. Araştırma Evreni	49
3.2.1. Kullanılan Derlemler.....	49
3.3. Araştırma Deseni.....	50
3.4. Verilerin Çözümlemesi	50
3.4.1. İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Ögeler	53
3.4.1.1. İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sunuluş Biçimi.....	54
3.4.1.2. İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sınıflandırılması	60
3.4.2. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögeler	61
3.4.2.1. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sunuluş Biçimi	62

3.4.2.2. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sınıflandırılması	70
3.4.2.3. Türkçe Sözlüklerde Üçlü Eşdizimliler	71
3.4.2.3.1. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimsel Diziler ve Eşdizimsel Kümeler	72
3.4.2.4. Türkçe Sözlüklerde Katkısız Eylemler ve Eşdizimlilik	73
3.4.3. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Öğretimine İlişkin Çıkarımlar	74
3.4.4. Türkçe Sözlüklerde İncelenen Eşdizimli Ögelerin Sayısal Verileri	77
3.4.5. Derlemlerin Çözümlemesi	77
3.4.6. Türkçe Sözlük'te Katkısız Eylemlerin Eşdizimliliğine İlişkin Çıkarımlar	79
3.4.7. Türkçe Sözlük'te Üçlü Eşdizimlilerin Belirlenmesi	91
3.4.8. Türkçe Sözlük İçin Eşdizimli Madde Sunumlarına İlişkin Bir Öneri	99
4. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	228
KAYNAKÇA	231
ÖZET	242
ABSTRACT	243

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. TEZİN ADI

Türkçe Sözlük'te Eşdizimli Ögelerin Sunumu ve Görünümleri.

1.2. ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Eşdizimlilik (collacation) kolay ve anlaşılır görülmesine karşın, tanımlanması zor ve karmaşık bir konudur. Eşdizimlilik üzerine yapılan çalışmalar gün geçtikçe çoğalmış ve önem kazanmaya başlamıştır. Bu alanda yapılan çalışmaların artması da, eşdizim kavramının belirginleşmesine yardımcı olmuştur. Halliday (1966) tarafından bir sözcüğün birlikte olabileceği diğer sözcüklerle kurduğu dizimsel birlikler olarak tanımlanan eşdizim kavramının, sözcük öğretiminde önemli bir yere sahip olduğu, eşdizimli sözcüklerin Türkçe Sözlüklerde ele alınması gerektiği ve bu kavramın sözlüklerde yer almasının hem yabancı dil öğretiminde hem de anadili eğitiminde gerekli olduğu görüşü bu tezin çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Dildeki makro yapılar, mikro yapıların birleşmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, eşdizimlilik makro yapılara ulaşmak amacıyla kullanılan en temel kavramdır. Bu tezde, sözcükler arasındaki eşdizim ilişkileri incelenerek, bu ilişkilerin sözlükteki görünümleri ele alınacaktır. Son yıllarda pek çok araştırmacının dikkatini çeken, geniş bir araştırma alanına sahip olan ve sözcükler arasındaki eşdizim

ilişkilerinin incelenmesini sağlayan sözlükçülük (lexicography) ve sözlükbilim (lexicology) alanlarına ilişkin yöntemlerden de bu tez çerçevesinde yararlanılacaktır.

1.3. TEZİN KONUSU

Bu tezin konusunu Türkçe Sözlük'te eşdizimli ögelerin sunumu, bu örüntülerin sözlükte nasıl ele alınması gerektiği, sözlük kullanıcıları açısından eşdizimli yapıların önemi ve gerekliliği oluşturmaktadır. Sözlükbilim ve sözlükçülük alanlarına ilişkin yöntemlerden yararlanılarak, eşdizimlilik kavramının Türkçe Sözlüklere nasıl uygulanacağı araştırılacaktır.

Sözlük, bir dilin ya da dillerin sözcüklerini, söyleyiş ve yazılış şekilleriyle veren, sözcüğün kökenini esas alarak, sözcüklerin başka unsurlarla kurdukları sözleri ve anlamlarını, değişik kullanışlarını gösteren yazılı eserdir. Başka bir tanımla; bir dilin belli bir çağda ya da bütün çağlarda kullanılan sözcüklerini, terimlerini ve kalıp kullanımlarını (deyimler, kalıp sözler, deyişler, atasözleri vb.), abecesel düzen içinde, tanımları, örnek tümceleri, söylenişleri, kökenleri, dilbilgisi kategorileri, eşanlamlıları, karşıt anlamlıları, bir başka dildeki karşılıkları vb. içeren yazılı kaynaklardır (Gelişim Hachette). Sözlükle ilgili daha pek çok tanım bulunmaktadır. Bu tanımların geneline bakıldığında, bütün tanımların *sözcük* kavramı etrafında kurulduğu görülmektedir. Sözcük hakkında derin ve kapsamlı bir araştırmanın yapılabileceği, sözcüğün her yönüyle ele alınabileceği birincil kaynak da sözlüklerdir. Bir dilde sözcüklerin dolayısıyla da sözlüklerin bu kadar önemli bir yere sahip olması sözlük çalışmalarının gelişmesini ve buna bağlı olarak sözlükçülük

ve sözlükbilim alanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sözlükbilim, bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin sözvarlığını sözlük biçiminde ortaya koymaya yönelik, bu amaçla yöntemler geliştirerek uygulama yollarını gösteren bir dilbilim alanıdır (Aksan, 1982). Bir başka tanıma göre, bir dildeki sözlüksel birimleri, başka bir deyişle, anlambirimlerin sözlükbirim niteliği taşıyanları ile dilbilgisel olmayan ve sözlükbirimler gibi işlem gören çeşitli birleşimleri (bileşke birimler) dilbilim yöntemleriyle inceleyen, bu arada sözlük yapımının kuramsal sorunlarını ele alan bilimdir (Vardar, 1998). Verilen tanımlardan yola çıkarak sözlükbilimin, sözlüklerde ele alınan sözcük kavramını dildeki sözvarlığını temel alarak incelediği görülmektedir. Bir dildeki sözvarlığının incelenmesi için de öncelikle o dildeki eşdizimli sözcüklerin incelenmesi gereklidir. Çünkü bir dilin sözvarlığına tek sözcüklü ifadelerle birlikte çok sözcüklü ifadelerin de çözümlenmesiyle ulaşılabilmektedir.

1.4. TEZİN AMACI

Bu tezde, eşdizim kavramını Türkçe Sözlükler açısından ele almak ve tezin ulaşabileceği bulgular aracılığıyla daha sonra yapılacak eşdizim ve sözlük çalışmalarına ileri tartışmalar sunacak biçimde katkıda bulunmak hedeflenmektedir. Bu amaç çerçevesinde tez şu dört işlem basamağında gerçekleştirilecektir: İlk olarak, eşdizim kavramının tanımlanışında alanyazında var olan tartışmaları ortaya koyabilmek üzere, eşdizim üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi. İkinci olarak, sözlükçülük ve sözlükbilim alanlarında yapılan çalışmaların incelenmesi yoluyla eşdizim kavramının öneminin belirlenmesi. Üçüncü olarak, hem yabancı dil öğretimi

hem de anadili eğitiminde sözlüklerin içeriğinin dil öğrencileri açısından nasıl bir öneme sahip olduğunun açıklanması. Son olarak da Türkçe Sözlüklerdeki eşdizimli ögelerin, Türkçedeki derlem çalışmalarının sunduğu veriler ışığında belirlenmesi sonrasında eşdizimlilik görünümlerinin sözlüklerde nasıl sunulduğuna ve nasıl sunulabileceğine yönelik bir karşılaştırma yapılması. Son amaç doğrultusunda önce İngilizce ve Türkçe Sözlükler karşılaştırılacak, İngilizcedeki eşdizimlilik sözlükleri incelenecek ve elde edilen bulgular Türkçe Sözlüklerdeki durumla karşılaştırılacaktır.

1.5. ARAŞTIRMA SORULARI

Bu tez çalışmasında eşdizimlilik kavramı aşağıdaki araştırma soruları çerçevesinde ele alınacaktır:

- a) Eşdizimliler Türkçe Sözlük'te nasıl sunuluyor, sözlüğün eşdizimli sözcükleri tanımlama biçimi nedir?
- b) İngilizce eşdizimli sözlüklerdeki içeriksel ve biçimsel özelliklerin Türkçe Sözlük açısından uygulanabilirliği nedir?
- c) Eşdizimlilik, sözlüğün kullanıcı merkezli bir sunum sergilemesi üzerinde ne ölçüde etkilidir?

1.6. TEZİN ÖNEMİ

Tez, yabancı dil öğretimi ve anadili eğitimi için önemli bir kavram olan eşdizimliliği, sözcükleri kullanım özelliklerine göre ele alan sözlük ögesiyle birleştirmesi açısından Türkçe için yenilik içeren bir araştırmayı sunacaktır. Türkçede hem eşdizimlilik hem de sözlük alanında yapılan çalışmaların az olması nedeniyle bu tezin daha sonra yapılacak çalışmalara ilk örnek oluşturacağı ve bu konu üzerinde çalışacak kişilere yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkçe Sözlüklerde eşdizimli sözcüklerin yer almasının dil öğretiminde öğrenciler için olduğu kadar öğretmenler için de kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bir dili doğru ve akıcı bir şekilde kullanmak için sadece sözcük öğretimi yeterli değildir. Aynı zamanda eşdizimli sözcüklerin de öğretilmesi gerekmektedir. Anadili konuşucusu ve dili sonradan öğrenen kişiler arasındaki en temel fark, eşdizimli sözcüklerin kullanımı sırasında belirginleşmektedir. Eşdizimli sözcükleri kullananlar dili daha akıcı bir biçimde kullanabilmektedir. Dil öğrencileri sözcüklerin sadece anlamını değil aynı zamanda sözcüklerin hangi bağlamda kullanıldığını da öğrenmelidir. Sözlüklerin de dil öğretimindeki rolü düşünüldüğünde eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde yer alması çok önemli bir ayrıntıdır. Fakat sözcük birleşimlerinin çok az bir kısmı, çoğunlukla deyimler, sözlüklerde listelenir. Bunun temel sebebi de eşdizim listelerinin çok geniş olması ve eşdizimlilerin birçoğunun alan bağımlı olmasıdır. Ancak eşdizimliler üzerinde ayrıntılı bir çalışma yapılır, sınırlılıklar iyi bir biçimde belirlenirse eşdizimliler sözlüğe doğru bir şekilde

yerleştirilebilir. Ayrıca Türkçede eşdizimlilik konusu üzerinde çok fazla çalışmanın bulunmaması önemli bir sorundur. Bu bağlamda, bu tezin bulguları ve vargıları Türkçede daha sonra yapılacak eşdizimlilik çalışmaları için de önemli bir başlangıç noktası oluşturabilir.

1.7. YÖNTEM VE SINIRLILIKLAR

Tezde kullanılan veriler basit rastlantısal örnekleme ‘simple random sampling’ yöntemi kullanılarak Türk Dil Kurumu’nun Türkçe Sözlüğünden elde edilmiştir. Bu yöntem çerçevesinde iadeli seçim yoluyla ‘replacement technique’ sözlükten sekiz harf seçilmiştir. İadeli seçim yönteminin kullanılmasının nedeni sözlükteki her harfin sözcük sayısının ve bu sözcüklerin kullanım sıklığının aynı olmamasıdır. Tezin sınırlılıkları dahilinde, Türkçe Sözlük’ün üçte biri inceleneceği için seçilen harflerin sayfa sayısı bu sınırlamayı aştığında ya da bu sınırlamanın altında kaldığında iadeli seçimle harfler değiştirilmiştir. Basit rastlantısal örnekleme yöntemi ve iadeli seçim yoluyla sözlükten /a/, /f/, /h/, /m/, /s/, /t/, /ü/ ve /v/ harfleri seçilerek bu harflerle başlayan sözcükler eşdizimlilik ilişkileri açısından incelenmiştir. Bu incelemelerde eşdizimli sözcükler anlamsal ve sözdizimsel özellikleri doğrultusunda Türkçe Ulusal Derlemdeki gözlenen eşdizim sıklıklarına göre serbest sözcük birleşimi ve deyimlerden ayrılmıştır. Eşdizimli sözcükler serbest sözcük birleşimi ve deyimlerden ayrıldıktan sonra eşdizimli sözcükler kendi içinde incelenmiş ve bu inceleme doğrultusunda üçlü eşdizimliler ve katkısız eylemlerin oluşturduğu eşdizimliler belirlenmeye çalışılmıştır.

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eşdizim Kavramı ve Tanımları

Her dilin söz varlığı tek ve çok sözcüklü ifadelerden oluşur. Eşdizimli sözcükler de dillerde bulunan çok sözcüklü ifadelerin arasındadır. Sözcükler her dilde farklı kurallarla birleşir. İfadeler sadece sabit bir biçime sahip değil aynı zamanda anlama da sahiptir. Belirli sözcükler düzenli olarak belirli başka sözcüklerle ya da dilbilgisel yapılarla birleşir. Gerek öğrenciler gerekse öğretmenler açısından bu ifadelerin kullanımı dil eğitimi ve öğretimi açısından çok önemlidir. Dil öğreniminde en çok hata eşdizimli sözcüklerde yapılmaktadır (Dudley-Evans, 1994). Çünkü eşdizimlilik ikinci dil öğretimindeki en zor konulardan biridir. Eşdizimli sözcüklerin kullanımı dil eğitimi ve öğretimi kolaylaştırmaktadır. Fakat eşdizimi tanımlamak kolay olmadığı için ve dilde eşdizimli sözcüklerle karıştırılabilen başka çok sözcüklü ifadelerin bulunması nedeniyle, eşdizimli sözcüklerin etkin kullanımında sorun yaşanmaktadır. Özellikle, deyimler ve serbest sözcük birleşimleri eşdizimlilerle en çok karıştırılan ifadelerdir. Eşdizimlilerin, deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinden hem anlamsal hem de yapısal açıdan ayrılması gerekmektedir. Bu üç birleşim türü arasındaki fark iyi bir biçimde açıklandığında, eşdizimlilerin anlaşılması da daha kolay olacaktır. Çünkü eşdizimsel ifadelerin tanımlanabilmesi öncelikle deyimsele ifadeler ve serbest sözcük birleşimlerinin tanımlanmasına bağlıdır. Bu bölümde eşdizim kavramının tarihsel gelişimine bakılacak ve bu gelişim sürecinde yapılan çalışmalara ilişkin yorumlarda bulunulacaktır. Sonra da çeşitli

araştırmacılar tarafından yapılan farklı tanımlara yer verilecek ve bu tanımlar doğrultusunda eşdizimlilik ele alınacaktır.

2.1.1. Alanyazınındaki Eşdizim Kavramı ve Tanımları

Alanyazınındaki eşdizimlilerin varlığı iyi bir eşdizimlilik bilgisi ve dili yeterli bir biçimde kullanabilmek arasında yakın bir ilişki olduğunu göstermektedir (Ellis, 1999; Gitsaki ve Taylor, 1997; Zhang, 1993). Eşdizimlilik kavramı ilk olarak Palmer (1933) tarafından kullanılmıştır. Palmer (1938) eşdizimlilik kavramına *A Grammar of English Words* adlı sözlüğünde yer vermiştir. Daha sonra, Firth (1957) bu kavramı geliştirerek teknik bir terim olarak kullanmıştır. Dilbilimde ise eşdizimlilik kavramını ilk olarak Firth 1950'lerde tartışmıştır (Milkov,2000). Firth (1957) 'Eşdizimle Anlamlandırma' (meaning by collocation) önerisinde bulunarak, sözcüksel anlama değinmiştir. Bu nedenle, eşdizimlilik kavramı Firth (1957)'nin bu çalışmasından sonra dilbilim terminolojisinin yalnızca teknik bir parçası olarak bilinmeye başlanmıştır. Firth (1957), sözcüksel anlamın *dizisel* (paradigmatic) değil *dizimsel* (syntagmatic) düzeyde olduğunu savunmuştur. Çünkü sözlüksel birimlerin dizisel ilişkileri aynı sınıfa ait olan sözcük gruplarından oluşur ve belirli dilbilgisel ve sözlüksel bağlamlarda birbirlerinin yerine geçebilirler. Fakat sözlüksel birimlerin dizimsel ilişkileri bir sözcüğün başka bir sözcükle birleşebilmesiyle ilgilidir. Bu nedenle Firth (1957)'nin eşdizimsel düzeyde bir sözcüğün anlamını açıklama girişimi özgünlük taşımaktadır. Bunun nedeni eş anlam ve zıt anlam gibi dizisel ilişkilerin geleneksel görünüşüyle değil, dizimsel ilişkilerin düzeyinden kaynaklanan sözlüksel

birimler arasındaki anlamsal ilişkiyle ilgili oluşudur. Bir tümedeki sözcükler arasındaki dizimsel ilişkiler yapısal dilbilimde de sıkça tartışılan bir konudur.

Firth (1957) bu görüşü doğrultusunda bir sıfat ve adın eşdiziminden oluşan *karanlık gece* ‘*dark night*’ örneğini vermektedir. *Gecenin* anlamlarından birinin *karanlık* ile eşdizilebileceğini ‘collocability’ ve *karanlığın* da anlamlarından birinin *gece* ile eşdizilebileceğini ileri sürmüştür. Kısacası bir sözcüğün tam anlamının tanımı eşdizimde bulunduğu diğer sözcük ya da sözcükleri içermelidir.

Bir sözcüğün anlamı ancak ona eşlik eden başka bir sözcükten çıkarılabilir (Firth, 1935). Firth (1957)’de ise eşdizimlilik “Verilen bir sözcüğün eşdizimlileri bu sözcüğün bağımlı ya da alışılmış ifadesinin düz tümceleridir.” şeklinde tanımlanır.

Firth (1957)’den sonra Lyons (1966), Halliday (1966), Sinclair (1966), Mel’cuk (1974) ve Benson (1986) gibi pek çok araştırmacı eşdizimlilik kavramına farklı tanımlar getirmişlerdir. Halliday (1966) eşdizimi, Firth (1957)’nin yaklaşımına benzer olarak, birlikte meydana gelen sözlüksel birimler arasında birlikte meydana gelen çizgisel bir ilişki olarak tanımlamıştır. Halliday ve Hasan (1976)’da ise eşdizimin sözlüksel tutarlılığın en sorunlu kısmı olduğu ileri sürülmüştür. Mel’cuk (1974) tıpkı Firth (1957) ve Halliday (1966) gibi eşdizimlileri sözlüksel açıdan ele alarak; eşdizimlilerin *sözlüksel işlev* ‘lexical function’ diye bilinen bir mekanizma tarafından üretildiğini söylemiştir. Lyons (1966), eşdizimliliği dizimsel ilişkiler düzleminde ele alan Firth (1957)’nin aksine eşdizimin anlamının bileşenlerin anlamından bağımsız olduğunu savunmuş ve Firth (1957)’nin eşdizimlilik hakkındaki “bir sözcüğün eşdizimlisinin onun anlamının bir parçası olduğu” şeklindeki görüşlerini eleştirel bulmuştur. Lyons (1966), *dağılımsal anlam*

kuramına ‘distributional theory of meaning’ dayanarak; eşdizimin anlamının eşdizimin içinde görünen ifadenin bütün bileşenlerinden anlaşılamayacağını ve eşdizimdeki bir sözcüğün anlamının eşdizimde olduğu diğer sözcüğe bağlı olmadığını iddia etmiştir. Öte yandan, Lyons (1977) bir metinde eşdizim oluşturmaya eğilimli olan sözcük birimler arasında birbirine bağlılığın yüksek oranda ortaya çıktığını ve mantıksal olarak eşdizimliliğin anlamının bu durumun bir parçası olarak tanımlandığını da belirtmiştir (Lyons, 1977: 613).

Sinclair (1966) ise, eşdizimliliği tanımlamak için Halliday (1966) ve Firth (1957) gibi yalnız sözcükler arasındaki yapısal ve anlamsal ilişkiye değil; Alman dilbilimci Porzig (1934) gibi sözcükler ve dilbilgisi arasındaki ilişkiye de dikkat çekmektedir. Porzig (1934) sözdizimsel düzeyde sözcüklerin seçiminin sadece dilbilgisi kurallarıyla değil, aynı zamanda *sözlüksel yeterlilik* ‘lexical compatibility’ ve *anlamsal benzerlik* ‘semantic similarity’ ile ilgili olduğunu vurgularken; Sinclair (1966) dilbilgisini ve sözcüğü iç içe geçmiş iki farklı görünüm olarak incelemektedir. Sözlüksel öğelerin birbiriyle yan yana gelme eğiliminde olmasının dilbilgisi ve sözcük arasındaki en önemli fark olduğunu ileri sürmektedir. Sinclair (1966), eşdizimliliğin yapısını tanımlamak için *düğüm* ‘node’ ve *koşum* ‘span’ terimlerini kullanmıştır. Aralarında eşdizim ilişkisi bulunan sözcüklerden birini “düğüm”, diğerini “koşum” olarak adlandırmaktadır. Düğümü eşdizimlilerin çalışıldığı bir öge; koşumu ise düğümle ilişkili olarak düğümün herbir tarafındaki sözlüksel öğelerin sayısı olarak tanımlamıştır. Ayrıca, koşum tarafından düğümün çevresinde oluşturulan öğeleri eşdizimlenen ‘collocates’ birimler olarak adlandırmıştır (Sinclair, 1966:415). Örneğin, *baba* sözcüğünün eşdizimsel örüntüsünde *baba* düğümdür. Eşdizimliliği oluşturan diğer sözcüklerin koşum olduğu durumda ise bu,

baba sözcüğünün önündeki ve arkasındaki diğer sözlüksel öğelerin çalışıldığı anlamına gelmektedir. *Baba* sözcüğünün koşumu içindeki tüm sözlüksel öğeler, bu sözcüğün eşdizimlenenleri olarak düşünülmektedir. Örneğin *baba evi*, *baba mesleği* gibi eşdizimlilik örneklerinde *evve meslek* sözcükleri düğümün yani *baba* sözcüğünün koşumlarıdır.

Sinclair (1966)'nın kuramında düğüm ve koşum terimlerinden sonra dikkat çeken bir diğer nokta, eşdizimliliği sıradan ve belirli olarak birbirinden ayırmış olmasıdır. Bu ayırımda eşdizimli sözcüklerin kullanım sıklığı belirleyici olmuştur.

Benson (1986), Firth (1957) ve Halliday (1966) gibi, sözcükler arasında sözlüksel bir ilişki olduğunu savunmuş ve bu ilişkinin belirli kurallara dayanmadığını, nedensiz olduğunu iddia etmiştir. Benson (1986) eşdizimliliği zihinde depolanan *sabit öbekler* 'fixed phrases' olarak tanımlamış, aynı zamanda eşdizimliliği *sözlüksel eşdizimlilikler* 'lexical collocations' ve *dilbilgisel eşdizimlilikler* 'grammatical collocations' olarak ikiye ayırmıştır. Bu ayrımıyla Benson (1986), eşdizimliliğe farklı bir bakış açısı sunarak, sözlüksel eşdizimliliklerin dilbilgisel eşdizimliliklere göre daha sık kullanıldığını ve öğreniminin daha önemli olduğunu savunmaktadır. Morton Benson'ın eşdizimliliklerle ilgili yaptığı bu sınıflandırma doğrultusunda, Evelyn Benson ve Robert Ilson'la birlikte hazırladığı *The BBI Combinatory of English* sözlüğünden bu tezde yararlanılacaktır. Sözlüğün içeriğiyle ilgili bilgilere daha sonraki bölümlerde yer verilecektir.

2.1.1.1. Sözlüksel Eşdizimliler (Lexical Collocations)

Benson (1986)'da adlar, sıfatlar, eylemler ve belirteçlerden oluşan eşdizimliler sözlüksel eşdizimliler olarak sınıflandırılmıştır. Sözlüksel eşdizimliler, dilbilgisel eşdizimlilerin aksine ilgeçler, mastarlar ve yan tümceleri içermemektedir. Sözlüksel eşdizimlilerde sözcükler dil kullanıcıları, özellikle anadili konuşucuları tarafından dilbilgisel yapılarıdakine göre daha kolay sezilebilmektedir. Kuo (2009)'da *İngiliz Ulusal Derlemi* 'British National Corpus, 2007' ve *eşdizimlilik denetleyicisi* 'collocation checker' araçları kullanılarak yapılan *Tayvan'da İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Orta Düzey Öğrencilerin Eşdizimlilik Kullanımı Analizi*'nde de aynı sonuca ulaşılmıştır.

Sözlüksel eşdizimlilerin içselleştirilebilmesi için eşdizimliliğin tanımının ve alt kategorilerinin iyi bir biçimde ifade edilmesi gerekmektedir. Shokouhi ve Mirsalari (2010), eşdizimlilerin anlamının sözlüksel bileşenlerinin anlamını yansıtmasının ve sözlüksel birimlerin sıklıkla bir araya gelmesinin, sözlüksel eşdizimlilerin temel karakterleri olduğunu belirtmektedir.

Benson (1986), sözlüksel eşdizimlileri aşağıdaki gibi yedi alt kategoriye ayırmıştır:

- Eylem + Ad/ Adıl/ İlgeç Öbeği → compose music 'müzik bestelemek'
- Eylem + Ad → break a code 'şifreyi çözmek'
- Sıfat + Ad → rough estimate 'kaba tahmin'

- Ad + Eylem → alarms go off ‘alarm çalmak’
- Ad + (of) +Ad → company manager ‘şirket müdürü’
- Belirteç + Sıfat → sound asleep ‘derin uyku’
- Eylem + Belirteç → affect deeply ‘derinden etkilemek’

Benson’a göre sözlüksel eşdizimlilerin edinilmesi dilin doğal kullanımı açısından çok önemlidir. İngilizcenin doğal dil konuşucuları dili daha akıcı bir şekilde kullanabilmek için sözlüksel eşdizimlilerin yardımına ihtiyaç duyar (Benson, 1990). Benson, çalışmasını İngilizceyi temel alarak yaptığı için bu sonuca ulaşmıştır. Sözlüksel eşdizimlilerin genel özelliklerine bakılarak, aynı yöntem aracılığıyla bu tez çerçevesinde Türkçede de benzer sonuçlara ulaşılacağı düşünülmektedir. Ayrıca, Benson (1990) yaptığı çalışmalarda eşdizimlilerin doğal ve anlaşılır görüldüğünü, ancak eşdizimliliğin tanımlanmasının kolay bir iş olmadığını da söylemiştir (Benson, 1989; Manning ve diğerleri, 1999).

Yukarıda gösterilen sözlüksel eşdizimlilerin alt kategorileri incelenerek yapılan çalışmalar, öğrencilerin en çok zorlandığı kategorinin “eylem+ad kategorisi” olduğunu söylemektedir. Bunun nedeni, Fahim (2011)’de belirtildiği gibi, İngilizcede en çok kullanılan eşdizimlilerden biri olan eylem + ad alt kategorisinin çoğunlukla *rastlantısal/nedensiz* ‘arbitrary’ ve tahmin edilemez olmasıdır. Benson (1990) ve yukarıda genel özellikleri betimlenen çalışmalardan yararlanılarak açıklanan

sözlüksel eşdizimlilerle ilgili ayrıntılı bilgiye ve örneklere daha sonraki bölümlerde yer verilecektir.

2.1.1.2. Dilbilgisel Eşdizimler (Grammatical Collocations)

Benson (1986) ad, sıfat, eylem gibi başat bir sözcük ‘dominant word’ ve yan tümce, ilgeç ya da mastar gibi dilbilgisel yapıdan oluşan öbekleri dilbilgisel eşdizimliler olarak adlandırmaktadır. Dilbilgisel eşdizimliler de sözlüksel eşdizimliler gibi kendi içinde kategorize edilmiştir. Fakat dilbilgisel eşdizimlilerin alt kategorilerinin sözlüksel eşdizimlilerden fazla ve karmaşık olması dilbilgisel eşdizimlilerin öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum dilbilgisel eşdizimlilerin bütün alt kategorileri için geçerli değildir. Shokouhi ve Mirsalari (2010) tarafından *Çok Seçenekli Eşdizimlilik Testi* ‘a multiple choice test of collocation’ ve *Michigan İngilizce Yeterlilik Testi* ‘A Michigan Test of English language proficiency’ araçları kullanılarak yapılan *İngilizce’yi Yabancı Dil Olarak Öğrenen İranlı Öğrencilerin Genel Dilsel Bilgisi ve Eşdizimlilik Bilgisi’nin Karşılaştırılması* adlı çalışmada dilbilgisel eşdizimlilerin bazı alt kategorilerinin diğer kategorilere göre daha kolay öğrenildiği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin; İlgeç + Ad kategorisi Ad + İlgeç kategorisinden daha kolay öğrenilmektedir.

Benson dilbilgisel eşdizimlileri aşağıdaki gibi sekiz alt kategoriye ayıştırmıştır:

- Ad + İlgeç → apathy towards ‘ihmale karşı’

- Ad + to + Mastar → make an attempt to ‘bir şeyi yapmaya çalışmak’
- Ad+ that tümcesi → reach an agreement that ‘anlaşmaya varmak’
- İlgeç + Ad → by accident ‘kazara’
- Sıfat + İlgeç → angry at ‘-den dolayı kızmış’
- Sıfat + to → necessary to ‘gerekli olmak’
- Sıfat+ that tümcesi → nice that ‘hoş olmak’
- Son kategori on dokuz farklı eylem öbeğinden oluşmaktadır.

Benson (1986) tarafından yapılan bu alt kategorilerin eşdizimlilik sözlükleri için neden önemli olduğu ve eşdizimlilik sözlüklerinin oluşturulmasında nasıl bir işleve sahip olduğu sonraki bölümde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Benson (1986)’nın yaptığı dilbilgisel ve sözlüksel eşdizimlilik sınıflandırması eşdizimlilik çalışmalarında sıkça kullanılmaktadır. Ancak bunlar genel bir sınıflandırmadır. Her dilin yapısının aynı olmaması ve bu sınıflandırmaların farklı yapılardaki dillere aynı biçimde uygulanamaması nedeniyle bu sınıflandırmalar sadece bir değişken ‘variable’ olarak düşünülebilir. Bu nedenle, farklı bir dilde örneğin Türkçede, dilbilgisel ya da sözlüksel eşdizimliler incelenirken, Benson (1986)’nın yaptığı sınıflandırmaların Türkçenin yapısal ve anlamsal özellikleri bağlamında ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

2.1.1.3 Alanyazındaki Diğer Eşdizim Sınıflandırmaları

Eşdizimlilik üzerine birçok farklı tanım ve sınıflandırma yapılmaktadır. Tanımların ve sınıflandırmaların hem ortak özellikleri hem de tamamıyla karşıt özellikler bulunmaktadır. Bu noktada ortak özellik, eşdizimli sözcüklerin iki ya da daha fazla sözcüğün birleşiminden oluştuğu görüşünün bütün araştırmacılar tarafından kabul edilmesidir. Karşıt özellikler ise eşdizimlilerin sınıflandırılmasında ortaya çıkmaktadır.

Benson (1986)'nın yaptığı sınıflandırmaya benzer sınıflandırmalara alanyazındaki diğer araştırmacıların çalışmalarında rastlanmaktadır. Bosque (2001, 2004) ve Almela (2011) gibi araştırmacılar Benson (1986)'nin yaptığı sınıflandırmayı kabul ederken; Hausmann (1979), Sinclair (1991), Lewis (1997, 1998, 2000) ve Hill (2000) gibi araştırmacıların eşdizimlileri, Benson (1986)'nin eşdizimliler için sunduğu ikili kategorilemeden farklı olarak sınıflandırdıkları görülmektedir. Hausmann (1979) ve Sinclair (1991) eşdizimlileri Benson (1986) gibi ikili kategorileme yaparak sınıflandırmaktadır, ancak onların yaptıkları kategorileme Benson'ın yaptığı kategorilemeden daha farklıdır. Bosque (2001, 2004) ve Almela (2011) , sözlüksel eşdizimlilerin dilbilgisel eşdizimlilerden daha önemli olduğunu savunmakta ve çalışmalarını sözlüksel eşdizimliler üzerine yoğunlaştırmaktadırlar. Almela (2011)'de eşdizimlilerin *sözdizimsel durağanlık* 'sytagmatic stability' ve *anlamsal şeffaflık* 'semantic transparency' özelliklerinin dışında *ikili birleşim* 'binary composition' ve *belirli sözdizimsel diziliş* 'specific syntactic arrangement' özelliklerinin de bulunduğu dikkat çekilmektedir. Bu özelliklerin eşdizimlilikte hem dilbilgisel hem de sözlüksel eşdizimliliği yansıttığı, sözlüksel eşdizimlilerin dil

öğreniminde daha önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bosque (2001, 2004), sözlüksel eşdizimlilerin sözdizimsel gerçekleşmesini gösteren sınıflandırmaların çoğunun beş kategoriye ayrıştırıldığını ve bu beş kategorinin temel özelliklerinin aynı olduğunu söylemektedir. Bu kategoriler *yüklemcil* ‘predicative’ sözcük birimiyle, onun *üyesinin* ‘argument’ birleşimini içermektedir (Bosque, 2001, 2004).

Bu beş kategori aşağıda gösterildiği gibidir:

- Eylem + Ad
- Zarf + Eylem
- Sıfat + Ad
- Sıfat + Zarf
- Belirleyici + of + Ad

Bosque (2001, 2004), sözlüksel eşdizimliler için yukarıdaki gibi bir sınıflandırmanın genel sınıflandırmayı yansıttığını düşünürken; Hill (2000), eşdizimlileri sınıflandırırken, Bosque (2001, 2004) ve Benson (1986) gibi bir ayrıştırmaya gitmeden sadece eşdizimlilik üst kavramını kullanmayı yeğlemektedir. Hill (2000)’de eşdizimlilik üst kavramının yedi farklı alt kategoriye ayrıldığı dikkat çekmektedir:

- Sıfat + Ad
- Ad + Ad
- Eylem + Sıfat + Ad

- Eylem + Zarf
- Zarf + Eylem
- Zarf + Sıfat
- Eylem + İlgeç + Ad

Yukarıda gösterilen bu ayrıştırmadan Hill (2000)'in sözlüksel eşdizimlileri ve dilbilgisel eşdizimlileri birlikte sınıflandırdığı görülmektedir. Hill (2000)'in aksine Lewis (1997, 1998, 2000), eşdizimlileri tek bir üst kavramın alt kategorileri olarak değil; Lewis (1997)'de eşdizimlileri güçlü, zayıf, sık ve sık olmayan şeklinde dört alt kategoriye, Lewis (1998)'de ise güçlü, zayıf ve orta güçte olarak üç alt kategoriye ayrıştırdığı görülmektedir. Güçlü ve zayıf olanlar arasındaki fark *sabitlik* 'fixedness' ve *sınırlamaya* 'restriction'; sık ve sık olmayan arasındaki fark da onların derlemdeki oluşum sıklığındadır.

Lewis (1998)'de eşdizimliler güçlü, zayıf ve orta güçte olarak üçe ayrılmaktadır:

- Güçlü Eşdizimliler: Eşdizimlilerin çoğu güçlü ya da çok güçlüdür.
- Zayıf Eşdizimliler: Rastlantısal sıklıktan çok, bir araya gelen sözcüklerdir.
- Orta Güçteki Eşdizimliler: Zayıf eşdizimlilerden daha sık bir araya gelen sözcüklerdir.

Lewis (1998), eşdizimlileri yukarıdaki gibi üç türe ayırırken eşdizimliliği de sık sık bir araya gelen sözcükler arasındaki ilişki olarak açıklamaktadır (Deveci,

2004). Ayrıca, geleneksel dilbilgisine benzeyen yapısal çiftleri ve basitçe bir araya gelen sözcük birleşimlerini de bu açıklamaya dahil etmektedir. Bu nedenle, *otobüse binmek* 'get on a bus' gibi sözcük birleşimleri ve *ara vermek* 'take a break' gibi deyimler de eşdizimli olarak düşünülmektedir. Lewis (2000) aynı zamanda bazı eşdizimlilerin de çok uzun olacağını ileri sürmekte ve bu tür eşdizimlileri *yarı sabit ifadeler* 'semi-fixed expression' olarak ele almaktadır. Ancak Lewis (2000)'in öne sürdüğü bu düşüncelerin tartışmaya açık olduğu görülmektedir. Çünkü eşdizimliler daha önce de ilgili bölümde değinildiği gibi gerek tanım gerekse yapı olarak deyim ve serbest sözcük birleşimlerinden ayrılmaktadır. Bu üç kategori arasındaki farkın eşdizimlilerin temel özellikleri ele alındığında daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir.

Lewis (2000:133-134)'de yapılan çalışmada eşdizimlilerin Lewis (1998)'deki gibi üç kategoride değil yirmi alt kategoride ele alındığı görülmektedir. Lewis (2000)'de yapılan bu ayrıştırma Benson (1986)'nın daha önce yaptığı ayrıştırmaya benzer özellikler göstermekle birlikte, ikili ayrıştırma yapılmaması ve yeni alt kategorilerin eklenmesi nedeniyle farklılaşmaktadır.

Bu alt kategoriler aşağıdaki gibidir:

- Sıfat + Ad
- Eylem + Ad
- Ad + Ad
- Eylem + Sıfat + Ad
- Birleşik Ad
- Çift Ad

- Üç Ad
- Ad + Eylem
- Eylem + Zarf
- Zarf + Sıfat
- Söylem İşaretleyici
- Çok sözcüklü ilgeç öbeği
- Eylem Öbeği
- Sıfat + İlgeç
- Sabit Öbek
- Tamamlanmamış Sabit Öbek
- Sabit İfade
- Yarı Sabit İfade
- Atasözünün bir kısmı
- Alıntının bir kısmı

Daha önce belirtildiği gibi, Benson (1986)'nıninkiyle benzer yönleri olmasına rağmen, Lewis (2000)'in sınıflandırması çok farklıdır. Ancak, bu sınıflandırma eşdizimlileri doğru yansıtması açısından tartışmaya açıktır.

Hausmann (1979), Alonso ve diğerleri (2008) de, eşdizimlileri ele alırken Benson (1986) gibi başat bir sözcük ve ona eşlik eden bir diğer sözcükten bahsetmektedir. Fakat Hausmann (1979) eşdizimlileri ikili kategoriler olarak ayrıştırmamakta; eşdizimlilerin bileşenlerini *taban* 'base' ve *eşdizimleyen* 'collocator' olarak nitelendirmektedir. Bosque (2001, 2004)'le Kolesnikova ve

Gelbukh (2012) de eşdizimi tanımlarken, taban ve eşdizimleyici terimlerini kullanmakta, taban ve eşdizimleyicisi arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Bosque (2001, 2004)'e göre tabanın eşdizimleyicisi ayrı ayrı tanımlanmalıdır, buna karşın eşdizimleyicinin tabanı sistematik olarak tanımlanabilmektedir. Benzer şekilde, Kolesnikova ve Gelbukh (2012)de taban ve eşlik eden arasında anlamsal bir ilişki olduğunu düşünmektedir.

Hausmann (1979), Sinclair (1991), Lewis (2000), Bosque (2001, 2004), Hill (2000), Almela (2011), Kolesnikova ve Gelbukh (2012) gibi araştırmacılar eşdizimliliği sözcükler arasındaki sözlüksel ilişkiler açısından ele alarak farklı sınıflandırmalar yapmaktayken; Church ve Hanks (1990), Nattinger ve DeCarrico (1992), Cowie ve diğerleri (1993), Lin (1998), McKeown ve Radev (2000), Milkov (2000) ve Evert (2005) gibi araştırmacılar eşdizimliliği açıklamak için kuralların olup olmadığını tartışmaktadırlar. Bu araştırmacılar da daha öncekiler gibi sözcükler arasındaki ilişkileri incelemektedir ancak daha çok sözcükler arasındaki parça-bütün ilişkisine ve eşdizimliliğin tanımlanmasında önemli olduğu düşünülen sıklık 'frequency' kavramına dikkat çekmektedirler. Araştırmacılar parça-bütün ilişkisini incelerken, bu ilişkinin belirli kurallarla açıklanıp açıklanamayacağını tartışmaktadır.

Cowie, Makin ve McCaig (1993)'e göre eşdizimliler arasında parça-bütün ilişkisi bulunmamaktadır. Cowie ve diğerleri (1993), eşdizimliliğin özelliğinin bütünü (eşdizimin) anlamına parçanın (sözcüğün) önceki anlamından ulaşamaması olduğunu savunmaktadır. McKeown ve Radev (2000) de Cowie ve diğerleri (1993)'ün bu görüşünü desteklemektedir. Eşdizimliliğin, istatistiksel doğal dil paradigmaları için yararlı olduğu kadar dilsel ve sözlüksel statüye (konuma) sahip olan *sözlüksel bir olay* 'lexical phenomenon' olduğunu söylemektedirler. Bu

düşüncelerinden hareketle eşdizimliliğin dilde sıkça kullanılan sözcük çiftlerini ve öbekleri kapsadığını ancak eşdizimliler için başvurulacak genel sözdizimsel ya da anlamsal kuralların olmadığını ileri sürmektedirler. Bunun sebebini eşdizimlilerin yaygın kullanımı nedeniyle dil konuşucusunun eşdizimlileri konuşmaya dahil etmeden akıcılığı yakalayamayacağı şeklinde açıklamaktadırlar. Bu açıklamalarıyla eşdizimlilik eğitime dikkat çekerek eşdizimli sözcüklerin hem dilbilimin hem de sözlüksel çalışmaların nesnesi olduğunu, bu nedenle bir dilin sözlüğünde eşdizimli sözcüklerin yer alması gerektiğini söylemektedirler.

McKeown ve Radev (2000) gibi Brashi (2009) da eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde yer alması gerektiğini çünkü eşdizimsel yeterliliğin öğrencilerin eriştiği en yüksek dilsel yeterlilik düzeylerinden biri olduğunu savunmaktadır. Eşdizimliliğin anlatılması kolay olmadığı için eşdizimlilik öğrenciler açısından sorunlu bir konu olarak görülmektedir. Bu nedenle eşdizimliliği edinen öğrenciler dilsel yeterliliğe büyük ölçüde erişmiş kabul edilmektedir. Brashi aynı zamanda eşdizimliliği dilbilimsel açıdan ele alarak, eşdizimlilerin dilde bağdaşıklık ve tutarlılık açısından önemli bir rol üstlendiğini söylemektedir. Eşdizimlilerin sözcük ve sözdizim arasında yer aldığına, sözcük ve sözdizim arasında da bir etkileşim olduğuna dikkat çekmektedir.

McKeown ve Radev (2000) eşdizimliliği tanımlarken, Lewis (2000)'in yaklaşımına benzer bir yaklaşımla; eşdizimliliği dilde sıklıkla bir araya gelen sözcükler olarak tanımlamaktadırlar. Fakat daha önce de belirtildiği gibi Lewis (2000)'in yaptığı sınıflandırma eşdizimli sözcükleri sınırlandırıcı bir şekilde ayırtmamaktadır. McKeown ve Radev (2000) ise eşdizimli sözcükleri, serbest

sözcük birleşimleri ve deyimlerden ayırmaktadır. McKeown ve Radev'in yaptığı bu ayrıştırmaya daha sonra ilgili bölümde ayrıntılı olarak yer verilecektir.

McKeown ve Radev (2000) eşdizimliler için genel sözdizimsel ya da anlamsal kurallar olmadığını ileri sürerken; Spina (2010), İtalyanca eşdizimlilik üzerine yaptığı bir çalışmada eşdizimlilerin en az üç prototipik özelliği olduğundan bahsetmektedir. Bu özelliklerden ilki eşdizimlilerin anlamsal yapılarının tümleyici olmaması; ikincisi Evert (2005:16)'da belirtildiği gibi, anlamsal ya da sözdizimsel özelliklerinin bileşenlerinden tahmin edilemeyen sözcük birleşimleri olmaları ve üçüncüsü sözdizimsel biçimlenişlerinin çok geniş olmasıdır.

Church ve Hanks (1990), Nattinger ve DeCarrico (1992), Lin (1998) ve Milkov (2000) gibi araştırmacılar da eşdizimliliği Lewis (2000) ve McKeown ve Radev (2000)'in yaklaşımıyla benzer bir şekilde tanımlamaktadırlar.

Church ve Hanks (1990)'a göre eşdizimlilik şans eserinden çok birlikte oluşan sözcük çiftleridir. Buna benzer bir yaklaşımla Nattinger ve DeCarrico (1992:36) eşdizimlileri yüksek sıklıktaki sözcük birleşimleri olarak tanımlar. Lin (1998) eşdizimi doğal ve yinelenen sözcük birleşimi olarak tanımlarken; Milkov (2000) eşdizimliliği sözcüklerin yinelenen birleşimleri olarak ele almaktadır. Fakat bu araştırmacılar eşdizimlilerin sınıflandırılmasında Lewis (2000)'in yaptığı sınıflandırmayı değil, Benson (1986)'nın yaptığı ikili ayrıştırmayı kabul etmektedirler. Ayrıca McKeown ve Radev (2000) eşdizimli sözcüklerle, deyimler ve serbest sözcük birleşimleri arasında belirgin farklar olduğunu savunurken; Milkov (2000) deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinin eşdizimli sözcüklere çok yakın olduğunu, arada belirgin bir ayırımın olmadığını savunmaktadır.

Manning ve Schütze (1999) eşdizimliliği iki ya da daha çok sözcüğün bir uyum içerisinde uzlaşımsal yollarla söylenmesi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Manning ve Schütze (1999) “tümlenme”nin de eşdizimliliğin ayırt edici bir özelliği olduğunu belirtmiştir. Yani Cowie ve diğerlerinin (1993) aksine eşdizimliler arasında parça-bütün ilişkisi olduğunu savunmaktadırlar. Eşdizimlilerin dilde farklı sınırlılık derecesinde oluştuğunu; sabit ifade biçimlerinin konuşucuların zihinlerinde tek bir sözcük olarak değil parçalar halinde depolandığını öne sürmektedirler. Yani sözcüklerin zihnimizde tek tek değil, başka sözcüklerle birleşerek depolandıkları görüşünü savunmaktadırlar.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı gibi, her araştırmacı eşdizimliliği farklı açılardan ele almaktadır. Eşdizimlilik araştırmacılar tarafından farklı şekillerde alt kategorilere ayrıştırılmaktadır. Ancak bu alt kategoriler her dilde aynı şekilde görülmeyebilir. Dillerin yapısal farklılıkları göz önüne alındığında eşdizimlilik türlerinin de farklılık gösterebileceği görülmektedir. Bu görüşler değerlendirilerek bu tezin amacı doğrultusunda eşdizimlilik kavramı üzerine bir inceleme yapılacaktır.

2.1.1.4. Bu Çalışmada Kullanılacak Eşdizimlilik Tanımı ve Sınıflandırması

Eşdizimlilik birçok araştırmacı tarafından farklı biçimlerde tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada eşdizimliler Evert (2005)’in tanımı temel alınarak incelenecektir. Evert (2005)’te tanımlandığı gibi eşdizimlilik, anlamsal veya sözdizimsel özellikleri bileşenlerinden tahmin edilemeyen sözcük birleşimleri olarak ele alınacaktır. Bu tanımlama temel alınarak eşdizimlilerin nasıl sınıflandırılacağı ve sözlüğe nasıl yerleştirileceği araştırılacaktır. Eşdizimlilerin sınıflandırılması ise

Benson (1989)'da belirtildiği gibi sözlüksel ve dilbilgisel kategorilere dayanılarak yapılacaktır. Ancak doğrudan Benson (1989)'un yaptığı türde bir sınıflandırmaya gidilmeyecektir. Çünkü Benson (1989) bu sınıflandırmayı yaparken İngilizceyi temel almaktadır. Bizim tezimizin konusu Türkçedeki eşdizimliler olduğu için bu tez kapsamında kullanılacak sınıflandırma da Türkçenin yapısal özellikleri dikkate alınarak yapılacaktır.

2.2. Sözcükler Arasındaki İlişkiler

Bu bölümde sözcükler arasında nasıl bir ilişki olduğu ve eşdizimliliğin bu ilişkiler açısından nasıl bir görünüme sahip olduğu sunulacaktır. Bu çerçevede eşdizimlilik kavramı, sözcüklerden daha ileri bir aşama olan öbek yapıyla ilişkilendirilerek, ilişkilendirme süreçleri, bu sürecin işlemlendirilmesinde ortaya çıkan görünümler ve dilbilimsel özellikler üzerinde durulacaktır. Eşdizimlilik, öbek yapı kuralları da dikkate alınarak incelenecek böylece öbek yapılar arasındaki eşdizimlilik ilişkileri araştırılacaktır. Bu kuralların ve eşdizimliliğin bir arada incelenmesindeki amaç eşdizimliliği deyim ve serbest sözcük birleşimlerinden ayırmaktır. Çünkü serbest sözcük birleşimlerinin aksine eşdizimlilik sözcüklerin tesadüfün ötesinde bir araya gelerek oluşturdukları sözcük gruplarıdır (McKeown ve Radev, 1998).

Daha önce de vurgulandığı gibi, eşdizimli sözcükler, serbest sözcük birleşimleri ve deyimler ile sık sık karıştırıldığı için kolayca açıklanamaz. Bu nedenle eşdizimlileri deyimlerden ve serbest sözcük birleşimlerinden ayırmak

gerekmektedir. Kısacası eşdizimli sözcükleri tanımlayabilmek için öncelikle deyimsele ifadeler ve serbest sözcük birleşimlerini tanımlamak gereklidir.

2.2.1. Serbest Sözcük Birleşimleri, Deyimler ve Eşdizimliler

Serbest sözcük birleşimleri, deyimler ve eşdizimliler dilde sık sık birbirine karıştırılan sözcük birleşim türleridir. Birçok araştırmacı bu birleşimleri birbirinden ayırabilmek ve birleşimler arasındaki farkı ortaya koyabilmek için ölçütler belirlemektedir. Wood (1981), Benson ve diğerleri (1986b), Howarth (1993), Bahns (1993), Church ve Hanks (1990), Smadja (1993), Van Der Meer (1998), McKeown ve Radev (2000), Durian (2002) gibi araştırmacılar çalışmalarında bu konuya dikkat çekmektedir. Ancak eşdizimlilerin sınıflandırılmasında olduğu gibi sözcük birleşim kategorilerinin ayrıştırılmasında dauzlaşım sal olmayan durumlar vardır. Örneğin, Wood (1981) ve Howarth (1993) sözcük birleşimlerini dört alt kategoride ele alırken, bu alt kategoriler birbirinden farklıdır, Benson (1986b) beş alt kategoride, Bahns (1993), Durian (2002), Van Der Mer (1998), McKeown ve Radev (2000) ise üç alt kategoride ele almaktadır.

Wood (1981) sözcük birleşimlerini; deyimler, serbest sözcük birleşimleri, sözcük kümeleri ‘colligation’ ve eşdizimliler olarak dört alt kategoride incelemektedir. Farrokh (2012)’de eşdizimlilikle ilgili yaptığı bir çalışmada Wood (1981)’in bu birleşimler arasındaki farkı anlatabilmek için anlamsal ve sözdizimsel kriterleri kullandığını belirtmektedir. Wood (1981), bu birleşimler arasındaki temel farklılıkların anlamsal ve sözdizimsel yapıdan kaynaklandığını düşünmektedir. Wood (1981), deyimlerle serbest sözcük birleşimlerini; eşdizimlilerle de sözcük

kümelerini karşılaştırarak aralarındaki farkları belirlemeye çalışmaktadır. Wood (1981)'e göre deyimler üretici ve bileşimsel 'computational' değilken; serbest sözcük birleşimleri bileşimsel ve üreticidir. Eşdizimlilikte bir sözcük başka bir sözcükle birleşirken; sözcük kümesinde bir sözcük düzenli bir şekilde belirli dilbilgisel bir örüntüyle birleşmektedir. Örneğin bazı eylemler, genellikle belirli kiplerle kullanılır. Bu kullanımlar sözcük kümesi olarak nitelendirilmektedir. Sözcük kümelerinin birleşebileceği yapılar sınırlı olduğu için eşdizimlilikle, serbest sözcük birleşimleri ve deyimler kadar karıştırılmamaktadır.

Wood (1981) gibi Howarth (1993) de sözcük birleşimlerini dört alt kategoriye ayırmaktadır. Ancak Howarth'ın sınıflandırmasında sözcük kümeleri yer almamaktadır. Bunun yerine deyimler iki ayrı kategoride değerlendirilmektedir:

- Serbest Birleşimler (Free Combinations): Serbest birleşimin anlamı bileşenlerin gerçek anlamından (literal meaning) çıkarılabilmektedir.
- Sınırlı Eşdizimlilikler (Restricted Collocations): Sınırlı eşdizimlilik bileşimsel birimlerin seçiminde daha sınırlıdır ve genellikle tek bir bileşen özel bir bağlamda kullanılmaktadır.
- Sembolik Deyimler (Figurative Idioms): Sembolikdeyim, bütünün her parçayı yansıtabildiği metaforik bir anlama sahiptir. "U dönüşü yapmak" gibi.
- Saf Deyimler (Pure Idioms) : Saf deyim, anlamı tamamıyla bileşenlerinden tahmin edilemeyen tek bir birimden oluşmaktadır.

Yukarıda görüldüğü gibi Howarth (1993) yaptığı sınıflandırmada eşdizimlileri, sınırlı eşdizimliler olarak belirtmektedir. Yani eşdizimlilerin tamamını sınıflandırmaya dahil etmemektedir. Bu nedenle Howarth(1993)'ün yaptığı bu sınıflandırmanın tartışmaya açık olduğu düşünülmektedir. Çünkü sınıflandırmaya sadece sınırlı eşdizimliler dahil edilirse, diğer eşdizimlilerin nasıl tanımlanacağı ve sınıflandırmanın hangi kategorisinde ele alınacağı gibi sorular, zaten ayrıştırması güç olan birleşimleri daha da karmaşık bir yapıya dönüştürmektedir.

Howarth (1993)'ün yaptığı bu sınıflandırmanın yanında Benson ve diğerleri (1986b) de eşdizimliliği diğer sözcük birleşimlerinden birleşimler, deyimler, değişimli birleşimler / değişimli eşdizimliler 'transitional collocations' ve serbest sözcükler olarak ayırmaktadır. Wood (1981) ve Howarth (1993) sözcük birleşimlerini sınıflandırırken anlamsal ve sözdizimsel ölçütleri; Benson ve diğerleri (1986b) ise eşdizimlilik için ayırt edici olduğunu savundukları *sabitlik* kavramını kullanmaktadır. Bu nedenle yapılan sınıflandırmada bu birleşimler en sabitinden en serbestine beş kategoride listelenmektedir:

- Birleşimler (Compounds) : En sabit sözcük birleşimleridir. Değişkesi yoktur.
- Deyimler (Idioms) : Deyimler oldukça donuk 'frozen' ifadeleri işaret eder ve anlamı bileşenlerinin anlamını yansıtmaz.
- Değişimli birleşimler (Transitional Combinations) : Eşdizimlilerden daha az çeşitlenen ve daha çok donmuş olan, anlamı bileşen parçalarının anlamına yakın olan birleşimlerdir.

- Eşdizimliler (Collocations) : Eşdizimliler kabaca sabit ‘loosely fixed’, rastgele/keyfi yinelenen ‘arbitrary recurrent’ sözcük birleşimleridir ve tamamının anlamı parçaların anlamını yansıtır.
- Serbest Birleşimler ‘Free Combinations’ : Serbest birleşimler bütün birleşimlerin en az bağlı olanı olarak ele alınır. Serbest birleşimlerin bileşenleri diğer sözlüksel birimlerle birleşebilmesi nedeniyle en serbestidir.

Benson ve diğerleri (1986b)’nin sözcük birleşimleri için yukarıda yaptığı sınıflandırmayı Bahns (1993) de kabul etmektedir. Daha önce Wood (1981)’in deyimlerle serbest sözcük birleşimlerini karşılaştırarak yapmaya çalıştığı ayrımı, Bahns (1993) deyimler ve serbest sözcük birleşimleriyle eşdizimlileri karşılaştırarak yapmaktadır. Benson ve diğerleri (1986b) gibi Bahns (1993) de deyimlerin anlamının bileşenlerin anlamını yansıtmazken; eşdizimliliğin anlamının bileşenlerin anlamından çıkarılabileceğini söylemektedir. Ayrıca eşdizimlilerin, serbest sözcük birleşimlerinin aksine çok sık kullanıldıklarını, kolayca akla geldiklerini vedikkat çektiklerini ileri sürmektedir.

Bahns (1993) gibi, Smadja (1993), Van Der Mer (1998) ve Durian (2002)’de de sözcük birleşimlerinin anlamsal ölçütler çerçevesinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu araştırmacılar da Bahns (1993) ve Benson ve diğerleri (1986b) gibi eşdizimliliğin anlamının bileşenlerin anlamını yansıttığını savunmaktadır. Smadja (1993) ise bu konuyu yeni bir yaklaşımla ele alarak, eşdizimli sözcüklerin alan bağımlı (domain-dependant) olduğunu ileri sürmektedir. Bunun sebebinin eşdizimli birimlerin birbirleriyle ya da eş anlamlılarıyla yer değiştirememesi olduğunu söylemektedir.

Van Der Meer (1998)'de sözcük birleşimleri üzerine yapılan çalışmada eşdizimliler, serbest sözcük birleşimleri ve deyimler arasındaki fark anlam bağımlı ve ön üretimli oluşlarına göre sınıflandırılmaktadır. Van Der Merr (1998) bu sınıflandırmayı, Hausmann (1985:118) ve Benson ve diğerleri (1986:253)'de yapılan eşdizimlilik tanımları doğrultusunda yapmaktadır. Van Der Meer (1998) sözcük birleşimlerini aşağıdaki gibi üç alt kategoride ele almaktadır:

- Serbest Sözcük Birleşimleri: Ön üretimli 'preconstructed' değildir ve anlam bağımlıdır 'semantically literal'. Başka bir deyişle sözcükler uzlaşımsal gerçek anlamlarını kaybetmemektedir.
- Eşdizimlilik: Ön üretimli ve anlam bağımlıdır. Başka bir deyişle sözcükler uzlaşımsal gerçek anlamlarını kaybetmemektedir.
- Deyimler: Ön üretimlidir ama anlam bağımlı değildir. Başka bir deyişle sözcükler ya da sözcüklerden biri uzlaşımsal gerçek anlamını kaybetmektedir.

Yukarıda yapılan bu sınıflandırmada deyimlerin, serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimlilikten anlamsal özellik açısından belirgin bir şekilde ayrıldığı görülmektedir. Serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimlilik anlamsal açıdan birbirleriyle aynı özelliği göstermekteyken, *ön üretimlilik* açısından farklılaşmaktadır.

Durian (2002), sözcük birleşimlerini Van Der Meer (1998) gibi üç alt kategoride ele almaktadır. Ancak Durian (2002) Van Der Meer (1998) gibi yeni bir sınıflandırmaya gitmeden, McKeown ve Radev (2000)'in eşdizimliliği diğer sözcük birleşimlerden ayırmak için belirledikleri eşdizimlilik özelliklerine dikkat

çekmektedir. McKeown ve Radev (2000), eşdizimliliğin özelliklerini belirlemek için serbest sözcük birleşimlerinin ve deyimlerin özelliklerini göstermektedir.

McKeown ve Radev (2000), serbest sözcük birleşimlerinin açıklanabileceği genel kurallardan bahsetmektedir. Serbest sözcük birleşimlerinde sözcüklerden biri *baş sözcük* 'head word' konumundayken sözcükler arasında anlambilimsel ve sözdizimsel bir bağlantı olması, serbest sözcük birleşimlerinin temel özelliklerinden biridir. Ancak bu özellik serbest sözcük birleşimlerini eşdizimlilerden ayırmak için yeterli değildir. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi sözcüklerden birinin baş sözcük olması eşdizimliliğin de belirgin bir özelliğidir. Bu nedenle McKeown ve Radev (2000), serbest sözcük birleşimlerinde sözcüklerden her birinin diğeriyle birleşimin bütün anlamını etkilemeden yer değiştirebildiğini, eğer sözcüklerden biri birleşimden çıkarılırsa okuyucunun kalan sözcüğün anlamını kolay bir biçimde anlayamamasının serbest sözcük birleşimleriyle eşdizimliliği ayırt etmede en dikkat çekici özellik olduğunu savunmaktadır. McKeown ve Radev (2000)'e göre eşdizimlilerde olduğu gibi deyimlerde de sözcükler birbiriyle yer değiştirememektedir. Ancak deyimlerde sözcükler birleşimin tamamının anlamına katılamamaktadır. Bu nedenle McKeown ve Radev (2000) eşdizimliliğin serbest sözcük birleşimi ve deyimlerin arasında bir yerde olduğunu ileri sürmektedir. Eşdizimlilerde, serbest sözcük birleşimlerinin aksine yer değişen sözcükler yakın anlamlıysa sadece birleşimin içinde kullanılabilir. Ayrıca Van Der Meer (1998)'in savunduğu görüşün aksine McKeown ve Radev (2000) eşdizimliliğin anlamının bileşenlerinin anlamından bağımsız olduğunu söylemektedir. Başka bir deyişle eşdizimin anlamı genellikle sözcüğün değil birleşimin anlamını yansıtmaktadır.

Kolesnikova ve Gelbukh (2012), eşdizimlilikle ilgili yaptıkları çalışmalarında eşdizimlilikle diğer birleşimler arasındaki temel farkların McKeown ve Radev (2000)'de sözcük birleşimleriyle ilgili belirtilen özellikler olduğunu söylemektedir. McKeown ve Radev (2000)'in belirlediği özellikler, Cruse (1986)'da belirtilen serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimliler arasında, eşdizimliler ve deyimler arasında geçiş yerlerinin olduğu görüşünü kanıtlamaktadır.

Yapılan çalışmalar ve tanımlardan da anlaşıldığı gibi eşdizim, deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinden farklıdır. Tanımlar çoğunlukla birbirinden farklı olsa da bütün tanımların ortak özelliği eşdizimliliğin anlamının bileşenlerinin anlamından farklı olmasıdır. Başka bir deyişle eşdizimi oluşturan birimler arasındaki anlamsal ilişki bütünün anlamını yansıtmamaktadır. Ancak deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinde parçaların anlamı bütünün anlamını yansıtmaktadır. Birleşimi oluşturan sözcükler birleşimden bağımsız olarak da kullanılabilir. Eşdizimlilikle deyimler ve serbest sözcük birleşimleri arasındaki temel fark da bu anlamsal özelliktir. Eşdizimlilik ve diğer sözcük birleşimleri arasındaki farkın ortaya konulması eşdizimlilik çalışmaları açısından çok önemlidir. Bu fark sayesinde hangi birleşimlerin eşdizimli olduğu hangilerinin eşdizimli olmadığı daha kolay belirlenebilmektedir.

2.2.2. Eşdizimlilerin Temel Özellikleri

Eşdizimlileri diğer sözcük türlerinden ayıran bazı temel özellikleri vardır. Bu özellikler:

- Nedensiz olmak

- Dile özgü olmak
- Bağlamdan çıkarılabilme
- Teknik dilde ortak olma

Nedensizlik özelliğiyle anlatılmak istenen eşdizimsel sözcük çiftlerinden birinin yerine eş anlamlısı konulduğunda sözlüksel birleşimin gerçekleşmemesidir. Sözcüklerin birbirlerinin yerine kullanılamamasının ve eş anlamlı ya da yakın anlamlı başka bir sözcükle yer değiştirilememesinin belirli bir nedeni yoktur.

Eşdizimlilerin dile özgü olmaları da onların anlamsal, sözlüksel, sözdizimsel gibi dilsel özellikleri yansıtmalarından kaynaklanmaktadır. Eşdizimlilerin anlam bağımlı olmaları, onların bağlamdan çıkarılabilmelerini sağlamaktadır. Daha önce belirtildiği gibi, Van Der Meer (1998) de eşdizimlilerin anlam bağımlı olduklarına dikkat çekmektedir.

Sözcük gruplarının hangilerinin eşdizimli olduğuna karar vermek zordur. Ancak eşdizimlilik genellikle benzer bağlamlarda oluşur. Bu nedenle de dilin örneklemelerinden eşdizimlileri gözlemlemek mümkündür. Genel olarak eşdizimliler sıklıkla aynı çevrede bir araya gelen sözcük çiftleridir. Ancak dilde yüksek sıklıkta kullanılan sözlüksel birimler (*gitmek, bilmek, yapmak vb.*) bu gruba dahil değildir (McKeown ve Radev, 2000). Böyle sözcükler serbest sözcük birleşimi grubuna girer. Ancak McKeown ve Radev (2000)'de savunulan bu görüş tartışmaya açıktır. Dilde *katkısız eylemler*'light verbs' olarak da bilinen bu sözlüksel birimler eşdizimlilik açısından bu tez çerçevesinde incelenmiştir. Bu konuyla ilgili tartışmalara ve ayrıntılı bilgiye sonraki bölümlerde yer verilecektir.

Eşdizimli sözcüklerin bir diğer özelliği ise sadece iki sözcüğün birleşiminden değil, aynı zamanda üç ya da daha fazla sözcüğün birleşiminden de oluşabilmeleridir. Tutin (2009), sözlüksel eşdizimliler üzerine yaptığı çalışmada eşdizimlilerin bu özelliğine dikkat çekmektedir. Tutin (2009), Firth (1957); Halliday (1978), Sinclair (1991) ve Williams (2003)'te yapılan eşdizimlilik tanımlarını eleştirel bir yaklaşımla ele almaktadır. Yukarıda adı geçen araştırmacıların eşdizimlilikle ilgili yaptıkları çalışmalarda eşdizimliliğin iki sözcük arasındaki anlamsal ve sözdizimsel ilişki olarak ele alınmasının eksik bir tanımlama olduğunu ileri sürmektedir. Çünkü Tutin (2009)'a göre bir dilde ikili eşdizimlilerin dışında üçlü eşdizimliler de bulunabilmektedir. Tutin (2009)'un üçlü eşdizimlilerle anlatmak istediği üç sözcükten oluşan birleşimlerdir. Örneğin, İngilizcede *fall in love* birleşiminde *in love* birleşiminin *love* sözcüğü için eşdizimlilik oluşturduğunu savunmaktadır. Tutin (2009) eşdizimlilikle ilgili bu görüşünü Hausmann (2004; 2007)'de kullanılan *eşdizimsel diziler* 'collocational chains' ve Spohr (2005)'de kullanılan *eşdizimsel küme* 'collocational cluster' kavramlarıyla desteklemektedir. Hausmann (2004; 2007) ve Spohr (2005)'de yapılan çalışmalar, eşdizimliliğin ikiden fazla bileşenle kurulabileceğini belirtmektedir. Tutin (2009) da, bu görüşlerden hareketle eşdizimi oluşturan bileşenlerin yapısal özellik bakımından çok iyi incelenmesi gerektiğini söylemektedir. Tutin (2009), eşdizimliliği bu açıdan ele almasının en önemli nedeninin eşdizimi oluşturan sözcük türleri olduğunu söylemektedir. Firth (1957) ve diğer araştırmacıların yaptıkları çalışmalardan farklı olarak Tutin (2009) eşdizimlilik için *içerik sözcüklerin* 'content word' ve *işlevsel sözcüklerin* 'functional word' incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Tutin (2009)'da yaptığı çalışmada içerik

sözcüklerin eşdizimliliğin önemli bir parçası olduğunu ancak işlevsel sözcüklerin içerik sözcükler kadar sık kullanılmadığını ileri sürmektedir.

Tutin (2009)'da yapılan çalışma eşdizimlilik özelliklerinin belirlenebilmesi için sözcük türleri üzerinde çok kapsamlı bir ön çalışma yapılması gerektiğini göstermektedir. Tutin (2009)'un yaptığı çalışma, İngilizcede üçlü eşdizimlilerin varlığını ortaya koymak için yapılmış bir çalışmadır. Ancak, aynı durumun Türkçedeki eşdizimliler için geçerli olup olmadığı bir tartışma konusudur. Çünkü Tutin (2009)'un üçlü eşdizimlilik için yukarıda verdiği *fall in love* örneği, Türkçeye *aşık olmak* şeklinde çevrildiği için üçlü eşdizimlilik değil, ikili eşdizimliliğe örnektir. Bunun sebebi, daha önceki bölümlerde de ısrarla üzerinde durulduğu gibi diller arasındaki farklılıklardır.

Eşdizimlilerin temel özellikleri genel olarak bunlardır. Daha sonraki bölümlerde bu özellikler doğrultusunda eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde nasıl ele alınacağına değinilecektir.

2.3. Sözlük, Sözlükbilim ve Sözlükçülük

Bu bölümde ilk olarak sözlük tanımı verilecek, sonra sözlük türleri ve sözlüklerin kullanımı üzerine incelemeler yapılacaktır. Bu doğrultuda da sözlükbilim ve sözlükçülüğün çıkış noktası ele alınacak ve sözlük çalışmalarının yönelimi açısından sözlükbilim ve sözlükçülüğün önemi açıklanacaktır.

2.3.1. Alanyazındaki Sözlükbilim ve Sözlükçülük Çalışmaları

Alanyazında sözlükbilim ve sözlükçülük üzerine son yıllarda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan ilki Atkins ve Rundell (2008)'in "Practical Lexicography" adlı çalışmasıdır. Atkins ve Rundell (2008) çalışmalarında sözlüğün ilk ortaya çıkışı, sözlük türleri, sözlük kullanıcılarının türleri, kullanıcıların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yapılabilecek çalışmalar başta olmak üzere birçok konuyu ele almaktadır. Benzer bir çalışma Fontenelle (1992) tarafından da yapılmıştır. Ayrıca Wiegand (1984), Hausmann (1989), Hartmann (1984) ve Bejoint (1990) gibi araştırmacılar sözlükçülük üzerine pek çok araştırma yapmışlardır.

Sözlükler genellikle insanların dili nasıl kullanmaları gerektiğini gösteren kayıtlar olarak ele alınmaktadır (Atkins ve Rundell, 2008). Sözlüklere dilin doğru kullanımı için başvurulmaktadır. Başka bir görüşe göre de sözlükler kuralları yansıtan metinler olarak ele alınmaktadır. Fakat Oxford sözlüğünün kurucu editörü olan James Murray'ın çalışmalarından sonra sözlükler tanımlayıcı bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. Sözlüklerin tanımlayıcı özellikleri düşünüldüğünde de eşdizimlilerin sözlüklerde yer almasının gerekliliği daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle eşdizimli sözcüklerin dil eğitimindeki rolü eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde yer almasını zorunlu bir hale getirmektedir. Ancak eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde sunulması kolay bir iş değildir. Sözlüklerin özellikleri, türleri, kullanım amaçları gibi temel konular açıklayıcı bir şekilde ele alınmalı ve belirli planlamalar doğrultusunda sözlüğe yerleştirilmelidir.

2.3.1.1. Sözlüklerin Temel Özellikleri

Bir sözlük hazırlanırken dikkat edilmesi gereken önemli noktalar vardır. Bunlardan en önemlisi de sözlüklerin özelliklerinin belirlenmesi ve belirlenen amaca göre sözlüğün yazımının gerçekleştirilmesidir. Sözlüklerin temel özellikleri Atkins ve Rundell (2008)'de sekiz başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar:

- Sözlüğün dili: Sözlüğün tek dilli mi iki dilli mi yoksa çok dilli mi olduğu belirlenmelidir.
- Sözlüğün kapsam alanı: Genel dil, ansiklopedik ve kültürel materyal, terminoloji ya da alt diller, dilin belirli bir alanı. (Özellikle dilin belirli bir alanı çok önemlidir. Çünkü burada eşdizimlilik, öbek yapılar ya da deyimler kast edilir).
- Sözlüğün boyutu: Standart sözlük, cep sözlüğü, masa sözlüğü.
- Sözlüğün aracı: Baskı, elektronik ya da internet tabanlı.
- Sözlüğün organizasyonu: Sözcük-anlam (en yaygın olanıdır). Sözcük-anlam-sözcük (bir sözcüğün anlamının başka bir sözcükle ilişkilendirilmesidir). Eşdizim sözlüklerinde sözcük-anlam-sözcük organizasyonu kullanılır.
- Kullanıcının dili: Aynı dili konuşan bir grup kullanıcı, konuşucuların iki belirli grubu, sözlük dilinin dünya genelindeki öğrencileri.
- Kullanıcının yetenekleri: Dilbilimciler ve diğer dil uzmanları, okuryazar yetişkinler, okul öğrencileri, küçük çocuklar ve dil öğrencileri. Eşdizimlilerin sözlüklerde sunulması özellikle dil öğrencileri açısından önemlidir.

- Sözlüğün ne amaçla kullanılacağı: Şifre çözmek (bir sözcüğün anlamını araştırmak ve kullanıcının bir metni yabancı bir dilden kendi diline çevirmesi) ve şifreleme (bir sözcüğü doğru bir şekilde kullanmak, kullanıcının yabancı dildeki bir metni kendi diline çevirmesi, dil öğretimi).

Görüldüğü gibi sözlüklerin pek çok özellikleri vardır. Sözlük yazımında bu tür özelliklerin iyi bir şekilde incelenmesi ve çalışmaların bu incelemeler doğrultusunda yapılması çok önemlidir. Çünkü bu tür bir inceleme, hazırlanacak sözlüğün sağlam temellere oturtulması açısından gereklidir.

Eşdizimlilik dilbilim ve sözlükçülükte yeni bir konudur (Fontenelle, 2008). Daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi Cowie (1999) eşdizimlilerden deyimlere sözcük birleşimleri üzerinde çalışmalar yapmakta ve eşdizimlileri tanımlamaya çalışmaktadır. Cowie (1999)'un yaptığı çalışmalar sözlükler ve sözlükçülükle ilgilidir. Eşdizimlileri diğer sözcük birleşimlerinden ayırarak eşdizimlilerin sözlüklerde nasıl ele alınacağını belirlemeye çalışmaktadır. Ayrıca Apresjan (2008) de sözlükbilim ve sözlükçülük üzerine yaptığı çalışmalarda sözlükçülükte anlamsal özelliklerin önemine değinmektedir.

Bu bölümde sözlükbilim ve sözlükçülük üzerine yapılan çalışmalar incelenecek ve eşdizimlilik konusuyla birlikte ele alınarak değerlendirilecektir.

2.3.2. Sözlük ve Eşdizimsel Görünümler

Eşdizim bilgisi sözlükçülük, sözlükbilim, çeviri, dil eğitimi gibi birçok dil işlevi açısından çok önemlidir. Eşdizim ve dil işlevleri arasında bağlantı kurabilmek

için, eşdizimsel görünümlerin sözlükte doğru bir biçimde sunulması gerekmektedir. Sözlük ve eşdizimsel görünümler arasındaki ilişkiyi kuramsal taban çerçevesinde açıklayabilmek amacıyla, önceki bölümlerde sözü geçen alanyazınından yararlanılacaktır.

Yukarıdaki bölümlerde yapılan betimlemelerden de anlaşıldığı gibi, eşdizimlilik geniş kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Bu nedenle, eşdizimlilerin çok az bir kısmı sözlüklerde listelenmekte, genellikle deyimler de eşdizimli sözcükler olarak gösterilmektedir. Smadja (1993) ve Alonso ve diğerleri (2011; 2012) gibi araştırmalarda sözlüklerdeki bu sorunu çözebilmek amacıyla derlemlere başvurulmuştur. Öte yandan, Cardey ve diğerleri (2006), derlem çalışmasına başvurmadan önce, sözlüklerin genel özelliklerine göre bazı sınırlamalar yapılmasının gerekliliğine değinmektedir. Eşdizimlilik sözlüklerinde dipnot, eşanlamlılık ve çokanlamlılık gibi ifadelerin yer alması gerektiğine, eşdizimli sözcüklerin alfabetik sırayla verilmesine ve dipnotların sözlüğe eklenmesine dikkat çekmektedir.

Cardey ve diğerleri (2006)'nın yukarıda belirtilen görüşleri sözlüğe ilişkin biçimsel özelliklerle ilgilidir, buna göre biçimsel özellikler içeriksel tabandan önce düzenlenmelidir. Smadja (1993) ve Alonso ve diğerleri (2011; 2012) gibi araştırmacılar ise, sözlüğün içeriği için yapılacak ön çalışmaları değerlendirerek, derlem konusuna yoğunlaşmaktadır. Eğer bir dilde eşdizim sözlüğü hazırlanacaksa, başvurulması gereken ilk kaynak derlemlerdir. Ancak bir dilde derlem oluşturulması ya da dildeki mevcut derlemlerin kullanılması ciddi zaman, emek ve maddi destek istemektedir. Bu nedenle, sözlüğün hazırlığı vederlem çalışması arasında geçen süreç, çok iyi planlanmalı ve iyi değerlendirilmelidir. Ayrıca, derlemlerden alınan

bazı veriler sözlüğe yerleştirilirken hatalar da yapılabilmektedir. Bu hataları en aza indirmek için de *sözdizim filtreleri* ‘syntactic filters’ olarak adlandırılan birtakım testler kullanılmaktadır. Bu filtreler sayesinde derlemlerden alınan veriler mümkün olduğunca az hatayla sözlüğe yerleştirilebilir.

Yukarıda anlatıldığı gibi “derlem”, eşdizimli sözcüklerin belirlenmesi ve sözlüğe yerleştirilmesi için çok önemli bir kaynaktır. Alonso ve diğerleri (2011; 2012), derlem çalışmasıyla birlikte sözdizime ve bağlama da dikkat çekmektedir. Alonso ve diğerleri (2011; 2012)’ye göre sözlüklerde çok sözcüklü ifadelerin tanımlanmasındaki hataları düzeltmek için sözdizimsel çözümler kullanılırken, bazı sözcüklerde ortaya çıkan belirsizlikler de bağlam çözümüyle yapılarak açıklanabilmektedir.

Dil öğrencileri bir dili doğru ve akıcı bir biçimde kullanabilmek için sözcüklerin sadece anlamını değil sözcüklerin hangi bağlamda ve nasıl kullanıldığını da öğrenmelidir. Sözcüklerin bağlam içinde nasıl kullanıldığı da ancak derlem tabanlı sözlüklerden öğrenilebilmektedir. Alonso ve diğerleri (2011; 2012)’ye göre bir dilde eşdizimlilik sözlüğünün hazırlanabilmesi için yapılması gerekenler yukarıda anlatıldığı gibidir. Bu bilgiler dışında eşdizimlilik sözlüklerinde ne tür sözcüklere yer verileceği ve sözcüklerin sözlüğe nasıl yerleştirileceği de başta Lea ve Runcie (2002) olmak üzere, Alonso ve diğerleri (2012) gibi birçok araştırmacının çalışma konusudur. Lea ve Runcie (2002), eşdizimlilik sözlüğü hazırlanırken ortaya çıkan iki önemli sorundan söz etmektedir. Lea ve Runcie (2002)’ye göre bu sorunlar bir sözlüğün hazırlık aşamasında neler yapılması gerektiği; bu hazırlıklar tamamlandıktan sonra da sözlüğe eklenecek maddelerin nasıl seçileceği ve nasıl

sunulacağıdır. Lea ve Runcie (2002)'de bahsedilen bu sorunlar kapsamında, sözlüğün hazırlık aşamalarında neler yapılması gerektiği yukarıda anlatılmaktadır.

Lea ve Runcie (2002), sözlüğün hazırlık aşamaları tamamlandıktan sonra, hangi sözcük birleşimlerinin sözlüğe dahil edileceğini belirlemek için sözcüklerin kullanımsal özelliklerine dikkat çekmektedir. Alonso ve diğerleri (2012) ise, eşdizimlilik sözlüklerinin içeriğiyle ilgili yaptıkları çalışmalarında, eşdizimli sözcüklerin öğretiminde sözdizimsel, anlamsal ve kullanımsal özelliklerin önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, Alonso ve diğerleri (2012) eşdizimlilik sözlüklerinde terminoloji ve teknik sözcüklerin birarada verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Çünkü Alonso ve diğerleri (2012)'ye göre, dilin zenginliği belirli bağlamlardaki genel sözcükler ve yarı teknik sözcüklerden oluşmaktadır. Yalnızca terminolojik veri tabanına göre oluşturulan sözlükler, tanım ve bağlam içerebilir, sözlüksel birimler arasındaki ilişkiyi de verebilir, ancak sözdizimsel ve kullanımsal ilişkileri verememektedir.

Eşdizim ve sözlük arasındaki ilişki incelendiğinde derlem, bağlam ve sözdizim kadar önemli olan bir diğer konu da, sözcüklerin sözlüğe nasıl yerleştirileceğidir. Alonso ve diğerleri (2011)'de, Sinclair (1991), Lorente (2009) ve Hanks (2010b)'nin bu konuda yaptığı çalışmaları değerlendirerek bir sonuca ulaşmaktadır: Birçok sözlükte sözlüğün girişine sadece adlar yerleştirilmekte, diğer kategoriler göz ardı edilmektedir. Fakat ayırıcı rolü üstlenen tek kategori adlar değildir. Eylemler de önemli bir kategoridir. Eylemler söylemin düzenlenmesine yardımcı olmakta ve farklı eş gönderimli sözlüksel birimler arasında bağlantı kurulmasını sağlamaktadır. Hanks (2010b), eylemlerin önemli bir kategori olduğunu, tümce ekseninde anlamı söylemin çevresinde oluştuğunu belirtmektedir. Eylemler ve

sıfatlar alana özel sözlüksel birim olabilmektedir. Lorente (2009)'un sınıflandırmasına göre, bir eylemin *belirli değeri* 'specialised value' ona eşlik eden sözcükle belirlenir. Bu da, eşdizimliliğin sözcüklerin özelliklerinin belirlenmesi açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Sinclair (1991) de sözcükleri *açık seçim ilkesi* 'open-choice principle' ve *deyim ilkesi* 'idiom principle' arasında ayırmaktadır. Bu ayrıma göre birçok birim terimsel bir özelliğe ve sözcük seçimine sahiptir. Eylemler de, temelde sözcük seçimiyle ilgili birimlerdir. Bazı eylemlerin sözcük seçimi bilinmeden anlamı da bilinemez. Bu nedenle, sözlüklerde eşdizimsel özelliklerin sunulması sözcüklerin özellikle de eylemlerin anlamının daha iyi bir biçimde açıklanmasına yardımcı olacaktır.

Alonso ve diğerleri (2011) gibi sözcük kategorileri üzerinde araştırma yapan bir diğer araştırmacı Godeo (2010)'dur. Godeo (2010)'da yapılan çalışmada Kilgarriff ve Tugwell (2001)'in çalışmalarına değinilerek, sözcük kategorilerinin eşdizimli sözlüklerde nasıl ele alınması gerektiği üzerine bir inceleme yapılmaktadır. Kilgarriff ve Tugwell (2001)'de bir derlemeden eşdizimlileri çıkarmak için *sözcük taslağı* 'word sketch' adında bir program geliştirilmiştir. Bu programın yardımıyla özel kategoriler sözlükte listelenebilmektedir. Örneğin, ilgeçler *rastlantısal* 'coincidental' olarak kabul edilir ve tam anlamıyla eşdizimli olarak düşünülmezler. Ama bu tartışmalı bir konudur, çünkü eşdizimli sözlüklerin birçoğunda ilgeçler de eşdizimli olarak ele alınmaktadır. Godeo (2010) belirteçler, ilgeçler ve adılların eşdizimli olarak ele alınabileceğini, ancak bu kategorilerin sözlüklerde genellikle madde başı olmadığını savunmaktadır.

Williams (1998) ve Alonso ve diğerleri (2011) ise, adların ve eylemlerin eşdizim bilgilerine ulaşılabilmesi ve eşdizimsel görünümlerin sözlüklerde

sunulabilmesi için derlemler yardımıyla *eşdizimsel ağlar* ‘collocational networks’ oluşturulması gerektiğini ileri sürmektedir. Eşdizimsel ağlar sözlüklerin yazımında önemli bir yere sahiptir. Alonso ve diğerleri (2012)’de eşdizimsel ağlar istatistiksel olarak eşdizim zinciri olarak tanımlanmaktadır. Eşdizimsel ağlar sadece tematik çiftleri değil, aynı zamanda en belirgin sözlüksel birimleri de göstermektedir. Eşdizimsel ağlar aracılığıyla belirlenen eşdizimsel zincirler, eşdizimsel birimler arasında *baş sözcüğün* ‘headword’ seçimini kolaylaştırmaktadır. Eşdizimsel ağların kurulabilmesi için *eşdizimselağ kalıtımı* ‘collocational heritage’ kullanılmaktadır. *Kültürel kalıtım* ‘cultural heritage’ diye bilinen bu kavram, zaman içinde ortaya çıkan değişimi göstermektedir. Bu kalıtım kullanılarak, adların ve eylemlerin eşdizim bilgilerine ulaşılabilir. Eşdizimsel ağ sadece sözlüksel birimi değil, aynı zamanda en belirgin birimleri de göstermektedir. Ayrıca, birimler arasındaki ilişkiye ve dilbilgisel ilişkilere de eşdizimsel ağlar sayesinde ulaşılabilir. Ancak, bir dilde eşdizimsel ağların kurulabilmesi için ayrıntılı bir çalışma yapılması gerekmektedir. Alonso ve diğerleri (2011)’deki çalışmada dikkat edilmesi gereken en önemli konu, sözcüklerin kullanım sıklığıdır. Daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi sıklık ‘frequency’, eşdizimli sözcüklerin belirlenebilmesi için önemli bir unsurdur. Sıklık sayesinde eşdizimli sözcüklerin gücü de ortaya çıkmaktadır. Örneğin, çok sık kullanılan eşdizimliler *değişmez* ‘fixed’ olduğu için güçlü olarak düşünülmektedir. Ancak, bu durum sıklıkla kullanılan her sözcüğün eşdizimli olabileceği anlamına gelmemektedir. Sıklığın sözcükler için ayırt edici bir özellik olduğu düşünüldüğünde, eşdizimli sözcükler için de neden bu kadar önemli olduğu anlaşılacaktır.

2.3.2.1.Eşdizimli Sözcüklerin Sözlüklerdeki Sunumunun Planlanması

Eşdizimlilik sözlüğünü kavramsal bilgiye göre düzenlemek dilbilgisel bilgiye göre düzenlemekten daha kullanışlıdır. Sözlükte sözcüklerin hem biçimbilimsel hem de sözdizimsel bilgisi yer almalıdır.

Sunumlar alfabetik sırayla verilmelidir. Bir sözcük başka bir sözcükle eşdizimlilik oluşturduğunda sözlük eşdizimlilik serilerini alfabetik olarak tanımlar. Böylece sözlükte boş alanlar oluşur ve eş anlamlı ve yakın anlamlı sözcükler de gösterilebilir. Eş anlamlı sözcükler birlikte gruplanır ve eşdizimlilerin içinde virgülle ayrılır. Zor anlaşılan eşdizimliler ise, eşdizimin solunda ayraç içinde tanımlanır. Özel değişke, diyalektik gibi faktörler de ayraç içinde verilir. Deyimsel ifadeler girişin sonunda koyu renkle verilir. Ayrıca eşdizimlilerin sunumunda uzun alt çizgi de kullanılabilir. Bu çizgi sayesinde çeşitli ad, eylem ya da sıfatların alt çizginin yer aldığı boşluğa gelebileceği gösterilir. Materyallerin sözlükteki sunumu da şu şekilde olabilir: *sıfat + ad, niteleyici + ad, eylem + ad, ad + eylem, ad + ad, ilgeç + ad, ad + ilgeç, zarf + eylem, eylem + eylem, eylem + ilgeç, eylem + sıfat, sıfat + sıfat* (Oxford Sözlüğü'nde bu şekilde verilmiştir).

Ayrıca sözlükler anlamsal, sesbilimsel ve sözdizimsel bilgileri de içerir (Hoekstra, 2010). Anlam, telaffuz/ sesletim, köken bilgisi, türetimsel ve çekimsel alt kategoriler de sözlükler de sunulmalıdır.

İzleyen bölümde eşdizimsel görünümünün sözlüklerde nasıl ele alınabileceği tartışılacak ve alanyazındaki sözlüklerin özelliklerine değinilecektir. Eşdizimsel görünümünün sözlüklere hangi ölçütlere göre yerleştirilebileceği belirlenecektir.

2.3.3. Yabancı Dil Öğretimi ve Anadili Eğitiminde Eşdizimlilerin ve Sözlük Kullanımının Önemi

Bu bölümde yabancı dil öğretimi ve anadili eğitiminde eşdizimlilerin ve sözlük kullanımının önemi araştırılacaktır. Ayrıca, sözlük türlerinin sözlük kullanımındaki etkileri de incelenecektir.

Kjellmer (1991), Dudley-Evans (1994), Stubbs (1995), Shei ve Pain (2000) ve Kuo (2009) gibi çalışmalarda eşdizimli sözcüklerin kullanımının, yabancı dil öğretimi ve anadili eğitimindeki rolüne dikkat çekilmektedir. Çalışmalar incelendiğinde doğal konuşucu ve ikinci dil öğrencisi arasındaki dil kullanımı farkının, eşdizimsel bilgi aracılığıyla ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalar, eşdizimsel bilginin dilin doğallığı açısından önemli olduğunu, bu nedenle dil eğitiminde eşdizimliliğin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Dudley-Evans (1994)'de yabancı dil öğreniminde en çok hatanın eşdizimlilik kullanımında yapıldığı belirtilmektedir. Buna göre, eşdizimli sözcüklerin kullanımı dilin daha doğru ve akıcı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Shei ve Pain (2000)'de, Kjellmer (1991)'i ve Stubbs (1995)'i destekleyerek, eşdizimlilik kullanımı ve dil öğrenimi arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Kjellmer (1991), *eşdizimlilerin özdeviniminin* 'automation of collocations' olduğunu ve bu özdevinimin dil kullanımında doğal konuşuculara yardımcı olduğunu savunmaktadır. Stubbs (1995)'de ise, Kjellmer (1991) gibi eşdizimlilerin özdeviniminden değil, anlamsal özelliklerinden bahsedilmektedir. Eşdizimlilik üzerine bir çözümleme yapan Stubbs (1995), eşdizimli sözcüklerin *anlamsal bürün* 'semantic prosody' özelliğine sahip olduğunu ve bu özellik sayesinde anadili konuşucularının sözcüklerin *çağrışımsal*

anlamını ‘connotation’ kolaylıkla bulabildiğini söylemektedir. Örneğin, *cause* ‘neden olmak’ sözcüğü, olumsuz anlam taşıyan sözcüklerle birlikte kullanılmaktadır. Bu nedenle, bir anadili konuşucusu “*Bu güzel duruma neden olduğum için çok mutluyum*” gibi bir tümce kurmamaktadır. Stubbs (1995) eşdizimli sözcüklerin anadili eğitiminde ve yabancı dil öğretiminde neden önemli olduğunu anlamsal bürüne dikkat çekerek göstermektedir. Başkibir deyişle, yabancı dil öğrenen bireyler, eşdizimli sözcükleri edindiğinde anlamsal bürüne sahip olabilmekte ve böylelikle dili daha etkili bir biçimde kullanabilmektedir.

Kuo (2009)’da ise, yabancı dil öğreniminde eşdizimli sözcüklerin kullanımını incelenmektedir. Kuo (2009), İngilizce’yi yabancı dil olarak öğrenen Tayvanlı 49 öğrencinin yazılı metinlerini inceleyerek eşdizimlilik kullanımının dil öğrenim seviyesine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. İleri seviyedeki öğrenciler için eşdizimlilerin kullanımı çok zor değilken, orta düzeydeki öğrenciler için zordur.

Yukarıda belirtilen araştırmacılar yabancı dil öğretimi ve anadili eğitiminde eşdizimlilik kullanımının yanında sözlük kullanımına da dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalar eşdizimlilik kullanımında sözlüksel seçimin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır. Anadili konuşucuları eşdizimli sözcükleri sözlüklere çok fazla başvurmadan doğal konuşma ortamında öğrenebilirler ancak yabancı dil öğrencilerinin eşdizimli sözcükleri öğrenebilmeleri için başvurabilecekleri en önemli kaynak sözlüklerdir. Ayrıca, anadili konuşucuları da sözlüklere başvurabilirler. Bu nedenle, eşdizimli sözlüklerin sözlük türü açısından iki dilli mi yoksa tek dilli olarak mı hazırlanacağı sözlük kullanıcıları dikkate alınarak belirlenmelidir.

2.3.4. Sözlüklerde Eşdizimsel Kavramların Önemi ve Gerekliği

Firth (1957)'de de belirtildiği gibi, bir sözcük ancak birlikte olduğu bir başka sözcükle tanınabilmektedir. Bir dilde eşdizimli sözcüklerin varlığı dil öğrencilerinin sözcükleri ve dilin yapısını tanımaları için gerekli bir unsurdur. Eğer sözcükler tek başlarına ele alınıp değerlendirilirse, bu sözcükleri ezberlemekten öteye gitmez ve öğrenme güçleşir. Yani, sözcük sadece sesbilimsel ve anlambilimsel özellikleri çerçevesinde ele alınmış olur. Ama bir dili edinmek ya da öğrenmek için dilin bütün bileşenleri bir arada ele alınmalıdır. Sesbilimsel ve anlambilimsel bileşen, kullanımbilimsel ve biçimbilimsel bileşen olmadan işlemlenirse, dilde aksaklıklar meydana gelir. Eşdizimlilik de bu noktada dilin kullanımbilimsel ve biçimbilimsel bileşeninin işlemlenmesine olanak sağlar. Sözcükler eşdizimlilik özellikleriyle düşünüldüğünde kullanımbilimsel boyutta önemli bir ilerleme sağlanır. Bu nedenle de sözcüklerin öğreniminde başucu kaynağı olan sözlüklerde eşdizimli görünümlerin de bulunması dil eğitimi ve öğrenimi açısından çok önemlidir. Bir eşdizimli sözcüğün öğrenilmesi başka sözcüklerin öğrenimini kolaylaştırır (Brashi, 2009).

3. BÖLÜM: VERİ OLUŞTURMA SÜRECİ VE VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

3.1. Veri Toplama Yöntem ve Teknikleri

Bu tezde, daha önce *1.7. Yöntem ve Sınırlılıklar* bölümünde belirtildiği gibi, basit rastlantısal örnekleme yöntemi ve iadeli seçim yolu kullanılacaktır. Tezde tümevarım yöntemiyle de elde edilen veriler betimlenerek, yorumlama ve değerlendirmelerde bulunulacaktır. Veriler elde edilirken çeşitli sözlükler kullanılacak ve sözlüklerarası karşılaştırma yapılacaktır. Bu karşılaştırmanın nesnesini de, eşdizimlilik görünümlerine düzenli bir biçimde yer verilmediğini bulguladığımız Türkçe Sözlükler ve İngilizce eşdizimli sözlükler oluşturmaktadır. İngilizce eşdizimli sözlükler yardımıyla Türkçe Sözlükler üzerinde bazı saptamalar yapılacak ve bu saptamalardan sonra sözlükbilimsel ve anlambilimsel verilere ulaşmak üzere gözleme dayalı veri toplama tekniğine başvurulacaktır.

3.1.1. Gözlemsel Veri Toplama Tekniğiyle Sözlüklerin Karşılaştırılması

Tezin bu bölümünde gözlemsel veri toplama tekniğinin özelliklerine yer verilerek, yapılan çalışma açısından bu tekniğin nasıl kullanılacağı anlatılacaktır. Önce İngilizcedeki eşdizimlilik sözlükleri incelenecek ve bu sözlüklerin oluşturulmasında nasıl bir yol izlendiği, eşdizimliliğin sözlüklere nasıl yansıdığı araştırılacaktır. Bu araştırma sırasında İngilizce ve Türkçenin dilsel özellikler

açısından ne tür farklılıklarının bulunduğu da belirtilecektir. Daha sonra yapılan araştırma esas alınarak, Türkçe Sözlükler irdelenecek ve İngilizce sözlüklerde yapılan eşdizimlilik sunumu çalışmalarının Türkçe Sözlükler için nasıl yapılabileceği incelenecektir.

3.2. Araştırma Evreni

Bu çalışmada üç Türkçe (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ötüken Sözlük ve Misalli Büyük Türkçe Sözlük) üç de İngilizce (The BBI Combinatory Dictionary of English, Collins Cobuild Collocations on CDROM, Oxford Collocations Dictionary for Students of English) sözlük kullanılacaktır. Ayrıca, Türkçede yapılan derlem çalışmaları da incelenecektir.

3.2.1. Kullanılan Derlemler

Tezin kuramsal bölümünde belirtildiği gibi, bir dilde eşdizimli sözcüklerin belirlenebilmesi ve bir eşdizimlilik sözlüğünün oluşturulabilmesi için gerekli olan en önemli kaynak derlemlerdir. Bu görüşten yola çıkılarak tezde bir İngilizce bir de Türkçe derlem kullanılmıştır. Bu tezde üç yayıncının ortak çalışması olan *İngiliz Ulusal Derlemi (2007)* ve Yeşim Aksan ve diğerleri tarafından oluşturulan *Türkçe Ulusal Derlemi (TNC)(2012)* kullanılmıştır. İngiliz Ulusal Derlemi (2007) İngilizce Eşdizimlilik Sözlükleri'ndeki sözcüklerin kullanım sıklığını ve kullanım alanlarını

belirleyebilmek amacıyla kullanılmıştır. Ancak tezin temel dayanağı olan derlem Türkçe Ulusal Derlemi (2012)'dir. Türkçe Sözlük'teki eşdizimli sözcükler bu derlem yardımıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Derlemde aranılan bir sözcüğün eşdizimlilik kurduğu diğer sözcükler bulunduktan sonra bu sözcüklerin *gözlenen eşdizim sıklığına* 'observed collocate frequency' bakılarak sözcüklerin eşdizimli olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

3.3. Araştırma Deseni

Bu bölümde tezin amaçları doğrultusunda yapılan araştırmanın nasıl şekillendiği anlatılacaktır. Sözlük kullanımının dil öğretimindeki etkisi, eşdizimliliğin sözlüklerde nasıl yer alması gerektiği gibi unsurlar araştırma evrenini oluşturan sözlüklerin incelenmesiyle bağdaştırılacak ve sunulacaktır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu bölümde, birinci ve üçüncü bölümde belirtilen veri toplama yöntem ve tekniklerine uygun olarak İngilizce ve Türkçe Sözlüklerden elde edilen veriler incelenmiştir. Basit rastlantısal örnekleme yöntemi ve iadeli seçim yolu kullanılarak, Türkçe Sözlük'ten seçilen /a/, /f/, /h/, /m/, /s/, /t/, /ü/ ve /v/ harfleri gözlemsel veri toplama tekniği ile analiz edilmiştir. Seçilen bu harfler tümevarım yöntemiyle betimlenmeye çalışılmıştır. Türkçe Sözlük'ten elde edilen veriler, İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü ile karşılaştırılarak Türkçe Sözlük'teki eşdizimli

sözcükler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu karşılaştırmada gözleme dayalı veri toplama tekniğine başvurulmuş Türkçe Sözlük'teki eşdizimli sözcükler saptanmaya çalışılmıştır.

İlk olarak, İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'nde eşdizimliliğin nasıl tanımlandığı ve sınıflandırıldığı saptanmış, daha sonra bu sözlükte eşdizimlilerin sözlüğe nasıl yerleştirildiği, eşdizimli sözcükler sözlüğe yerleştirilirken nelere dikkat edildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bakış açısıyla, İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü incelendikten sonra, Türkçe Sözlük'ün eşdizimli sözcükleri nasıl ele aldığı incelenmiştir.

Türkçe Sözlük'te incelenen verilerin eşdizim ilişkilerinin belirlenebilmesine ilişkin **çözümleme yönergesi** aşağıdaki gibidir:

Örnek madde başı: **acı**

Sözlükte “a” maddesinin içinde bulunan “acı” sözcüğüyle ilgili tüm bilgiler irdelendikten sonra bu madde başının altında verilen diğer sözcükler tek tek ele alınmıştır. “Acı” sözcüğü sözlükte şu şekilde sunulmaktadır:

acı

a. 1. Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, **tatlı** karşıtı: *Acıyı sever.* 2. *sf.* Tadı bu nitelikte olan: □ *Acı kahvesini yudumluyordu.* □ -T. Buğra. 3. Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırıp: □ *Omuzlarına kadar vücudun derisini haşlayan bayıltıcı yanma acısı ve dehşeti çok sürmedi.* □ -P. Safa. 4. *mec.* Ölüm, yangın, deprem vb. olayların yarattığı üzüntü, keder, elem: □ *İnsan, ölümün acısını en çok günün iki uzak saatinde hissetmektedir.* □ -Y. Z. Ortaç. 5. *sf.* Çarpıcı, göz alıcı (renk): □ *Sıcak iklimlerde bu mevsim tek renktedir, sadece acı yeşildir.* □ -R. H. Karay. 6. *sf. mec.* Keskin, hoş gitmeyen, şiddetli: *Acı poyraz kuvvetle esiyordu.* □ -O. Kemal. 7. *sf. mec.* Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü.

—→ **acı ağaç, acı bakla, acı bal, acı balık, acı ceviz, acı çiğdem, acı elma, acı hıyar, acı karpuz, acı kavak, acı kavun, acı kök, acı marul, acı meyan, acı ot, acı pelin, acı sakız, acı yavşan, acı yonca, acı badem, acı yeşil, acı su, acı fren, acı söz, yürek acısı, yürekler acısı, kalp acısı, kuyruk acısı, acı gerçek, acı haber, acı kuvvet, ciğer acısı, evlat acısı, içler acısı, can acısı, iç acısı, acı badem kurabiyesi**

Örnekte görüldüğü gibi acı sözcüğünün sözcük türü bilgisi verildikten sonra sözcüğün farklı tanımları örneklerle birlikte sunulmaktadır. Bu bölümde sözcüklerin anlambilimsel ve sözdizimsel özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Bu bilgiler ışığında sözcüğün hangi anlamlarda kullanıldığı belirlenebilmektedir. Tanımlardan sonra çapraz gönderimle “acı” sözcüğünün birlikte kullanıldığı sözcükler verilmektedir. Çözümlemenin gerekliliği bu bölümde ortaya çıkmaktadır. Çünkü sözcük birleşim türleri karışık olarak verilmektedir. Sözcüklerin bazıları eşdizimli, bir kısmı deyim, geri kalanı da serbest sözcük birleşimidir. Sözcük birleşim türlerinin birbirinden ayrıştırılabilmesi için birleşen sözcüklerin anlamsal özelliklerine bakılması gerekmektedir. Evert (2005)’in anlamsal veya sözdizimsel özellikleri bileşenlerinden tahmin edilemeyen sözcük birleşimleri olarak ele aldığı eşdizimlilik tanımından yola çıkılarak, birlikte kullanılan sözcüklerin yeni bir anlama sahip olup olmadığına bakılmıştır. Ayrı ayrı kullanıldıklarında kendi anlamlarını yansıtan sözcükler, birlikte kullanıldıklarında yeni bir kavramı işaret ediyorsa bu birliktelik eşdizim özelliği göstermektedir. Örneğin “acı” sözcüğü “ağaç” sözcüğüyle birlikte kullanıldığında bu birliktelik acı ve ağaç sözcüğünün kendi anlamsal özelliklerini değil, “acı ağaç” eşdizimliliğinin gösterdiği yeni bir kavramın anlamsal özelliğini içermektedir. Benzer şekilde “acı bakla, acı bal” gibi örnekler de yeni bir kavramın anlam alanı içerisinde yer aldıkları için eşdizimli sözcük olarak belirlenmiştir. “Acı” anlamsal olarak “balın” ya da “baklanın” bir özelliği değildir. Eğer acı sözcüğü “balın” içeriksel özelliğini işaret etseydi “acı bal” birleşimi eşdizimli değil, serbest sözcük birleşimi olarak kabul edilirdi. Ayrıca sözcüklerin eşdizimlilik özelliği gösterip göstermediğini anlamamanın bir diğer yolu da sözlükte yeni madde başı olarak yer almalarıdır. “Acı ağaç”, “acı bal”, “acı bakla” gibi örnekler yeni bir kavramın

tanımlanmasında kullanılacakları için sözlükte ayrı madde başı olarak verilmektedir. Ancak “acı su” örneğine bakıldığında bu birlikteliğin yeni bir kavramı işaret etmediği, “acı” sözcüğünün anlamının “su” sözcüğünün anlamıyla birleştiği görülmektedir. Bu nedenle “acı su” birleşimi eşdizimli değildir. “Acı su”, “acı fren” gibi örnekler serbest sözcük birleşimleridir. Bu örneklerin yanında “acı söz, yürek acısı” gibi birleşimler de bulunmaktadır. Anlamı bileşenlerinin anlamından tahmin edilemeyen ve metaforik bir anlam taşıyan bu tür birleşimler deyim olarak sınıflandırılmıştır. Örnekler arasında “acı”, “badem” ve “kurabiye” sözcüklerinin birleşiminden oluşan “acı badem kurabiyesi” yeni bir kavramı, bir tatlı türünü işaret ettiği için eşdizimlilik özelliği göstermekte ve üçlü eşdizim olarak adlandırılmaktadır.

Bu şekilde yapılan çözümlene yoluyla sözlükte karışık biçimde verilen sözcük birleşimleri eşdizimli sözcük, serbest sözcük birleşimi ve deyim olarak birbirinden ayrılmıştır. Bu ayrıştırmada yukarıda anlatılan çözümlenmeyle birlikte Türkçe Ulusal Derlemi de kullanılmıştır. Derlem çözümlenmesinin nasıl yapıldığı ilgili bölümde anlatılacaktır.

3.4.1. İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Ögeler

Bu tez kapsamında Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü (Oxford Collocations Dictionary) başta olmak üzere, BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü (The BBI Combinatory Dictionary of English) ve Collins Eşdizimlilik Sözlüğü (Collins Cobuild Collocations on CD-ROM) olmak üzere üç İngilizce Eşdizimlilik sözlüğü incelenmiştir. Bu sözlüklerden ilki BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Bu

sözlük eşdizimlileri *sözlüksel eşdizimliler* ve *dilbilgisel eşdizimliler* olarak sınıflandıran Morton Benson ve diğerleri (1986) tarafından hazırlanan bir sözlüktür. Sözlük, hem anadili konuşucularının hem de yabancı dil öğrencilerinin İngilizcedeki eşdizimli sözcükleri öğrenebilmeleri amacıyla hazırlanmıştır. Bu sözlüğe eşdizimli sözcükler temel alınarak hazırlandığı için, İngilizcede kullanılan genel sözlüklerle aynı özellikleri göstermemektedir. Sözlüğün eşdizimli sözcükleri tanımlama ve sunuş biçimiyle ilgili ayrıntılı bilgilere daha sonraki bölümde yer verilecektir.

Tez kapsamında incelenen ikinci İngilizce Sözlük Collins Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Bu sözlük de BBI Eşdizimlilik Sözlüğü gibi yalnızca eşdizimli sözcükleri içeren bir sözlüktür. Ancak bu sözlüğün diğer iki sözlükten farkı aynı zamanda bilgisayar tabanlı bir sözlük olmasıdır. Sözlüğün eşdizimlileri sunuş biçimi sonraki bölümde anlatılacaktır.

Tezde temel dayanak olan son İngilizce sözlük Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. İngilizcedeki eşdizimli sözcükler incelenirken daha çok bu sözlükten yararlanılmıştır. Bu sözlüğün eşdizimli sözcükleri tanımlama ve sunuş biçimi diğer iki sözlükten farklıdır. Bu farklılıklara ilerleyen bölümde yer verilecektir.

3.4.1.1.İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sunuluş Biçimi

Türkçe Sözlüklerdeki eşdizimli sözcükleri belirleyebilmek için bu sözlüklerle karşılaştırılan üç İngilizce Sözlüğün eşdizimli sözcükleri sunuş biçimi birbirinden farklıdır. İncelenen ilk sözlük BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Benson ve diğerleri (1986) tarafından hazırlanan sözlüğün Önsöz kısmında tanımlar, açıklamalar ve sözlüğün kullanımına ait bilgiler verilmektedir. Sözlüğün genel

kullanımıyla ilgili olan bu notlardan sonra giriş bölümüne geçilmektedir. Giriş bölümünde tezin kuramsal bölümünde de belirtildiği gibi, Benson (1986) tarafından *sözlüksel ve dilbilgiseleşdizimliler* olarak iki sınıfa ayrılan eşdizimliler hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır. *Dilbilgisel eşdizimliler* ve *sözlüksel eşdizimlilerin* alt ulamları ayrıntılı bir biçimde açıklanarak bu ulamlar örneklerle desteklenmiştir. Sözlüğün sunumunda sözlüksel ve dilbilgisel eşdizimliler arasındaki farklılıklar verilirken, Amerikan İngilizcesi ve İngiliz İngilizcesi arasındaki farklılıklara da dikkat çekilmektedir.

Eşdizim sınıflandırmalarına ait bu bilgiler verildikten sonra, madde başlarının nasıl hazırlandığı açıklanmaktadır. Bu bölümde madde başlarıyla ilgili genel bilgiler, madde başlarının sırası, sözcük türlerinin (ad, sıfat, eylem vb.) sözlüğe nasıl yerleştirildiği ile ilgili bilgiler verilmektedir. Sonrasındada *stil kılavuzu*(style guide) adlı bir başlık altında uzatma işaretleri, eşdizimlilerin dizilişi, tanımlar ve açıklamalar, kısaltmalar gibi bilgilere yer verilmektedir.

Sözlüğün giriş bölümünde yukarıda anlatılan genel bilgilere yer verildikten sonra, eşdizimli sözcükler abecesel bir düzen içerisinde sözlüğe yerleştirilmiştir. Sözcükler abecesel sırayla sunulduktan sonra sözcük türü bilgisi ve eşdizimlilik kurduğu sözcükler sıralanmaktadır. Ancak bu sözlük eşdizimli sözcüklerin öğretimi amacıyla hazırlandığı için genel sözlüklerde olduğu gibi sözcüklerin tanımlarına yer verilmemiştir.

Örneğinkahve sözcüğü sözlükte aşağıdaki gibi sunulmuştur:

/coffee/

- n. 1. to brew; grind; make; percolate; strain ~
2. to stir ~ (with a spoon)

3. to grow ~
4. strong; weak ~
5. black; white (BE) ~, ~ with cream
6. decaffeinated; ersatz; fresh; instant; Irish; Turkish ~
7. a cup of ~; one ~; or: one cup of ~; two ~ s; or: two cups of ~ (bring us two cups of ~)

Örnekten de anlaşılacağı gibi sözcükler tanımları verilmeden, yalnızca eşdizimlilik kurdukları sözcüklerle birlikte verilmektedir. Sözcüklerin eşdizimlilik kurdukları sözcük türleri ayrı ayrı belirtilmektedir.

BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'nün eşdizimli sözcükleri sunuş biçimi yukarıda anlatıldığı gibidir. Benson (1986) sözlüğün önsöz bölümünde bu sözlüğün İngilizce'yi ikinci dil olarak öğrenen yabancılar için önemli bir kaynak olduğunu vurgulamaktadır.

Türkçe Sözlüklerle karşılaştırılan ikinci sözlük Collins Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Collins Cobuild English Collocations on CD-ROM (1995) bilgisayar tabanlı bir eşdizimlilik sözlüğüdür. Sözlüğün giriş bölümünde yani CD açıldıktan sonra ilk sayfada sözlüğün içeriğiyle ilgili sayısal verilere yer verilmektedir. Sözlükte 140.000 eşdizimli sözcük bulunmaktadır. Bu sözcükleri açıklamak için sözlükte 2.600.000 örnek kullanılmıştır. Sözlükte sunulan eşdizimli sözcükler ve örnekler Cobuild Derlemsi olan İngilizce Bankası'ndan (The Bank of English) alınmıştır. İngilizcenin önemli derlemlerinden biri olan İngilizce Bankası'nda sözlüğün yayımlandığı yıl (1995) 200 milyon sözcük bulunmaktaydı. 2012 yılında elde edilen verilere göre ise derlemde 650 milyon sözcük bulunmaktadır. Sözlükte eşdizimli sözlükler dışında deyimlere, öbeklere, sözcük birleşimlerine ve dilbilgisel örüntülere

yer verilmektedir. Sözlüğün içerisinde sözcüklerin anlamsal bilgilerine yer verilmemektedir. Sözlükte aranan sözcük arama ekranına yazılıp “eşdizimlilerini göster” tuşuna basıldıktan sonra ilgili sözcüğün eşdizimlilik kurduğu sözcük listesi ekranı açılmaktadır. İlk ekranda aranan sözcüğün dilde kullanım sıklığı, ikinci ekranda eşdizimlilik kurduğu sözcüklerin kullanım sıklığı yer almaktadır. İkinci ekranda gösterilen eşdizimli sözcüklerden biri seçilip “örnekleri göster” tuşuna basıldıktan sonra sözcüklerin kullanıldığı örnekler listesi açılmaktadır. Collins Eşdizimlilik Sözlüğü eşdizimliliği sözcüklerin kullanım sıklıklarını vermesi ve kullanıcılara kullanım kolaylığı sağlaması bakımından önemli bir kaynaktır.

Collins Eşdizimlilik Sözlüğü’nde aranan yani *eşdizimleyen* sözcüğün *node* olarak belirtilmesi sözlükte dikkat çeken bir noktadır. Ekranın sağ tarafına sözcüklerin sözlükte nasıl aranacağına ilişkin bir bilgilendirme metni yerleştirilmiştir. Bu metinde sözlük kullanıcıları *düğüm sözcüğü* (node word) yazın ya da listeden seçin diye yönlendirilmektedir. BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü’nde yukarıdaki şekilde gösterilen *kahve* sözcüğü Collins Eşdizimlilik Sözlüğü’nde aşağıdaki gibi gösterilmektedir:

Node:	Freq:
coffee	11922
Coffee	11922
Coffin	1831
Coherent	1247
Coin	1530
Coincide	1321
Coincided	944
Coincidence	1844
Coins	1409
Coke	1866

Show Collocates

Node: coffee 11922

Cup	1041
Tea	892
Table	542
Some	450
Cups	299
Shop	278
Drinking	266
Morning	219
Drink	216
Drinks	213
Like	202
House	197
Black	185
Down	158
Decaffeinated	153
Around	150
Sugar	150
Made	148
Make	148

Show examples

Verilen örnekten anlaşılacağı gibi *kahve* sözcüğünün eşdizimleyicileri kullanım sıklıkları ve örnekleriyle birlikte verilmektedir. Sözcüklerin anlambilimsel bilgisi ve sözcük türü hakkında herhangi bir bilgi verilmemektedir.

Türkçe Sözlüklerle karşılaştırılan son sözlük Oxford İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Crowther ve diğerleri (2002) tarafından hazırlanan sözlüğün içindekiler bölümünde *kullanıcı notları, bilgilendirme, madde başları için rehber, sözlük hakkında genel bilgiler, giriş* gibi bölümler yer almaktadır. Bu bölümler sözlüğün genel kullanımıyla ilgilidir. Giriş bölümünde eşdizimliliğin tanımı yapılmakta ve eşdizimliliğin neden önemli olduğu, eşdizim sözlüğünün neden kullanıldığı, hangi

eşdizimli sözcüklerin bu sözlüğe dahil edildiği ve sözlüğün nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verilmektedir. Daha sonra sözlükteki madde başlarının nasıl inceleneceği tablolar halinde gösterilmektedir. Bu tablolarda madde başları sözcük türlerine göre sınıflandırılmaktadır.

Sözlüğün girişinde verilen genel bilgilerden sonra eşdizimli sözcükler abecesel bir düzenle sözlüğe yerleştirilmiştir. Bu sözlük eşdizimli sözcüklerin öğretimi amacıyla hazırlanmış bir sözlük olduğu için içerisinde anlambilimsel bilgilere genel kullanıcı sözlüklerinde olduğu gibi ayrıntılı bir biçimde yer verilmemektedir. Sözcükler abecesel bir düzende sözcük türü bilgileri ve eşdizim kurdukları sözcüklerle birlikte sunulmaktadır. Diğer iki sözlükte sunumu ele alınan *kahve* sözcüğü Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü'nde aşağıdaki gibi sunulmaktadır:

/coffee/ noun

- ADJ. Strong / weak / black, dark a mug of strong black coffe / milky, white She drinks very milky coffee with lots of sugar. / frothy / sugary, sweet / bitter / hot, steaming.....
- QUANT. Cup, mug, pot
- VERB + COFFEE drink Do you drink coffee? / have, take...
- COFFEE + VERB get / go cold / be laced with sth
- COFFEE + NOUN cup, mug / machine, percolator, pot / dregs / break
- PREP. in your ~
- PHRASES an aroma / a smell of coffee

Örnek sözcüğün sunulmuş biçiminden anlaşılacağı gibi *kahve* sözcüğünün eşdizim kurduğu sözcükler sözcük türü bilgileriyle birlikte verilmektedir. Sözcüğün anlambilimsel bilgisi verilmemektedir.

Türkçe Sözlük'teki eşdizimsel öğelerin belirlenebilmesi için Türkçe Sözlüklerle karşılaştırılan İngilizce Sözlüklerin eşdizimsel öğeleri sunuş biçimleri yukarıda gösterildiği gibidir. İncelenen İngilizce Sözlüklerin eşdizimli öğeleri sunuş biçimi birbirinden farklıdır. BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünde sadece *eşdizimleyen* sözcüğün sözcük türü bilgisini verilirken; Oxford İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünde hem *eşdizimleyen* hem de *eşdizimlenen* sözcüklerin sözcük türü bilgisi verilmektedir. Bu tezde ağırlıklı olarak Büyük Türkçe Sözlük ve Oxford İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü karşılaştırılmakta ve kullanılan örneklerin büyük çoğunluğu Oxford İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünden alınmaktadır.

3.4.1.2.İngilizce Sözlüklerde Eşdizimli Öğelerin Sınıflandırılması

Tez kapsamında incelenen İngilizce Eşdizimlilik Sözlüklerinden BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü eşdizimlileri *sözlüksel* ve *dilbilgisel* olarak iki sınıfa ayırmaktadır. Sözlüğün giriş bölümünde sözlüksel ve dilbilgisel eşdizimlilerle ilgili ayrıntılı bilgi verilmektedir. Bu bilgiler tezin 2.1.1.1. ve 2.1.1.2. bölümlerinde gösterilmektedir.

İncelenen İngilizce Eşdizimlilik Sözlüklerinden sadece BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü eşdizimli sözcükleri *sözlüksel* ve *dilbilgisel* olarak sınıflandırmaktadır. Collins İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü ve Oxford İngilizce

Eşdizimlilik Sözlüğünde böyle bir sınıflandırma yapılmamaktadır. BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünde bu sınıflandırma sözlüğün giriş bölümünde yapılmakta, eşdizim sınıflandırması sözlüğün içerisinde ayrıca belirtilmemektedir.

Tezin temel dayanağı olan Oxford İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünde eşdizimli sözcükler sınıflandırılmadığı için bu sözlükle karşılaştırılan Türkçe Sözlük'te, BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğünde yapılan sınıflandırma gibi bir sınıflandırmanın yapılıp yapılamayacağı tezin 4.2.2. bölümünde tartışılacaktır.

3.4.2. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögeler

Tez kapsamında TDK-Türkçe Sözlük başta olmak üzere, Ötüken Türkçe Sözlük ve Misalli Büyük Türkçe Sözlük incelenmiştir. Tezin temel dayanağı olan Türkçe Sözlük TDK-Türkçe Sözlüktür. TDK-Türkçe Sözlük Türk Dil Kurumu tarafından (2010) Türkçedeki söz varlığının öğretilmesi amacıyla hazırlanan bir sözlüktür. Bu sözlük eşdizimli sözcüklerin öğretimi amacıyla hazırlanan bir sözlük değil, genel kullanım amacıyla hazırlanan bir sözlüktür. Bu nedenle sözlüğün içerisinde eşdizimli sözcüklere yer verilmekte ancak bu sözcüklerin eşdizimli olduklarına ilişkin özel bir bilgi verilmemektedir. Sözlükte deyimler, atasözleri, eşdizimli sözcükler ve serbest sözcük birleşimleri tanımlar ve örneklerle açıklanmaktadır. Sözlüğün sözcükleri sunuş biçimi hakkındaki ayrıntılı bilgiye daha sonraki bölümde yer verilecektir.

İncelenen ikinci sözlük Ötüken Türkçe Sözlüktür. Yaşar Çağbayır (2007) tarafından hazırlanan sözlük, Orhun Yazıtları'nın günümüz Türkiye Türkçesi'nin söz

varlığını içeren ve beş ciltten oluşan genel kullanımlı bir sözlüktür. TDK-Türkçe Sözlük gibi bu sözlükte de deyimlere, atasözlerine, sözcük birleşimlerine yer verilmekte ayrıca Arapça ve Farsça kökenli sözcükler de sözlükte açıklanmaktadır. Bu sözlüğü Türkçedeki diğer sözlüklerden ayıran en önemli özellik sözlükte halk ağzında kullanılan sözcüklere yer verilmesidir. Ötüken Türkçe Sözlük de genel kullanım amaçlı bir sözlük olduğu için sözlükte eşdizimli sözcükler hakkında bilgi verilmemekte, eşdizimli sözcükler deyimler ve serbest sözcük birleşimleriyle birlikte sunulmaktadır. Sözcüklerin Ötüken Sözlükte nasıl sunulduğu ile ilgili ayrıntılı bilgiye sonraki bölümde yer verilecektir.

Tez kapsamında incelen son sözlük Misalli Büyük Türkçe Sözlüğüdür. İlhan Ayverdi (2011) tarafından hazırlanan sözlük genel kullanım amacıyla hazırlanmış üç ciltlik bir sözlüktür. Sözlükte deyimler, sözcük birleşimleri, terimler ve atasözleri bulunmaktadır. Eşdizimli sözcükler açıklamalarıyla birlikte verilmekte ancak bu sözcüklerin eşdizimli olduğu belirtilmemektedir.

İncelenen üç Türkçe Sözlük yukarıda belirtilmiştir. Bu sözlüklerin arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, eşdizimli sözcükleri tanımlama ve sunuş biçimleri sonraki bölümde anlatılacaktır.

3.4.2.1. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sunuluş Biçimi

Türkçe Sözlüklerde eşdizimli ögelerin belirlenebilmesi amacıyla incelenen Türkçe Sözlüklerin sözcükleri sunuş biçimleri birbirinden farklıdır. İncelenen ilk sözlük TDK-Türkçe Sözlüktür. Türk Dil Kurumu (2010) tarafından hazırlanan sözlükte ilk olarak *sunuş* bölümü yer almaktadır. Bu bölümde *sözlük* ve *sözlükçülük*

kavramlarıyla ilgili bilgi verilmektedir. Sözlükte sunuş bölümünden sonra, sözlüğün kullanımıyla ilgili açıklamaların bulunduğu bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümün içinde *madde düzeni*, *yazım* ve *söyleyiş* özellikleri açıklanmakta, bu özellikler daha sonra bir tablo ile gösterilmekte, ardından sözlükteki *kısaltmalar* ve *işaretler* verilmektedir. Sözlüğün girişinde yukarıda anlatılan bölümler yer almaktadır. Bu bölümlerden sonra abecesel bir düzen içerisinde sözcükler tanımlanmaya başlanmaktadır. Sözcüklerin *türü*, *köken bilgisi*, *söyleyiş özelliği*, *tanımları*, *ilgili deyim* ve *atasözleri* bir arada verilmektedir. Sonra, ilgili sözcüğün eşdizimlilik kurduğu sözcükler varsa bu sözcükler tanımları verilmeden gösterilmektedir. Bu sözcüklerin tanımları abecesel düzene göre ayrı madde başlığı altında verilmektedir.

İncelenen İngilizce Sözlüklerde örnek olarak ele alınan *kahve* sözcüğü TDK-Türkçe Sözlük'te aşağıdaki gibi sunulmaktadır:

Kahvea. *Ar.kahve* 1. *bit. b.* Kök boyasıgillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç (*Coffea arabica*). 2. *bit. b.* Bu ağacın meyvesinin çekirdeği. 3. Bu çekirdeklerin kavrulup çekilmesiyle elde edilen toz. 4. Bu tozla hazırlanan içecek: “*Bir fincan kahve daha içer, bir tutam enfiye daha çekerdi.*” – A. Ş. Hisar. 5. Kahve, çay, ıhlamur, bira nargile içilen, hafif yiyecekler bulunduran, tavla, domino, bilardo, kâğıt vb. oynanan yer, kahvehane, kıraathane: “*Ben kahveye salim kafayla, serinkanlılıkla düşünmek için gittim.*” – Z. Selimoğlu.

Kahve dövücünün hınk deyicisi havan dövücünün hınk deyicisi.

→ **Kahve ağabeyi, kahve ağası, kahve cezvesi, kahve değirmeni, kahve dibegi, kahve dolabı, kahve falı, kahve fincanı, kahve kaşığı, kahve**

makinesi, kahve ocağı, kahve parası, kahve tabağı, kahve takımı, kahve tepsisi, çekirdek kahve, hazır kahve, kuru kahve, okkalı kahve, sade kahve, sütlü kahve, şekerli kahve, balıkçı kahvesi, kabuk kahvesi, kır kahvesi, mahalle kahvesi, mektepli kahvesi, sabahçı kahvesi, semai kahvesi, Türk kahvesi, yorgunluk kahvesi

Örnekte görüldüğü gibi *kahve* sözcüğünün farklı anlamları tür, köken ve okunuş bilgisiyle birlikte sunulmaktadır. Sözcük sözlükte sözcük türü, sözcüğün kökeni, okunuş bilgisi, anlamları ve sözcüğün kullanıldığı örnek bir tümce ile birlikte verilmektedir. Sonra da sözcüğün kullanıldığı bir deyim açıklamasıyla birlikte sunulmaktadır. Sözcükle ilgili verilen bu bilgilerin hemen altında sözcüğün birlikte kullanıldığı sözcükler ve deyimler yer almaktadır. Bu birleşimler incelendiğinde birleşimlerin bazılarının eşdizimli sözcük, bazılarının serbest sözcük birleşimi geri kalanının da deyim olduğu belirlenmiştir. Bu durum TDK-Türkçe Sözlük'te eşdizimli sözcüklerin sunulduğunu göstermektedir. Ancak bu sözcüklerin eşdizimli sözcükler olduğu sözlükte belirtilmemektedir. Bunun nedeni TDK-Türkçe Sözlük'ün genel kullanım amacıyla hazırlanan bir sözlük olmasıdır. Sözlükte eşdizimli sözcükler ya da eşdizimlilik hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sözlükteki eşdizimli sözcüklerin serbest sözcük birleşimi ve deyimlerden nasıl ayrılacağı ve eşdizimli sözcüklerin sözlükte nasıl sunulacağı sonraki bölümlerde anlatılacaktır.

Eşdizimli sözcüklerin nasıl sunulduğunu belirlemek amacıyla incelenen ikinci sözlük Ötüken Türkçe Sözlük'tür. Ötüken Türkçe Sözlük'ün giriş bölümünde yazarın önsözü bulunmaktadır. *Önsöz* bölümünde sözlüğün tanımı, Türk Dili ve Türkiye

Türkçesi hakkında genel bilgiler verildikten sonra sözlükte sunulan sözcükler için *Eski Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesi ve Ağızlar* olarak sınıflandırma yapılmaktadır. Bu bölümden sonra kelimelerin sıralanışı, madde içi sözlük birimlerinin sıralanışı, kelimelerin yazımı, çevriyazı, göndermeler, eş sesli kelimeler, çok anlamlı kelimeler, eş ve yakın anlamlılık, alıntı kelimeler, süreksiz ve tonsuz ünsüzlerin tonlulaşması, kelime sonunda bulunan ikiz ünsüzlerden düşmüş olan ünsüzün tekrar ortaya çıkışı, son hecedeki dar ünlülerin düşmesi, ince ünsüzlerle biten kelimelere getirilen ekler, ünlü ile bitmesine karşılık doğrudan ünlü ile başlayan bir ek alan kelimeler, belirtisiz isim tamlaması biçimindeki birleşik isimler, Arapça nispet î'si ile biten sıfatlar, ekler, yerel kelimeler, kelimenin kökeni, sözcüğün söylenişi, iki ünsüzle başlayan alıntı kelimelerin söylenişi, sözcüğün ait olduğu dönem, geniş zaman eki, şimdiki zaman çekimi sırasında geriye benzeşme, fiillerin çatısı, kelimelerin gramer kategorileri, yansımalar, kelimelerin dilbilgisi özellikleri, kelimelerin toplum yargısına göre taşıdığı değer, terimler, Arapça ve Farsçadaki çoğul sıfatlar, Arapça ve Farsça tamlamaların yazımı, eş ve yakın anlamlı sayılan açıklamalar, Arapçadaki dişlilik/erillik durumu ve Osmanlıca dizin gibi alt başlıklarının yer aldığı *sözlükten yararlanma* bölümü bulunmaktadır. Daha sonra *kısaltmalar, kaynaklar ve taranan eserler* gibi bölümlere yer verilmektedir. Bu bilgiler verildikten sonra sözcükler abecesel bir düzen içerisinde sunulmaktadır.

Ötüken Sözlük'ü diğer iki sözlükten ayıran en önemli özellik bu sözlüğün orhun yazıtlarından günümüze Türkiye Türkçesinin söz varlığını içermesidir. Bu nedenle sözlükte halk ağzında kullanılan sözcüklere de yer verilmektedir.

Diğer sözlüklerde örnek olarak incelenen *kahve* sözcüğü Ötüken Sözlük'te aşağıdaki gibi sunulmaktadır:

Kahve, [Ar. Kahve] {OsT} is. **1.** Kök boyasıgillerden, sıcak ülkelerde yetişen ve yirmi kadar türü bulunan, beyaz ve hoş kokulu çiçekli, yedi metre kadar boylanabilen ağaç, (*Coffea*).**2.** Bu ağacın kiraz biçiminde olan meyvelerinin çekirdeği. **3.** Bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesiyle elde edilen toz. **4.** Kavrulmuş kahve çekirdeklerinin veya çekilmiş kahvenin suda kaynatılmasıyla elde edilen sıcak içecek. **5.** Kahve, çay, ihlamur vb. sıcak ve soğuk içeceklerin içildiği, boş vakitlerin geçirildiği yer; kahvehane. □ **Kahve ağacı**, kahve.//**kahve çekmek**,*Kavrulmuş kahve çekirdeğini öğütmek. // kahve çekirdeği*,*Kahve ağacı meyvesinin çekirdeği.*// **kahve değirmeni**,*Kavrulmuş kahve çekirdeklerini öğütmekte kullanılan alet.*// **Kahve dolabı**,*Kahve çekirdeklerini kavurmakta kullanılan döner fırın.*// **kahve dövmek**,*Kavrulmuş kahve çekirdeğini dibekte toz hâline getirmek.*// **kahve dövücünün hınk deycisi**,*Birinin söylediğini hemen onaylayan yordakçı kimse.*// **kahve falı**,*Fincanın içinde biriken telvenin aldığı şekillere dayanarak gelecek hakkında bilgiler edinmeye dayanan bir tür falcılık.*// **kahve fincanı**,*Kahve içmekte kullanılan porselen kap.*// **kahve kâğıdı**,*{ağız}Kese kâğıdı. [DS]*// **kahve kaşığı**,*Çay ve kahve karıştırmaya yarar küçük kaşık.*// **kahve kavurmak**,*Çekirdek kahveyi öğütmeden önce hafif ateşte rengi koyulaşuncaya kadar kavurmak.*// **kahve ocağı**,*Kahvehane, han, konak ve buna benzer iş yerlerinde sıcak içecek hazırlanan ve dağıtılan yer.*// **kahve parası**, *Bahşiş.*// **kahve peykesinde âleme nizam vermek**, {OsT} *Kahvede oturup dünya ve devlet işleri hakkında fikir yürütmek, çözümler üretmek.*//**kahve tabağı**,*Kahve içerken fincanın altına konulan tabak.*// **kahve telvesi**,*Kahve içildikten sonra fincanında dibinde kalan erimemiş kahve tozu.*// **kahve tepsi**,*Kahve sunarken fincanların içine konulduğu küçük tepsi.*

Görüldüğü gibi *kahve* sözcüğü sözlükte *tür* ve *köken* bilgisiyle birlikte verilmekte ve sözcüğün farklı anlamları açıklanmaktadır. Sonra da kahve sözcüğünün birlikte kullanıldığı sözcükler açıklamalarıyla birlikte verilmektedir. Bu birleşimlerin bazıları eşdizimli sözcükken, bazıları deyim ve serbest sözcük birleşimidir. Ötüken Türkçe Sözlük de TDK-Türkçe Sözlük gibi genel kullanım amacıyla hazırlanan bir sözlük olduğu için eşdizimli sözcükler sözlükte belirtilmemektedir. Bu sözcükler belirlenerek sözlüğe yerleştirilebilir. Ancak Ötüken Sözlük'te halk ağzında kullanılan sözcüklerin yer alması, eşdizimli sözcüklerin belirlenmesini ve sözlüğe yerleştirilmesini zorlaştırmaktadır.

Tez kapsamında incelenen son sözlük Misalli Büyük Türkçe Sözlük'tür. İlhan Ayverdi (2011) tarafından hazırlanan sözlüğün girişinde sözlüğün nasıl tasarlandığının anlatıldığı *önsöz* bölümü ve sözlüğün hazırlık aşamalarının anlatıldığı bir bölüm bulunmaktadır. Sonrasında sözlükte kullanılan *madde başları* ve *sözcük türleri* hakkında bilgi verilmektedir. Bu bilgilerden sonra sözlükte kullanılan *deyimler*, *terimler*, *birleşik sözcükler* ve *örnekler* hakkında açıklamalar bulunmaktadır. Bu bölümde *eşdizimli sözcükler* ya da *sözcük birleşimleri* hakkında herhangi bir açıklama bulunmadığı görülmektedir. Son bölümde de sözlüğün genel kullanımıyla ilgili *notlar* bölümü yer almaktadır.

Eşdizimli sözcüklerin sözlüklerde nasıl sunulduğunu belirlemek amacıyla diğer sözlüklerde incelenen *kahve* sözcüğü Misalli Büyük Türkçe Sözlük'te aşağıdaki gibi sunulmaktadır:

KAHVE (Arapça yazım bilgisi) *i.* (Ar. *kahve* “içecek şey, şarap”) [Kelime Türkçeden Avrupa dillerine de geçmiştir] **1.** Kök boyasıgillerden bir sıcak iklim

ağacı. **Coffea arabica**. 2. Bu ağacın meyvesinin aynı isimdeki çekirdeği. 3. Bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesi veya dövülmesiyle elde edilen toz hâlindeki madde. 4. Bu maddeden sıcak suda pişirilen içecek: *Kahvelerim pişti gel / Köpükleri taşı gel / İyi günün dostları / Kötü günüm geçti gel* (Mâni). *Oturdum bir kahve içtim* (Orhan V. Kanık). *Misâfire kahve ikrâmı da muhtelif devirlere göre tarz ve şekil değiştirmiş âdetlerden biriydi* (Sâmiha Ayverdi). 5. Kısa. Kahve, çay vb. şeyler içilen ve oturulup sohbet edilen dükkân, kahvehâne, kafe: *Câmiin karşısındaki kahveye oturduk* (Ömer Seyfeddin). *Uğradığımız ikinci köyün pınarlı kahvesinde bizi telâşlı bir kalabalık durdurdu* (Refik H. Karay). *Yalnız Niyâzi oturuyor kahvede* (Orhan V. Kanık).

★ **Kahve çekirdeği:** Kahve ağacının öğütülüp içilen meyvesi. **Kahve çekmek:** Kavrulmuş kahveyi el değirmeninde öğüterek toz haline getirmek. **Kahve değirmeni:** Kavrulmuş kahve çekirdeklerini toz hâline getiren, el veya cereyanla işleyen âlet: *Kahve dolabı mangalın üstüne yerleştirilip yavaş yavaş döndürülmeye başlayınca ağalar da birer ikişer mangalın başına toplanarak yârenliğe koyulurlardı* (Sâmiha Ayverdi). **Kahve dövmek:** Dibek içindeki kavrulmuş kahveyi tokmakla döverek toz hâline getirmek. **Kahve dövücünün hık (hınk) deycisi:** Yapılan işe yardım eder görünüp aslında sadece yordakçılık eden kimse, havan dövücüsünün hınk deycisi. **Kahve falı:** Kahve içildikten sonra telvesinin aldığı şekillerden geleceğe dâir hükümler çıkarma, tahminlerde bulunma. **Kahve kaşığı:** Kahve karıştırılan küçük kaşık. **Kahve makinesi:** Kahve yapmak veya öğütmek için kullanılan otomatik makine. **Kahve nakîbi:** Tekkelerde kahve pişiren derviş. **Kahve ocağı:** Gidip geleni çok olan büyük yerlerde kahve pişirilen yer: *Yalnız şu beyit kaldı / Kahve ocağında, el yazısıyla / “Ölüm Allah’ın emri / Ayrılık olmasaydı”* (Orhan V.

Kanık). **Kahve parası:** Ufak bahşış, çay parası. **Kahve peykesinden âleme nizam vermek:** Kahvehânedede yan gelip oturarak lâfla dünyayı düzeltmete uğraşmak. **Kahve tütün, keyifler (oldu) bütün:** Kahve bir de sigara olursa keyif tamam olur.

Örnekte görüldüğü gibi *kahve* sözcüğü *köken bilgisi*, *sözcük türü bilgisi*, *yazım ve okunuş bilgisi* ile birlikte verilmekte; sözcüğün farklı anlamları sözlükte örneklerle desteklenerek sunulmaktadır. *Kahve* sözcüğünün anlam bilgisi verildikten sonra bu sözcüğün birleşebileceği sözcükler anlam bilgileriyle birlikte verilmektedir. Bu birleşimlerin içerisinde deyimler, serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimli sözcükler bulunmaktadır. Daha önce belirtildiği gibi sözlüğün giriş bölümünde deyimlerle ilgili bilgi verilirken serbest sözcük birleşimleri ya da eşdizimli sözcüklerle ilgili herhangi bir açıklama yapılmamaktadır.

İncelenen Türkçe Sözlüklerden alınan örneklerde görüldüğü gibi eşdizimli sözcüklerüç sözlükte de gösterilmektedir. Ancak eşdizimli sözcüklerin Türkçe Sözlüklerdeki sunuluş biçimi bu sözlüklerle karşılaştırılan İngilizce Sözlüklerdekinden farklıdır. İncelenen İngilizce Sözlükler eşdizimlilik sözlüğü olduğu için sözcüklerin sunuluşu sözcüklerin eşdizim özelliklerini açıklamak üzere tasarlanırken; incelenen Türkçe Sözlükler genel kullanım amacıyla hazırlanıp sözcüklerin eşdizimliliği sözlüklerde özellikle belirtilmemektedir. Bu tezin amacı tezin 1.4. *Tezin Amacı* bölümünde de belirtildiği gibi, Türkçe Sözlüklerdeki eşdizimli öğeleri belirleyerek bu sözcüklerin sözlüklerde nasıl sunulması gerektiğini ortaya koymaktır. İncelenen Türkçe Sözlüklerde eşdizimli sözcüklerin nasıl belirlendiği ve bu sözcüklerin sözlüğe nasıl yerleştirileceği daha sonraki bölümlerde anlatılacaktır.

3.4.2.2. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Sınıflandırılması

Eşdizimli sözcükler 3.4.1.2. bölümünde anlatıldığı gibi, BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'nde *dilbilgisel ve sözlükseleşdizimliler* olarak iki sınıfa ayrılmaktadır. Benson (1986) eşdizimli sözcükleri eşdizimliliği oluşturan sözcüklerin türlerine göre iki sınıfa ayırmaktadır. Eğer eşdizimliliği oluşturan sözcüklerin türü ad, sıfat, eylem ya da belirteç ise Benson (1986) bu eşdizimliliği *sözlüksel eşdizimlilik*; eğer sözcüklerin türü ad, sıfat, eylem gibi başat bir sözcük 'dominant word' ve yan tümce, ilgeç ya da mastar gibi dilbilgisel bir yapıysa bu eşdizimliliği *dilbilgisel eşdizimlilik* olarak adlandırmaktadır. Bir başka deyişle eşdizimleyen sözcük *ad ya da sıfat*, eşdizimlenen sözcük *eylem* ise bu tür bir birleşim sözlüksel eşdizimlilik olarak adlandırılır. Eşdizimleyen ya da eşdizimlenen sözcüklerden biri, dilbilgisel bir yapıysa bu tür birleşimler dilbilgisel eşdizimlilik olarak adlandırılır. Tezin 2.1.1.1. bölümünde sözlüksel ve dilbilgisel eşdizimlilerle ilgili daha ayrıntılı açıklamalar ve örnekler bulunmaktadır.

Daha önce belirtildiği gibi eşdizimlileri yukarıdaki biçimde sınıflandıran tek sözlük BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü'dür. Tez kapsamında incelenen diğer eşdizimlilik sözlükleri eşdizimliler için böyle bir sınıflandırma yapmamaktadır.

İncelenen Türkçe Sözlüklerde tezin sınırlılıkları dahilinde belirlenen eşdizimli sözcükler sonraki bölümlerde sunulacaktır. Belirlenen eşdizimli sözcükler BBI Eşdizimlilik Sözlüğü'ndeki gibi sınıflandırılmamaktadır. Bu tür bir sınıflandırma yapılmamasının nedeni, belirlenen eşdizimli sözcüklerin *sözlüksel eşdizimlilik* özelliği göstermesidir. Örnekler incelendiğinde dilbilgisel eşdizimlilik örneklerinin çok az sayıda olduğu görülmektedir. Ayrıca İngilizcede dilbilgisel eşdizimli olarak

verilen sözcüklerin bazılarının,Türkçede sözlüksel eşdizimli olduğu belirlenmiştir. Örneğin: *karara varmak* eşdizimliliği, Benson (1986)'nın yaptığı sınıflandırmaya göre İngilizcede dilbilgisel eşdizimliolarak sunulurken;Türkçede sözlüksel eşdizimlilik sınıfında sunulmaktadır. Bu farklılığın nedeni,iki dilin *sözlüksel ve dilbilgisel* yapılarının aynı özellikte olmamasıdır. İngilizcede aynı eşdizim *reach an agreement that* olarak dilbilgisel bir yapıyla oluşturulurken; Türkçede*ad+eylem* yapısıyla oluşturulmaktadır. İngilizcedeki ve Türkçedeki eşdizimli sözcükler karşılaştırıldığında bu tür örneklere sıkça rastlanmaktadır. Bu durum eşdizimli sözcüklerin sınıflandırılmasında dillerin yapısal özelliklerinin önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Yapılan incelemeler, eşdizimli sözcüklerin Türkçede tek bir sınıfta toplandığını göstermektedir. Ancak yapılacak daha ayrıntılı bir incelemenin bu sonucu değiştirip değiştirmeyeceği tartışma konusudur.

3.4.2.3. Türkçe Sözlüklerde Üçlü Eşdizimliler

Eşdizimli sözcükler üzerine yapılan araştırmaların genelinde eşdizimliliğin iki sözcüğün birleşimi olarak tanımlandığı görülmektedir. Daha önce 2.2.2. bölümde anlatıldığı gibi Tutin (2009) eşdizimli sözcüklerin üç ya da daha fazla sözcüğün birleşiminden oluşabilmelerinin eşdizimliliğin özelliklerinden biri olduğunu öne sürmektedir. Tutin (2009) eşdizimliliği iki sözcük arasındaki anlamsal ve sözdizimsel ilişki olarak ele alan tanımları eleştirmekte, bir dilde ikili eşdizimlilerin dışında üçlü eşdizimlilerin de bulunduğunu söylemektedir. Tezin kuramsal bölümünde verilen İngilizcedeki üçlü eşdizim örnekleri Tutin (2009)'un görüşünü

destekler niteliktedir. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkılarak incelenen Türkçe eşdizimlilik örneklerinde de l eşdizimliler olduğu belirlenmiştir.rneğin Türkçedeki *acil ihtiyaç kredisi* ve *acil durum alarmı* gibi eşdizimliler l eşdizimliliğe örnektir.l eşdizim örneklerinin listesi tezin sonraki bölümlerinde sunulacaktır.

3.4.2.3.1. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimsel Diziler ve Eşdizimsel Kümeler

Tutin (2009)'da belirtilen *l eşdizimlilik* kavramı daha önce başka araştırmacılar tarafından da incelenmiştir. Hausmann (2004; 2007) ve Spohr (2005) gibi araştırmacılar üç ya da daha fazla sözcükten oluşan birleşimleri farklı kavramlarla anlatmaktadır. Hausmann (2004; 2007) bu birleşimleri *eşdizimsel diziler* 'collocational chains' olarak adlandırırken; Spohr (2005) *eşdizimsel küme* 'collocational cluster' kavramını kullanmaktadır. Her iki kavram da *l eşdizimlileri* tanımlamak için kullanılmaktadır. Ancak *eşdizimsel dizi* ve *eşdizimsel küme* arasında sözcüklerin birleşim özelliği açısından fark vardır. Eşdizimsel dizilerde birleşimi oluşturan sözcükler birbirinden bağımsız olarak birleşebilirken; eşdizimsel kümeyi oluşturan sözcükler birbirinden bağımsız olarak birleşememektedir. Örneğin bir önceki bölümde verilen l eşdizim örneklerinden *acil ihtiyaç kredisi* eşdizimsel diziye; *acil durum alarmı* eşdizimsel kümeye örnektir. Eşdizimsel dizide sözcükler birbirinden bağımsız olarak ikili eşdizim oluşturabilmektedir. *Acil ihtiyaç* ya da *ihitiya kredisi* birleşimleri ikili eşdizim kurmaktadır. Ancak eşdizimsel kümede sözcükler birbirinden bağımsız olarak

birleşmemektedir. *Acil durum* birleşimi eşdizimlilik oluştururken *durum alarmı* eşdizimlilik oluşturmamaktadır.

Hausmann (2004; 2007) ve Spohr (2005)'in görüşlerinden yola çıkılarak incelenen eşdizimsel küme ve eşdizimsel dizilerin diğer diller gibi Türkçede de yer aldığı görülmektedir. Tezin sınırlılıkları dahilinde incelenen örneklerden elde edilen eşdizimsel küme ve eşdizimsel dizi örneklerinin listesi tezin sonraki bölümlerinde sunulacaktır.

3.4.2.4. Türkçe Sözlüklerde Katkısız Eylemler ve Eşdizimlilik

Tezin kuramsal bölümünde belirtildiği gibi eşdizimli sözcükler sıklıkla aynı çevrede bir araya gelen sözcük çiftleridir. Sözcük gruplarının hangilerinin eşdizimli olduğuna karar vermek zordur. Ancak eşdizimlilik genellikle benzer bağlamlarda oluşur. Bu nedenle de dilin örneklemelerinden eşdizimliliği gözlemlemek mümkündür. McKeown ve Radev (2000) dilde yüksek sıklıkta kullanılan sözlüksel birimlerin (gitmek, bilmek, yapmak vb.) bu gruba dahil olmadığını, böyle sözcüklerin serbest sözcük birleşimi grubuna girdiğini savunmaktadır. *Gitmek, gelmek, yapmak, etmek* gibi sözlüksel birimlerden oluşan bu sözcükler dilde *katkısız eylemler* (light verbs) olarak bilinmektedir. McKeown ve Radev (2000)'in katkısız eylemlerle oluşan sözcük birleşimlerinin eşdizimli olmadığı hakkındaki bu görüşü tartışmaya açıktır. Çünkü tez kapsamında incelenen İngilizce Eşdizimlilik Sözlüklerinde katkısız eylemlerle oluşmuş eşdizimlilik örnekleri bulunmaktadır. Bu örneklerden yola çıkılarak incelenen Türkçe Sözlükler'de de katkısız eylemlerin eşdizimlilik kurabildiği görülmektedir.

Eşdizimli sözcükleri belirleyebilmek için önceki bölümlerde kullanılan *kahve* sözcüğünü incelediğimizde *kahve yapma* eşdizimliliğinin katkısız eylemle kurulmuş bir eşdizimlilik örneği olduğu görülmektedir. *Kahve yapmak* eşdizimliliği Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü başta olmak üzere tez kapsamında incelenen bütün İngilizce Eşdizimlilik Sözlükleri'nde gösterilirken; incelenen Türkçe Sözlüklerde bu örneğe rastlanmamaktadır. Ancak bu durum katkısız eylemlerin Türkçede eşdizimlilik kurmadığı anlamına gelmemektedir. Türkçe Sözlüklerde de *maaş almak*, *maaş vermek* vb. katkısız eylemlerle kurulan eşdizimlilik örnekleri bulunmaktadır. Türkçe Sözlük'te katkısız eylemle kurulan eşdizimli sözcüklerin geniş listesi tezinsonrakibölümlerinde sunulacaktır.

3.4.3. Türkçe Sözlüklerde Eşdizimli Ögelerin Öğretimine İlişkin Çıkarımlar

Bu bölüme kadar eşdizimli sözcüklerin İngilizce ve Türkçe Sözlüklerde nasıl sunulduğu ve eşdizimli sözcüklerle ilgili farklı görüşler anlatılmaya çalışılmıştır. Bu görüşlerden ve eşdizimli ögelerin sözlüklerde sunulmuş biçiminden yola çıkılarak, eşdizimli ögelerin Türkçe Sözlükler'de nasıl sunulacağı belirlenecektir. Eşdizimli ögelerin Türkçe Sözlükler'deki sunulmuş biçimi eşdizimlilerin öğretimi açısından önemlidir.

Önceki bölümlerde belirtildiği gibi tez kapsamında incelenen Türkçe Sözlükler eşdizimlilik sözlüğü değildir. Bu nedenle eşdizimli sözcüklerin sözlüklerdeki sunulmuş biçimi, bu sözlüklerle karşılaştırılan İngilizce Eşdizim Sözlükleri'ndeki sunulmuş biçiminden farklıdır.

TDK-Türkçe Sözlük temel alınarak incelenen Türkçe Sözlükler’de bir sözcük verildikten sonra, bu sözcüğün eşdizimlilik kurabileceği sözcükler sıralanmaktadır. Örneğin “Kahve” sözcüğünden sonra bu sözcüğün eşdizimlilik kurabileceği “fal”, “fincan”, “telve” gibi sözcükler verilmektedir. Ancak eşdizimlilikle ilgili verilen bu sözcükler için ‘kahve’ sözcüğünün hemen arkasından ayrıntılı bir bilginin sunulmamasıdır. Bunun yerine işaretli kullanılarak çapraz gönderimle madde başına gönderme yapılmaktadır. Bu durum sözlükte abecesel düzenlemenin bir gerekliliğidir. Bu gereklilik nedeniyle sözlük kullanıcısı ‘K’ maddesinin içinde verilen eşdizimli sözcükleri öğrenmek için başka maddelere bakmak zorunda kalacaktır. Abecesel düzenlemenin bu gerekliliği hem kullanıcının zaman kaybetmesine hem de kafasının karışmasına neden olabilir. Sözlükçülük ve sözlük kullanımı arasındaki ilişki incelendiğinde eşdizimlilik bilgisinin neden yukarıda belirtildiği şekilde verilmemesi gerektiği daha iyi anlaşılacaktır.

Sonraki bölümlerde sunulacak olan eşdizimli sözcükler incelendiğinde, bu sözcüklerin Türkçe Sözlük’te serbest sözcük birleşimleriyle birlikte sunulduğu görülecektir. Tezin kuramsal bölümünde belirtildiği gibi, serbest sözcük birleşimleri eşdizimli sözcüklerle en çok karıştırılan sözcük birleşim türüdür. İncelenen Türkçe Sözlükler, eşdizimli sözcüklerin öğretimine yönelik hazırlanmadığı için sözcük birleşimleri herhangi bir ayırım yapılmadan karışık olarak sunulmaktadır. Tezin amacı doğrultusunda deyimler, serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimli sözcükler birbirinden ayrılarak gerekli açıklamalarla birlikte sunulmalıdır. Sözcük birleşim türlerinin birbirinden ayrılması sözlük kullanıcılarının eşdizimli sözcükleri doğru bir şekilde öğrenebilmelerini sağlayacak ve sözcüklerin sözlüğe yerleştirilmesini kolaylaştıracaktır.

Sonuç olarak,Türkçe Sözlük'te eşdizimli öğelerin sözlüğe yerleştirilme biçimi incelendiğinde sözlükte bir sözcüğün tanımı yapıldıktan sonra madde başına gönderme yapılarak birleşebileceği sözcüklere yer verildiği ancak sözcük birleşimlerinin türüyle ilgili herhangi bir açıklama yapılmadığı belirlenmiştir. Sözcük birleşimlerinin en belirgin türleri eşdizimli sözcükler, serbest sözcük birleşimleri ve deyimlerdir. Bu birleşim türlerinin birbirinden ayrılıp abecesel düzen içerisinde sözlükte yer alması sözlüğün kullanımı açısından önemlidir. Sözlükte verilen eşdizimli sözcükler arasında *taban* ve *eşdizimleyici* ayrımı yapılarak verilen eşdizimli sözcükler sözlükçülüğün bir gerekliliği olan abecesel düzenlemeye göre sözlüğe yerleştirilmelidir.

Eşdizimli sözcükler yukarıda anlatıldığı şekilde sözlüğe yerleştirilebilmektedir. Eşdizimli sözcüklerin öğretiminin bir yolu bu sözcüklerin genel kullanım amacıyla hazırlanan sözlüklere sözlükbilim ve sözlükçülük alanlarının gerekliliklerinin gözetilerek yerleştirilmesidir. Eşdizimli sözcüklerin öğretiminin başka bir yolu da eşdizimli sözcükleri diğer sözcüklerden ayırarak tek bir sözlükte sunmaktır. Başka bir deyişle,eşdizimli sözcükler İngilizcedeki sözlükler gibi bir eşdizim sözlüğü içerisinde sunulabilir.

3.4.4. Türkçe Sözlüklerde İncelenen Eşdizimli Öğelerin Sayısal Verileri

Önceki bölümlerde belirtildiği gibi tez kapsamında üç Türkçe Sözlük incelenmiştir. Ancak eşdizimli öğelerin belirlenebilmesi için temel alınan sözlük TDK-Türkçe Sözlük'tür. Tezin sınırlılıkları dahilinde sözlükte sekiz madde

incelenmiş ve maddelerin içindeki eşdizimli sözcükler belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan incelemelerde eşdizimli sözcükler, serbest sözcük birleşimleri ve deyimlerden ayrılmaya çalışılmış ve İngilizcede olduğu gibi Türkçede de var olduğu belirlenen üçlü eşdizimliler eşdizimli sözcüklerin içerisinden çıkarılmıştır. Bu şekilde incelenen sekiz maddenin toplam sözcük sayısı, farklı sözcüklerle birleşerek eşdizimlilik kuran sözcük sayısı, eşdizimli sözcük sayısı, serbest sözcük birleşimleri ve deyimlerin sayısı ile üçlü eşdizim örneklerinin sayısı hesaplanarak incelenen maddelerde eşdizimli sözcüklerin oranı belirlenmeye çalışılmıştır.

İncelenen sekiz maddenin içindeki toplam sözcük sayısı 27771 sözcüktür. Bu sözcüklerden 1094 sözcüğün diğer sözcüklerle birleşerek eşdizimlilik oluşturduğu, 5931 sözcüğün eşdizimli olduğu, 761 sözcüğün serbest sözcük birleşimi olduğu ve 731 sözcüğün deyim olduğu belirlenmiştir. 104 sözcük ise üçlü eşdizim oluşturmaktadır. Elde edilen sayısal veriler incelendiğinde, her 100 sözcükten ikisinin eşdizimli sözcük olduğu görülmektedir. Dilin sürekli yenilenen devingen bir yapı olduğu düşünüldüğünde, bu oranın küçümsenemeyecek bir oran olduğu anlaşılmaktadır. Üstelik bu oran, sözlüğün sadece üçte biri incelenerek elde edilen bir değerdir. Sözlüğün tamamı incelendiğinde eşdizimli sözcüklerin dilin temel sözcük varlığı içindeki payı değişebilir.

3.4.5. Derlemlerin Çözümlemesi

Tez kapsamında incelenen TDK-Türkçe Sözlük'teki eşdizimli sözcüklerin belirlenebilmesi için daha önce de belirtildiği gibi Türkçe Ulusal Derlemi

kullanılmaktadır. Aksan ve diğeri (2012) tarafından hazırlanan Türkçe Ulusal Derlemi 50 milyon sözcükten oluşan, günümüz Türkçesinin yazılı ve sözlü örneklerini içeren, geniş kapsamlı web tabanlı bir derlemdir. Web tabanlı bu derleme <http://www.tnc.org.tr> adresinden giriş yapıldıktan sonra açılan sorgu sayfasında aranmak istenen terim *sorgu terimi* kutucuğuna yazılarak sorgulama yapılmaktadır. Örneğin *kahve* sözcüğünün eşdizimlileri aranmak istendiğinde *sorgu terimi* kutucuğuna *kahve* sözcüğü yazılır ve sorgulama yapılır. Sorgulama yapıldıktan sonra *kahve* sözcüğünün kullanıldığı farklı kaynaklardan alınmış bağımlı dizinler ekrana gelmektedir. Farklı kaynaklardan alınan dizinler sözcüğün hangi bağlamlarda kullanıldığını göstermektedir. Açılan sayfada *menü* bölümünden sözcüğün bağlamı dizinleri, dağılımı ve eşdizimlileri sorgulanabilmektedir. Tezin amacına uygun olarak derlemde sözcüğün eşdizimlileri incelenmektedir. *Kahve* sözcüğü için yapılan sorgulamada sözcüğün eşdizimlileri seçildikten sonra *kahve* sözcüğüyle birlikte kullanılan eşdizimli sözcükler ekrana gelmektedir. Bu bölümde eşdizimli sözcüklerin gözlenen eşdizim sıklıkları¹ sayısal olarak verilmektedir. Tezin kuramsal bölümünde belirtildiği gibi *sıklık (frequency)* eşdizim için önemli bir ölçüttür. Bu verilerden yararlanılarak TDK-Türkçe Sözlük'teki eşdizimli sözcükler belirlenmeye çalışılmıştır.

Kahve sözcüğü incelenirken tezin 3.4. *Verilerin Çözümlemesi* bölümünde anlatılan çözümleme yönergesi doğrultusunda sözcük birleşim türleri birbirinden ayrıldıktan sonra, eşdizimli sözcüklerin eşdizimliliğinin sıklık ölçütüyle desteklenmesi amacıyla derlemden sözcüklerin gözlenen eşdizim

¹ TUD-Tanıtım Sürümünde başsözcük belirleme 'lemmatization' işlemi yapılmadığı için eşdizimli öğelerin sıklık bilgilerine tek sözcük 'type' listesi biçiminde ulaşılmaktadır. Bu liste üzerinden sıklık hesaplaması yapmak ayrı bir istatistiksel bilgi gerektireceği için bu tez çalışması kapsamında söz konusu eşdizimliliklere ilişkin sıklık bilgisi verilmemiştir.

sıklıklarınabakılmıştır. Örneğin “koyu kahve” birleşiminin eşdizimli olup olmadığı araştırılırken önce Oxford Eşdizimlilik Sözlüğüne bakılmış ve bu birleşimin sözlükte ‘dark coffee’ olarak yer aldığı görülmüştür. Sonra derlemde kahve sözcüğünün eşdizimlilerini gösteren sayfada “koyu” sözcüğünün yer alıp almadığı kontrol edilmiştir. Koyu sözcüğü bulunarak gözlenen eşdizim sıklığına bakılmış ve böylece “koyu kahve” birleşiminin eşdizimlilik kurduğu belirlenmiştir. Ayrıca alanyazınında eşdizimlilik kurmaları tartışmalı bir konu olan katkısız eylemlerin eşdizimlilik bilgileri de derlem aracılığıyla belirlenmektedir. Örneğin kahve sözcüğünün eşdizimlilerinin arandığı sayfada “içmek” sözcüğü eşdizim sıklığı en yüksek olan sözcüklerden biridir.

İncelenen Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü’ndeki eşdizimli sözcükler ise İngiliz Ulusal Derlemi kullanılarak incelenmiştir. 100 milyon sözcükten oluşan ve web tabanlı olan İngiliz Ulusal Derlemi, Türkçe Ulusal Derlemi’yle benzer biçimde çözümlenmektedir.

3.4.6. Türkçe Sözlük’te Katkısız Eylemlerin Eşdizimliliğine İlişkin Çıkarımlar

Tezin 3.4.2.4. *Türkçe Sözlüklerde Katkısız Eylemler ve Eşdizimlilik* bölümünde belirtildiği gibi alanyazınında katkısız eylemlerin eşdizimliliği ile ilgili tartışmalar bulunmaktadır. McKeown ve Radev (2000)’in katkısız eylemlerle oluşmuş sözcük birleşimleri eşdizimli sözcükler içerisinde gösterilemez görüşüne karşı tez kapsamında incelenen İngilizce ve Türkçe Sözlüklerde katkısız eylemlerle oluşmuş eşdizimli sözcüklere rastlanmaktadır.

Tezin kapsamı ve amacı doğrultusunda yapılan çözümler sonucunda Türkçe Sözlük'te belirlenmeye çalışılan eşdizimli sözcükler içerisinde katkısız eylemlerle oluşmuş olan eşdizimliler ayrı bir listede sunulmaktadır. Türkçede katkısız eylemlerle oluşmuş eşdizimlilerin listesi bir sonraki sayfada sunulduğu gibidir:

**“Aa” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ
EŞDİZİMLİ SÖZCÜKLER**

abandone etmek	adapte olmak
abandone olmak	adapte olunmak
abat etmek	aday göstermek
abat olmak	aday olmak
ablalık etmek	adaylığını koymak
ablukayı kaldırmak	# adisyon açmak
abone etmek	adres vermek
abone olmak	af çıkarmak
aborda etmek	af dilemek
aborda olmak	afiyet bulmak
absorbe etmek	afiyet olsun
absorbe olmak	afiyet üzere olmak
abullabutluk etmek	aforoz etmek
acayip olmak	afyon çekmek
acayibine gitmek	afyon yutmak
acemi olmak	agâh olmak
aciz kalmak	ağ atmak
# aciz olmak²	ağ çekmek
aç kalmak	ağabeylik yapmak
# aç olmak	ağda yapmak
açıklama yapmak	ahbap olmak
#açıklamada bulunmak	Ahbaplık etmek
#açılış yapmak	ahenk almak
adalet dağıtmak	ahenk kurmak
adalete teslim etmek	ahenk sağlamak
adalete teslim olmak	ahenk vermek
adaletine sığınmak	ahenk yapmak
adapte etmek	ah vah etmek

² "# " işareti bu eşdizimliliğin Türkçe Sözlük'te bulunmadığını göstermektedir.

ait olmak	alkış tutmak
ajanlık yapmak	alkış toplamak
ajite etmek	Ambalaj yapmak
ajite olmak	ambargo koymak
akamete uğramak	ameliyat geçirmek
akıllı olmak	ameliyat etmek
akın etmek	ameliyat olmak
akort etmek	ameliyata almak
akraba olmak	ameliyata girmek
aksilik etmek	ana rahmine düşmek
aktarma yapmak	analiz etmek
aktif rol oynamak	angaje etmek
aküsü bitmek	angaje olmak
alabanda etmek	anlam çıkarmak
alabora olmak	anlam vermek
alakadar etmek	anlaşma yapmak
alakadar olmak	anlaşmaya varmak
albenisi olmak	anlayış göstermek
alçıya almak	anne olmak
aleyhinde olmak	antipati duymak
aleyhte olmak	antipatik bulmak
aleyhine olmak	antipatik olmak
alıcı bulmak	antrenman yapmak
alıcı çıkmak	apse yapmak
alışık olmak	aptal olmak
alışkanlığında olmak	araba kullanmak
alışkanlık edinmek	aralık vermek
alışkın olmak	arazi açmak
alışveriş yapmak	arıza yapmak
alışverişe çıkmak	arz etmek
alkış almak	arzi-endam etmek

arzu duymak	aylak olmak
arzu etmek	aylaklık etmek
asimile etmek	aylık almak
asist yapmak	aylık vermek
askerlik yapmak	ayrıcalık tanımak
astar çekmek	ayrım yapmak
aşı olmak	ayrımında olmak
aşı yapmak	ayrıntıya inmek
âşık etmek	azap çekmek
âşık olmak	azat etmek
aşikâr etmek	azat olmak
aşikâr olmak	
aşına olmak	
atak yapmak	
atıf yapmak	
auta atmak	
auta çıkmak	
ava çıkmak	
avanaklık etmek	
avans almak	
avans çekmek	
avans vermek	
avara etmek	
avaraya almak	
avare dolaşmak	
avare olmak	
avcılık etmek	
avukat tutmak	
ayan olmak	
ayırt etmek	
aykırı olmak	

**“FF” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ EŞDİZİMLİ
SÖZCÜKLER**

faaliyet göstermek	feveran etmek
faaliyete geçmek	fevt etmek
faaliyette bulunmak	fevt olmak
faaliyetten alıkoymak	Figan etmek
faça etmek	film çekmek
façuna etmek	filiz vermek
faize yatırmak	finale kalmak
fal bakmak	Finanse etmek
farz etmek	finans edilmek
farz olmak	firar etmek
farz olunmak	fire vermek
faş etmek	fiskos etmek
faş olmak	fiş açmak
fatura etmek	fişini tutmak
fatura kesmek	fonda etmek
fayda etmemek	fondip yapmak
fayda vermemek	fora etmek
faydası dokunmak	formda olmak
faydası olmak	formdan düşmek
faydasını görmek	formunu korumak
faydalı olmak	format atmak
fedâ etmek	formüle etmek
fedâ olmak	fön çekmek
fedakârlık etmek	fransız kalmak
fedakârlık yapmak	fren yapmak
fennini almak	
feragat etmek	
feryat etmek	

“Hh” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ EŞDİZİMLİ SÖZCÜKLER

haberdar etmek	haz duymak
haberdar olmak	hazırlık yapmak
hacı olmak	heba etmek
hadım etmek	heba olmak
haiz olmak	hedef almak
halay çekmek	hedef olmak
halel gelmek	heder etmek
halel getirmek	heder olmak
halel vermek	hediye etmek
haleldar etmek	heves etmek
haleldar olmak	hibe etmek
halka olmak	hile yapmak
hamil olmak	himaye etmek
hamle yapmak	himayesine almak
harap etmek	hipnotize etmek
harap olmak	hipnotize olmak
harcama yapmak	hizmet etmek
hareket etmek	hizmetinde olmak
hariç olmak	hücum etmek
haset etmek	hücumla kalkmak
hasıl etmek	hükûmet kurmak
hasıl olmak	hürmet etmek
hassas olmak	
hastaneye kaldırmak	
hat çekmek	
hata etmek	
havale etmek	
hayal etmek	
haz almak/haz vermek	

**“Mm” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUS
EŞDİZİMLİ SÖZCÜKLER**

maaş almak	memeden kesmek
maaş vermek	memnun olmak
mağlup olmak	memnun etmek
mağlup etmek	memur etmek
mahcup olmak	menopoza girmek
mahcup etmek	mensup olmak
mahkûm etmek	merak etmek
mahkûm olmak	merhamet etmek
mahrum etmek	merhametsiz olmak
mahrum kalmak	mesafe almak
mahrum olmak	mesafe katetmek
makul olmak	mesai yapmak
makyaj yapmak	mesaiye kalmak
manevra yapmak	mesaj vermek
marka olmak	mesaj bırakmak
maruz bırakmak	mesele etmek
maruz kalmak	mesele olmak
matem tutmak	meslek edinmek
mazeret bulmak	mest olmak
mazur görmek	mest etmek
mazur olmak	mesul olmak
mecbur etmek	mesul tutmak
mecbur kalmak	mesut etmek
mecbur olmak	mesut olmak
medet ummak	meşgul etmek
mektup almak	meşgul olmak
mektup atmak	meşru sayılmak
meme vermek	metanet göstermek

<p>mevcut olmak</p> <p>mezada çıkarmak</p> <p>mezun olmak</p> <p>misafir etmek</p> <p>misafir olmak</p> <p>monte etmek</p> <p>moral vermek</p> <p>motive etmek</p> <p>motive olmak</p> <p>muamele etmek</p> <p>muamele görmek</p> <p>muayene etmek</p> <p>muayene olmak</p> <p>muhabbet etmek</p> <p>muhafaza etmek</p> <p>muhakeme etmek</p> <p>muhatap olmak</p> <p>mukavemet etmek</p> <p>mutabık olmak</p> <p>mutabık kalmak</p> <p>mutlu olmak</p> <p>mutlu etmek</p> <p>mücadele etmek</p> <p>müdafa etmek</p> <p>müdahale etmek</p> <p>mülakat yapmak</p>	
--	--

**“Ss” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ EŞDİZİMLİ
SÖZCÜKLER**

sabit olmak	suç olmak
sabotaj yapmak	sünnet etmek
sabote etmek	sünnet olmak
sağır olmak	
sahip olmak	
#sancağı çekmek	
sancısı tutmak	
satış yapmak	
savunma yapmak	
saygı duymak	
saygı göstermek	
sebep olmak	
seçim yapmak	
serbest bırakmak	
servis yapmak	
servis etmek	
seyahat etmek	
sıcak olmak	
sıkıntısı olmak	
sınava girmek	
sınır çizmek	
sıra olmak	
sigara içmek	
sohbet etmek	
soru sormak	
sorun etmek	
sorun olmak	
sözleşme yapmak	
suç işlemek	

**“Tt” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ EŞDİZİMLİ
SÖZCÜKLER**

<p>takım yapmak tank olmak tatil etmek tatil olmak tatil yapmak tebrik etmek tedavi etmek teklif etmek telaffuz etmek telefon etmek telgraf çekmek teminat vermek temizlik yapmak teneffüs etmek test etmek #test yapmak³ teşebbüs etmek tırış etmek tırış olmak</p>	
---	--

³ "#" işareti bu eşdizimliliğin Türkçe Sözlük'te bulunmadığını göstermektedir.

“Üü” MADDESİNDEKİ KATKISIZ EYLEMLERLE OLUŞMUŞ EŞDİZİMLİ SÖZCÜKLER

<p>ültimatom vermek</p> <p>üye olmak</p> <p>üzüntü vermek</p>	
--	--

3.4.7. Türkçe Sözlük'te Üçlü Eşdizimlilerin Belirlenmesi

Tezin 3.4.2.3. ve 3.4.2.3.1. bölümlerinde belirtildiği gibi eşdizimlilik sadece iki sözcüğün birleşiminden değil üç ya da daha fazla sözcüğün birleşiminden de oluşabilmektedir. Tutin (2009), Hausmann (2005; 2007) ve Spohr (2005) tarafından farklı kavramlarla anlatılan üçlü eşdizimliler tez kapsamında yapılan çözümlenmeler sonucunda Türkçe Sözlük'te belirlenerek bir sonraki sayfada listelenmektedir.

“Aa” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

acı badem kurabiyesi	eşdizimsel küme
acil ihtiyaç kredisi	eşdizimsel dizi
acil durum alarmı	eşdizimsel küme
açık dolaşım sistemi	eşdizimsel küme
adalete teslim etmek	eşdizimsel küme
adalete teslim olmak	eşdizimsel küme
yarı açık cezaevi	eşdizimsel küme
dış ticaret açığı	eşdizimsel küme
açikhava müzesi	eşdizimsel küme
açık hava basıncı	eşdizimsel dizi
açık hava sineması	eşdizimsel küme
açık hava tiyatrosu	eşdizimsel küme
açık hava konseri	eşdizimsel küme
açık kapı politikası	eşdizimsel küme
açlık kan şekeri	eşdizimsel küme
adam adama savunma	eşdizimsel küme
ağır ceza mahkemesi	eşdizimsel küme
ağır hapis cezası	eşdizimsel küme
ağır para cezası	eşdizimsel küme
ağır yara almak	eşdizimsel dizi
adalete teslim olmak	eşdizimsel küme
adalete teslim etmek	eşdizimsel küme
ah vah etmek	eşdizimsel küme
dalgalı akım üretici	eşdizimsel küme
aktif rol oynamak	eşdizimsel küme
üretici olmayan alan	eşdizimsel küme
dil altı bezleri	eşdizimsel küme
kulak altı bezi	eşdizimsel küme
açık kalp ameliyatı	eşdizimsel küme

alım satım bürosu	eşdizimsel küme
alışkanlık hâline getirmek	eşdizimsel küme
mülki idare amiri	eşdizimsel dizi
ana besleme hattı	eşdizimsel küme
ana bilim dalı	eşdizimsel küme
ana haber sunucusu	eşdizimsel dizi
sperma ana hücresi	eşdizimsel küme
ana rahmine düşmek	eşdizimsel küme
naklen yayın aracı	eşdizimsel dizi
art damak ünsüzü	eşdizimsel dizi
art avurt ünsüzü	eşdizimsel dizi
arz talep dengesi	eşdizimsel küme
arz talep kanunu	eşdizimsel küme
art zamanlı dilbilimi	eşdizimsel küme
klor hidrik asit	eşdizimsel küme
asliye ceza mahkemesi	eşdizimsel küme
asliye hukuk mahkemesi	eşdizimsel küme
üç adım atlama	eşdizimsel küme
ön alım hakkı	eşdizimsel küme
ay gün takvimi	eşdizimsel küme

“Ff” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

faili meçhul cinayet	eşdizimsel küme
geçmiş zaman sıfat-fiili	eşdizimsel küme
gelecek zaman sıfat-fiili	eşdizimsel küme
geniş zaman sıfat-fiili	eşdizimsel küme
üç boyutlu film	eşdizimsel küme
fak fuk fonu	eşdizimsel küme

“Hh” MADDESİNDEKİ ÜCLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

ana haber sunucusu	eşdizimsel dizi
ön alım hakkı	eşdizimsel küme
ham besi suyu	eşdizimsel küme
ertesi gün hapı	eşdizimsel küme
yeni Türk harfleri	eşdizimsel küme
deli dana hastalığı	eşdizimsel küme
ilk yardım hastanesi	eşdizimsel küme
ana besleme hattı	eşdizimsel küme
ana kolon hattı	eşdizimsel küme
hava boşaltma makinesi	eşdizimsel küme
soğuk hava deposu	eşdizimsel küme
kanun hükmünde kararname	eşdizimsel küme
kapalı yüzme havuzu	eşdizimsel küme
heple hiç ilkesi	eşdizimsel küme
köy ihtiyar heyeti	eşdizimsel küme
hizmet içi eğitim	eşdizimsel küme
itibari hizmet zammı	eşdizimsel küme
asliye hukuk mahkemesi	eşdizimsel küme
sulh hukuk mahkemesi	eşdizimsel küme

“Mm” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

asliye ceza mahkemesi asliye hukuk mahkemesi faili meçhul cinayet meslek içi eğitim açık hava müzesi	eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel küme
---	--

“Ss” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

ertesi sabah hapı sıralı üçlü bahis sırıkla yüksek atlama soğuk hava deposu sözlü soru önergesi su altı arkeolojisi su altı flaşı su altı fotoğrafçılığı su altı işleri ana haber sunucusu	eşdizimsel küme eşdizimsel dizi eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel dizi eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel küme eşdizimsel dizi
---	--

“Tt” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

ay gün takvimi	eşdizimsel küme
Cıvalı Taş Devri	eşdizimsel küme
Yontma Taş Devri	eşdizimsel küme
çakıl değirmen taşı	eşdizimsel küme
tam bakım merkezi	eşdizimsel küme
mayın arama tarama gemisi	eşdizimsel küme
son kullanma tarihi	eşdizimsel küme
tat alma duyusu	eşdizimsel küme
tat alma organı	eşdizimsel küme
fizik tedavi uygulayıcısı	eşdizimsel küme
ışın tedavi uzmanı	eşdizimsel küme
tek yumurta ikizi	eşdizimsel küme
televizyon verici istasyonu	eşdizimsel küme
çevre temizlik vergisi	eşdizimsel dizi
açık hava tiyatrosu	eşdizimsel küme
taç giyme töreni	eşdizimsel küme
yer altı treni	eşdizimsel küme
emme basma tulumba	eşdizimsel küme
addan türeme eylem	eşdizimsel küme
eylemden türeme ad	eşdizimsel küme
eylemden türeme eylem	eşdizimsel küme
yeni Türk harfleri	eşdizimsel küme

“Üü” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

üç durum yasası	eşdizimsel küme
üç birlik kuralı	eşdizimsel küme
üç adım atlama	eşdizimsel küme
üç boyutlu film	eşdizimsel küme
sıralı üçlü bahis	eşdizimsel küme
üçüncü dünya ülkeleri	eşdizimsel küme
büyük ünlü uyumu	eşdizimsel küme
küçük ünlü uyumu	eşdizimsel küme
dalgalı akım üretici	eşdizimsel küme
set üstü ocak	eşdizimsel küme
astsubay kıdemli üstçavuş	eşdizimsel küme
üst deri altı	eşdizimsel dizi
üye tam sayısı	eşdizimsel küme

“Vv” MADDESİNDEKİ ÜÇLÜ EŞDİZİM ÖRNEKLERİ

çevre temizlik vergisi	eşdizimsel dizi
katma değer vergisi	eşdizimsel küme
⁴ veraset ve intikal vergisi ⁴	eşdizimsel küme

⁴ “4” sayısı eşdizimliliğin dört sözcüğün birleşiminden oluştuğunu göstermektedir.

3.4.8. Türkçe Sözlük İçin Eşdizimli Madde Sunumlarına İlişkin Bir Öneri

Tezin sınırlılıkları dahilinde Türkçe Sözlük'te seçilen madde başlarının incelenmesi ve derlem yardımıyla yapılan çözümlenmeler sonucunda belirlenen eşdizimli sözcüklerin sözlükte nasıl sunulabileceğine ilişkin öneri bir sonraki sayfada gösterilmektedir. Eşdizimli sözcükler için bir eşdizimlilik sözlüğü oluşturulmak istendiğinde sözlüğün biçimsel ve içeriksel özelliklerinin nasıl düzenleneceği ise aşağıdaki taslakta verildiği gibidir:

Madde başının yazımı:

acı a.

A. ağaç/ badem/ bakla/ bal/ balık/ ceviz/ çiğdem/ elma/ hıyar/
karpuz/ kavak/ kavun/ kök/ marul/ meyan/ ot/ pelin/
yavşan/ yeşil/ yonca

A&A badem kurabiyesi

kahve a.

A. cezve/ değirmen/ dibek/ dolap/ fal/ fincan/ kaşık/ makine/
ocak/ tabak/ takım/ tepsi/

A+kahve çekirdek/ hazır/ kuru/ okkalı/ sade/ sütlü/ şekerli/
balıkçı/ kabuk/ kır/ koyu/ mahalle/ mektepli/ sabahçı/ semai/
Türk/ yorgunluk

E. içmek/ yapmak/ çekmek

Üçlü eşdizimlilerin gösterimi:

acil s.

A&A ihtiyaç kredisi/ durum alarmı

açık a.

A&A dolaşım sistemi

adalet a.

A&E teslim olmak/ teslim etmek

Katkısız eylemlerin gösterimi:

aday a.

E. göstermek/ olmak

aA

abaa. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanımlar. **Aba altında er yatar, aba vakti yaba, yaba vakti aba, abanın kadri yağmurda bilinir(Atasözü)Aba altundan sopa göstermek, abayı sermek, abayı yakmak (Deyim)**

a b a g i b i (Dilbilgisel Eşdizimlilik örneği) (TUD eşdizim sıklığı: 4)

—► **aba güreşi (Eşdizimli sözcük)**

aba güreşi a. (Sözcük Türü Bilgisi) sp. (Terim Kullanımı) Tanım.

abandone a. (Sözcük Türü Bilgisi) Fr. (Köken Bilgisi) *abandonné* (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar. **Abandone etmek, abandone olmak(Eşdizimli sözcük)**

abanmak (-e)(Biçimbilimsel Bilgi) Tanımlar.

ü s t ü n e a b a n m a k ⁵(Dilbilgisel Eşdizimlilik örneği)

abanoz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Yun. (Köken Bilgisi) Tanımlar. **Abanoz gibi, abanoz kesilmek(Deyim)**

abat sf. (Sözcük Türü Bilgisi) (a:ba:t) (Sesbilimsel Bilgi) Far. (Köken Bilgisi) Tanımlar. **Abat etmek, abat olmak(Eşdizimli sözcük)**

abaza öz. (Kullanımbilimsel Bilgi) a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Abaza peyniri (Eşdizimli sözcük)**

abazansf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

abdal a. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanımlar ve ilgili atasözleri.

abdesta. (Sözcük Türü Bilgisi) Far. (Köken Bilgisi) *ab+dest* (Sesbilimsel Bilgi) *din b.* (Terim Kullanımı) Tanım. **Abdest bozmak, abdest tazelemek, abdesti bozulmak, abdesti gelmek, abdesti kaçmak, abdestinde namazında olmak, abdestinden şüphesi olmamak(Deyim)**

abdestini vermek (Argo)

abdest almak, büyük abdest, küçük abdest, boy abdesti (Eşdizimli sözcük)

abdestbozan a. (Sözcük Türü Bilgisi) hay. b. (Terim Kullanımı) Tanım.

⁵ "#" işareti bu eşdizimliliğin Türkçe Sözlük'te bulunmadığını göstermektedir.

—→ **Abdestbozan otu (Eşdizimli sözcük)**

abece *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) (*a:be:ce:*) (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.

—→ **Abece sırası (Serbest sözcük birleşimi)**

abes *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) *Ar.* (Köken Bilgisi) ‘*abes*’ (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.
Abes bulmak, abes kaçmak, abesle iştiğal etmek (deyim)

abhaz *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Abhaz peyniri (Eşdizimli sözcük)**

ablaa. (Sözcük Türü Bilgisi) (*a’bla*) (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.

—→ **Gelin abla (Serbest sözcük birleşimi)**

ablalık, -ğı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ***Ablalık etmek*** (Eşdizimli sözcük)

ablia. (Sözcük Türü Bilgisi) *Rum.* (Köken Bilgisi) *den.* (Terim Kullanımı) Tanım.
abliyi kaçırmak (Deyim)

ablukaa. (Sözcük Türü Bilgisi) (*ablu’ka*) (Sesbilimsel Bilgi) Tanım. **Abluka altında tutmak, abluka etmek** (veya **ablukaya almak**) (Deyim)

ablukayı kaldırmak, ablukayı yarmak (Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

abone *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) *Fr.* (Köken Bilgisi) *abonné* (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar. ***Abone etmek, abone olmak*** (Eşdizimli sözcük)

abonman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) *Fr.* (Köken Bilgisi) *abonnement* (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.

abonman bileti, abonman ücreti (Eşdizimli sözcük)

aborda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) (*abo’rda*) (Sesbilimsel Bilgi) *It.* (Köken Bilgisi) *den.* (Terim Kullanımı) Tanım. ***Aborda etmek, aborda olmak*** (Eşdizimli sözcük)

absorbe *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) *Fr.* (Köken Bilgisi) *absorbé* (Sesbilimsel Bilgi) *fiz.* (Terim Kullanımı) Tanım. ***Absorbe etmek, absorbe olmak*** (Eşdizimli sözcük)

abstre *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) (*a’bstre*) (Sesbilimsel Bilgi) *Fr.* (Köken Bilgisi) *fel.* (Terim Kullanımı) Tanım.

—→ **Abstre sanat, abstre sayı (Serbest sözcük birleşimi)**

abullabutluk, -ğu *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. ***Abullabutluk etmek*** (Eşdizimli sözcük)

acayip, -bi sf. (Sözcük Türü Bilgisi) (*aca:yip*) (Sesbilimsel Bilgi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanımlar. **Acayip olmak, acayibine girmek**(Eşdizimli sözcük)

acele sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) 'acele (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.**Acele ile menzil alınmaz, acele işe şeytan karışır, acele yürüyen yolda kalır** (Atasözü)

aceleye gelmek, aceleye getirmek, acele etmek, acelesi olmak (Deyim)

—→ **Acele posta (Eşdizimli sözcük)**

acem a. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) 'acem(Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar.

—→ **Acem halayı, acem işi, acem kılıcı, acem lalesi, acem pilavı, # acem kızı (Eşdizimli sözcük)**

acemi sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) 'acemi (Sesbilimsel Bilgi) Tanımlar ve ilgili atasözleri.

—→ **Acemi ağası, acemi birliği, acemi er, acemi ocağı, acemi oğlanı (Eşdizimli sözcük), acemi çaylak (Deyim) # acemi olmak (Eşdizimli sözcük)**

acemilik, -ği a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Acemilik çekmek,acemilik etmek (Deyim)**

acente a. (Sözcük Türü Bilgisi) It. (Köken Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Borsa acentesi, seyahat acentesi (Eşdizimli sözcük)**

acı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **acı ağaç, acı bakla, acı bal, acı balık, acı ceviz, acı çiğdem, acı elma, acı hıyar, acı karpuz, acı kavak, acı kavun, acı kök, acı marul, acı meyan, acı ot, acı pelin, acı sakız, acı yavşan, acı yonca, acı badem, acı yeşil (Eşdizimli sözcük)**

acı su, acı fren (Serbest sözcük birleşimi)

acı söz, yürek acısı, yürekler acısı, kalp acısı, kuyruk acısı, acı gerçek, acı haber, acı kuvvet, ciğer acısı, evlat acısı, içler acısı, can acısı, , iç acısı (Deyim)

—→ **acı badem kurabiyesi (Üçlü eşdizim örneği)**

acıklı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Acıklı komedi (Eşdizimli sözcük)**

acıma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Acıma duygusu, acıma hissi (Eşdizimli sözcük)**

acil *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) (a:cil) (Sesbilimsel Bilgi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanım.*

—→ **Acil servis, acil ihtiyaç kredisi, # acil durum (Eşdizimli sözcük)**

âciz *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) (a:ciz) (Sesbilimsel Bilgi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanımlar.*

Aciz kalmak, # aciz olmak (Eşdizimli sözcük)

aç, -cı, -cı *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. Aç kalmak, # aç olmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Aç açına, aç karnına, gözü aç, karnı aç (Deyim), açgöz (birleşik sözcük)**

açacak, -ğı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Kalem açacağı (Eşdizimli sözcük), kitap açacağı (Serbest sözcük birleşimi)**

açı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) mat. (Terim Kullanımı) Tanımlar.*

—→ **açı ölçüm (Serbest sözcük birleşimi)**

ölü açı, saat açısı, tepe açısı, bütünler açı, çevre açı, dar açı, dış açı, dik açı, doğru açı, geniş açı, komşu açı, merkez açı, sınır açı, tam açı, ters açı, tümler açı, yöndeş açılar, bakış açısı, görme açısı, görüş açısı, ³dış ters açı, iç ters açı, # eğik açı (Eşdizimli sözcük)

açık, -ğı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.*

—→ **Açık açık (İkileme), açıkgöz (Birleşik sözcük)**

açık durum, açık yol, açık taşıt, açık tribün (Serbest Sözcük Birleşimi)

açık elli, açık fikirli, açık kalpli, açık saçık, açık seçik, açık sözlü, açık yürekli, *ağız açık, alını açık, bahtı açık, başı açık, eli açık, gözü açık, kapısı açık, sofrası açık, uğuru açık, açığa alınma, açığa almak, açıktan açığa, açık eksiltme (Deyim)

açık ağıl, açık ağızlı, açık bölge, açık devre, açık giyim, açık hece, açık imza, açık düşmek, açık işletme, açık kredi, açık liman, açık ordugâh, açık poliçe, açık raf, açık rejim, açık sayım, açık şehir, açık tohumlular, açık yara, sağ açık, sol açık, açık alan, açık ara, açık artırma, açık bilet, açık bono, açık büfe, açık celse, açık ciro, açık çek, açık deniz, ³açık dolaşım sistemi, açık duruşma, açık görüş, açık gri, açık hava, açık hesap, açık kahverengi, açık kalp ameliyatı, açık kapı, açık kart, açık kestane, açık kırmızı, açık lise, açık maaşı, açık mavi, açık mektup, açık oturum, açık oy, açık öğretim, açık önerme, açık pazar, açık pembe, açık piyasa, açık saman rengi, açık sarı, açık senet, açık teşekkür, açık

toplum, açık yeşil, açık zaman, ucu açık, ³yarı açık cezaevi, bütçe açığı, dış ticaret açığı, # açık olmak, # açık kalmak, # açık tutmak (Eşdizimli sözcük)

açık hava *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ ³Açık hava müzesi⁶, açık hava sineması, açık hava tiyatrosu, # açık hava konseri (Eşdizimli sözcük)

açık kapı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) mec. (Anlambilimsel Bilgi) Tanım. Açık kapı bırakmak(deyim)*

—→ açık kapı politikası (üçlü eşdizim örneği), açık kapı siyaseti (Serbest sözcük birleşimi)

açıklama *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Açıklama yapmak,#açıklamada bulunmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ Açıklama cümlesi (Eşdizimli sözcük), düzen açıklaması (Serbest sözcük birleşimi)

açıklar livası *a. (Sözcük Türü Bilgisi) alay (Terim Kullanımı) açıklar livası olmak (Deyim)*

açıklık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Açıklık getirmek, açıklık kazanmak, açıklığa kavuşmak(Deyim)*

—→ Açıklıkölçer (birleşik sözcük)

açıklık politikası (Eşdizimli sözcük)

bahtı açıklık, gözü açıklık, alını açıklık, uğuru açıklık, göz açıklığı, zihin açıklığı (Deyim)

ağzı açıklık, dik açıklık, sağ açıklık, başı açıklık (Serbest sözcük birleşimi)

açıktan *zf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Açıktan geçmek (Eşdizimli sözcük)*

açıktan almak, açıktan kazanmak, açıktan para almak(Deyim)

—→ Açıktan açığa (Deyim), açıktan atamak, açıktan atanmak, açıktan tayin (Eşdizimli sözcük)

açılı kaplama *a. (Sözcük Türü Bilgisi) den. (Terimsel Bilgi) Tanım (Eşdizimli sözcük)*

açılışa. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

⁶ "3" sayısı eşdizimli sözcüğün üç sözcükten oluştuğunu göstermektedir.

—→ **Açılış konuşması, açılış töreni, # açılış yapmak (Eşdizimli sözcük)**

açım a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Ölü açımı (Serbest sözcük birleşimi)**

açıortay a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) mat. (*Terimsel Bilgi*) Tanım.

—→ **Açıortay düzlemi (Eşdizimli sözcük)**

açısal a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Açısal bölge, açısal çap, açısal hız, açısal ivme, açısal sapma, açısal uzaklık, açısal yol (Eşdizimli sözcük)**

açış a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Açış konuşması (Eşdizimli sözcük)**

açlık, -ğı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Açlık grevi, ³açlık kan şekeri, gözü açlık, karnı açlık, açlık sınırı (Eşdizimli sözcük)**

açmaz a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Açmaz düğümü, açmaz halatı (Eşdizimli sözcük)**

ad a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Ad aktarması, ad cümlesi, ad çekme, ad çekimi, ad gövdesi, ad kökü, ad tamlaması, birleşik ad, ön ad, özel ad, somut ad, soyut ad, takma ad, türemiş ad, yalın ad, kod adı, aile adı, göbek adı (Eşdizimli sözcük)**

eylemden türeme ad, ad bilimi, ad durumu, ad tabanı, addan türeme ad, addan türeme eylem, adı belirsiz, adlı adıyla, adlar dizgesi, bayramlık ad, kısma ad, küçük ad, tanıtma adı, topluluk adı, yer adı, kendi adına (Serbest sözcük birleşimi)

adı sanı, adı üstünde, adıyla sanıyla (deyim)

ada a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Ada balığı, ada çayı, ada soğanı, ada tavşanı, ada tepe, gök ada, dil adası, kavşak adası, mercan adası, yapı adası (Eşdizimli sözcük)**

adak, -ğı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Adak adamak (Eşdizimli sözcük)**

adalet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Adalet dağıtmak, adalete teslim etmek, adalete teslim olmak, adaletine sığınmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ sosyal adalet, adalet örgütü, adalet mahkemesi, adalet sarayı (Eşdizimli sözcük)

adam *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Ar. (Köken Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri (adam olmak, adam etmek vb.)*

—→ Adam adama, adam başı, adam boyu, altın adam, baba adam, balık adam, beyaz adam, kardan adam, kötü adam, tek adam, son adam, teknik adam, bilim adamı, dava adamı, ömür adam, devlet adamı, din adamı, el adamı, fikir adamı, görev adamı, günün adamı, halk adamı, iş adamı, ilim adamı, kanun adamı, sanat adamı, salon adamı, (Eşdizimli sözcük)

bulaşık adam, istenmeyen adam, kiralık adam, kurbağa adam, lüzumsuz adam, Müslüman adam, parmak adam, sokaktaki adam, yarım adam, dağ adamı, ev adamı, gemi adamı, gösteri adamı, hayat adamı, kavga adamı, uzay adamı, zamane adamı (Serbest sözcük birleşimi)

adam sarrafı, adam sendeci, adam kıtlığında, adam yokluğunda (deyim)

—→ ³adam adama savunma (Üçlü eşdizim örneği)

adamlık, -ğ *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ Balık adamlık, uzay adamlığı (Serbest sözcük birleşimi)

adana *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ Adana kebabı (Eşdizimli sözcük)

adap, -bı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ Adabı muaşeret, muaşeret adabı (Eşdizimli sözcük), adap erkan (Serbest sözcük birleşimi)

adapte *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Adapte etmek, adapte olmak, adapte olunmak (Eşdizimli sözcük)*

aday *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Aday göstermek, aday olmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ Aday adayı (Eşdizimli sözcük)

adaylık, -ğ *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Adaylığını koymak (Eşdizimli sözcük)*

Âdem Baba, âdem evladı (Eşdizimli sözcük)

adım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **paytak adım (Serbest sözcük birleşimi)**

hırsız adım, kaz adımı, adım cümlesi, adi adım, ilk adım, koşar adım, uygun adım, üç adım, (Eşdizimli sözcük)

adı üstünde (Dilbilgisel eşdizimlilik örneği)

adi sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Adi adım, adi ıskarmoz, adi palanga, adi defter, adi kesir, adi suçlu (Eşdizimli sözcük)**

adisyon açmak (Eşdizimli sözcük)

adlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Eş adlı (Eşdizimli sözcük)**

adli sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Adli eczacılık, adli yıl, adli zabıta, adli makam, adli merci, adli polis, adli sicil, adli tabip, adli tatil, adli tıp (Eşdizimli sözcük)**

adliye a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Adliye mahkemesi, adliye teşkilatı (Eşdizimli sözcük)**

adres a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. adres vermek (Eşdizimli sözcük) adres göstermek (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **Adres defteri, adres kitabı, adres makinesi (Serbest sözcük birleşimi)**

adres rehberi, adres kartı (Eşdizimli sözcük)

adsız sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Adsız parmak (Serbest sözcük birleşimi) , adsız sansız (deyim)**

aerobik, -ği a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Aerobik solunum (Eşdizimli sözcük)**

af, -ffi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Af buyurun, af çıkarmak, af dilemek, affına sığınmak (Eşdizimli sözcük) , affa uğramak (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **Genel af, özel af (Eşdizimli sözcük), umumi af (Serbest sözcük birleşimi)**

aferin almak (deyim)

afet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Afet istasyonu, doğal afet (Eşdizimli sözcük),tabii afet (Serbest sözcük birleşimi)**

afiş a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Afiş yutmak, afişte kalmak(deyim)

afiş asmak, # afiş basmak (Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

afişe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Afişe etmek, afişe olmak(deyim)

afiyet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Afiyet bulmak, afiyet olsun, afiyet üzere olmak(Eşdizimli sözcük)

aforoz etmek (deyim) (Eşdizimli sözcük) (Bağlama göre değişiyor)

afra tafra, afra tafra yapmak(deyim)

—→ **Afrika çekirgesi, Afrika domuzu, Afrika menekşesi (Eşdizimli sözcük)**

afyon a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Afyon çekmek, afyon yutmak(Eşdizimli sözcük) , afyonu başına vurmak, afyonu patlamak (deyim)

afyon ruhu, afyon sakızı,Afyon kaymağı (Eşdizimli sözcük)

agâh sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Agâh olmak (Eşdizimli sözcük)

ağ a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ağ atmak, ağ çekmek (Eşdizimli sözcük), ağına düşürmek (deyim)

—→ **Ağ iğnesi, ağ ipliği, ağ kayığı, ağ kepçe, ağ kurdu, ağ kurşunu, ağ mantarlar, ağ tonoz, ağ torba, ağ yatak, dış ağ, genel ağ, iç ağ, serpme ağ, alamana ağı, borda ağı, boru ağı, çektirme ağı, çevirme ağı, dalyan ağı, dip ağı, ıstakoz ağı, karides ağı, marya ağı, sürtme ağı, voli ağı (Eşdizimli sözcük)**

ağ tabaka, yerel ağ, bilgisayar ağı, bilişim ağı, iletişim ağı (Eşdizimli sözcük)

ağa a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **ağa yamağı, ak ağa, iç ağa (Serbest sözcük birleşimi)**

alkış ağası, çarşı ağası, eyyam ağası, hadım ağası, kahve ağası, kantar ağası, tatar ağası, yalı ağası, silahtar ağa, acemi ağası, yeniçeri ağası, harem ağası, kapı ağası, kızlar ağası, köy ağası, ağa kapısı (Eşdizimli sözcük)

ağabeylik yapmak (Eşdizimli sözcük)

ağaç *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ Ağaç arısı, ağaç bilimi, ağaç biti, ağaç çileği, ağaç ebegümece, ağaç kavunu, ağaç kurbağası, ağaç kurdu, ağaç mantarı, ağaç minesi, ağaç mobilya, ağaç nemi, ağaç parkı, ağaç sakızı, ağaç sansarı, ağaç serçesi, ağaç yılanı, acı ağaç, kokak ağaç, kokar ağaç, top ağaç, ağı ağacı, aselbent ağacı, avize ağacı, ban ağacı, bilader ağacı, çivit ağacı, çubuk ağacı, dantel ağacı, demir ağacı, ekmek ağacı, günlük ağacı, İdris ağacı, iğ ağacı, ipek ağacı, kâfur ağacı, kâğıt ağacı, kandıra ağacı, karayemiş ağacı, kardeşkanı ağacı, kartal ağacı, katran ağacı, kauçuk ağacı, kene ağacı, kına ağacı, lale ağacı, lastik ağacı, mabet ağacı, mantar ağacı, maya ağacı, mersin ağacı, meyve ağacı, mum ağacı, oya ağacı, öd ağacı, özek ağacı, paşa ağacı, pelesenk ağacı, peynir ağacı, porsuk ağacı, sabun ağacı, sakız ağacı, salkım ağacı, sandal ağacı, sapot ağacı, sıtma ağacı, şeker ağacı, tespih ağacı, tik ağacı, yakı ağacı, yalancı öd ağacı, zamk ağacı (Eşdizimli sözcük)

ağaç kaplama, ağaç oyma, amber ağacı, badem ağacı, hurma ağacı, kısmet ağacı, Noel ağacı, papaya ağacı, peygamber ağacı, servi ağacı (Eşdizimli sözcük)

iğne yapraklı ağaç, #ağaç yaprağı, #ağaç kökü (Eşdizimli sözcük)

ağda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **ağda yapmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ Sir ağda (Eşdizimli sözcük)

ağıl *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Açık ağıl(Eşdizimli sözcük)

ağılı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ağılı böcek(Eşdizimli sözcük)

ağır *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili atasözü ve deyimler.

—→ ağır aksak, ağır iş, ağır söz, ağır uyku, uykusu ağır, eli ağır, eline ağır, ağır kayıp (deyim)

ağır ceza, ³ ağır ceza mahkemesi, ağır çekim, ağır hapis cezası, ağır hasta, ağır hava, ağır makineli, ³ ağır para cezası, ağır sanayi, ağır sıklet, ağır vasıta, ağır vasıta ehliyeti, yarı ağır sıklet, ağır yara, **ağır yara almak** (Eşdizimli sözcük)

ağır ezgi, ağır hidrojen, ağır küre, ağır su, ağır yağ, ağır araç (Eşdizimli sözcük)

ağır kusur, ağır top, (Serbest sözcük birleşimi)

ağırlama *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. # misafir ağırlama (Eşdizimli sözcük)

ağırlık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ Ağırlık merkezi, ağırlık yitimi, özgül ağırlık (Eşdizimli sözcük)

horoz ağırlık, orta ağırlık, sinek ağırlık, tüy ağırlık, atom ağırlığı (Eşdizimli sözcük)

ağız a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Ağız ağıza (vermek), ağız birliği, ağız dalaşı, ağız dolusu, ağız havada, ağız bozuk, ağız kalabalığı, ağız gevşek, ağız kalabalık, ağız kavgası, ağız kara, ağız kokusu, ağız kilitli, ağız kulaklarında, ağız pis, bayramlık ağız, ağız pek, ağız sıkı, yüreği ağızında (deyim)**

ağız bağı (yapmak), ağız değişikliği, ağız kavafı, ağız kuşağı, ağız nişanı, ağız tüfeği, ağız tütünü, ağız alışkanlığı, ağız tadı, ağız ünlüsü, ağız ünsüzü, dört yol ağız, yarım ağız, yanardağ ağız, esnaf ağız, halk ağız, taşra ağız, tezgâhtar ağız, külhanbeyi ağız, şoför ağız, yol ağız, çatal ağız, ağız şakası, ağız tatsızlığı, kapı ağız (Eşdizimli sözcük)

ağız açık, ağız bir, ağız büyük, ağız kenetli, düşman ağız, kaynana ağız, kol ağız, küllük ağız, mide ağız, ilk ağızda (Serbest sözcük birleşimi)

ağızdan zf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **ağızdan ağza, ağızdan dolma, ağızdan kapma (deyim)**

ağızlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **açık ağızlı, çanak ağızlı, gevşek ağızlı, kalabalık ağızlı, sıkı ağızlı, susak ağızlı, yumuşak ağızlı, yuvarlak ağızlular (Serbest sözcük birleşimi)**

ayran ağızlı, kara ağızlı, karı ağızlı, karısı ağızlı, şom ağızlı, yayık ağızlı (deyim)

ağızlık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **anahtar ağızlığı, sigara ağızlığı (Eşdizimli sözcük)**

—→ **ağızsız ünlü (Eşdizimli sözcük)**

ağlama a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Ağlama duvarı (Eşdizimli sözcük)**

ağlamaklı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Ağlamaklı olmak (deyim)**

ağrı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyim ve atasözü.

—→ **Ağrı kesici, baş ağrısı, bel ağrısı, diş ağrısı, karın ağrısı, ağrı sızı, ağrı yitimi, yürek ağrısı, kalp ağrısı (Eşdizimli sözcük), ilk göz ağrısı (deyim)**

ağrı kesimi, ince ağrı, eski göz ağrısı, yarım baş ağrısı (Serbest sözcük birleşimi)

#ağrı eşiği (Eşdizimli sözcük)

—→ Ağustos böceği (Eşdizimli sözcük)

ah *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ah almak, ah etmek, ah çekmek(deyim)*

ahbap *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ahbap olmak(Eşdizimli sözcük)*

—→ Ahbap avuş ilişkisi, ahbap avuşlar (deyim)

Ahbaplık etmek (Eşdizimli sözcük)

ahenk *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ahenk almak, ahenk kurmak, ahenk sağlamak, ahenk vermek, ahenk yapmak, ahenk tahtası (Eşdizimli sözcük), ahengi bozulmak(deyim)*

—→ Ahenk kaidesi (Serbest sözcük birleşimi)

ahir *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ahıra çekmek(Eşdizimli sözcük), ahıra çevirmek(deyim)*

ahir *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ Ahir mrde, ahir vakit, ahir zaman (Eşdizimli sözcük), evvel ahir (Serbest sözcük birleşimi)

ahiret *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ Ahiret yolculuğu, ahiret sorusu, ahiret adamı (Deyim)

ahit *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ahde vefa, ahde vefa etmek(Eşdizimli sözcük)*

ahlak *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ Ahlak bilimi, ahlak yasası (Serbest sözcük birleşimi), ahlak dışı, ahlak zabıtası (Eşdizimli sözcük)

ahlaksızlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ahlaksızlık etmek(deyim)*

ahu *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ahu gibi (Dilbilgisel eşdizimlilik rneği), ahu gözlü,ahu parçası (Eşdizimli sözcük),*

ah vah *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. “ahuvah”. Ah vah etmek(Eşdizimli sözcük)*

aidat *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ ye aidatı, üyelik aidatı (Eşdizimli sözcük)

aidiyet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

→ **Aidiyet eki (Eşdizimli sözcük)**

aile a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

→ **Aile adı, aile ismi, büyük aile (Serbest sözcük birleşimi)**

aile bahçesi, aile bütçesi, aile doktoru, aile dostu, aile fotoğrafı, aile gazinosu, aile hayatı, aile hekimi, aile hukuku, aile mahkemesi, aile matinesi, aile meclisi, aile planlaması, aile reisi, aile saadeti, çekirdek aile, koruyucu aile, köklü aile, #geniş aile, #aile ilişkileri (Eşdizimli sözcük)

aile ocağı, (deyim)

ait sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Ait olmak**(Eşdizimli sözcük)

ajan a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

→ **Ajan provokatör, kışkırtıcı ajan (Serbest sözcük birleşimi), kambiyo ajanı (Eşdizimli sözcük), #gizli ajan, #devlet ajanı (Eşdizimli sözcük)**

Ajanlık yapmak (Eşdizimli sözcük)

ajans a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

→ **Haber ajansı, reklam ajansı (Eşdizimli sözcük)**

ajitasyon a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **#ajitasyon yapmak**(Eşdizimli sözcük)

ajite sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Ajite etmek, ajite olmak**(Eşdizimli sözcük)

ak a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

→ **Ak ağa, ak benek, ak demir, ak gözlü, ak kan, ak madde, ak sülümen, ak yazı, ak yel, ak yem, ak yıldız (Serbest sözcük birleşimi)**

göz akı, yüzü ak, ak saçlı, ak sakallı, yumurta akı (Eşdizimli sözcük)

ak pak, yüz akı (deyim)

akademi a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

→ **harp akademisi (Eşdizimli sözcük)**

#akademik çalışma (Eşdizimli sözcük)

akamet a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **akamete uğramak (Eşdizimli sözcük)**

akarsu a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri

→ **Akarsu santrali, #akarsu yatağı, Akaryakıt istasyonu (Eşdizimli sözcük)**

akbaba *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Leşcil akbaba, tepeli akbaba** (Eşdizimli sözcük)

akciğer *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Akciğer göbeği, akciğer peteği, akciğer kesecikleri, akciğer lopcuğu, akciğer zarı, #akciğer kanseri** (Eşdizimli sözcük)

akçaabat *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Akçaabat köftesi**(Eşdizimli sözcük)

akçe *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Geçer akçe, geçmez akçe, yedek akçe, züyuf akçe, güvence akçesi**(Serbest sözcük birleşimi)

kalp akçe, ihtiyat akçesi, kan akçesi, pey akçesi, teminat akçesi (Eşdizimli sözcük)

akıl *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **akıl dışı, akıl hastanesi, akıl hastası, akıl küpü, akli kıt, akıldan yoksun** (Eşdizimli sözcük)

akıl dişi, akıl doktoru, akıl zayıflığı, koyma akıl, oyma akıl, akli sıra, akli tam ayar, akli yetik (Serbest sözcük birleşimi)

Akıl defteri, akıl hocası, akıl kârı, akıl kethüdası, akıl kumkuması, akıl kutusu, akla zarar, akla ziyan, akla yakın, akla yatkın, akıllara seza, akıllara şifa, akıllara zarar, akıllara ziyan, akli başında (deyim)

akıllı *sf.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **akıllı geçinmek, akıllılık etmek**(deyim), **akıllı olmak** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Akıllı başlı, uslu akıllı** (Serbest sözcük birleşimi)

akıllı uslu, horoz akıllı, sivri akıllı, yarım akıllı (deyim)

akım *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **akım trafosu, alternatif akım, dalgalı akım, ³dalgalı akım üretici, doğru akım, paralel akım, hava akımı, bağımlı akım kaynağı³, boru akımı, indüklem akımı, kol akımı, korozyon akımı, kültür akımı** (Eşdizimli sözcük)

akım azalışı, akım ölçümü, aşırı akım, trafik akımı (Serbest sözcük birleşimi)

akın *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **akın etmek**(Eşdizimli sözcük)

akıncılık etmek (Serbest sözcük birleşimi)

akıntı *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Akıntı bilimi, akıntı çağanozu, deniz akıntısı (Eşdizimli sözcük)**

akış *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Bilinç akışı (Serbest sözcük birleşimi) elektron akışı, trafik akışı (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Akide şekeri (Eşdizimli sözcük)**

akit *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Akit vaadi, hizmet akdi, iş akdi, evlilik akdi (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Akma hançer, akma sınırı (Eşdizimli sözcük)**

akmak Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Akan yıldız (Serbest sözcük birleşimi)**

akort *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **akort etmek (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Akordu bozuk(deyim)**

akraba *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **akraba çıkmak(deyim), akraba olmak (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Akraba diller, hısım akraba, uzak akraba, uzaktan akraba, yakın akraba (Eşdizimli sözcük)**

—→³**Akromatik iğ iplik (Eşdizimli sözcük)**

aksak *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Ağır aksak (deyim), raks aksağı, Türk aksağı (Serbest sözcük birleşimi), yürük aksak (Eşdizimli sözcük)**

aksan *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Aksanı bozuk(Serbest sözcük birleşimi)**

akse *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. (*kriz*)

—→ **Kalp aksesi (Serbest sözcük birleşimi)**

aksi *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **aksi gibi, aksi tesadüf(Eşdizimli sözcük), aksi şeytan (deyim)**

—→ **Aksi halde, aksi takdirde (Eşdizimli sözcük)**

aksilik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aksilik etmek** (Eşdizimli sözcük), **aksiliği tutmak, aksiliği üstünde olmak** (deyim)

aksiyon *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Aksiyon potansiyeli** (Serbest sözcük birleşimi), **#aksiyon filmi** (Eşdizimli sözcük)

akşam *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **akşama doğru** (Dilbilgisel eşdizimlilik örneği), **akşam ezanı, akşam gazetesi, akşam güneşi, akşam karanlığı, akşam namazı, akşam pazarı, akşam piyasası, akşam saati, akşam simidi, akşam vakti** (Eşdizimli sözcük)

akşam azadı, akşam yıldızı, akşam yeli (Serbest sözcük birleşimi)

akşama sabaha, akşamı sabahlı, sabah akşam (deyim)

aktarım *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Kan aktarımı, para aktarımı, organ aktarımı** (Serbest sözcük birleşimi)

aktarma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aktarma yapmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Dam aktarma, ad aktarması** (Eşdizimli sözcük), **şeker aktarması, damar aktarma** (Serbest sözcük birleşimi)

aktif *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aktif rol oynamak**(Eşdizimli sözcük) (üçlü eşdizim örneği olabilir)

—→ **Aktif enerji, aktif güç, aktif metot, aktif taşıma** (Serbest sözcük birleşimi), **radioaktif izotoplar, aktif fiil** (Eşdizimli sözcük)

aktüalite *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aktüelitesini kaybetmek**(Serbest sözcük birleşimi)

akü *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aküsü bitmek** (Eşdizimli sözcük)

al *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Al sancak** (Eşdizimli sözcük), **al bayrak** (Serbest sözcük birleşimi)

ala *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **ala gün** (deyim), **ala sulu, dağ alası, deniz alası, göl alası**(Serbest sözcük birleşimi)

Alabanda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alabanda etmek**(Eşdizimli sözcük), **alabanda vermek, alabandayı yemek** (deyim)

—→ Alabanda ateş, alabanda kürek, boca alabanda, orsa alabanda, alabanda köşkü, iskele alabanda, sancak alabanda (Eşdizimli sözcük)

alabora a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alabora olmak**(Eşdizimli sözcük)

alaca a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **alaca düşmek?**

—→ Alaca aş, deli alacası (Serbest sözcük birleşimi), alaca bulaca, alaca karanlık (deyim)

alacak a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ Alacak verecek (Eşdizimli sözcük)

alafranga sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Alafranga müzik, alafranga tuvalet, alafranga saat (Eşdizimli sözcük)

alaka a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *alaka çekmek (veya toplamak veya uyandırmak), alaka duymak(Serbest sözcük birleşimi) (ilgi)

alaka kesmek(deyim)

alakadar sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alakadar etmek, alakadar olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ alamana ağı (Eşdizimli sözcük)

alamet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ kıyamet alameti (Eşdizimli sözcük)

alan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ alan araştırması, alan savunması, açık alan, art alan, kamusal alan, kırsal alan, üretici alan, ³üretici olmayan alan, yeşil alan, ceza alanı, ilgi alanı, kapsama alanı, sit alanı, yerleşim alanı, alan denetimi, alan hızı, alan korkusu, alan koruması, alan topu, manyetik alan, sulak alan, yarı alan, eğitim alanı, iş alanı, oyun alanı, penaltı alanı, piknik alanı, rekreasyon alanı, savaş alanı, yargı alanı, yayın alanı (Eşdizimli sözcük)

gideren alan, kör alan, mücavir alan (Serbest sözcük birleşimi)

alan talan (deyim)

alaşım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ alaşım korozyonu, bakır alaşımı (Eşdizimli sözcük)

alaturka *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **alaturka müzik, alaturka tuvalet, alaturka saat** (Eşdizimli sözcük)

alavere *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **alavere dalavere (deyim), alavere tulumbası** (Eşdizimli sözcük)

alay *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **alaya çıkmak, alay malay**(deyim)

—→ **bir alay, alay yollu** (Serbest sözcük birleşimi)

alay beyi, bayram alayı, cenaze alayı, mevlit alayı, düğün alayı, gidiş alayı, fener alayı, gelin alayı, muhafız alayı, süvari alayı, sürre alayı, kılıç alayı, (Eşdizimli sözcük)

albeni *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Albenisi olmak**(Eşdizimli sözcük)

alçak *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Alçak basınç, alçak gerilim, alçak ses, alçak kabartma** (Eşdizimli sözcük)

alçak yaylak, yalımı alçak (Serbest sözcük birleşimi)

alçak gönüllü (deyim)

alçı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alçıya almak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **alçı levha** (Serbest sözcük birleşimi), **alçı taşı, alçı kalıp, #alçı dökmek** (Eşdizimli sözcük)

aldırış *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Aldırış etmemek**(deyim)

aldırma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Yağ kaldırma**(Eşdizimli sözcük)

âlem *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Bir âlem, dış âlem, içki âlemi, kibarlar âlemi, oturak âlemi, rakı âlemi** (Serbest sözcük birleşimi)

cümle âlem, dünya âlem (deyim)

el âlem, masal âlemi (Eşdizimli sözcük)

alesta *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alesta beklemek, alesta durmak, alesta tutmak**(deyim)

alet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. alet etmek, alet olmak (deyim)*

→ alet edevat, tansiyon aleti, kondisyon aleti, suç aleti (Eşdizimli sözcük)

çalgı aleti, ses aleti, tesviye aleti (Serbest sözcük birleşimi)

→ aletli jimnastik (Eşdizimli sözcük)

alev *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. alev almak, alev gibi parlamak, alev bacayı sarmak(deyim)*

→ alev rengi, alev kırmızısı (Eşdizimli sözcük), alev lambası, alev makinesi, çıplak alev, tandır alevi (Serbest sözcük birleşimi)

saman alevi (deyim)

aleyh *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Aleyhe dönmek, aleyhinde söylemek (deyim), aleyhinde olmak, aleyhte olmak, aleyhine olmak (Eşdizimli sözcük)*

alfabe *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

→ Arap alfabesi, Kiril alfabesi, Mors alfabesi, alfabe sırası, sesçil alfabe (Eşdizimli sözcük), alfabe dışı, parmak alfabesi (Serbest sözcük birleşimi)

→ Alfabetik katalog (Serbest sözcük birleşimi) , alfabetik sıralama (Eşdizimli sözcük)

alıcı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler. Alıcı bulmak, alıcı çıkmak (Eşdizimli sözcük)*

→ Alıcı kuş, alıcı ödemeli, ışınım alıcısı, televizyon alıcısı (Eşdizimli sözcük)

az alıcı, gelin alıcı (Serbest sözcük birleşimi)

can alıcı, göz alıcı (deyim)

alım *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

→ alım satım, dış alım, spot alım, destekleme alımı, ön alım,³ön alım hakkı, zor alım (Eşdizimli sözcük)

alım çalım (Deyim)

→³alım satım bürosu (Eşdizimli sözcük),alım satım ofisi (Serbest sözcük birleşimi)

alın *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.*

→ Alın çatı (Eşdizimli sözcük), alın teri, alın yazısı, alını açık (deyim)

alınma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Açığa alınma (deyim)**

alış *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Alış fiyatı, efektif alış (Eşdizimli sözcük)**

alışık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alışık olmak**(Eşdizimli sözcük)

alışkanlık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **alışkanlık edinmek, ³alışkanlık hâline getirmek, alışkanlığında olmak, alışkanlığından kopmamak**(Eşdizimli sözcük)

→ **Ağız alışkanlığı, el alışkanlığı (Serbest sözcük birleşimi)**

Alışkın olmak (Eşdizimli sözcük)

alıştırma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Yer alıştırmaları (Serbest sözcük birleşimi), #alıştırma kitabı (Eşdizimli sözcük)**

alışveriş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **alışveriş yapmak, alışverişe çıkmak**(Eşdizimli sözcük), **alışverişi kesmek (deyim)**

→ **Pazarlıklı alışveriş (Serbest sözcük birleşimi),**

Alışveriş sigortası, düşünce alışverişi (Eşdizimli sözcük)

alize *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Üst alize (Eşdizimli sözcük)**

alkali *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Alkali metaller (Eşdizimli sözcük)**

alkış *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Alkış almak, alkış tutmak, alkış toplamak (Eşdizimli sözcük)**

→ **Alkış ağası (Eşdizimli sözcük)**

alkol *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Asit alkol, etil alkol (Eşdizimli sözcük)**

alkollü *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **#alkollü içki (Eşdizimli sözcük)**

Allah *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ Allah aşkına, Allah taksimi, Allah vergisi, Allah yapısı (deyim)

allak bullak *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Allak bullak etmek, allak bullak olmak*(deyim)

alma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ Açığa alma (deyim), kültüre alma (Serbest sözcük birleşimi)

satın alma, ³koku alma duyusu, tat alma duyusu, tat alma organı (Eşdizimli sözcük)

almak (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ Esir almaca, soluk almadan, satın almak (Eşdizimli sözcük) , açığa almak (deyim)

alman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ Alman gümüşü, Alman papatyası, Alman usulü (Eşdizimli sözcük)

almaşık *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→Almaşık yapraklar (Eşdizimli sözcük)

alt *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ Alt alta, alt başlık, alt bölüm, alt cins, alt deri, alt diş, alt dudak, alt gerilim, alt hava yuvarı, alt ırk, alt karşıt, alt kavuşum, alt takım, alt tür, alt çene, alt familya, alt geçit, alt kat, alt katman, alt kurul, alt sınıf, alt şube, alt tabaka, alt tarafı, alt güverte, altı üstü, deri altı, deniz altı, ³dil altı bezleri, göz altı, koltuk altı,³kulak altı bezi, merdiven altı, toprak altı, üst deri altı, yer altı, alt yazı, alt yazıcı, (Eşdizimli sözcük)

alt yanı, alttan alta, baş altı, dam altı, su altı, ev altı (Serbest sözcük birleşimi)

el atında, el altından (deyim)

alternatif *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ alternatif akım, #alternatif sunmak (Eşdizimli sözcük)

altılı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ altılı ganyan (Eşdizimli sözcük)

altın *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ Altın adam, altın böcek, altın çağı, altın gol, altın kaplama, altın keseği, altın kökü, altın otu, altın varak, altın yağmurcun, altın yakalı, altın rengi, altın sarısı, altın suyu, çeyrek altın, tam altın, yarım altın, cumhuriyet altını (Eşdizimli sözcük)

altın saatler,altın yıl, altın yürekli, fındık altını (Serbest sözcük birleşimi)

altın bilezik, altın çağ, altın küpü, altın top (deyim)

—→ altıncı his (Eşdizimli sözcük)

—→ altlı üstlü (Eşdizimli sözcük)

altlık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ ütü althığı (Serbest sözcük birleşimi)

altüst *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Altüst etmek, altüst olmak*(deyim)

alüminyum *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ alüminyum taşı (Serbest sözcük birleşimi), #alüminyum folyo (Eşdizimli sözcük)

alyan *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Alyan anahtarı (Eşdizimli sözcük)

amaç *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *amaç edinmek, amaç gütmek* (deyim)

—→ Amaç dışı (Eşdizimli sözcük)

amansız *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Amansız hastalık (Eşdizimli sözcük)

—→ Amasya elması (Eşdizimli sözcük)

ambalaj *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Ambalaj yapmak* (Eşdizimli sözcük)

ambar *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Ambar memuru, ambarda kurutma(Serbest sözcük birleşimi), tahıl ambarı(Eşdizimli sözcük)

Ambargo *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *ambargo koymak, ambargo uygulamak* (Eşdizimli sözcük)

—→ Askeri ambargo, ekonomik ambargo, siyasi ambargo (Eşdizimli sözcük)

amber *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Amber ağacı, amber balığı, amber çiçeği, akar amber, esmer amber (Eşdizimli sözcük)**

amca *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Amca kızı, amca oğlu (Serbest sözcük birleşimi)**

amele *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Amele pazarı, amele taburu, tanzifat amelesi, amele yanığı (Eşdizimli sözcük)**

ameliyat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **ameliyat geçirmek, ameliyat etmek, ameliyat olmak, ameliyata almak, ameliyata girmek (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Ameliyat eldiveni, ameliyat masası, ³açık kalp ameliyatı, baypas ameliyatı, kapalı kalp ameliyatı (Eşdizimli sözcük)**

kansız ameliyat, plastik ameliyat, köprüleme ameliyatı (Serbest sözcük birleşimi)

Amerika *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Güney Amerika (Eşdizimli sözcük)**

Amerikan *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Amerikan armudu, Amerikan bademi, Amerikan elması, Amerikan salatası, Amerikan üzümü, Amerikan İngilizcesi, Amerikan bar, Amerikan bezi (Eşdizimli sözcük)**

amir *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Saha amiri (Serbest sözcük birleşimi)**

Amir hüküm, emniyet amiri, idare amiri, ita amiri, ³mülki idare amiri, kabin amiri, (Eşdizimli sözcük)

amme *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Amme davası, amme hukuku, amme idaresi (Eşdizimli sözcük)**

amme efkârı, amme menfaati (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **amniyon sıvısı (Eşdizimli sözcük)**

amonyum *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Amonyum karbonat, amonyum sülfat (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Bir an (Eşdizimli sözcük)**

ana a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Ana arı, ana atardamar, ana baba, ³ana besleme hattı, ³ana bilim dalı, ana cadde, ana dal, ana dil, ana dili, ana düşünce, ana fikir, ³ana haber sunucusu, ana hat, ana kapı, ana kara, ³ana kolon hattı, ana konu, ana kraliçe, ana menü, ana muhalefet, ana okulu, ana rahmi, ana sayaç, ana sınıfı, ana vatan, ana yapı, ana yarısı, ana yemek, ana yol, ana yön, ana yurt, ana yüreği, anadan üryan, Havva Ana, ³sperma ana hücresi, üvey ana, öksüz anası (Eşdizimli sözcük)**

ana çizgi, ana defter, ana deniz, ana doğrusu, ana duvar, ana kadın, ana kent, ana kitap, ana kök, ana kubbe, ana kuyu, ana mektebi, ana motif, ana ortaklık, ana saat, ana sanlı, ana sav, ana sözleşme, ana şehir, ana toplardamar, anadan görme, anası danası, dağ anası, dağlar anası, dev anası, hamam anası, kuyu anası (Serbest sözcük birleşimi)

anadan doğma, ana direk, anası kılıklı, ana kucağı, ana kuzusu (deyim)

anafor a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. anafora kaptırmak (deyim)

anahtar a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. anahtar uydurmak, anahtar vermek, anahtarı beline takmak (deyim)

—→ **anahtar kelime, anahtar sözcük, cevap anahtarı, İngiliz anahtarı, sol anahtarı ,anahtar taşı, erkek anahtar, kovan anahtar, lokma anahtar, aylan anahtarı, basınç anahtarı, bijon anahtarı, do anahtarı, elektrik anahtarı, fa anahtarı, hırsız anahtarı, kontak anahtarı, papağan anahtarı, şifre anahtarı, tavşan anahtarı, anahtar bitkiler (Eşdizimli sözcük)**

anahtar ağızlığı (Serbest sözcük birleşimi)

analiz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Analiz etmek (Eşdizimli sözcük)

—→ **dinamik analiz, değer analizi (Eşdizimli sözcük)**

ana rahmi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ana rahmine düşmek (Eşdizimli sözcük)

anestezi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **anestezi bilimi (Eşdizimli sözcük)**

angaje sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Angaje etmek, angaje olmak (Eşdizimli sözcük)

angora a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Angora tavşanı (Eşdizimli sözcük)**

anıt a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Anıt mezar (Eşdizimli sözcük)**

anız a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Anız biçmek, anız bozmak, #anız yakmak (Eşdizimli sözcük)**

Ankara a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Ankara çiğdemi (Serbest sözcük birleşimi)**

Ankara keçisi, Ankara kedisi, Ankara taşı, Ankara tavşanı (Eşdizimli sözcük)

anlam a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **anlam çıkarmak, anlam vermek, anlamına gelmek(Eşdizimli sözcük)**

——→**anlam bilimi, anlam bilimsel, anlam daralması, anlam değişmesi, anlam genişlemesi, anlam kayması, bağlamsal anlam, eş anlam, #metaforik anlam, ikiz anlam, Anlam aykırılığı, anlam bayağılaşması, anlam iyileşmesi, anlam kötüleşmesi(Eşdizimli sözcük)**

bir anlamda (Eşdizimli sözcük)

——→ **Tam anlamıyla (deyim)**

anlamak Tanımlar. **anlayıp dinlemek(deyim)**

anamlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ **Çok anlamlı, eş anlamlı, yakın anlamlı, zıt anlamlı, karşıt anlamlı, ikiz anlamlı, tek anlamlı (Eşdizimli sözcük)**

iki anlamlı (Serbest sözcük birleşimi)

anlaşma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **anlaşma yapmak, anlaşmaya varmak (Eşdizimli sözcük)**

——→ **çerçeve anlaşma, kredi anlaşması, centilmenlik anlaşması (Serbest sözcük birleşimi)**

——→ **anlaşmalı iflas (Eşdizimli sözcük)**

anlaşmazlık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Anlaşmazlık çıkmak, anlaşmazlığa düşmek(Eşdizimli sözcük)**

—→ **anlayış göstermek (Eşdizimli sözcük)**

anlık *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **bir anlık (Eşdizimli sözcük)**

anma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **anma gerilim, anma töreni (Eşdizimli sözcük)**

—→ **anne olmak, üvey anne (Eşdizimli sözcük)**

annelik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **annelik etmek (yapmak) (deyim)**

anonim *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **anonim ortaklık, anonim şirket (Eşdizimli sözcük)**

anons *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Anons etmek (Eşdizimli sözcük), #anons yapmak (Eşdizimli sözcük)**

anot *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Anot başlığı, anot kablosu (Eşdizimli sözcük)**

ansiklopedi *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Ayaklı ansiklopedi (Serbest sözcük birleşimi)**

ansiklopedik *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Ansiklopedik bilgi, ansiklopedik sözlük (Eşdizimli sözcük)**

ant *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **ant içmek, ant olsun, ant verdirmek, ant vermek, andını bozmak (deyim)**

—→ **Ant kardeşi (Serbest sözcük birleşimi)**

anten *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Anten yükselteci, çanak anten (Eşdizimli sözcük)**

antibiyotik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Antibiyotik tedavisi (Eşdizimli sözcük)**

antik *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Antik Çağ (Eşdizimli sözcük)**

antika *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **antikasını bilmek**(deyim), #antika eşya, #antika dükkanı (Eşdizimli sözcük)

antipati *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Antipati duymak** (Eşdizimli sözcük)

Antipatik *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Antipatik bulmak, antipatik olmak**(Eşdizimli sözcük)

antlaşma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ **Saldırmazlık antlaşması** (Eşdizimli sözcük)

antrenman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **antrenman yapmak**(Eşdizimli sözcük)

antropoloji *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Kültürel antropoloji, sosyal antropoloji, kültürel antropolojik, sosyal antropolojik** (Eşdizimli sözcük)

anüs *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Anüs yüzgeci** (Eşdizimli sözcük)

apartman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. #**apartman dairesi** (Eşdizimli sözcük)

apolet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Apoletleri sökülme**(Serbest sözcük birleşimi)

apse *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Apse yapmak**(Eşdizimli sözcük)

aptal *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Aptal olmak, aptal yerine koymak**(Eşdizimli sözcük)

aptallık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Aptallık etmek, aptallığa vurmak**(deyim)

ara *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ **Ara bağlantı, ara başlık, ara bono, ara cümle, ara deniz, ara kararı, ara kesit, ara mal, ara pası, ara seçim, ara sıcak, ara sınav, ara sokak, ara yön, bu arada, devletler arası, devre arası, hafta arası, kıtalar arası, okullar arası, öğle arası, satır arası, şehirler arası, tavan arası, üniversiteler arası, ara nağme, ara söz, ara tümce, ara eleman** (Eşdizimli sözcük)

ara kapı, ara kazanç, ara konakçı, ara yerde, o ara, uzak ara, apış arası, çatı arası, gezegenler arası, gözeler arası, hücreler arası, kentler arası, memleketler arası, toplumlar arası, ülkeler arası, metinler arasılık (Serbest sözcük birleşimi)

ara bozucu, ara bulucu, ara bulma, ara sıra, arada bir, açık ara, bir ara (deyim)

araba *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. Araba kullanmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **araba mezarlığı, araba vapuru, at arabası, çöp arabası, el arabası, makam arabası, muhacir arabası, polis arabası, servis arabası, taş arabası, yarış arabası, yük arabası, top arabası (Eşdizimli sözcük), #dizel araba, #araba motoru, #ikinci el araba**

araba falakası, bir araba, yaylı araba, domuz arabası, kağnı arabası, kira arabası, ordövr arabası, öküz arabası, tanzifat arabası, tatar arabası, tay tay arabası (Serbest sözcük birleşimi)

aracı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. aracı koymak (deyim)*

—→ **aracı banka, borsa aracı (Serbest sözcük birleşimi)**

—→ **aracılık etmek (deyim)**

araç *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **araç gereç, araç telefonu, ağır araç, arazi aracı, canlı yayın aracı, hava aracı, koruma aracı, kurtarma aracı, nakil aracı, ³naklen yayın aracı, servis aracı, uzay aracı, iletişim araçları, itfaiye aracı, ³rahim içi araç, zırhlı araç, uzun araç, insansız araç, üretim araçları (Eşdizimli sözcük)**

aralık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. aralık vermek (Eşdizimli sözcük)*

—→ **aralık korozyonu, aralık oyunu, dar aralık (Eşdizimli sözcük)**

bir aralık, o aralık, hava aralığı, tavan aralığı (Serbest sözcük birleşimi)

arama *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. arama yapmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **arama bülteni, arama emri, arama izni, arama kararı, arama motoru, arama ruhsatı (Eşdizimli sözcük)**

arama tarama (deyim), mayın arama tarama gemisi (Serbest sözcük birleşimi)

Arap *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Arap alfabesi, arap sabunu, Arap tavşanı, Yahudi Arapçası, Arap zamkı (Eşdizimli sözcük)**

Arap rakamları (Serbest sözcük birleşimi)

araştırma *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **araştırma geliştirme, araştırma görevlisi, klinik araştırma, alan araştırması, meclis araştırması (Eşdizimli sözcük)**

Araştırma filmi, yöneylem araştırması, yüzey araştırması (Serbest sözcük birleşimi)

arazi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. arazi açmak(Eşdizimli sözcük), arazi olmak, araziye uymak (deyim)

——→ **Arazi aracı, arazi otomobili, arazi taraması, arazi yarışı, vakıf arazisi (Eşdizimli sözcük)**

ardıç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ **ardıç kuşu, ardıç otu, bataklık ardıcı, ardıç rakısı (Eşdizimli sözcük)**

ardışık sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **ardışık görüntü, ardışık olgular, ardışık sayılar, ardışık devre (Eşdizimli sözcük)**

arı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyimler.

——→ **Arı beyi, arı biti, arı kovanı, arı kuşu, arı sütü, ana arı, bal arısı, eşek arısı, yaban arısı , ağaç arısı, yaprak arısı (Eşdizimli sözcük)**

arı dalağı (Serbest sözcük birleşimi)

arıtma ünitesi (Eşdizimli sözcük)

arıza a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Arıza yapmak(Eşdizimli sözcük)

arife günü (Eşdizimli sözcük)

aritmetik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Aritmetik dizi, aritmetik işlem, aritmetik orta (Eşdizimli sözcük)**

arka a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

——→ **arka ayak, arka teker, arka sokak, arka yüz (Eşdizimli sözcük)**

arka müziği (Serbest sözcük birleşimi)

arka arkaya, arka plan, perde arkası, arkadan arkaya, arkası pek, arkası sıra, arkası yufka (deyim)

arkadaş a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili atasözleri.

——→ **Arkadaş canlısı, can arkadaşı, dava arkadaşı, hayat arkadaşı, silah arkadaşı (Eşdizimli sözcük)**

kadeh arkadaşı, mahalle arkadaşı (Serbest sözcük birleşimi)

arkadaşlık etmek (Eşdizimli sözcük)

armağan etmek (Eşdizimli sözcük)

————→ **armoni orkestrası (Eşdizimli sözcük)**

armut a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili atasözleri ve deyimler.

————→ **Armut hoşafı, armut kabağı, armut kompostosu, armut kurusu, dağ armudu, yaban armudu, Amerikan armudu, bey armudu, devenci armudu, Hint armudu, Japon armudu, akça armudu, çakal armudu, (Eşdizimli sözcük)**

armut top (Serbest sözcük birleşimi)

Arnavut a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

————→ **Arnavut biberi, Arnavut kaldırımı (Eşdizimli sözcük)**

arpa a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyim ve atasözleri.

————→ **arpa şehriye (Eşdizimli sözcük)**

Arpa ekmeği, arpa güvesi, arpa suyu, yemlik arpa (Serbest sözcük birleşimi)

————→ **Arpacı kumrusu, arpacık soğanı (Eşdizimli sözcük)**

arpalık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Arpalık yapmak (deyim)

arsa a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

————→ **Arsa payı (Eşdizimli sözcük)**

arsız sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili atasözü.

————→ **dayak arsız, tokat arsız (deyim)**

————→ **Arsızlık etmek (Eşdizimli sözcük)**

art a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. Ardından gitmek, ardını almak, ardını bırakmamak, ardını kesmek (deyim).³Ardına kadar açık (Eşdizimli sözcük)

————→ **Art alan, art avurt, ³art avurt ünsüzü, art bölge, art damak, art damak ünsüzü, art zamanlı, ³art zamanlı dilbilimi (Eşdizimli sözcük)**

art elden, art oda, art teker, art yetişim, iğne ardı (Serbest sözcük birleşimi)

art arda, ardı ardına, ardı sıra, art düşünce, art niyet, artsız arasız (deyim)

arteçi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **artçı deprem, artçı sarsıntı, artçı şok (Eşdizimli sözcük)**

artezyen a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Artezyen kuyusu (Eşdizimli sözcük)**

artı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **artı uç (Eşdizimli sözcük)**

***Artı güç, artı para, artı sayı**

artık sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Artık değer, artık gün, artık yıl, üretim artışı (Eşdizimli sözcük)**

artık emek, artık göl, eksik artık (Serbest sözcük birleşimi)

artırma a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Açık artırma, değer artırma (Eşdizimli sözcük)**

arz a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **arz etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Arz odası (Serbest sözcük birleşimi), para arzı, arz talep (Eşdizimli sözcük)**

Arzı-endam etmek (Eşdizimli sözcük)

—→³**Arz talep dengesi, arz talep kanunu (Eşdizimli sözcük)**

arzu a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **arzu duymak, arzu etmek (Eşdizimli sözcük)**

asa a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Mareşallik asası (Eşdizimli sözcük)**

asal sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Asal gazlar, asal sayı(Eşdizimli sözcük)**

asalak a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **asalak bilimi, ağrıma asalakları, dış asalak, iç asalak, tam asalak, yarı asalak, yarım asalak(Eşdizimli sözcük)**

asalak bilimci, asalak bilimsel(Serbest sözcük birleşimi)

asaleten zf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Asaleten atamak, asaleten atanmak (Eşdizimli sözcük)**

asansör *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Asansör boşluğu, servis asansörü, yük asansörü (Eşdizimli sözcük)**

asayiş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Asayiş berkemal(Deyim)**

asetik *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Asetik asit(Eşdizimli sözcük)**

asgari *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Asgari müşterek, asgari tutar, asgari ücret (Eşdizimli sözcük)**

ası *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Asıda olmak (veya kalmak) (Deyim)**

asık *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Asık surat, yüzü asık (Deyim)**

asıl *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili atasözü ve deyimler.

——→ **Asıl nüsha, asıl sayılar (Eşdizimli sözcük)**

aslı astarı, aslı faslı, aslı nesli (deyim)

asıntı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **asıntı olmak (Argo)**

asılık etmek (Eşdizimli sözcük)

asimile *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Asimile etmek, #asimile olmak (Eşdizimli sözcük)**

asist *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Asist yapmak(Eşdizimli sözcük)**

asistan *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ **reji asistanı, yönetici asistanı (Eşdizimli sözcük)**

asit *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Asit alkol, asit fenik, asit katalizör, amino asit, asetik asit, borik asit, bromhidrik asit, formik asit, fosforik asit, hidroklorik asit, karbonik asit, ³klor hidrik asit, klorik asit, laktik asit, margarik asit, nitrik asit, nükleik asit, oksalik asit, oleik asit, palmitik asit, pikrik asit, salisilik asit, silisik asit, sitrik asit, sülfirik asit, tartarik asit, ürik asit, karınca asidi, kuzukulağı asidi, limon asidi, süt asidi (Eşdizimli sözcük)**

asker *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **asker çıkarmak, asker etmek, asker olmak, askere alınmak, askere çağrılmak, askere gitmek, asker gibi (Eşdizimli sözcük)**

—► asker kaçağı, asker ocağı, asker ocağına vermek, asker tayını, hassa askeri (Eşdizimli sözcük)

asker hastanesi, yedek asker (Serbest sözcük birleşimi)

askeri *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—►Askeri ambargo, askeri ataşe, askeri güç, askeri hastane, askeri inzibat, askeri kaput, askeri rüştiye (Eşdizimli sözcük)

askerlik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Askerlik yapmak*(Eşdizimli sözcük)

—► Askerlik çağı, askerlik dairesi, askerlik hizmeti, askerlik şubesi, askerlik yoklaması, bedelli askerlik (Eşdizimli sözcük)

askı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—► Bağırsak askısı, elbise askısı (Eşdizimli sözcük)

boru askısı, su askıları (Serbest sözcük birleşimi)

aslan *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—►dağ aslanı (puma), gemi aslanı, yeni dünya aslanı (Serbest sözcük birleşimi)

Aslan payı, aslan yürekli (deyim)

asli *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Asli düşünce, asli maaş, asli nüsha (Eşdizimli sözcük)

asliye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—►³Asliye ceza mahkemesi, asliye hukuk mahkemesi (Eşdizimli sözcük)

asma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Asma bahçe, asma kat, asma kilit, asma köprü, asma merdiven, asma tavan (Eşdizimli sözcük)

asma (II) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Asma bıyığı, asma biti, asma kabağı, asma yaprağı, Frenk asması, meryemana asması, üzüm asması, yaban asması (Eşdizimli sözcük)

aspirin *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Bebe aspirini (Eşdizimli sözcük)

astar *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. astar sürmek (veya vurmak veya çekmek) (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Astar boyası, astar kaplama (Eşdizimli sözcük), aslı astarı (deyim)**

Astarlı zarf (Serbest sözcük birleşimi)

astronomik *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Astronomik fiyat, astronomik rakam (Eşdizimli sözcük)**

astsubay *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Astsubay başçavuş, astsubay çavuş, astsubay kıdemli başçavuş, astsubay kıdemli çavuş, astsubay kıdemli üstçavuş, astsubay üstçavuş**

aş *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyim ve atasözleri.*

—→ **Aş damı (deyim), aş ocağı, alaca aş, katıklı aş (Serbest sözcük birleşimi)**

aşağı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.*

—→ **Aşağı bitkiler (Eşdizimli sözcük)**

aşağı mahalle, bayır aşağı, iniş aşağı, tepe aşağı (Serbest sözcük birleşimi)

aşağı yukarı, baş aşağı, baştan aşağı, en aşağı, pabuçtan aşağı, yokuş aşağı (deyim)

aşağılık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **aşağılık duygusu, aşağılık kompleksi (Eşdizimli sözcük)**

aşağılık hissi (Serbest sözcük birleşimi)

aşçılık etmek (Eşdizimli sözcük)

aşı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. aşı olmak, aşı vurmak (yapmak) (Eşdizimli sözcük)*

—→ **aşı boyalı, aşı boyası, aşı kâğıdı, çiçek aşısı, karma aşı, aşı taşı, çatal aşı, kakma aşı (Eşdizimli sözcük)**

yarma aşı, göz aşısı, kalem aşısı, yaprak aşısı (Serbest sözcük birleşimi)

aşık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. aşık atmak (deyim)*

—→ **aşık kemiği (Eşdizimli sözcük)**

âşık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. **âşık etmek, âşık olmak** (Eşdizimli sözcük)

————→ **badeli aşık** (Eşdizimli sözcük), **sırlısıklam aşık** (deyim)

aşım *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

————→ **süre aşımı** (Serbest sözcük birleşimi), **zaman aşımı** (Eşdizimli sözcük)

aşındırma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

————→ **bölgesel aşındırma** (Eşdizimli sözcük)

aşınma payı (Eşdizimli sözcük)

aşırı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aşırı gitmek** (deyim)

————→**aşırı akım, aşırı bellem, aşırı duyarlık, aşırı etkin, aşırı gerilim, aşırı şiddetli fırtına, aşırı yük** (Eşdizimli sözcük)

aşırı besi, aşırı doyma, aşırı duyu, aşırı erime (Serbest sözcük birleşimi)

aşırı uç, aşırı taşırı (deyim)

aşırma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

————→ **aşırma kayış** (Eşdizimli sözcük)

aşikâr *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Aşikâr etmek, aşikâr olmak** (Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

aşına *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **aşına olmak**(Eşdizimli sözcük)

aşinalık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Aşinalık göstermek** (deyim)

————→ **göz aşinalığı** (deyim)

aşk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. **Aşk yapmak, aşka düşmek, aşka gelmek** (deyim)

————→ **karşılıksız aşk, yasak aşk, yıldırım aşkı** (Eşdizimli sözcük)

aşure *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

————→ **Aşure ayı, aşure günü** (Eşdizimli sözcük)

at *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

————→ **At arabası, at gözlüğü, at hırsızı, at kestanesi, at sineği, banko at, binek atı, Flaman atı, koşu atı, koşum atı, yarış atı** (Eşdizimli sözcük)

at bakıcısı, at cambazı, at donu, at meydanı, çıplak at (Serbest sözcük birleşimi)
at gözlüklü (deyim)

ata a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Ata lira (Eşdizimli sözcük)**

atak a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. atak yapmak (Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

atama a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Açıktan atama, asaleten atama, vekaleten atama, açıktan atamak, asaleten atamak, vekaleten atamak; açıktan atanma, asaleten atanma, vekaleten atanma, açıktan atanmak, asaleten atanmak, vekaleten atanmak (Eşdizimli sözcük)**

atardamar a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Ana atardamar (Eşdizimli sözcük)**

Ataşe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Askerî ataşe, ticari ataşe, basın ataşesi, deniz ataşesi, ticaret ataşesi (Eşdizimli sözcük)**

Ateş a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. **Ateş almak, ateş açmak, ateş etmek (deyim)**

—→ **Ateş balığı, ateş böceği, ateş çiçeği, ateş düşürücü, ateş gecesi, ateş gemisi, ateş hattı, ateş kayığı, ateş kırmızısı, ateş küre, alabanda ateş, çapraz ateş, imha ateşi, taciz ateşi, yaylım ateşi (Eşdizimli sözcük)**

ateş tuğlası, bar ateşi, baraj ateşi, batarya ateşi, fındık ateşi, Rum ateşi (Serbest sözcük birleşimi)

ateş pahası, ateş parçası, ateşten gömlek (deyim)

—→ **ateşli silah (Eşdizimli sözcük)**

atıcı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Kurusıki atıcı, kurusıki atıcılık (Eşdizimli sözcük)**

atıf a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. atıf yapmak (veya atıfta bulunmak) (Eşdizimli sözcük)

atık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Atık kâğıt, atık su, endüstriyel atık, evsel atık, katı atık, nükleer atık, tıbbi atık, inşaat atığı (Eşdizimli sözcük)**

atış a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Atış yeri, çengel atış, çift atış, indirekt atış, potalı atış, ayak atışı, başlama atışı, borda atışı, ceza atışı, hava atışı, kenar atışı, korner atışı, köşe atışı, nokta atışı, penaltı atışı, taç atışı (Eşdizimli sözcük)**

yan atışı (Serbest sözcük birleşimi)

—► **atıştırma yeri (Serbest sözcük birleşimi)**

atlama a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **atlama beygiri, atlama çizgisi, atlama tahtası, atlama taşı, sıyrıla atlama, uzun atlama, ³üç adım atlama, yüksek atlama, kaplan atlaması (Eşdizimli sözcük)**

atlas a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Atlas çiçeği, atlas kemiği (Eşdizimli sözcük)**

atlas (II) a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Dil atlası, gök atlası (Eşdizimli sözcük)**

atlatma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Atlatma haber (Serbest sözcük birleşimi)**

atlet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Atlet fanılası (Serbest sözcük birleşimi)**

atlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Atlı karınca, atlı spor (Eşdizimli sözcük)**

atma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Cirit atma, çekiç atma, disk atma, gülle atma (Eşdizimli sözcük)**

atmosfer a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Atmosfer basıncı (Eşdizimli sözcük)**

atom a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Atom ağırlığı, atom bombası, atom çekirdeği, atom enerjisi, atom karınca, atom numarası, atom reaktörü, atom santrali, atom sayısı (Eşdizimli sözcük)

atom çağı (Serbest sözcük birleşimi)

atölye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Atölye resmi** (Eşdizimli sözcük)

aut *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Auta atmak, auta çıkmak* (Eşdizimli sözcük)

av *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri. *Ava çıkmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ **av hayvanı, av köpeği, av mevsimi, av sezonu, av yasağı, sökün avı, sürek avı, sürgün avı** (Eşdizimli sözcük)

av dönemi, av tezkeresi (Serbest sözcük birleşimi)

avanaklık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Avanaklık etmek* (Eşdizimli sözcük)

avans *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *avans almak, avans çekmek, avans vermek* (Eşdizimli sözcük)

avantaj *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Saha avantajı** (Eşdizimli sözcük)

avara *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *avara etmek, avaraya almak* (Eşdizimli sözcük)

avare *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Avare dolaşmak, avare olmak* (Eşdizimli sözcük)

avcı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **avcı eri, avcı hattı, avcı kuş, avcı otu, avcı uçağı, sünger avcısı** (Eşdizimli sözcük)

avcı çantası (Serbest sözcük birleşimi)

gönül avcısı, kadın avcısı (deyim)

avcılık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *avcılık etmek* (Eşdizimli sözcük)

—→ **sünger avcılığı** (Eşdizimli sözcük)

averaj *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

——→ **ikili averaj (Eşdizimli sözcük)**

avize a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

——→ **Avize ağacı (Eşdizimli sözcük)**

avlanma a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

——→ **avlanma mevsimi, avlanma sezonu (Eşdizimli sözcük), Avlanma dönemi (Serbest sözcük birleşimi)**

avrupa a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

——→ **Avrupa kayını (Eşdizimli sözcük)**

avuç a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ **avuç dolusu, avuç içi, bir avuç (Eşdizimli sözcük)**

avukat a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **avukat tutmak (Eşdizimli sözcük)**

avurt a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. İlgili deyimler.

——→ **Avurt ünsüzü, art avurt, ön avurt (Eşdizimli sözcük)**

Avustralya a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

——→ **Avustralya karatavuşu (Eşdizimli sözcük)**

ay (II) a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ **Ay balığı, ay çekirdeği, ay çöreği, ay dönümü, ³ay gün takvimi, ay gün yılı, ay hâli, ay ışığı, ay karanlığı, ay modülü, ay takvimi, ay yıldız, ay yılı, aydan aya, kamerî ay, mübarek ay, yeni ay, aşure ayı, döl ayı, matem ayı, orak ayı, yarım ay, ayın on dördü, üç aylar, tövbe ayları (Eşdizimli sözcük)**

ay balta, ay örümceği, ayrıksı ay, dönencil ay, gücük ay, küçük ay, bayram ayı, büyük mevlit ayı, büyük tövbe ayı, küçük mevlit ayı, küçük tövbe ayı (Serbest sözcük birleşimi)

ay başı, ay parçası, ayda yılda bir (deyim)

——→ **Ay tutulması (Eşdizimli sözcük)**

ayak a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

——→ **Ayak atışı, ayak bileği, ayak hatası, ayak havlusu, ayak izi, ayak oyunu, ayak perde, ayak tabanı, ayak tedavisi, ayak tenisi, ayak teri, ayak topu, ayak ucu, altıncı ayak, beşinci ayak, birinci ayak, çatal ayak, dördüncü ayak, ikinci**

ayak, ön ayak, takma ayak, üçüncü ayak, yalın ayak, yarım ayak, göl ayağı, gömme ayak (Eşdizimli sözcük)

ayak keseri, ayak tarağı, arka ayak, dört ayak, yalancı ayak, duvar ayağı (Serbest sözcük birleşimi)

ayak bağı, ayak divanı, ayak işi, ayak kirası, ayak satıcısı, ayağı bağlı, ayağı uğurlu, ayağı üzengide, ayağına çabuk, bir ayak evvel, tepeden ayağa, eli ayağı düzgün, eline ayağına çabuk (deyim)

ayakkabı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ayakkabı vurmak (Eşdizimli sözcük), ayakkabılarını çevirmek(Serbest sözcük birleşimi)

ayaklı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

————→ **ayaklı koşma, ayaklı mâni, çift ayaklılar, çok ayaklılar, dört ayaklılar, karından ayaklılar, kolsu ayaklılar, kürek ayaklılar, on ayaklılar, perde ayaklılar, yüzgeç ayaklılar (Eşdizimli sözcük)**

iki ayaklı, kan ayaklı, kanı ayaklı (Serbest sözcük birleşimi)

ayaklı canavar, ayaklı kütüphane, ayaklı ansiklopedi, ayaklı gazete (deyim)

ayakta zf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ayakta kalmak, ayakta tutmak, ayakta uyumak(deyim)

————→ **ayakta tedavi (Eşdizimli sözcük)**

ayan sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ayan olmak(Eşdizimli sözcük)

————→ **ayan beyan (Eşdizimli sözcük)**

ayar a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *ayar almak, ayar etmek, ayar vermek (Serbest sözcük birleşimi)

————→ **balans ayarı, saat ayarı (Serbest sözcük birleşimi)**

ayarı bozuk, akli tam ayar (deyim),

ayarlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

ayarlı pense, zaman ayarlı (Eşdizimli sözcük)

————→ **ayçiçeği yağı (Eşdizimli sözcük)**

aygır a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

————→ **Aygır deposu, su aygırı (Eşdizimli sözcük)**

aygıt a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

————→ **solunum aygıtı, ses aygıtı, sindirim aygıtı, yansıtım aygıtı (Serbest sözcük birleşimi)**

ayı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

————→ **Ayı balığı, ayı gülü, ayı üzümü, dağ ayısı, marsıvan ayısı (Eşdizimli sözcük)**

ayı yürüyüşü (Serbest sözcük birleşimi)

ayıp a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *ayıp etmek, ayıp olmak, ayıp kaçmak (deyim)*

————→ **ayıp yerler (Serbest sözcük birleşimi)**

ayırma a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

————→ **Çarpanlara ayırma (Eşdizimli sözcük)**

ayırt a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. *Ayırt etmek*(Eşdizimli sözcük)

aykırı sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *aykırı düşmek*(deyim), *aykırı olmak (Eşdizimli sözcük)*

————→ **Aykırı doğrular, gerçeğe aykırı, aykırı katmanlaşma (Eşdizimli sözcük)**

aykırı düşünce, kurala aykırı (Serbest sözcük birleşimi)

aylak sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. *Aylak olmak, aylaklık etmek*(Eşdizimli sözcük)

aylık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *aylık bağlamak, aylığa geçmek*(deyim), *aylık almak, aylık vermek (Eşdizimli sözcük)*

————→ **üç aylık, emekli aylığı (Eşdizimli sözcük)**

ayna a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *ayna gibi*(Eşdizimli sözcük)

————→ **ayna taşı, boy aynası, dev aynası, dikiz aynası (Eşdizimli sözcük)**

ayna tırnağı, döner ayna, cüce aynası, deniz aynası, endam aynası, ışık aynası (Serbest sözcük birleşimi)

————→ **aynalı sazan (Eşdizimli sözcük)**

aynı zamanda (deyim)

ayraç a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *ayraç açmak*(deyim)

—→ köşeli ayraç, yay ayraç (Eşdizimli sözcük)

ayrı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ ³ayrı çanak yapraklılar, ayrı taç yapraklılar (Eşdizimli sözcük)

ayrı basım, ayrı cinsten (Serbest sözcük birleşimi), ayrı gayrı (deyim)

ayrıcalık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Ayrıcalık tanımak(Eşdizimli sözcük)

ayrık sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ ayrık kümeler, ayrık otu (Eşdizimli sözcük)

—→ ayrıksı ay, ayrıksı yıl (Eşdizimli sözcük)

ayrılık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ görüş ayrılığı (Eşdizimli sözcük)

ayırım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ayırım yapmak, ayırımında olmak(Eşdizimli sözcük)

—→ ince ayırım, ırk ayırımı, sönüm ayırımı, yol ayırımı (Eşdizimli sözcük)

ayrımcılık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Pozitif ayrımcılık, cinsiyet ayrımcılığı (Eşdizimli sözcük)

ayrıntı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ayrıntıya inmek, #ayrıntıya girmek(Eşdizimli sözcük)

ayva a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. ayvayı yemek (deyim)

—→ Ayva göbekli, ayva reçeli, ekmek ayvası, ayva hoşafı, ayva kompostosu, ayva marmeladı (Eşdizimli sözcük)

ayva tüyü (Serbest sözcük birleşimi)

az sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ az gelişmiş, az sonra, en az, en azından (Eşdizimli sözcük)

az buçuk, az çok, az daha (deyim)

az alıcı (Serbest sözcük birleşimi)

azap a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. azap çekmek(Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş), azap duymak, azap vermek (Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

→ **cehennem azabı, kabir azabı (deyim), vicdan azabı (Eşdizimli sözcük)**

azar *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Azar işitmek(Eşdizimli sözcük)*

azat *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. azat etmek, azat olmak(Eşdizimli sözcük)*
(Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

→ **akşam azadı (Serbest sözcük birleşimi)**

azı *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

→ **azı dişi (Eşdizimli sözcük)**

azık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

→ **Yol azığı (Eşdizimli sözcük)**

azınlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

→ **Azınlık hükümeti (Eşdizimli sözcük)**

fF

faa. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **fa anahtarı (Eşdizimli sözcük)**

faaliyet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **faaliyet göstermek, faaliyete geçmek, faaliyette bulunmak, faaliyetten alıkoymak (Eşdizimli sözcük)**

—→ **sosyal faaliyet, kulis faaliyeti (Eşdizimli sözcük)**

fabrika a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **elektrik fabrikası, hadde fabrikası, kireç fabrikası, kiremit fabrikası (Serbest sözcük birleşimi)**

faça a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **faça etmek (Eşdizimli sözcük)**

façuna a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Façuna etmek (Eşdizimli sözcük)**

fahri sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **fahri konsolos (Eşdizimli sözcük)**

fail sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **faili meçhul, #faili meçhul cinayet (Eşdizimli sözcük)**

faiz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **faize yatırmak (Eşdizimli sözcük)**

—→ **faiz fiyatı, faiz haddi, faiz oranı, basit faiz, bileşik faiz, temerrüt faizi (Eşdizimli sözcük)**

fak fuk fonu a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **(Eşdizimli sözcük)**

fakir sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fakir cevher, fakir fukara (Eşdizimli sözcük)**

faktör a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Risk faktörü (Eşdizimli sözcük)**

fakülte a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Eğitim fakültesi (Eşdizimli sözcük)**

fal a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fal bakmak (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Fal taşı, bakla falı, el falı, *kahve falı, papatya falı (Eşdizimli sözcük)**

falaka a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **falakaya çekmek (veya yatırmak veya vurmak veya yıkmak) (Serbest sözcük birleşimi)**

—→ **Araba falakası (Serbest sözcük birleşimi)**

familya a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Alt familya (Eşdizimli sözcük)**

far *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Kısa far, uzun far, sis farı (Serbest sözcük birleşimi)**

fare *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili Deyim ve atasözleri.

—→ **fare otu, kör fare, fındık faresi, fil faresi, firavun faresi, lağım faresi (Eşdizimli sözcük)**

Fare deliği, cep faresi, çatı faresi, kamyon faresi, otel faresi, tarla faresi (Serbest sözcük birleşimi)

fark *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler. *Fark etmek, farkına varmak, farkında olmak (Deyim)*

—→ **toplumsal fark, potansiyel farkı, saat farkı (Eşdizimli sözcük)**

Ortak fark, sayı farkı (Serbest sözcük birleşimi)

farz *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *farz etmek, farz olmak (Eşdizimli sözcük)*

fasıl *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fasıl heyeti (Eşdizimli sözcük), aslı fash (Deyim)**

fasit *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fasit daire (Eşdizimli sözcük)**

fason *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fason imalat, fason mal, fason üretim (Eşdizimli sözcük)**

fasulye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **boncuk fasulye, kuru fasulye, taze fasulye, çalı fasulyesi, horoz fasulyesi, sırik fasulyesi, soya fasulyesi, şeker fasulyesi (Eşdizimli sözcük)**

Fasulye pilakisi, fasulye piyazı (Serbest sözcük birleşimi)

faş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Faş etmek, faş olmak (Eşdizimli sözcük)*

fatura *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Fatura etmek, fatura kesmek (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Naylon fatura, proforma fatura, irsaliye faturası (Eşdizimli sözcük)**

faturalı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Faturalı hat (Eşdizimli sözcük), faturalı yaşam (Serbest sözcük birleşimi)**

fayda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Fayda etmemek, fayda vermemek, faydası dokunmak, faydası olmak, faydasını görmek (Eşdizimli sözcük)*

faydalı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Faydalı olmak (Eşdizimli sözcük)*

faz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Faz kalemi, çok fazlı, iki fazlı, tek fazlı (Eşdizimli sözcük)**

fazla sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Haddinden fazla (Eşdizimli sözcük)**

fedâ a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Fedâ etmek, fedâ olmak*(Eşdizimli sözcük)

—► **Can fedâ (Deyim)**

fedakârlık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *fedakârlık etmek, fedakârlık yapmak* (Eşdizimli sözcük)

felç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *felç etmek, felç gelmek, felç inmek, felç olmak* (Eşdizimli sözcük), *felce uğramak, felce uğratmak* (Deyim)

—► **Kısmi felç (Eşdizimli sözcük), çocuk felci (Serbest sözcük birleşimi)**

felek a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **kambur felek (Deyim)**

felsefe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *felsefe yapmak*(Deyim)

—► **Dogmatik felsefe, dil felsefesi, din felsefesi, hayat felsefesi, toplum felsefesi (Eşdizimli sözcük), yaşam felsefesi (Serbest sözcük birleşimi)**

fen a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *fennini almak*(Eşdizimli sözcük)

—► **Fen bilimi, fen bilimleri (Eşdizimli sözcük)**

fena sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *fena değil, fena etmek, fena gözle bakmak, fena olmak, fena yapmak, fenasına gitmek, fenaya çekmek, fenaya sarmak* (Deyim)

—► **Fena hâlde, fena kalpli, fenalık etmek, fenalık geçirmek (Deyim)**

fener a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *fener çekmek, feneri nerede söndürdün* (Deyim)

—► **fener balığı, hayalî fener, karpuz fener, şimşekli fener, cep feneri, deniz feneri, el feneri, borda fenerleri (Eşdizimli sözcük)**

elektrik feneri, gündüz feneri, hırsız feneri (Serbest sözcük birleşimi)

Fener alayı (Deyim)

fenerli sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Fenerli burgu (Eşdizimli sözcük)**

fennî sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Fennî muayene (Eşdizimli sözcük)**

feragat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Feragat etmek** (veya göstermek) (Eşdizimli sözcük)

ferdî *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Ferdî kaza sigortası** (Eşdizimli sözcük)

feryat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Feryat etmek**(Eşdizimli sözcük)

—► **Feryat figan** (Eşdizimli sözcük)

fesat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fesat çıkarmak, fesat karıştırmak** (Deyim)

—► **Fesat kumkuması** (Deyim), **mide fesadı** (Eşdizimli sözcük)

fesleğen *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Yaban fesleğeni, yer fesleğeni** (Eşdizimli sözcük)

fetva *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fetva çıkarmak, fetva vermek**(Deyim)

feveran *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **feveran etmek**(Eşdizimli sözcük)

fevt *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fevt etmek, fevt olmak**(Eşdizimli sözcük)

fıçı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fıçı gibi**(Deyim)

—► **Fıçı balığı, şarap fıçısı** (Eşdizimli sözcük)

barut fıçısı, iğneli fıçı (Deyim)

findık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **findık ateşi, findık biti, findık faresi, findık sıçanı, findık yağı, findık yuvası** (Eşdizimli sözcük)

findık içi, findık rengi, iç findık, Değirmendere findığı, kuyu findığı (Serbest sözcük birleşimi)

Fındık altını, fındık kurdu (Deyim)

fırça *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fırça çekmek, fırça yemek**(Deyim)

fırça gibi (Dilbilgisel Eşdizimlilik örneği)

—► **Perlon fırça, tel fırça, boya fırçası, *diş fırçası, sakal fırçası, tıraş fırçası, toz fırçası** (Serbest sözcük birleşimi)

fırıldak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Fırıldak çiçeği, baca fırılacağı** (Eşdizimli sözcük)

fırın *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Fırın boya, fırın kebabı, kara fırın, mikrodalga fırın, taş fırın, fırında makarna, elektrik fırını, hava gazı fırını, izabe fırını, pide fırını, simit fırını** (Eşdizimli sözcük)

yüksek fırın, simitçi fırını (Serbest sözcük birleşimi)

fırsat a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili Deyimler.

—► **Fırsat düşkünü, fırsat yoksulu (Deyim), fırsat eşitliği (Eşdizimli sözcük)**

fırtına a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Fırtına kuşu, şiddetli fırtına, beyin fırtınası, çaylak fırtınası, kar fırtınası, koç katımı fırtınası, kırlangıç fırtınası, kum fırtınası (Eşdizimli sözcük)**

fırtına uğrağı, fırtınaya yakın rüzgar, sayılı fırtına, kahkaha fırtınası (Serbest sözcük birleşimi)

fısıltı gazetesesi (Deyim)

fıstık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **fıstık çamı, fıstık ezmesi, Antep fıstığı, çam fıstığı, Hint fıstığı, kaju fıstığı, Şam fıstığı, yer fıstığı (Eşdizimli sözcük)**

fıstık içi, fıstık rengi (Serbest sözcük birleşimi)

falan fıstık (Deyim)

fıtık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fıtık etmek, fıtık olmak(Deyim)**

—► **fıtık otu, bel fıtığı, kasık fıtığı (Eşdizimli sözcük)**

fıtır sadakası a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **(Eşdizimli sözcük)**

fidan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fidan gibi(Eşdizimli sözcük)**

—► **fidan biti (Eşdizimli sözcük) , fidan boylu (Serbest sözcük birleşimi)**

figan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Figan etmek(Eşdizimli sözcük)**

—► **feryat figan (Eşdizimli sözcük)**

figüratif sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Figüratif sanat (Eşdizimli sözcük)**

fiil a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fiile koymak(Serbest sözcük birleşimi)**

—► **Fiil cümlesi, fiil çekimi, fiil gövdesi, fiil kökü, fiil tabanı, fiil tasrifî, fiilden türeme fiil, fiilden türeme isim, aktif fiil, bağ-fiil, birleşik fiil, çekimli fiil, dönüşlü fiil, edilgen fiil, ek fiil, etken fiil, ettirgen fiil, isimden türeme fiil, işteş fiil, sıfat-fiil, türemiş fiil, yardımcı fiil, zarf-fiil, bağlama zarf-fiili, geçmiş zaman sıfat-fiili, gelecek zaman sıfat-fiili, geniş zaman sıfat-fiili, *mutavaat fiili, müşareket fiili, olumlu fiil, olumsuz fiil, sürerlik fiili, tezlik fiili, yakınlık fiili, yaklaşma fiili, yeterlik fiili (Eşdizimli sözcük)**

fiili bozuk, beklenmezlik fiili, bitirme fiili (Serbest sözcük birleşimi)

fiilî sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—> **fiilî hizmet, fiilî hizmet zammı (Eşdizimli sözcük)**

fikir *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. fikir almak, fikir danışmak, fikir edinmek, fikir vermek, fikir yormak, fikir yürütmek, fikrini almak, fikrini çelmek (Deyim)*

—> **fikir adamı, fikir babası, fikir hürriyeti, fikir teatisi, fikir üretme, fikir yazısı, ana fikir, sabit fikir, peşin fikir (Eşdizimli sözcük)**

fikir işçisi (Deyim)

fikirli *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—> **Açık fikirli, cin fikirli, sivri fikirli (Deyim)**

sabit fikirli, sabit fikirlilik (Eşdizimli sözcük)

fil *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. fil gibi (Deyim)*

—> **fil dişi, fil elması, fil faresi, fil hastalığı, fil yürüyüşü, fildişi rengi, fil dişi karası, fil dişi kule (Eşdizimli sözcük)**

file *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—> **file bekçisi (Eşdizimli sözcük)**

filiz vermek (Eşdizimli sözcük)

filiz (II) *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—> **Maden filizi, soya filizi, turp filizi (Eşdizimli sözcük)**

film *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. film çekmek, film oynamak, film oynatmak (Eşdizimli sözcük), *film çevirmek (Deyim) (“film çevirmek” 1. Anlamında Eşdizimli sözcük, 2. Anlamında Deyimdir.)*

—> **Film müziği, film yıldızı, belgesel film, çizgi film, dizi film, eğitici film, eğitsel film, kopya film, polisiye film, pozitif film, renkli film, sessiz film, tarihî film, üç boyutlu film, araştırma filmi, boya filmi, reklam filmi, sanat filmi, tanıtma filmi, televizyon filmi (Eşdizimli sözcük) #film yönetmeni, film senaryosu vb. (Eşdizimli sözcük)**

sesli film, sözlü film (Serbest sözcük birleşimi)

filo *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—> **ticaret filosu (Eşdizimli sözcük)**

filtre *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—> **kuru filtre, tandem filtre (Eşdizimli sözcük)**

final *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. finale kalmak (Eşdizimli sözcük)*

—> **çeyrek final, yarı final (Eşdizimli sözcük), dörtlü final (Serbest sözcük birleşimi)**

finalist a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **çeyrek finalist, yarı finalist** (Eşdizimli sözcük)

finanse sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Finanse etmek, finanse edilmek** (Eşdizimli sözcük)

fincan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **fincan böreği, fincan oyunu, çay fincanı, kahve fincanı** (Eşdizimli sözcük)

kallavi fincan, elektrik fincanı (Serbest sözcük birleşimi)

finike a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Finike portakalı** (Eşdizimli sözcük)

fırar a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fırar etmek** (Eşdizimli sözcük)

fıravun a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fıravun faresi, fıravun inciri** (Eşdizimli sözcük)

fire a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fire vermek** (Eşdizimli sözcük)

fiskos a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fiskos etmek** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Fiskos masası, fiskos sehpası** (Eşdizimli sözcük)

fiş a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fiş açmak, fişini tutmak** (Eşdizimli sözcük), **fişini çekmek** (Deyim)

—→ **Erkek fiş, kasa fişi** (Eşdizimli sözcük)

fişek a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **havai fişek, arayıcı fişeği, işaret fişeği, kestane fişeği, manevra fişeği** (Eşdizimli sözcük)

Deli fişek (Deyim)

fitil a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Halat fitili** (Eşdizimli sözcük)

fiyat a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Astronomik fiyat, doğal fiyat, efektif fiyat, kesin fiyat, maktu fiyat, normal fiyat, rayiç fiyat, yüksek fiyat, alış fiyatı, faiz fiyatı, maliyet fiyatı, piyasa fiyatı, satış fiyatı, taban fiyatı, tavan fiyatı** (Eşdizimli sözcük)

denge fiyatı (Serbest sözcük birleşimi)

Ölü fiyatına (Deyim)

fiyonk a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Fiyonk makarna** (Eşdizimli sözcük)

fizik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—> **Fizik gücü, fizik kondisyonu, fizik tedavi, fizik tedavi uygulayıcısı, fizik yapısı, yıldız fiziği (Eşdizimli sözcük)**

fiziki *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Fiziki coğrafya, fiziki harita (Eşdizimli sözcük)**

flama *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—> **Çatal flama (Eşdizimli sözcük)**

flaman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Flaman atı, Flaman kuşu (Eşdizimli sözcük)**

flandra *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Flandra balığı (Eşdizimli sözcük)**

florit *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Sodyum florit (Eşdizimli sözcük)**

flüt *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Blok flüt, düz flüt, pan flüt, yan flüt (Eşdizimli sözcük)**

folyo *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—> **Folyo kâğıdı (Eşdizimli sözcük)**

fon *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—> **Fon kâğıdı, fon müziği, Fak Fuk Fonu, likit fon, konut fonu, yatırım fonu (Eşdizimli sözcük)**

fonda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fonda etmek**(Eşdizimli sözcük)

fondip *zf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fondip yapmak**(Eşdizimli sözcük)

fora *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fora etmek**(Eşdizimli sözcük)

form *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **formda olmak, formdan düşmek, formunu korumak**(Eşdizimli sözcük)

format *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **format atmak** (Eşdizimli sözcük)

formel *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—> ***Formel eğitim (Serbest sözcük birleşimi) (Türkçe Ulusal Derlem’de eşdizim sıklığı yüksek bir birleşimdir ancak bu birleşim Eşdizimlilerin nedensizlik özelliği çerçevesinde değerlendirildiğinde “formel” sözcüğünün “örgün” sözcüğüyle eşanlamlı olduğu görülür.)**

formül *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Cebirsel formül (Eşdizimli sözcük)**

formüle *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Formüle etmek**(Eşdizimli sözcük)

fosfat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Kalsiyum fosfat, sodyum fosfat (Eşdizimli sözcük)**

fotoğraf *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fotoğraf çekmek, fotoğrafını almak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Fotoğraf makinesi, enstantane fotoğraf, vesikalık fotoğraf, aile fotoğrafı, vesika fotoğrafı (Eşdizimli sözcük)**

fotoğrafçılık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Su altı fotoğrafçılığı (Eşdizimli sözcük)**

fön *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **fön çekmek**(Eşdizimli sözcük)

francala *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Baston francala (Eşdizimli sözcük)**

Fransız *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fransız kalmak**(Eşdizimli sözcük)

frekans *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Frekansı tutmamak**(Eşdizimli sözcük)

fren *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Fren yapmak, freni patlamak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Fren mesafesi, havalı fren, kazık fren, el freni, imdat freni (Eşdizimli sözcük)**

acı fren (Deyim)

frenk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Frenk asması, Frenk çileği, Frenk inciri, Frenk lahanası, Frenk maydanozu, Frenk menekşesi, Frenk üzümü, tatlısu Frengi (Eşdizimli sözcük)**

Frenk gömleği (Serbest sözcük birleşimi)

fuar *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Kitap fuarı (Eşdizimli sözcük)**

fulya *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Fulya balığı (Eşdizimli sözcük)**

funda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Funda sıçanı, funda tavuğu, funda toprağı (Eşdizimli sözcük)**

hH

haber *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Haber ajansı, haber bürosu, haber bülteni, haber kaynağı, haber kipi, haber merkezi, haber stüdyosu, ³ana haber sunucusu, tekmil haberi, doğum ilmühaberi, ikametgâh ilmühaberi, vefat ilmühaberi, haber kaynağı (Eşdizimli sözcük)**

acı haber, atlatma haber, kara haber, kötü haber, şişirme haber, yalan haber (Serbest sözcük birleşimi)

haberdar *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Haberdar etmek, haberdar olmak**(Eşdizimli sözcük)

haberleşme *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Kitle haberleşmesi, #online haberleşme, #küresel haberleşme, #uluslararası haberleşme (Eşdizimli sözcük)**

hacet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hacet kapısı, *hacet penceresi, hacet tepesi, hacet yeri (Eşdizimli sözcük)**

hacı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Hacı olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Hacı devesi, hacı yağı (Eşdizimli sözcük)**

hacim *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **iş hacmi, işlem hacmi, ticaret hacmi (Eşdizimli sözcük)**

haciz *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Haciz koymak**(Eşdizimli sözcük)

had *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Haddinden fazla, faiz haddi, istiap haddi, kâr haddi, yaş haddi (Eşdizimli sözcük)**

hadım *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Hadım etmek (Eşdizimli sözcük)**

—→ **Hadım ağası (Eşdizimli sözcük)**

hafıza *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hafıza kaybı (Eşdizimli sözcük), hafıza yitimi (Serbest sözcük birleşimi)**

hafif *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **hafif sanayi, hafif sıklet, hafif güverte, hafif makineli,³hafif hapis cezası, hafif rüzgâr (Eşdizimli sözcük)**

hafif uyku, hafif tertip, hafif yollu, eli hafif, uykusu hafif (deyim)

hafta *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hafta arası, hafta başı, hafta içi, hafta sonu, hafta tatili (Eşdizimli sözcük)**

hain *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Vatan haini, vatan hainliği (Eşdizimli sözcük)**

haiz *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Haiz olmak**(Eşdizimli sözcük)

hak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hak ediş, hak ihlali, hak kısıtlaması, aynı hak, buluş hakkı, cevap hakkı, geçiş hakkı, geçit hakkı, gösterme hakkı, iltica hakkı, intifa hakkı, irtifak hakkı, isim hakkı, kabotaj hakkı, kazanılmış hak, konuşmama hakkı, kul hakkı, oy hakkı, ölme hakkı, ³ön alım hakkı, özlük hakkı, patent hakkı, rücu hakkı, rüçhan hakkı, sarraflık hakkı, seçilme hakkı, seçme hakkı, sığınma hakkı, şufa hakkı, takdir hakkı, telif hakkı, veto hakkı, yasama hakkı, hasta hakları (Eşdizimli sözcük)**

müktesap hak, sükût hakkı, yanıt hakkı, yazar hakkı, susma hakkı (Serbest sözcük birleşimi)

barut hakkı, göz hakkı, huzur hakkı, makas hakkı, tuz ekmek hakkı, hak kuşu (deyim)

hakaret *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Hakaret etmek** (Eşdizimli sözcük)

hakem *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Hakem heyeti, hakem kararı, hakem kurulu, orta hakem, yan hakem, yardımcı hakem, çizgi hakemi, çizgi hakemi (Eşdizimli sözcük)**

haksızlık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Haksızlık etmek**(Eşdizimli sözcük)

haksızlığa uğramak (deyim)

hâl *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hâl değişimi, hâl dili, hâl eki, hâl tercümesi, hâl ulacı, medeni hâl, iyi hâl, olağanüstü hâl, seferî hâl, yalın hâl, ay hâli, insan hâli, insanlık hâli, isim hâli, keyif hâli, nez hâli, vasıta hâli, yönelme hâli, yükleme hâli, kendi hâlinde, o hâlde, orta hâli (Eşdizimli sözcük)**

aksi hâlde, fena hâlde, her hâlde, şu hâlde (Serbest sözcük birleşimi)

koro hâlinde (deyim)

halat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Halat çekme, halat fitili, halat ızgarası, halat tamburu, açmaz halatı, baş halatı, çekme halatı, varagele halatı (Eşdizimli sözcük)**

çelik halat, tel halat (Serbest sözcük birleşimi)

halay *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Halay çekmek** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Acem halayı** (Eşdizimli sözcük)

halel *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Halel gelmek, halel getirmek, halel vermek, haleldar etmek, haleldar olmak** (Eşdizimli sözcük)

halı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Halı saha, duvar halısı, Isparta halısı, taban halısı, yol halısı** (Eşdizimli sözcük)

halk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **halk ağzı, halk bilgisi, halk bilimi, halk dili, halk edebiyatı, halk ekmeği, halk günü, halk matinesi, halk müziği, halk odası, halk okulu, halk otobüsü, halk oylaması, halk ozanı, halk sağlığı, halk şairi, halk şiiiri, halk yardakçısı, ev halkı, kapı halkı, Latin halkları** (Eşdizimli sözcük)

Halk adamı, halka dönük (deyim)

halka *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Halka olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **halka oyunları, nişan halkası** (Eşdizimli sözcük)

Halka dizilişli, halka yay (Serbest sözcük birleşimi)

ham *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ ³**Ham besi suyu, ham madde, ham payı** (Eşdizimli sözcük)

ham bez, ham gaz (Serbest sözcük birleşimi)

ham evrah, ham hayal (deyim)

hamal *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hamal semeri, hamal sırtığı, sırtık hamalı** (Eşdizimli sözcük)

hamam *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hamam anası, hamam bohçası, hamam böceği, hamam kesesi, hamam otu, hamam takımı, hamam taşı, deniz hamamı, düğün hamamı, erkekler hamamı, Fin hamamı, gelin hamamı, kadınlar hamamı, kırk hamamı, kudret hamamı** (Eşdizimli sözcük)

hamil *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Hamil olmak**(Eşdizimli sözcük)

hamle *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Hamle yapmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Bir hamlede** (Eşdizimli sözcük)

hamur *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hamur boya, hamur işi, hamur tahtası, hamur tatlısı, hamur teknesi, çömlek hamuru, deve hamuru, milföy hamuru** (Eşdizimli sözcük)

hamur çorbası (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **Hamursuz Bayramı (Eşdizimli sözcük)**

han a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **iş hanı (Eşdizimli sözcük)**

hançer a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hançer çiçeği (Eşdizimli sözcük)**

hanım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Hanım böceği, hanım iğnesi, büyük hanım, kirlihanım peyniri, küçük hanım, ev hanımı (Eşdizimli sözcük)**

hanım evladı, hanım hanımcık (deyim)

hap a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Hapı yutmak(deyim)

—→ **yaldızlı hap (deyim) , ³ertesi gün hapı (üçlü eşdizim örneği)**

hapis a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hapis oyunu, müebbet hapis, göz hapsi, oda hapsi (Eşdizimli sözcük)**

ağır hapis cezası, katıksız hapis, hafif hapis cezası (Serbest sözcük birleşimi)

harap sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Harap etmek, harap olmak (Eşdizimli sözcük)

harcama a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Harcama yapmak(Eşdizimli sözcük)

—→ **harcama kalemi (Eşdizimli sözcük)**

harç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Damga harcı, köfte harcı (Eşdizimli sözcük)**

hardal a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Hardal gazı, hardal rengi, hardal yakısı, sarımsak hardalı (Eşdizimli sözcük)**

harekât a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Amfibi harekât, çıkarma harekâtı (Eşdizimli sözcük)**

hareket a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Hareket etmek(Eşdizimli sözcük)

—→ **Hareket dairesi, hareket hastalığı, kadın hareketi, pergel hareketi, yavaşlatılmış hareket (Eşdizimli sözcük)**

hareket noktası (deyim)

harem a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Harem ağası, harem kâhyası (Eşdizimli sözcük)**

harf a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Harf çevirisi, büyük harf, küçük harf, sesli harf, sessiz harf, sıralayıcı harf, temel harf, Gotik harfler, Göktürk harfleri, Latin harfleri, Uygur harfleri, *yeni Türk harfleri (Eşdizimli sözcük)**

harfi harfine (deyim)

hariç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Hariç olmak, #hariç tutmak (Eşdizimli sözcük)

harita a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyimler.

—→ **Fiziki harita, siyasi harita, topoğrafik harita, deniz haritası, hava haritası, nirengi haritası, topoğrafya haritası, yağış haritası, yol haritası (Eşdizimli sözcük)**

harman a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Harman sonu, Harman yeri, tuğla harmanı (Eşdizimli sözcük)**

harp a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Harp akademisi, harp dairesi, harp malulü, harp okulu, harp zengini, sinir harbi (Eşdizimli sözcük)**

dâhili harp, iç harp, sıcak harp, soğuk harp (Serbest sözcük birleşimi)

haset a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Haset etmek (Eşdizimli sözcük)

hasıl sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Hasıl etmek, hasıl olmak (Eşdizimli sözcük)

hassa a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hassa askeri (Eşdizimli sözcük)**

hassas sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Hassas olmak (Eşdizimli sözcük)

hasta sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hasta bakıcı, hasta hakları, hasta kâğıdı, ağır hasta, akıl hastası, kalp hastası, ruh hastası, sinir hastası (Eşdizimli sözcük)**

hastalık a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hastalık tablosu, ağır hastalık, amansız hastalık, bulaşıcı hastalık, ince hastalık, zührevi hastalık, akıl hastalığı, Behçet hastalığı, büyüklük hastalığı, damla hastalığı, ³deli dana hastalığı, fil hastalığı, göğüs hastalığı, gösterme hastalığı, hareket hastalığı, mantar hastalığı, miskin hastalığı, *paçavra hastalığı (halk ağzında grip), Parkinson hastalığı, peri hastalığı, ruh hastalığı, sedef hastalığı, sinir hastalığı, şap hastalığı, şeker hastalığı, uyku hastalığı, zamk hastalığı, iç hastalıkları, kadın hastalıkları (Eşdizimli sözcük)**

hastane a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Hastaneye kaldırmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **hastane gemisi, askerî hastane, akıl hastanesi, asker hastanesi, ³ilk yardım hastanesi** (Eşdizimli sözcük)

seyyar hastane (Serbest sözcük birleşimi)

haşhaş a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Haşhaş yağı** (Eşdizimli sözcük)

hat a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Hat çekmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **ana hat, dış hat, faturalı hat, faturasız hat, havai hat, iç hat, kör hat, ³ana besleme hattı, ana kolon hattı, ateş hattı, avcı hattı, bağlama hattı, borda hattı, boru hattı, istiva hattı, karakol hattı, link hattı, pruva hattı, ring hattı, su hattı, telefon hattı, telgraf hattı, tramvay hattı, dış hatlar, iç hatlar, şehir hatları** (Eşdizimli sözcük)

Hat bekçisi, dar hat, demir hat (Serbest sözcük birleşimi)

hata a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Hata etmek**(Eşdizimli sözcük)

hatır a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hatır senedi, komşu hatırı** (Eşdizimli sözcük)

hatıra a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Hatıra defteri** (Eşdizimli sözcük)

hava a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyim ve atasözleri.

—→ **Hava akımı, hava aracı, hava aralığı, hava atışı, hava basıncı, hava bilgisi, hava birliği, ³hava boşaltma makinesi, hava boşluğu, hava çekici, hava değişimi, hava deliği, hava durumu, hava düzenleyicisi, hava gazı, hava gemisi, hava haritası, hava hukuku, hava indirme, hava kanalı, hava kapağı, hava kazması, hava kesesi, hava köprüsü, hava kuvvetleri, hava küre, hava meydanı, hava mili, hava muhalefeti, hava musluğu, hava oyunu, hava parası, hava raporu, hava sahası, hava süzgeci, hava tahmini, hava taşı, hava taşıtı, hava tebdili, hava ulaşımı, hava üssü, hava yastığı, hava yastıklı, hava yolu, hava yuvarı, açık hava, kapalı hava, kesik hava, kırık hava, kuru hava, limoni hava, ³soğuk hava deposu, uzun hava, bar havası, bayram havası, bozum havası, dağ havası, gelin havası, göbek havası, kasap havası, kaşık havası, matem havası, memleket havası, oyun havası, yayla havası, zeybek havası** (Eşdizimli sözcük)

hava şartları, ağır hava, basınçlı hava, ağzı havada, başı havada, burnu havada (Serbest sözcük birleşimi)

havale a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Havale etmek**(Eşdizimli sözcük)

havalı sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Havalı direksiyon, havalı fren, havalı tulumba (Eşdizimli sözcük)**

havan *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Havan topu (Eşdizimli sözcük)**

havlu *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım.

—→ **Ayak havlusu, banyo havlusu, baş havlusu, el havlusu, mutfak havlusu, plaj havlusu, yüz havlusu (Eşdizimli sözcük)**

havuç *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım.

—→ **havuç suyu, kum havucu, yaban havucu (Eşdizimli sözcük)**

havuz *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **çöktürme havuzu, ³kapalı yüzme havuzu, kum havuzu, sağlık havuzu, yüzme havuzu (Eşdizimli sözcük)**

Yüzer havuz (Serbest sözcük birleşimi)

hayal *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler. **Hayal etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Hayal gücü, hayal oyunu (Eşdizimli sözcük)**

ham hayal (Serbest sözcük birleşimi)

hayal meyal, hayal kırıklığı (deyim)

—→ **hayali ihracat (Eşdizimli sözcük)**

Hayat *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **hayat boyu, hayat felsefesi, hayat hikâyesi, hayat kadını, hayat kavgası, hayat mücadelesi, hayat öyküsü, hayat pahalılığı, hayat sigortası, hayat standardı, hayat şartları, hayat tarzı, bitkisel hayat, özel hayat, sosyal hayat, aile hayatı, bohem hayatı, çalışma hayatı, gece hayatı, iş hayatı, komün hayatı, yazı hayatı (Eşdizimli sözcük)**

hayat düzeyi, hayat seviyesi, lüks hayat (Serbest sözcük birleşimi)

Hayat adamı, hayat arkadaşı, hayat dersi, hayat dolu, hayat okulu, hayat öpücüğü, cehennem hayatı (deyim)

hayır *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hayır dua, hayır hasenat (Eşdizimli sözcük)**

hayır sahibi (deyim)

hayli *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Bir hayli (Eşdizimli sözcük)**

hayran *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Hayran bırakmak, hayran olmak** (veya **kalmak**), **hayranlık duymak**(Eşdizimli sözcük) (Tudweb’de eşdizim sıklığı yüksek)

hayret *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Hayret etmek**(Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

hayvan *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **hayvan kömürü, hayvan yemi, deneme hayvanı, evcil hayvan, *uzun hayvan (yılan), vahşi hayvan, yabancı hayvan, yırtıcı hayvan, av hayvanı, besi hayvanı, koşum hayvanı, kürk hayvanı, yük hayvanı, bitkimsi hayvanlar, soğukkanlı hayvanlar, kümes hayvanları** (Eşdizimli sözcük)

Hayvan bilimi (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **Hayvanat bahçesi** (Eşdizimli sözcük)

haz *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Haz almak, haz vermek, haz duymak** (Eşdizimli sözcük)

hazır *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hazır beton, hazır değer, hazır giyim, hazır kahve, hazır kıta, hazır yemek, hazır çorba, hazır mama** (Eşdizimli sözcük)

hazır para (Serbest sözcük birleşimi)

hazır yiyici (deyim)

hazırlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Hazırlık yapmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **hazırlık çalışması, hazırlık devresi, hazırlık dönemi, hazırlık sınıfı** (Eşdizimli sözcük)

hazırın *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hazırın cetveli** (Eşdizimli sözcük)

hazine *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hazine bonusu, kelime hazinesi** (Eşdizimli sözcük)

sözcük hazinesi, söz hazinesi (Serbest sözcük birleşimi)

heba *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Heba etmek, heba olmak**(Eşdizimli sözcük)

hece *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hece ölçüsü, hece taşı (halk ağzında “Mezar taşı”), hece vezni, hece yutumu, vurgulu hece, vurgusuz hece** (Eşdizimli sözcük)

açık hece, kapalı hece, uzun hece, orta hece düşmesi (Serbest sözcük birleşimi)

hedef *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Hedef almak, hedef olmak* (Eşdizimli sözcük) (Eşdizimli sözcük)

—→ **hedef kitle**(Eşdizimli sözcük)

heder *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Heder etmek, heder olmak*(Eşdizimli sözcük)

hediye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Hediye etmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ **hediye çeki, hediye kuponu** (Eşdizimli sözcük)

bayram hediyesi (Serbest sözcük birleşimi)

hekim *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Lokman Hekim, uzman hekim, veteriner hekim, aile hekimi, diş hekimi, ruh hekimi** (Eşdizimli sözcük)

Düz hekim, ön hekim (Serbest sözcük birleşimi)

—→ **Aile hekimliği, diş hekimliği, veteriner hekimliği, ruh hekimliği** (Eşdizimli sözcük)

helva *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Keten helva, koz helva, gaziler helvası, irmik helvası, kâğıt helvası, kar helvası, kenevir helvası, koz helvası, kudret helvası, ölü helvası, pamuk helvası, pekmez helvası, peynir helvası, susam helvası, tahin helvası, un helvası, yaz helvası** (Eşdizimli sözcük)

hemzemin *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hemzemin geçit** (Eşdizimli sözcük)

hep *zf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Hep beraber, hep birden,**³**heple hiç ilkesi** (Dilbilgisel Eşdizimlilik örneği)

her *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyimler.

—→ **Her bir, her biri, her gün, her hâlde, her hâlükârda, her zaman** (Eşdizimli sözcük)

Hesap *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Hesap belgesi, hesap cetveli, hesap cüzdanı, hesap günü, hesap kamarası, hesap makinesi, hesap özeti, hesap pusulası, hesap uzmanı, açık hesap, cari hesap, diferansiyel hesap, ortak hesap, vadeli hesap, vadesiz hesap, ebcet hesabı, olasılık hesabı, integral hesapları** (Eşdizimli sözcük)

hesap işi, hesap kitap, şifreli hesap, ihtimaliyet hesabı, ihtimaller hesabı (Serbest sözcük birleşimi)

toparлак hesap, yuvarlak hesap, çömlek hesabı, parmak hesabı, zihin hesabı (deyim)

heves a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Heves etmek*(Eşdizimli sözcük) (Oxford Eşdizimlilik sözlüğünde gösterilmiş)

heyecan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Heyecan duymak,heyecan vermek* (Eşdizimli sözcük)

heyet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Heyet raporu, umumi heyet, fasıl heyeti, hakem heyeti, ihtiyar heyeti, istişare heyeti, ³köy ihtiyar heyeti, mütevellî heyeti, tahrir heyeti, teftiş heyeti (Eşdizimli sözcük)**

Hırsız a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hırsız adım, hırsız anahtarı, hırsız çekmecesı, hırsız feneri, hırsız kelepçe, hırsız yatağı, deniz hırsız (Eşdizimli sözcük)**

hırsız malı (Serbest sözcük birleşimi)

açık kapı hırsız, at hırsız (deyim)

hız a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Açısal hız, alan hızı, büyüme hızı, dalga hızı, dolanım hızı, ışık hızı, var hızıyla (Eşdizimli sözcük)**

kalkınma hızı (Serbest sözcük birleşimi)

hızla a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Son hızla (Eşdizimli sözcük)**

hibe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Hibe etmek*(Eşdizimli sözcük)

hidroelektrik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Hidroelektrik santral (Eşdizimli sözcük)**

hidroksit a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Potasyum hidroksit, sodyum hidroksit (Eşdizimli sözcük)**

hikâye a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **³Hikâye birleşik zamanı, hayat hikâyesi (Eşdizimli sözcük)**

uzun hikâye, yılan hikâyesi (deyim)

hile a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Hile yapmak*(Eşdizimli sözcük)

himaye a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Himaye etmek, himayesine almak*(Eşdizimli sözcük)

hipnotize *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. *Hipnotize etmek, hipnotize olmak (Eşdizimli sözcük)*

his *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Altıncı his, acıma hissi, aşağılık hissi, görmüşlük hissi, suçluluk hissi, üstünlük hissi (Eşdizimli sözcük)**

hisse *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hisse senedi (Eşdizimli sözcük)**

hizmet *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. *Hizmet etmek, hizmetinde olmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Hizmet akdi, hizmet eri, ³hizmet içi eğitim, hizmete özel, fiilî hizmet, geri hizmet, ³itibari hizmet zammı, lojistik hizmet, mecburi hizmet, muvazzaf hizmet, askerlik hizmeti, kamu hizmeti, müşteri hizmeti, orta hizmeti, sağlık hizmeti, yemek hizmeti (Eşdizimli sözcük)**

horoz *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Horoz ağırlık, horoz dövüşü, horoz fasulyesi, horoz ibiği, horoz mantarı, horoz sıklet, horoz şekeri, horoz vakti, tepeli horoz, çalı horozu, çöplük horozu, ispenç horozu, kaya horozu, teneşir horozu (Eşdizimli sözcük)**

horoz bakışı (Serbest sözcük birleşimi)

horoz akıllı, horoz kafalı (deyim)

hukuk *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **³Asliye hukuk mahkemesi, sulh hukuk mahkemesi, pozitif hukuk, tabii hukuk, yazılı hukuk, aile hukuku, amme hukuku, ceza hukuku, deniz hukuku, hava hukuku, idare hukuku, İslam hukuku, kamu hukuku, *kilise hukuku, teamül hukuku, toprak hukuku, usul hukuku, uzay hukuku (Eşdizimli sözcük)**

hurma *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hurma ağacı, hurma tatlısı, balçık hurması, Hint hurması, Japon hurması, Trabzon hurması (Eşdizimli sözcük)**

huylu *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **iyi huylu, kötü huylu (Eşdizimli sözcük)**

hücre *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Hücre bilimi, hücre duvarı, hücre evi, hücre yutarlığı, kök hücre, yardımcı hücre, yarı hücre, yutar hücre, görme hücresi, ³sperma ana hücresi, yağ hücresi, yumurta hücresi (Eşdizimli sözcük)**

hücreler arası (Serbest sözcük birleşimi)

hücum *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Hücum etmek, hücumla kalkmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **hücum oyuncusu (Eşdizimli sözcük)**

hükûmet *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Hükûmet kurmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **hükûmet erkânı, hükûmet komiseri, hükûmet konağı, hükûmet merkezi, azınlık hükûmeti, koalisyon hükûmeti (Eşdizimli sözcük)**

hükûmet darbesi, hükûmet kapısı, kukla hükûmet (deyim)

hüküm *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Amir hüküm, gıyabi hüküm, ³kanun hükmünde kararname (Eşdizimli sözcük)**

hürmet *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Hürmet etmek**(Eşdizimli sözcük)

mM

maaş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Maaş almak, maaş vermek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **maaş bordrosu, asli maaş, çıplak maaş, dolgun maaş, açık maaşı, emekli maaşı, tekaüt maaşı** (Eşdizimli sözcük)

macun *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Macun küreği, bal mumu macunu, cam macunu, çelik macunu, diş macunu, kuvvet macunu, üstübeç macunu** (Eşdizimli sözcük)

camcı macunu (Serbest Sözcük Birleşimi)

madde *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Madde başı, etken madde, geçici madde, ham madde, uyuşturucu madde, dolgu maddesi, kanun maddesi, katkı maddesi, tekel maddesi, yardımcı madde** (Eşdizimli sözcük)

ak madde, boyar madde, boz madde, etkili madde, kozmik madde (Serbest Sözcük Birleşimi)

maden *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Maden bilimi, maden cevheri, maden damarı, maden devri, maden filizi, maden kömürü, maden kuyusu, maden mavisini, maden ocağı, maden sodası, maden suyu, maden yatağı, maden yünü, kırmızı madeni** (Eşdizimli sözcük)

maden gazı, maden kirası, çıplak maden, ergimiş maden (Serbest Sözcük Birleşimi)

maganda *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Maganda kurşunu** (Eşdizimli sözcük)

magazin *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Magazin basını** (Eşdizimli sözcük)

magnezyum *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Magnezyum karbonat, magnezyum klorür, magnezyum sülfat** (Eşdizimli sözcük)

mağlup *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Mağlup olmak, mağlup etmek** (Eşdizimli sözcük)

mahalle *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Mahalle arası, mahalle arkadaşı, mahalle bekçisi, mahalle imamı, mahalle kahvesi, mahalle mektebi, mahalle muhtarı (Eşdizimli sözcük)

yukarı mahalle, aşağı mahalle, kenar mahalle, yedi mahalle (Serbest Sözcük Birleşimi)

teneke mahallesi, mahalle çapkını, mahalle karısı, mahallenin delisi (deyim)

mahallî *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Mahallî idare, mahallî seçim (Eşdizimli sözcük)

mahcup *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Mahcup olmak, mahcup etmek*(Eşdizimli sözcük) **Mahkeme** *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ Mahkeme kapısı, mahkeme kararı, ağır ceza mahkemesi, asliye ceza mahkemesi, asliye hukuk mahkemesi, adalet mahkemesi, adliye mahkemesi, idare mahkemesi, istinaf mahkemesi, meşhut cürümler mahkemesi, sulh hukuk mahkemesi, uyuşmazlık mahkemesi, şeriye mahkemesi (Eşdizimli sözcük)

mahkeme masrafı, aile mahkemesi, çocuk mahkemesi, suçüstü mahkemesi, ticaret mahkemesi, trafik mahkemesi (Serbest Sözcük Birleşimi)

mahkûm *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Mahkûm etmek, mahkûm olmak*(Eşdizimli sözcük)

mahrum *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Mahrum etmek, mahrum kalmak, mahrum olmak* (Eşdizimli sözcük)

maşer *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ Maşer günü (Eşdizimli sözcük)

makam *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Makam arabası, makam odası, makam otomobili, makam ödeneği, makam şoförü, makam tazminatı, adli makam, başkanlık makamı, iddia makamı (Eşdizimli sözcük)

—→ Makaralı kuş (Eşdizimli sözcük)

makarna *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Burgu makarna, çubuk makarna, fırında makarna, fiyonk makarna, kıymalı makarna, salçalı makarna, şerit makarna, yüksük makarna (Serbest Sözcük Birleşimi) #makarna sosu, #makarna salatası (Eşdizimli sözcük)

düdük makarnası (deyim)

makas *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ bahçe makası, çember makası, sürfile makası, tırnak makası (Eşdizimli sözcük)

Makas hakkı, makas payı (deyim)

makine a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ Makine dolabı, makine gücü, makine odası, makine parkı, makine yağı, buharlı makine, adres makinesi, alev makinesi, balya makinesi, buhar makinesi, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, çay makinesi, çekiç makinesi, çıtır makinesi, çoğaltma makinesi, daktilo makinesi, dikiş makinesi, diyaliz makinesi, fotoğraf makinesi, hava boşaltma makinesi, hesap makinesi, indüklenme makinesi, kahve makinesi, kalandır makinesi, kambura makinesi, kaynak makinesi, kuluçka makinesi, kurutma makinesi, külhan makinesi, nakış makinesi, pastav makinesi, püskürtme makinesi, reşme makinesi, sağım makinesi, sıra makinesi, silme makinesi, silindir makinesi, sürfile makinesi, teksir makinesi, tınaz makinesi, tıraş makinesi, tost makinesi, ücretlendirme makinesi, ütü makinesi, yalan makinesi, yaprak makinesi, yayık makinesi, yazı makinesi, zikzak makinesi, # iş makinesi (Eşdizimli sözcük)

makineli sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Makineli tabanca, makineli tüfek (Eşdizimli sözcük)

ağır makineli, hafif makineli (Serbest Sözcük Birleşimi)

makul sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Makul olmak**(Eşdizimli sözcük)

makyaj a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Makyaj yapmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ makyaj odası, makyaj takımı (Eşdizimli sözcük)

kalıcı makyaj (Serbest Sözcük Birleşimi)

mal a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ Mal beyanı, mal bildirim, mal birliği, mal sahibi, mal sandığı, mal varlığı, *hırsız malı, işporta malı, ithal malı, mezar malı, fason mal, ara mal, mirî mal, sermaye mal, tapon mal, vakıf malı, yerli malı, ikame mal (Eşdizimli sözcük)

mal canlısı, malın gözü, dünya malı, orta malı, sıra malı (deyim)

mali sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Mali analist, mali belge, mali cebir, mali yıl (Eşdizimli sözcük)

mali senet (Serbest Sözcük Birleşimi)

maliyet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Maliyet fiyatı (Eşdizimli sözcük)**

değişken maliyet, değişmez maliyet (Serbest Sözcük Birleşimi)

malul *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Harp malulu (Eşdizimli sözcük)**

malzeme *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Güzellik malzemesi, temizlik malzemesi, yapı malzemesi (Eşdizimli sözcük)**

mandal *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Çamaşır mandalı, kapı mandalı (Eşdizimli sözcük)**

manevi *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **manevi ilim , manevi tazminat (Eşdizimli sözcük)**

Manevi evlat (Serbest Sözcük Birleşimi)

manevra *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Manevra yapmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Manevra fişeği (Eşdizimli sözcük)**

mangal *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Mangal kömürü, mangal yağı (Eşdizimli sözcük)**

mantar *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Mantar ağacı, mantar bilimi, mantar çorbası, mantar hastalığı, mantar kaya, mantar kent, mantar meşesi, mantar özü, mantar tabakası, mantar tabancası, ağaç mantarı, biftek mantarı, çayır mantarı, çörek manatari, horoz mantarı, kav mantarı, keçi mantarı, koyun mantarı, kurt mantarı, kuzu mantarı, kültür mantarı, pas mantarı, sığır mantarı, sinek mantarı, taş mantarı, yer mantarı (Eşdizimli sözcük)**

kök mantar (Serbest Sözcük Birleşimi)

mantık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Mantık dışı (Eşdizimli sözcük)**

mantık öncesi, modern mantık, simgesel mantık (Serbest Sözcük Birleşimi)

manyetik *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Manyetik alan, manyetik disk, manyetik kart, manyetik kartuş, manyetik kaset, manyetik rezonans görüntüleme, manyetik şerit, manyetik tambur (Eşdizimli sözcük)**

marj *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Kâr marjı (Eşdizimli sözcük)**

marka *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Marka olmak (Eşdizimli sözcük)*

marş *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Millî marş, İstiklal Marşı (Eşdizimli sözcük)**

marul *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Deniz marulu, eşek marulu, yağ murulu (Eşdizimli sözcük)**

maruz *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Maruz bırakmak, maruz kalmak (Eşdizimli sözcük)*

masa *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Masa örtüsü, masa saati, masa takvimi, masa tenisi, masa topu, yuvarlak masa toplantısı, ameliyat masası, bilardo masası, bilgisayar masası, buzul masası, daktilo masası, fiskos masası, içki masası, iflas masası, infaz masası, kriz masası, orta masası, oyun masası, peri masası, pinpon masası, reji masası, tuvalet masası, ütü masası, yazı masası, yemek masası (Eşdizimli sözcük)**

masal *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **kocakarı masalı, peri masalı (Eşdizimli sözcük)**

masal âlemi, kurt masalı (deyim)

maske *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Gaz maskesi, karnaval maskesi, toz maskesi (Eşdizimli sözcük)**

mason *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Mason locası (Eşdizimli sözcük)**

masraf *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Mahkeme masrafı (Eşdizimli sözcük)**

matem *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Matem tutmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Matem ayı, matem havası (Eşdizimli sözcük)**

matrah *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Vergi matrahi** (Eşdizimli sözcük)

matris *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Matris kâğıdı** (Eşdizimli sözcük)

mavi *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Mavi bayrak, mavi boncuk, mavi çocuk, mavi yakalı, mavi yolcu, açık mavi, havai mavi, koyu mavi, çivit mavisi, deniz mavisi, gece mavisi, gökyüzü mavisi, kristal mavisi, lavanta mavisi, maden mavisi, okyanus mavisi, petrol mavisi, safir mavisi, süt mavisi, turkuaz mavisi** (Eşdizimli sözcük)

mayın *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

→ **Mayın gemisi, mayın tarlası** (Eşdizimli sözcük)

serseri mayın (Serbest Sözcük Birleşimi)

mazeret *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Mazeret bulmak** (Eşdizimli sözcük)

→ **mazeret kâğıdı**(Eşdizimli sözcük)

mazur *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Mazur görmek, mazur olmak**(Eşdizimli sözcük)

mecbur *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Mecbur etmek, mecbur kalmak, mecbur olmak**(Eşdizimli sözcük)

meclis *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Meclis kurmak** (deyim)

→ **meclis araştırması, aile meclisi, belediye meclisi, danışma meclisi, idare meclisi, ihtiyar meclisi, köy ihtiyar meclisi, millet meclisi, yasama meclisi, #meclis soruşturması** (Eşdizimli sözcük)

rakı meclisi (Serbest Sözcük Birleşimi)

meçhul *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Faili meçhul, #faili meçhul cinayet** (Eşdizimli sözcük)

medeni *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

→ **Medeni durum, medeni nikâh** (Eşdizimli sözcük)

medet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Medet ummak**(Eşdizimli sözcük)

medya *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Medya camiası, medya grubu, medya starı** (Eşdizimli sözcük)

mehter *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Mehter müziği, mehter takımı, mehter yürüyüşü, #mehter marşı** (Eşdizimli sözcük)

mekân *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Mekân tutmak**(deyim)

—→ **Mekân akustiği, mekân grupları** (Eşdizimli sözcük)

mekân zarfı (Serbest Sözcük Birleşimi)

mektep *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım.

—→ **ilk mektep, orta mektep, mahalle mektebi** (Eşdizimli sözcük)

Mektep çocuğu, mektep kaçağı (Serbest Sözcük Birleşimi)

mektup *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanım. **Mektup almak, mektup atmak, #mektup yazmak, #mektup göndermek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Açık mektup, taahhütlü mektup, güven mektubu, itibar mektubu, itimat mektubu, kefalet mektubu, kredi mektubu, tavsiye mektubu, teminat mektubu, #istifa mektubu** (Eşdizimli sözcük)

meme *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Meme vermek, memeden kesmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Meme başı, meme bezi, meme süngeri, basur memesi, göz memesi, gözyaşı memesi, kulak memesi** (Eşdizimli sözcük)

memleket *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Memleket havası, #memleket meselesi, #memleket hasreti** (Eşdizimli sözcük)

memnun *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Memnun olmak, memnun etmek**(Eşdizimli sözcük)

memur *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **Memur etmek, #memur olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Ambar memuru, infaz memuru, maiyet memuru, muhabere memuru, nikâh memuru, nokta memuru, orman koruma memuru, sağlık memuru, taharri memuru, tapu memuru, zaptiye memuru, #polis memuru, #devlet memuru, #gümrük memuru** (Eşdizimli sözcük)

mendil *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **Islak mendil, kolonyalı mendil (Eşdizimli sözcük)**

menekşe a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Menekşe gözlü, menekşe gülü, menekşe rengi, hercai menekşe, yabani menekşe, Afrika menekşesi, Cezayir menekşesi, deniz menekşesi, Frenk menekşesi, saray menekşesi (Eşdizimli sözcük)**

menkul sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Menkul kıymetler (Eşdizimli sözcük)**

menopoz a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Menopoza girmek**(Eşdizimli sözcük)

mensup sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım. **Mensup olmak**(Eşdizimli sözcük)

menü a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Ana menü, fiks menü (Eşdizimli sözcük)**

mera a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Mera bitkileri, mutlak mera, besi merası, dağ merası (Eşdizimli sözcük)**

merak a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler. **Merak etmek (Eşdizimli sözcük)**

merasim a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Bayrak merasimi, cenaze merasimi (Eşdizimli sözcük)**

merasim salonu (Serbest Sözcük Birleşimi)

mercan a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Mercan adası, mercan balığı, mercan otu, mercan resifi, mercan teknesi, mercan terliği, mercan yeşili, mercan yılanı (Eşdizimli sözcük)**

mercan tespîh (Serbest Sözcük Birleşimi)

merci a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Adli merci, yetkili merci (Eşdizimli sözcük)**

mercimek a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Mercimek çorbası, mercimek kemiği, mercimek köftesi, mercimek pilavı, su mercimeği (Eşdizimli sözcük)**

merdiven a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ Merdiven altı, merdiven boşluğu, merdiven korkuluğu, merdiven sahanlığı, asma merdiven, ip merdiven, yürüyen merdiven, servis merdiveni, yangın merdiveni (Eşdizimli sözcük)

mutfak merdiveni, yer altı merdiveni (Serbest Sözcük Birleşimi)

merdiven altı üretim (deyim)

merhamet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Merhamet etmek (Eşdizimli sözcük)

merhametsiz sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Merhametsiz olmak (Eşdizimli sözcük)

meridyen a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Meridyen çemberi, meridyen düzlemi (Eşdizimli sözcük)**

başlama meridyeni (Serbest Sözcük Birleşimi)

merkez a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Merkez açığı, merkez parti, merkez üs, ağırlık merkezi, deprem merkezi, etkinkik merkezi, haber merkezi, hükümet merkezi, iletişim merkezi, indirim merkezi, iş merkezi, kâr merkezi, konuşma merkezi, kültür merkezi, mükemmeliyet merkezi, moral eğitim merkezi, ordu merkezi, sağlık merkezi, satış merkezi, tam bakım merkezi, ticaret merkezi, yerleşim merkezi, gün merkezli, yer merkezli (Eşdizimli sözcük)**

dış merkezli, eş merkezli (Serbest Sözcük Birleşimi)

merkezî sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Merkezî ısıtma, merkezî idare, mekrezi ülke, merkezî yıkama, merkezî yönetim (Eşdizimli sözcük)**

mermi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Mermi çekirdeği, izli mermi, yorgun mermi, top mermisi (Eşdizimli sözcük)**

mersin a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Mersin ağacı, Mersin balığı, Mersin morinası, yaban mersini (Eşdizimli sözcük)**

mesafe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Mesafe almak, mesafe katetmek (Eşdizimli sözcük) mesafe bırakmak (deyim)

—→ **Kısa mesafe, baraj mesafesi, fren mesafesi (Eşdizimli sözcük)**

mesai a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Mesai yapmak, mesaiye kalmak*(Eşdizimli sözcük)

—→ **Mesai saati, tam mesai, #fazla mesai, #mesai ücreti** (Eşdizimli sözcük)

mesaj a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Mesaj vermek, mesaj bırakmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ **Kısa mesaj** (Eşdizimli sözcük), **tebrik mesajı** (Serbest Sözcük Birleşimi)

mesele a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Mesele etmek, mesele olmak*(Eşdizimli sözcük) *Mesele çıkarmak, mesele yapmak* (deyim)

—→ **Boğaz meselesi, gönül meselesi** (Eşdizimli sözcük), **ölüm kalım meselesi** (deyim)

meslek a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Meslek edinmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ ³**Meslek içi eğitim, meslek yaşamı, serbest meslek** (Eşdizimli sözcük)

mest sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Mest olmak, mest etmek*(Eşdizimli sözcük)

mesul sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Mesul olmak, mesul tutmak*(Eşdizimli sözcük)

mesut sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Mesut etmek, mesut olmak*(Eşdizimli sözcük)

meşe a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Meşe kömürü, meşe odunu, meşe palamudu, saçlı meşe, saplı meşe, sidikli meşe, tüylü meşe, mantar meşesi, mazi meşesi, palamut meşesi, Türk meşesi, yer meşesi** (Eşdizimli sözcük)

meşgul sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Meşgul etmek, meşgul olmak* (Eşdizimli sözcük)

meşru sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Meşru sayılmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ **Meşru müdafaa** (Eşdizimli sözcük)

metal a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Metal bilimi, metal yorulması, alkali metaller** (Eşdizimli sözcük)

metal yatak (Serbest Sözcük Birleşimi)

metanet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Metanet göstermek*(Eşdizimli sözcük)

meteoroloji *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Meteoroloji istasyonu (Eşdizimli sözcük)**

metin *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Metinler arasılık (Eşdizimli sözcük)**

metre *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Metre sistemi, çelik metre, şerit metre (Eşdizimli sözcük)**

metrik *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Metrik sistem (Eşdizimli sözcük)**

mevcut *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mevcut olmak (Eşdizimli sözcük)**

mevduat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mevduat defteri, vadeli mevduat, vadesiz mevduat (Eşdizimli sözcük)**

mevki *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Birinci mevki, lüks mevki, müstahkem mevki (Eşdizimli sözcük)**

kilit mevki (Serbest Sözcük Birleşimi)

mevhit *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mevhit alayı, Mevhit Kandili, mevhit şekeri (Eşdizimli sözcük)**

büyük mevhit ayı, küçük mevhit ayı (Serbest Sözcük Birleşimi)

mevsim *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **av mevsimi, avlanma mevsimi, yağmur mevsimi (Eşdizimli sözcük)**

Ölü mevsim (deyim)

mevsimlik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mevsimlik işçi (Eşdizimli sözcük)**

mevdan *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **mevdan korkusu, mevdan muharebesi mevdan savaşı, mevdan saati, mevdan sazı, at mevdanı, er mevdanı, hava mevdanı, ok mevdanı, siyaset mevdanı, *söz mevdanı (Eşdizimli sözcük)**

Meydan dayağı (deyim)

meyhane *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Meyhane pilavı, meyhane tavuğu, koltuk meyhanesi, selatin meyhanesi (Eşdizimli sözcük)**

meyme *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.*

—→ **Meyve ağacı, meyve bahçesi, meyve dışı, meyve ezmesi, meyve içi, meyve kabuğu, meyve ortası, meyve reçeli, meyve sineği, meyve suyu, meyve şekeri, meyve yaprak , yalancı meyve, yasak meyve (Eşdizimli sözcük)**

baklamsı meyve, buğdaysı meyve, etli meyve, incirsi meyve, kapçık meyve, kuru meyve, memnu meyve, zeytinsi meyve (Serbest Sözcük Birleşimi)

mezar *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili deyimler.*

—→ **mezar taşı, anıt mezar (Eşdizimli sözcük)**

Mezar soyguncusu (Serbest Sözcük Birleşimi)

Mezar kaçını (deyim)

mezarlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Araba mezarlığı (Eşdizimli sözcük)**

mezat *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Mezada çıkarmak(Eşdizimli sözcük)*

—→ **Mezat malı (Eşdizimli sözcük)**

mezun *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Mezun olmak(Eşdizimli sözcük)*

mıknatıslı *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Mıknatıslı iğne (Eşdizimli sözcük)**

mısır *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Mısır ekmeği, mısır kalburu, mısır özü, mısır püskülü, mısır unu, mısır yağı, süt mısır, cin mısırı (Eşdizimli sözcük)**

mide *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.*

—→ **Mide ağzı, mide fesadı, mide kapısı, mide spazmı, #mide bulantısı (Eşdizimli sözcük)**

mihenk *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

- **Mihenk taşı (Eşdizimli sözcük)**
mikrodalga a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Mikrodalga fırın (Eşdizimli sözcük)**
mikrofon a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Sağır mikrofon (Eşdizimli sözcük)**
mil (II) a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.
- **Eksantrik mili, kenet mili, krank mili (Eşdizimli sözcük)**
mil (III) a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Deniz mili, hava mili, kara mili (Eşdizimli sözcük)**
miladi sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Miladi takvim, miladi tarih (Eşdizimli sözcük)**
milat a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.
- **Milattan önce, milattan sonra (Eşdizimli sözcük)**
milföy a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Milföy hamuru (Eşdizimli sözcük)**
millet a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.
- **Millet meclisi (Eşdizimli sözcük)**
millî sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.
- **Millî değer, millî dil, millî eğitim, millî ekonomi, millî gelir, millî güvenlik, millî hüviyet, millî iktisat, millî irade, millî kimlik, millî marş, millî misak, millî mücadele, millî müdafaa, millî park, millî savunma, millî takım, millî varlık (Eşdizimli sözcük)**
- minder a.** (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili deyimler.
- **Erkân minderi, güreş minderi, köşe minderi, yer minderi (Eşdizimli sözcük)**
- misafir a.** (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *Misafir etmek, misafir olmak*(Eşdizimli sözcük)
- **Misafir odası, misafir salonu, şeref misafiri (Eşdizimli sözcük)**

kulak misafiri, Tanrı misafiri (deyim)

miskin *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Miskin hastalığı (Eşdizimli sözcük)**

mizah *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Kara mizah (Eşdizimli sözcük)**

mobilya *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Ağaç mobilya, antika mobilya, grup mobilya, iskelet mobilya, kaplamalı mobilya, modern mobilya, stil mobilya, taklit mobilya, yatak mobilya, oturma mobilyası (Eşdizimli sözcük)**

modern *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Modern mantık (Eşdizimli sözcük)**

mola *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **Mola vermek**(deyim)

—→ **Mola taşı, ihtiyaç molası (Eşdizimli sözcük)**

monte *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Monte etmek** (Eşdizimli sözcük)

moral *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Moral vermek** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Moral çöküntüsü, moral eğitimi, moral eğitim merkezi (Eşdizimli sözcük)**

motamot *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Motamot çeviri (Eşdizimli sözcük)**

motive *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Motive etmek, motive olmak**(Eşdizimli sözcük)

motor *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Motor yağı, motor yenileme, arama motoru, deniz motoru, dizel motoru, jet motoru (Eşdizimli sözcük)**

motorlu *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Motorlu taşıt, motorlu tren, çift motorlu (Eşdizimli sözcük)**

mozaik *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mozaik döşeme, mozaik plaka (Eşdizimli sözcük)**

cam mozaik (Serbest Sözcük Birleşimi)

muafiyet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Muafiyet sınavı, vergi muafiyeti (Eşdizimli sözcük)**

muamele *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Muamele etmek, muamele görmek (Eşdizimli sözcük)*

muavin *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Müdür muavini şoför muavini (Eşdizimli sözcük)**

muayene *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Muayene etmek, muayene olmak (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Sağlık muayenesi (Eşdizimli sözcük)**

muhabbet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Muhabbet etmek (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Muhabbet çiçeği, muhabbet kuşu (Eşdizimli sözcük)**

geyik muhabbeti (deyim)

muhabir *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Radyo muhabiri, #savaş muhabiri, #televizyon muhabiri (Eşdizimli sözcük)**

muhafaza *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Muhafaza etmek (Eşdizimli sözcük)*

muhafız *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Muhafız alayı (Eşdizimli sözcük)**

muhakeme *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Muhakeme etmek (Eşdizimli sözcük)*

—→ **Muhakeme usulü (Eşdizimli sözcük)**

muhalefet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Muhalefet partisi, muhalefet şerhi, ana muhalefet, kıyasa muhalefet, hava muhalefeti (Eşdizimli sözcük)**

muharebe *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Meydan muharebesi (Eşdizimli sözcük)**

muhatap *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Muhatap olmak (Eşdizimli sözcük)*

muhtar *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Köy muhtarı, mahalle muhtarı** (Eşdizimli sözcük)

mukavemet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **mukavemet etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Mukavemet koşusu**(Eşdizimli sözcük)

mum *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Mum ağacı, mum ampul, mum boyası, mum cilası, mum çiçeği, mum duruşu, mum palmyesi, bal mumu, ağır mumu, mühür mumu, yer mumu** (Eşdizimli sözcük)

mum direk (deyim)

mumlu *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **umlu kâğıt** (Eşdizimli sözcük)

musluk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **rakorlu musluk, hava musluğu, lavabo musluğu, yangın musluğu** (Eşdizimli sözcük)

mutabık *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **mutabık olmak, mutabık kalmak**(Eşdizimli sözcük)

mutfak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mutfak dolabı, mutfak havalandırması, mutfak havlusu, mutfak merdiveni** (Eşdizimli sözcük)

mutlak *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mutlak değer, mutlak mera, mutlak nem, mutlak sıcaklık, mutlak sıfır** (Eşdizimli sözcük)

mutlu *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **mutlu olmak, mutlu etmek**(Eşdizimli sözcük)

mücadele *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **mücadele etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Millî mücadele, hayat mücadelesi, nefis mücadelesi** (Eşdizimli sözcük)

müdafaa *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Müdafaa etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Meşru müdafaa, millî müdafaa, nefsi müdafaa** (Eşdizimli sözcük)

müdahale *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **müdahale etmek** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Cerrahi müdahale** (Eşdizimli sözcük)

müdür *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Müdür muavini, müdür yardımcısı, genel müdür, umum müdür, eczacı mesul müdürü, nahiye müdürü** (Eşdizimli sözcük)

telaşe müdürü (deyim)

müebbet *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **müebbet hapis** (Eşdizimli sözcük)

müfredat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **müfredat programı** (Eşdizimli sözcük)

mühimmat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **mühimmat deposu** (Eşdizimli sözcük)

mükellef *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **vergi mükellefi** (Eşdizimli sözcük)

mükemmeliyet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Mükemmeliyet merkezi** (Eşdizimli sözcük)

mülakat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **mülakat yapmak**(Eşdizimli sözcük)

mülk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Devre mülk, mal mülk** (Eşdizimli sözcük)

mülki *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mülki idare, mülki idare amiri** (Eşdizimli sözcük)

mülkiyet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Çıplak mülkiyet, ortak mülkiyet, özel mülkiyet** (Eşdizimli sözcük)

müracaat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **müracaat etmek**(Eşdizimli sözcük)

mürekkep *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Mürekkep balığı, çini mürekkebi, kopya mürekkebi** (Eşdizimli sözcük)

müsvedde *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Müsvedde defteri, #müsvedde kağıt (Eşdizimli sözcük)**

insan müsveddesi (deyim)

müşteri *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **müşteri hizmeti (Eşdizimli sözcük)**

müze *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Açık hava müzesi (üçlü eşdizim örneği)**

müzik *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Müzik bilimi, müzik dolabı, müzik köşesi, müzik kulağı, müzik market, müzik odası, müzik salonu, alafranga müzik, alaturka müzik, barok müzik, canlı müzik, elektronik müzik, enstrümantal müzik, pop müzik, popüler müzik, vokal müzik, arka müziği, folk müziği, fon müziği, halk müziği, İspanyol müziği, mehter müziği, oda müziği, sinyal müziği, #film müziği, #piyano müziği (Eşdizimli sözcük)**

sS

saadet *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Saadet asrı, saadet zinciri, aile saadeti (Eşdizimli sözcük)**

saat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Saat açısı, saat ayarı, saat camı, saat cebi, saat çiçeği, saat dairesi, saat dilimi, saat farkı, saat kulesi, alafranga saat, alaturka saat, ana saat, biyolojik saat, çalar saat, elektronik saat, ezani saat, guguklu saat, yerel saat, zevalî saat, akşam saati, beslenme saati, bilek saati, cep saati, çalışma saati, çay saati, duvar saati, elektrik saati, ezan saati, güneş saati, iş saati, kol saati, konsol saati, kontrol saati, kum saati, masa saati, mesai saati, meydan saati, okuma saati, park saati, su saati, uyku saati, yaz saati, yıldız saati, indirim saatleri (Eşdizimli sözcük)**

altın saatler, saati saatine, ölü saat, yeşil saat, eşref saati (Deyim)

o saat (Serbest Sözcük Birleşimi)

saatli *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Saatli bomba (Eşdizimli sözcük)**

sabah *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **sabah ezanı, sabah kahvaltısı, sabah keyfi, sabah koşusu, sabah namazı, sabah vakti, sabah yeli, , ertesi sabah hapı (Eşdizimli sözcük)**

Sabah akşam, sabaha doğru, sabaha karşı, sabahın körü, sabah sabah, selam saba (Deyim)

saban *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

Saban balığı, saban demiri, saban kemiği, saban kulağı, kara saban (Eşdizimli sözcük)

sabıka *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sabıka kaydı (Eşdizimli sözcük)**

sabır *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sabır taşı, karınca sabrı (Deyim)**

sabit *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **sabit olmak**(Eşdizimli sözcük) (Tudweb’de gösterilmiş)

—→ **Sabit fikir, sabit kalem, sabit kur, sabit polinom (Eşdizimli sözcük)**

sabotaj *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Sabotaj yapmak** (Eşdizimli sözcük)

sabote *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Sabote etmek** (Eşdizimli sözcük)

sabun *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sabun ağacı, sabun balığı, sabun otu, sabun taşı, sabun tozu, kokulu sabun, toz sabun, arap sabunu, banyo sabunu, çamaşır sabunu, el sabunu, mis sabunu, tıraş sabunu, tuvalet sabunu, yüz sabunu** (Eşdizimli sözcük)

sac *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sac böreği, sac ekmeği, sac kavurması, sac kebabı, çalkantı sacı** (Eşdizimli sözcük)

saç *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili Deyimler.

—→ **Saç kremi, saç örgüsü, takma saç, #saç teli, #saç jölesi, #saç tokası** (Eşdizimli sözcük)

sırma saç (Serbest Sözcük Birleşimi)

sadaka *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **sadaka taşı, fitır sadakası** (Eşdizimli sözcük)

kulak sadakası (2. Dereceden Deyim)

sade *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **sade birimler bölüğü, sade kahve, sade kek** (Eşdizimli sözcük)

safra (I) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **safra suyu, safra tankı** (Eşdizimli sözcük)

safra (II) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Safra kesesi, safra yeşili** (Eşdizimli sözcük)

sağ (I) *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sağ açık, sağ bek, sağ çıkarma, sağ eğilimli, sağ haf, sağ iç, sağ kanat, sağ kol, sağ şerit, ortanın sağı** (Eşdizimli sözcük)

Sağ (II) *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sağ esen, sağ salim, sağ selamet** (Deyim)

sağ para (Serbest Sözcük Birleşimi)

sağır *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **sağır olmak** (Eşdizimli sözcük)

—→ **Sağır dilsiz, sağır duvar, sağır kapı, sağır kef, sağır mikrofon, sağır nun, sağır pencere, sağır pusula, sağır renk, sağır yılan, top sağır** (Eşdizimli sözcük)

sağlık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Sağlık bilgisi, sağlık bilimi, sağlık görevlisi, sağlık havuzu, sağlık hizmeti, sağlık karnesi, sağlık kontrolü, sağlık kurulu, sağlık memuru, sağlık merkezi, sağlık muayenesi, sağlık ocağı, sağlık raporu, sağlık sigortası, sağlık taraması, sağlık yurdu, can sağlığı, çevre sağlığı, halk sağlığı, kamu sağlığı, ruh sağlığı (Eşdizimli sözcük)

iyilik sağlık (Deyim)

saha a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ saha amiri, saha avantajı, saha komiseri, dış saha, halı saha, iç saha, orta saha, yabancı saha, yarı saha, yeşil saha, ceza sahası, hava sahası, oyun sahası, penaltı sahası, tenis sahası, tensil sahası (Eşdizimli sözcük)

sahanlık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ sahanlık buzulu, kıta sahanlığı (Eşdizimli sözcük)

merdiven sahanlığı (Serbest Sözcük Birleşimi)

sahil a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ Sahil boyu, sahil çizgisi, sahil devriyesi, sahil kordonu, sahil koruma, sahil seyri, sahil şeridi (Eşdizimli sözcük)

Sahip a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **sahip olmak**(Eşdizimli sözcük)

anamal sahibi, ev sahibi, görüş sahibi, hayır sahibi, iman sahibi, imza sahibi, itidal sahibi, kerem sahibi, liyakat sahibi, mal sahibi, malumat sahibi, sancak sahibi, servet sahibi, şöhret sahibi, takt sahibi, vizyon sahibi (Eşdizimli sözcük)

Sözüne sahip, dert sahibi, iş güç sahibi, kalem sahibi, keramet sahibi, söz sahibi, zevkiselim sahibi (Deyim)

sahne a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Sahne dengesi, sahne sanatları, döner sahne (Eşdizimli sözcük)

sakal a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Sakal fırçası, çatal sakal, çember sakal, değirmi sakal, didon sakal, kaba sakal, keçi sakal, köse sakal, top sakal (Eşdizimli sözcük)

sakız a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Sakız ağacı, sakız bademi, sakız baklası, sakız diken, sakız enginarı, sakız kabağı, sakız leblebisi, sakız rakısı, sakız tatlısı, acı sakız, çürük sakız, afyon sakızı, ağaç sakızı, çam sakızı, çengel sakızı, damla sakızı, kengel sakızı, kenger sakızı, köknar sakızı, yer sakızı (Eşdizimli sözcük)

saklı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Saklı yazı (Eşdizimli sözcük)

saksı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Saksı toprağı (Eşdizimli sözcük)

salata *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Yeşil salata, Amerikan salatası, bastana salatası, çoban salatası, patates salatası, patlıcan salatası, Rus salatası, turp salatası, yayla salatası (Eşdizimli sözcük)

laf salatası (Deyim)

saldırı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ İntihar saldırısı, sözlü saldırı, yarma saldırısı (Eşdizimli sözcük)

saldırmazlık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Saldırmazlık antlaşması, saldırmazlık paktı (Eşdizimli sözcük)

salkım *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Salkım ağacı, salkım başak, salkım küpe, salkım söğüt, salkım topu, üzüm salkımı (Eşdizimli sözcük)

salkım saçak (Deyim)

salon *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ salon adamı, salon bitkileri, salon çamı, salon çiçeğı, salon kadını, bekleme salonu, berber salonu, bilardo salonu, dans salonu, dinlenme salonu, dinleme salonu, düğün salonu, güzellik salonu, kabul salonu, lostra salonu, merasim salonu, misafir salonu, model salonu, müzik salonu, oyun salonu, sergi salonu, sinema salonu, şeref salonu, toplantı salonu, yemek salonu, yolcu salonu (Eşdizimli sözcük)

salt *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ salt çoğunluk, salt değer, salt nem, salt sıcaklık, salt sıfır (Eşdizimli sözcük)

saman *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. İlgili Deyim.

—► **saman kâğıdı, saman nezlesi, saman rengi, saman sarısı** (Eşdizimli sözcük)

Saman alevi (Deyim)

sanal *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Sanal kart, sanal reklam, sanal sayı, sanal sohbet, #sanal alem** (Eşdizimli sözcük)

sanat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Sanat adamı, sanat danışmanı, sanat dünyası, sanat enstitüsü, sanat eri, sanat eseri, sanat filmi, sanat okulu, abstre sanat, betili sanat, betisiz sanat, edebî sanat, figuratif sanat, Gotik sanat, güdümlü sanat, soyut sanat, tezyinî sanat, yedinci sanat, güzel yazı sanatı, tahnit sanatı, temaşa sanatı, görsel sanatlar, grafik sanatları, güzel sanatlar, plastik sanatlar, el sanatları, sahne sanatları, süsleme sanatları** (Eşdizimli sözcük)

sanatçı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Konuk sanatçı, devlet sanatçısı, folk sanatçısı, sinema sanatçısı** (Eşdizimli sözcük)

sanayi *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Sanayi bölgesi, sanayi kuruluşu, sanayi odası, sanayi sitesi, sanayi ülkesi, sanayi yatırımı, ağır sanayi, hafif sanayi, organize sanayi, yan sanayi, sinema sanayisi** (Eşdizimli sözcük)

sancak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **#sancağı çekmek**(Eşdizimli sözcük)

—► **Sancak alabanda, sancak bağı, sancak beyi, sancak gemisi, sancak sahibi, al sancak** (Eşdizimli sözcük)

sancı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **sancısı tutmak**(Eşdizimli sözcük)

—► **Sancı otu, doğum sancısı** (Eşdizimli sözcük)

sandalye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **elektrikli sandalye, kolçaklı sandalye, tekerlekli sandalye** (Eşdizimli sözcük)

Sandalye kavgası (Deyim)

sandık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Sandık balığı, sandık başkanı, sandık çevresi, sandık emini, sandık eşyası, sandık gözlemcisi, sandık kurulu, sandık lekesi, sandık müşahidi, sandık odası, sepet sandık, boyacı sandığı, mal sandığı, oy sandığı, seçim sandığı, yardım sandığı (Eşdizimli sözcük)

sandık sepet (Deyim)

santra a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ santra çizgisi, santra noktası, santra yuvarlağı (Eşdizimli sözcük)

santral a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ barajlı santral, hidroelektrik santral, nükleer santral, termik santral, akarsu santrali, atom santrali, beton santrali, elektrik santrali, telefon santrali (Eşdizimli sözcük)

sapma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ sapma göstergesi, sapma koşulu, açısız sapma, #standart sapma (Eşdizimli sözcük)

saray a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ saray çiçeği, saray konut, saray lokması, saray menekşesi, adalet sarayı, belediye sarayı, kitap sarayı, kültür sarayı, satış sarayı (Eşdizimli sözcük)

sargı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sargı bezi, sargı yeri, alçılı sargı (Eşdizimli sözcük)

sarı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sarı benek, sarı bez, sarı ırk, sarı kart, sarı lira, sarı nokta, sarı sendika, sarı yağ, sarı yağız, açık sarı, karı sarı, kirli sarı, koyu sarı, altın sarısı, civciv sarısı, Hint sarısı, limon sarısı, saman sarısı, yumurta sarısı (Eşdizimli sözcük)

sarı çıyan, sarı sıcak (Deyim)

sarma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ sarma kafiye, ciğer sarma, kilit sarma, zeytinyağı sarma, lahana sarması, tavuk sarması, yaprak sarması (Eşdizimli sözcük)

sarmal sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ sarmal metot, sarmal yöntem (Eşdizimli sözcük)

sarsıntı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **sarsıntı bilimi, artçı sarsıntı, yer sarsıntısı (Eşdizimli sözcük)**

satım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Alım satım, dış satım, spot satım (Eşdizimli sözcük)**

satış a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. satış yapmak(Eşdizimli sözcük)

—→ **Satış bedeli, satış değeri, satış fiyatı, satış merkezi, satış mukavelesi, satış ruhsatı, satış sarayı, satış sözleşmesi, satış şartnamesi, satış yeri, efektif satış, indirimli satış, konsinye satış, kredili satış, önceden satış, peşin satış, tutulu satış, vadeli satış, tanzim satışı, #satış rakamı (Eşdizimli sözcük)**

satranç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Satranç tahtası, satranç takımı, satranç taşı, satranç vezni (Eşdizimli sözcük)**

savaş a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Savaş alanı, savaş düzeni, savaş gemisi, savaş sebebi, iç savaş, kimyasal savaş, psikolojik savaş, sıcak savaş, soğuk savaş, çete savaşı, gerilla savaşı, meydan savaşı, uzay savaşı, yıldız savaşı (Eşdizimli sözcük)**

sinir savaşı, yaşam savaşı (Deyim)

savunma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. savunma yapmak(Eşdizimli sözcük)

—→ **savunma oyuncusu, millî savunma, sivil savunma, alan savunması, #nükleer savunma, #hava savunması (Eşdizimli sözcük)**

adam adama savunma, ulusal savunma (Serbest Sözcük Birleşimi)

sayaç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Sayaç takımı, ana sayaç, doğal gaz sayacı, elektrik sayacı, gaz sayacı, hava gazı sayacı, park sayacı, su sayacı, tüketici sayacı (Eşdizimli sözcük)**

saydam sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Saydam resim, saydam tabaka (Eşdizimli sözcük)**

yarı saydam (Serbest Sözcük Birleşimi)

saygı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. saygı duymak, saygı göstermek (Eşdizimli sözcük)

—→ **saygı duruşu, öz saygı (Eşdizimli sözcük)**

sayı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Sayı boncuğu, sayı farkı, sayı göstergesi, sayı levhası, sayı sıfatı, abstre sayı, artı sayı, asal sayı, banko sayı, çifte sayı, doğal sayı, eksi sayı, gerçek sayı, karmaşık sayı, kesirli sayı, negatif sayı, ondalık sayı, özel sayı, pozitif sayı, rasyonel sayı, sanal sayı, sınırlı sayı, sınırsız sayı, soyut sayı, tam sayı, tek sayı, toparlak sayı, tüm sayı, yeter sayı, yuvarlak sayı, atom sayısı, baskı sayısı, eleman sayısı, pi sayısı, servis sayısı, taşıma sayısı, topluluk sayısı, üye tam sayısı, ardışık sayılar, asıl sayılar, ortak ölçülmez sayılar, temel sayılar, sayma sayıları (Eşdizimli sözcük)

sayım *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sayım bilimi, sayım vergisi, açık sayım, kasa sayımı, nüfus sayımı (Eşdizimli sözcük)

saz (I) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Saz benizli, saz rengi, saz tavuğu (Eşdizimli sözcük)

saz (II) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Saz eseri, saz semaisi, saz şairi, saz şiiri, saz takımı, ince saz, ritim saz, divan sazı, meydan sazı, elektronik sazlar, nefesli sazlar, telli sazlar, üflemeli sazlar, vurmali sazlar, yaylı sazlar (Eşdizimli sözcük)

sebeup *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Sebeup olmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ Sebeup bilimi, ağırlaştırıcı sebeup, hafifletici sebeup, mucip sebeup, mücbir sebeup, savaşı sebebi, varlık sebebi (Eşdizimli sözcük)

sudan sebeup (Deyim)

sebze *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sebze çorbası, donmuş sebze, kuru sebze, yaş sebze (Eşdizimli sözcük)

sebze meyve dağıtıcısı (Serbest Sözcük Birleşimi)

seçim *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *seçim yapmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ seçim bölgesi, seçim çevresi, seçim kampanyası, seçim sandığı, seçim tutanağı, seçim yasağı, ara seçim, kısmi seçim, mahallî seçim, ön seçim (Eşdizimli sözcük)

seçmen *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Seçmen kütüğü, seçmen listesi (Eşdizimli sözcük)

sedef *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—► **Sedef hastalığı, sedef kakma, sedef otu (Eşdizimli sözcük)**

sefer *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—► **Sefer taşı, bu sefer, bu seferlik, ring seferi (Eşdizimli sözcük)**

seher *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—► **Seher vakti, seher yeli (Eşdizimli sözcük)**

sektör *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—► **Sektör kodu, özel sektör, kamu sektörü (Eşdizimli sözcük)**

senet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—► **açık senet, emre muharrer senet, hakani senet, mali senet, hatır senedi, hisse senedi, kambiyo senedi, kefalet senedi, ortaklık senedi, pay senedi, teminat senedi, vakıf senedi (Eşdizimli sözcük)**

Senet sepet (Deyim)

senfoni *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—► **Senfoni orkestrası (Eşdizimli sözcük)**

sepet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.*

—► **sepet sandık, sepet topu, sandık sepet, sürü sepet, çamaşır sepeti, çöp sepeti, dalyan sepeti (Eşdizimli sözcük)**

Sepet kafalı, senet sepet, Karamürsel sepeti (Deyim)

serbest *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. serbest bırakmak (Eşdizimli sözcük)*

—► **serbest bölge, serbest eczacı, serbest ekonomi, serbest piyasa ekonomisi, serbest elektron, serbest enerji, serbest güreş, serbest kart, serbest meslek, serbest mıntika, serbest nazım, serbest su, serbest vuruş, serbest yük (Eşdizimli sözcük)**

serçe *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—► **Serçe parmak, ağaç serçesi, dağ serçesi (Eşdizimli sözcük)**

sergi *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—► **Sergi salonu, karma sergi, kişisel sergi, tersane sergisi (Eşdizimli sözcük)**

seri a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Seri imalat, seri katil, seri üretim (Eşdizimli sözcük)**

sermaye a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sermaye mal, sermaye piyasası, döner sermaye, kayıtlı sermaye, mütedavil sermaye (Eşdizimli sözcük)**

sert sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sert buğday, sert damak, sert doku, sert su, sert tabaka, sert ünsüz, sert zar (Eşdizimli sözcük)**

servis a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. servis yapmak, servis etmek (Eşdizimli sözcük)

—→ **Servis arabası, servis aracı, servis asansörü, servis istasyonu, servis kapısı, servis merdiveni, servis otobüsü, servis sayısı, servis tabağı, servis takımı, acil servis, gizli servis, yetkili servis, çay servisi, istihbarat servisi (Eşdizimli sözcük)**

ses a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler. İlgili Deyimler.

—→ **ses aygıtı, ses bilgisi, ses bilimi, ses birimi, ses dalgaları, ses değişmesi, ses duvarı, ses düşmesi, ses kakışması, ses kuşağı, ses organları, ses perdesi, ses telleri, ses türemesi, ses uyumsuzluğu, ses uyumu, ses yitimi, ses yolu, ses yönetmeni, ses yoğunluğu, alçak ses, çatal ses, çatlak ses, dış ses, iç ses, ince ses, kalın ses, ön ses, pes ses, radyofonik ses, son ses, tiz ses, yanık ses, yüksek ses, çevir sesi, göğüs sesi, kafa sesi, mağara sesi (Eşdizimli sözcük)**

ses seda, ses soluk (Deyim)

sesçil sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Sesçil alfabe, sesçil yazım (Eşdizimli sözcük)**

sesli sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Sesli duyuru, sesli film, sesli harf, sesli taş, sesli uyumu, büyük sesli uyumu, çok sesli, eş sesli, kalın sesli, küçük sesli uyumu, pes sesli, tek sesli, tiz sesli, uzun sesli, yakın sesli, zayıf sesli (Eşdizimli sözcük)**

sesli okuma (Serbest Sözcük Birleşimi)

seslilik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Çok seslilik, eş seslilik, kalın seslilik, pes seslilik, tek seslilik, tiz seslilik (Eşdizimli sözcük)

sessiz *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sessiz film, sessiz harf, sessiz uyumu (Eşdizimli sözcük)

sessiz okuma, sessiz yürüyüş (Serbest Sözcük Birleşimi)

sessiz sedasız (Deyim)

set (I) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ set üstü ocak (Eşdizimli sözcük)

set (II) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ uyku seti (Eşdizimli sözcük)

seviye *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Deniz seviyesi, hayat seviyesi, sıcaklık seviyesi, su seviyesi (Eşdizimli sözcük)

sevk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *sevk etmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ Sevk kâğıdı (Eşdizimli sözcük)

seyahat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *seyahat etmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ Seyahat acentesi, iş seyahati (Eşdizimli sözcük)

seyyar *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Seyyar hastane, seyyar satıcı (Eşdizimli sözcük)

sıcak *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *sıcak olmak*(Eşdizimli sözcük)

—→ Sıcak çekme, sıcak dalgası, sıcak kuşak, sıcak para, sıcak renkler, sıcak savaşı, sıcak yastık, ara sıcak, eş sıcak (Eşdizimli sözcük)

sıcak harp (Serbest Sözcük Birleşimi)

kanı sıcak, sarı sıcak, cehennem sığacağı (Deyim)

sıcaklık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ sıcaklık seviyesi, vücut sıcaklığı, mutlak sıcaklık, salt sıcaklık (Eşdizimli sözcük)

sıçan a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **sıçan kırığı, sıçan yolu, kör sıçan, dağ sıçanı, fındık sıçanı, funda sıçanı, orman sıçanı, tarla sıçanı, toprak sıçanı, yer sıçanı (Eşdizimli sözcük)**

sıçrama a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **sıçrama tahtası (Eşdizimli sözcük)**

sıfat a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **sıfat-fiil, sıfat takımı, sıfat tamlaması, belgisiz sıfat, pekiştirmeli sıfat, türemiş sıfat, yalın sıfat, belirsizlik sıfatı, belirtme sıfatı, gösterme sıfatı, işaret sıfatı, niteleme sıfatı, sayı sıfatı, sıra sayı sıfatı, soru sıfatı, üleştirme sıfatı (Eşdizimli sözcük)**

sıfır a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sıfır beden, sıfır polinomu, mutlak sıfır, salt sıfır (Eşdizimli sözcük)**

solda sıfır (Deyim)

sıhhi sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Sıhhi tesisat (Eşdizimli sözcük)**

Sıkı sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **sıkı denetim, sıkı doku, sıkı düzen (Eşdizimli sözcük)**

Sıkı ağızlı, ağız sıkı, eli sıkı, sıkı fıkı (Deyim)

sıkıntı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler. **Sıkıntısı olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Geçim sıkıntısı (Eşdizimli sözcük)**

Can sıkıntısı (Deyim)

sıklet a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Ağır sıklet, hafif sıklet, horoz sıklet, orta sıklet, sinek sıklet, tüy sıklet (Eşdizimli sözcük)**

Sıklık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Kelime sıklığı (Eşdizimli sözcük)**

sınav a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **sınava girmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ Yazılı sınav, ara sınav, bütünleme sınavı, eleme sınavı, engel sınavı, muafiyet sınavı, vize sınavı, yeterlik sınavı (Eşdizimli sözcük)

sınıf *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sınıf başkanı, sınıf öğretmeni, alt sınıf, sosyal sınıf, üst sınıf, ana sınıfı, emekçi sınıfı, hazırlık sınıfı, istihkâm sınıfı, levazım sınıfı, muhabere sınıfı, ruhban sınıfı, süvari sınıfı (Eşdizimli sözcük)

sınır *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *sınır çizmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ Sınır açığı, sınır boyu, sınır dışı, sınır kapısı, sınır karakolu, sınır taşı, açlık sınırı, akma sınırı, takat sınırı, yaş sınırı, yoksulluk sınırı (Eşdizimli sözcük)

sınırlı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sınırlı doğru, sınırlı ortaklık, sınırlı sayı, sınırlı sorumluluk (Eşdizimli sözcük)

sınırsız *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sınırsız doğru, sınırsız sayı, sınırsız sorumluluk, sınırsız yetki (Eşdizimli sözcük)

sıra *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *sıra olmak*(Eşdizimli sözcük)

—→ sıra dışı, sıra gecesi, sıra makinesi, sıra saygı, sıra sayı sıfatı, ara sıra, ardı sıra, arkası sıra, bir sıra, önü sıra, peşi sıra, sırtı sıra, yanı sıra, o sırada, abece sırası, aşama sırası, söz sırası, tam sırası (Eşdizimli sözcük)

Sıra dayacağı, sıra işi, sıra malı, aklı sıra (Deyim)

sıralama *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Alfabetik sıralama (Eşdizimli sözcük)

sıralı *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sıralı cümle, sıralı ikili, sıralı oluş, sıralı tümce, ³sıralı üçlü bahis (Eşdizimli sözcük)

sıralı sırasız (Deyim)

sırık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sırık domatesi, sırık fasulyesi, sırık hamalı, sırıkla atlama, sırıkla yüksek atlama, hamal sırığı (Eşdizimli sözcük)

sıtma *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sıtma ağacı, sıtma bilimi, sıtma nöbeti (Eşdizimli sözcük)

gizli sıtma (Deyim)

sıvı a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sıvı yağ, amniyon sıvısı, beyin omurilik sıvısı (Eşdizimli sözcük)

sicil a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Adli sicil, tapu sicili, ticaret sicili (Eşdizimli sözcük)

sigara a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. Sigara içmek (Eşdizimli sözcük)

—→ Sigara ağızlığı, sigara böceği, sigara böreği, sigara kâğıdı, sigara tabakası, sigara tablası, sigara tiryakisi, zıvanalı sigara, kalıp sigarası, yaprak sigarası (Eşdizimli sözcük)

sigorta a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Sigorta poliçesi, sigorta primi, ikili sigorta, otomatik sigorta, sosyal sigorta, zorunlu sigorta, alışveriş sigortası, ferdî kaza sigortası, hayat sigortası, ihtiyarlık sigortası, işçi sigortası, ölüm sigortası, sağlık sigortası, yangın sigortası, yaşam sigortası, yaşlılık sigortası (Eşdizimli sözcük)

silah a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Silah arkadaşı, ateşli silah, kimyasal silah, konvansiyonel silah, nükleer silah, pompalı silah, lav silahı (Eşdizimli sözcük)

simit a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Simit fırını, simit kebabı, akşam simidi, cankurtaran simidi, can simidi, kandil simidi (Eşdizimli sözcük)

sindirim a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sindirim bilimi, sindirim organları, sindirim sistemi (Eşdizimli sözcük)

Sindirim aygıtı (Serbest Sözcük Birleşimi)

sinek a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ sinek kuşu, sinek mantarı, sinek sıklet, at sineği, cız sineği, et sineği, ev sineği, kurt sineği, meyve sineği, sığır sineği, sirke sineği, su sineği, uyuz sineği, zeytin sineği (Eşdizimli sözcük)

Sinek ağırlık (Serbest Sözcük Birleşimi)

sinema a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Sinema endüstrisi, sinema perdesi, sinema salonu, sinema sanatçısı, sinema tekniği, açık hava sineması (Eşdizimli sözcük)**

sinema sanayisi (Serbest Sözcük Birleşimi)

sinir a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sinir argınlığı, sinir bilimi, sinir buhranı, sinir doku, sinir hastalığı, sinir hastası, sinir ilacı, sinir kanatlılar, sinir otları, sinir otu, sinir sistemi (Eşdizimli sözcük)**

sinirleri kuvvetli, sinirleri zayıf (Serbest Sözcük Birleşimi)

sinir harbi, sinir küpü, sinir savaşı, sinir törpüsü (Deyim)

sis a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Sis bombası, sis farı, sis lambası, buz sisi (Eşdizimli sözcük)**

sis perdesi (Deyim)

sistem a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **metrik sistem, ondalık sistem, açık dolaşım sistemi, başkanlık sistemi, çoğunluk sistemi, denklemler sistemi, Güneş sistemi, kontenjan sistemi, metre sistemi, otlatma sistemi, parasempatik sinir sistemi, rüping sistemi, sempatik sinir sistemi, sindirim sistemi, sinir sistemi, solunum sistemi, yaşatkan sinir sistemi, yazılım sistemi (Eşdizimli sözcük)**

sit a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Sit alanı (Eşdizimli sözcük)**

site a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Sanayi sitesi (Eşdizimli sözcük)**

sivil sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Sivil polis, sivil savunma, sivil toplum, sivil yönetim, sivil toplum kuruluşu, sivil toplum örgütü (Eşdizimli sözcük)**

Sivil idare (Serbest Sözcük Birleşimi)

siyah a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Siyah beyaz, siyah ırk, siyah nokta (Eşdizimli sözcük)**

siyasal *sf.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Siyasal parti** (Eşdizimli sözcük)

siyaset *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Siyaset bilimi, siyaset meydanı, açık kapı siyaseti, bağlantısızlık siyaseti, İngiliz siyaseti, #dünya siyaseti, #uluslararası siyaset** (Eşdizimli sözcük)

siyasi *sf.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Siyasi ambargo, siyasi coğrafya, siyaset harita, siyasi parti** (Eşdizimli sözcük)

soda *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Çamaşır sodası, maden sodası** (Eşdizimli sözcük)

sodyum *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Sodyum bikarbonat, sodyum florit, sodyum fosfat, sodyum hidroksit, sodyum hiposülfid, sodyum karbonat, sodyum klorür, sodyum nitrat, sodyum sülfat** (Eşdizimli sözcük)

sofra *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Sofra başı, sofrta bezi, sofrta duası, sofrta örtüsü, sofrta tahtası, sofrta takımı, sofrta tuzu, çilingir sofrası, içki sofrası, iftar sofrası, yer sofrası, Zekeriya sofrası** (Eşdizimli sözcük)

sofrası açık (Deyim)

soğan *a.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **soğan çiçeği, soğan kebabı, soğan yahnisi, kuru soğan, taze soğan, ada soğanı, arpacık soğanı, çiçek soğanı, köpek soğanı** (Eşdizimli sözcük)

soğan ekmek (2. Dereceden Deyim mi?)

soğuk *sf.* (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Soğuk algınlığı, soğuk bez, soğuk büfe, soğuk dalgası, soğuk damga, ³soğuk hava deposu, soğuk ısırması, soğuk renkler, soğuk savaş** (Eşdizimli sözcük)

soğuk harp, soğuk şaka (Serbest Sözcük Birleşimi)

soğuk nevale, kuru soğuk, kocakarı soğuğu, öküz soğuğu (Deyim)

sohbet *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. **sohbet etmek**(Eşdizimli sözcük)

—→ **sohbet ustası, sanal sohbet, can sohbeti** (Eşdizimli sözcük)

sokak *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sokak çocuğu, sokak kadını, sokak kapısı, ara sokak, arka sokak, çıkmaz sokak, #geniş sokak, #dar sokak, #boş sokak** (Eşdizimli sözcük)

sokak kızı (Serbest Sözcük Birleşimi)

sokaktaki adam (Deyim)

sol *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Sol açık, sol bek, sol eğilimli, sol haf, sol iç, sol şerit, ortanın solu, sol anahtarı** (Eşdizimli sözcük)

solda sıfır (Deyim)

soluk *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Soluk almadan, soluk kesici, soluk soluğa, ses soluk, bir solukta** (Deyim)

soluk borusu, soluk darlığı (Serbest Sözcük Birleşimi)

soluk benizli (Eşdizimli sözcük)

solunum *a. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ **solunum sistemi, sulunum yetmezliği, aerobik solunum, suni solunum, yapay solunum** (Eşdizimli sözcük)

solunum aygıtı (Serbest Sözcük Birleşimi)

son *sf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Son adam, son birim, son çeyrek, son dakika, son ek, son görev, son kânun, son ses, son söz, son teşrin, son turfanda, son ütücü, , çeyrek son, yarı son, baştan sona, hafta sonu, Harman sonu, satır sonu, süre sonu, vade sonu** (Eşdizimli sözcük)

son yolculuk (2. Dereceden deyim)

son deyiş, son vazife (Serbest Sözcük Birleşimi)

son derece, son gürlüğü, son hızla, son nefes, son kerte, önünde sonunda (Deyim)

sonra *zf. (Sözcük Türü Bilgisi)* Tanımlar.

—→ az sonra, milattan sonra, okul sonrası (Eşdizimli sözcük)

neden sonra (Deyim)

sorgu *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ sorgu hâkimi, sorgu kutusu, sorgu yargıcı, çapraz sorgu (Eşdizimli sözcük)

sorgu sual (Deyim)

soru *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. soru sormak*(Eşdizimli sözcük)

—→ soru cümlesi, soru eki, soru işareti, soru sıfatı, soru zamiri, soru zarfı, sorulu görünüm, ³sözlü soru önergesi, yazılı soru önergesi (Eşdizimli sözcük)

sorun *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. sorun etmek, sorun olmak* (Eşdizimli sözcük)

—→ beslenme sorunu (Eşdizimli sözcük)

soruşturma *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ soruşturma kurulu, ön soruşturma (Eşdizimli sözcük)

sosyal *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ Sosyal adalet, sosyal antropolog, sosyal antropoloji, sosyal bilgiler, sosyal bilim, sosyal değerler, sosyal değişme, sosyal demokrasi, sosyal demokrat, sosyal devlet, sosyal düzen, sosyal etkinlik, sosyal gelişme, sosyal güvenlik, sosyal hayat, sosyal ilişki, sosyal konum, sosyal konut, sosyal olay, sosyal olgu, sosyal oluşum, sosyal psikoloji, sosyal sınıf, sosyal sigorta, sosyal statü, sosyal tabaka, sosyal yapı, sosyal yardım, sosyal yaşam (Eşdizimli sözcük)

sosyal bünye, sosyal faaliyet (Serbest Sözcük Birleşimi)

sosyete *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ sosyete pazarı, yüksek sosyete (Eşdizimli sözcük)

soy *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ soy gazlar, soy ismi, soy kütüğü, soy oluş, soy yapısı, soya çekim (Eşdizimli sözcük)

soy sop, köpek soyu (Deyim)

soyut *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ soyut ad, soyut sanat, soyut sayı (Eşdizimli sözcük)

soyut isim (Serbest Sözcük Birleşimi)

söz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ söz bölüğü, söz bölükleri, söz dağarcığı, söz dizimi, söz gelişi, söz gösterisi, söz hazinesi, söz karışıklığı, söz sırası, söz varlığı, söz yazarı, söz yitimi, söz zinciri, ara söz, lastikli söz, ön söz, sav söz, son söz (Eşdizimli sözcük)

Söz başı, söz gelimi, söz misali, söz temsili (Serbest Sözcük Birleşimi)

söz birliği, söz cambazı, söz dalaşı, söz düellosu, söz ebesi, söz ehli, sözüm ona, söz kesimi, sözün kısıması, söz rüşveti, söz sahibi, söz konusu, söz meydanı, sözüne sahip, söz ustası, söz yarışı, namus sözü, şeref sözü, acı söz, ağır söz, beylik söz, eğri söz, iğneli söz, katı söz, kuru söz, pis söz, tatlı söz (Deyim)

sözleşme a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. sözleşme yapmak (Eşdizimli sözcük)

—→ sözleşme tutanağı, ana sözleşme, opsiyonlu sözleşme, ön sözleşme, toplu sözleşme, evlilik sözleşmesi, iş sözleşmesi, kira sözleşmesi, kredi sözleşmesi, lisans sözleşmesi, ortaklık sözleşmesi, satış sözleşmesi (Eşdizimli sözcük)

sözlü sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ sözlü film, sözlü kültür, sözlü saldırı, sözlü soru önergesi, sözlü tarih, çok sözlü, sazlı sözlü (Eşdizimli sözcük)

açık sözlü, tatlı sözlü, tok sözlü (Deyim)

sözlük a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Sözlük bilgisi, sözlük birimi, ansiklopedik sözlük, cep sözlüğü, el sözlüğü (Eşdizimli sözcük)

Spor a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Spor kulübü, spor loto, spor toto, atlı spor (Eşdizimli sözcük)

spot a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Spot alım, spot lambası, spot mağaza, spot satım (Eşdizimli sözcük)

standart sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ çifte standart, hayat standardı (Eşdizimli sözcük)

standart dil, yaşam standardı (Serbest Sözcük Birleşimi)

su a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Su akrebi, su altı, su askıları, su aygırı, su baldıranı, su bardağı, su basıncı, su baskını, su bidonu, su bilgisi, su bilimi, su biti, su bitkileri, su bombası, su borusu, su boyası, su böceği, su bölümü çizgisi, su böreği, su cenderesi, su çıkırığı, su çulluğu, su damarı, su değirmeni, su deposu, su dolabı, su düzeyi, su hattı, su ısıtıcısı, su kabağı, su kabı, su kamışı, su karanfili, su kayağı, su kaybı, su kaydıracağı, su keleri, su kemeri, su kesesi, su kesimi, su keteni, su kızıağı, su kireci, su korkusu, su küre, su mantarları, su mercimeği, su mermeri, su muhallebisi, su nanesi, su örümceği, su parkı, su piresi, su rezenesi, su saati, su samuru, su sineği, su tabakası, su tankeri, su terazisi, su teresi, su testisi, su topu, su tulumbası, su türbini, su ürünleri, su yatağı, su yelvesi, su yılanı, su yolu, su yoncası, su yosunu, su yuvarı, acı su, ağır su, atık su, kara su, küllü su, oksijenli su, öz su, pis su, serbest su, sert su, tatlı su, tazyikli su, yumuşak su, altın suyu, arpa suyu, bel suyu, besi suyu, bulaşık suyu, cam suyu, can suyu, çamaşır suyu, çiçek suyu, çilek suyu, deniz suyu, dirim suyu, deniz suyu, domates suyu, dümen suyu, elma suyu, er suyu, et suyu, gül suyu, ham besi suyu, havuç suyu, ıslatma suyu, içme suyu, katran suyu, kaya suyu, kaynak suyu, kenar suyu, kibrit suyu, kireç suyu, koruk suyu, kuyu suyu, limon suyu, maden suyu, memba suyu, meyve suyu, nane suyu, portakal suyu, saf su, safra suyu, şalgam suyu, tavuk suyu, turşu suyu, üzüm suyu, vişne suyu, zezem suyu, kara suları, yer altı suları (Eşdizimli sözcük)

sudan ucuz, havadan sudan (Deyim)

su altı a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ Su altı arkeolojisi, su altı flaşı, su altı fotoğrafçılığı, su altı işleri (Eşdizimli sözcük) (Üçlü eşdizim örnekleri)

suç a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. *suç işlemek, suç olmak*(Eşdizimli sözcük)

—→ Suç aleti, suç bilimi, suç duyurusu, meşhut suç, organize suç, taksirli suç, yüz kızartıcı suç, disiplin suçu, insanlık suçu, tart suçu (Eşdizimli sözcük)

suç yükleme (Deyim)

suçluluk a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ Suçluluk duygusu (Eşdizimli sözcük)

sulu sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ Sulu boya, sulu kar, sulu sepken, sulu tarım, sulu yemek (Eşdizimli sözcük)

sulu göz, sulu zırtlak, gözü sulu (Deyim)

sunî sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **sunî böbrek, sunî çayır, sunî gübre, sunî ipek, sunî kalp, sunî peyk, sunî solunum, sunî tahta, sunî teneffüs (Eşdizimli sözcük)**

sunucu a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **³ana haber sunucusu (Eşdizimli sözcük)**

susam a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **susam helvası, susam yağı (Eşdizimli sözcük)**

susma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **susma hakkı (Eşdizimli sözcük)**

sülfat a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Amonyum sülfat, bakır sülfat, baryum sülfat, demir sülfat, magnezyum sülfat, potasyum sülfat, sodyum sülfat, kinin sülfatı (Eşdizimli sözcük)**

sünnet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. sünnet etmek, sünnet olmak (Eşdizimli sözcük)

—→ **Sünnet çocuğu, sünnet düğünü, sünnet ehli (Eşdizimli sözcük)**

süper sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Süper benzin, süper çimento, süper lise (Eşdizimli sözcük)**

süpürge a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Süpürge çalısı, süpürge darısı, süpürge otu, çalı süpürgesi, elektrikli süpürge, elektrik süpürgesi, tavan süpürgesi (Eşdizimli sözcük)**

kaldırım süpürgesi (Deyim)

sürçme a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Dil sürçmesi (Eşdizimli sözcük)**

süre a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Süre aşımı, süre ölçümü, süre sonu, bir süre, ek süre, bekleme süresi, bekletme süresi (Eşdizimli sözcük)**

sürücü a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Sürücü belgesi, sürücü kursu, uzun yol sürücüsü (Eşdizimli sözcük)**

süt a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Süt asidi, süt beyaz, süt çocuğu, süt çorbası, süt danası, süt dişi, süt ineği, süt izni, süt kardeşi, süt kırığı, süt mavisi, süt otu, süt şekeri, süt taşı, süt tozu, arı sütü, balık sütü, bitki sütü, güneş sütü, kuş sütü, soya sütü (Eşdizimli sözcük)**

süt kuzusu, sütü bozuk (Deyim)

sütlü sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Sütlü kahve, sütlü kengel, sütlü ot (Eşdizimli sözcük)**

süzme a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Süzme bal, süzme yoğurt (Eşdizimli sözcük)**

tT

taahhütlü *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Taahhütlü mektup, iadeli tahhütlü (Eşdizimli sözcük)**

tabak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Kayık tabak, balık tabağı, çorba tabağı, iftar tabağı, kahve tabağı, ordövr tabağı, piyata tabağı, servis tabağı (Eşdizimli sözcük)**

tabaka (I) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Ağ tabaka, alt tabaka, damar tabaka, saydam tabaka, sert tabaka, sosyal tabaka, üst tabaka, yüksek tabaka, boya tabakası, kaymak tabakası, mantar tabakası, su tabakası, #ozon tabakası (Eşdizimli sözcük)**

Tabaka (II) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Sigara tabakası (Eşdizimli sözcük)**

taban *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—→ **Taban basma, taban düzeyi, taban fiyatı, taban halısı, taban lağıımı, ad tabanı, ayak tabanı, fiil tabanı, veri tabanı (Eşdizimli sözcük)**

isim tabanı (Serbest Sözcük Birleşimi)

tabanı yarık (Deyim)

tabanca *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Tabanca boyası, tabanca cilası, beylik tabanca, çift tabanca, makineli tabanca, tek tabanca, toplu tabanca, boya tabancası, mantar tabancası, perçin tabancası, püskürtme tabancası, yarış tabancası (Eşdizimli sözcük)**

tabla *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Kül tablası, sigara tablası, yemek tablası (Eşdizimli sözcük)**

tablo *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Belirtke tablosu, çarpım tablosu, hastalık tablosu, logaritma tablosu, mutluluk tablosu (Eşdizimli sözcük)**

taç (I) *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Taç beyit, taç giyme töreni, taç kapı, taç yaprağı, taç yapraklı, çiçek tacı, diş tacı, güneş tacı (Eşdizimli sözcük)

baş tacı (Deyim)

taç (II) a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Taç atışı (Eşdizimli sözcük)

tahıl a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Tahıl ambarı, tahıl yemi (Eşdizimli sözcük)

tahin a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Tahin helvası, tahin rengi (Eşdizimli sözcük)

tahta a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Tahta biti, *tahta göğüs, tahta kaşık, tahta kurdu, tahta pamuk, tahta perde, kara tahta, öz tahta, suni tahta, taş tahta, *bir tahtada, ahenk tahtası, atlama tahtası, aynalık tahtası, borsa tahtası, can tahtası, dama tahtası, deneme tahtası, duyuru tahtası, ekmek tahtası, göğüs tahtası, hamur tahtası, ilan tahtası, iman tahtası, kapak tahtası, satranç tahtası, sıçrama tahtası, silme tahtası, sofrta tahtası, teneşir tahtası, ütü tahtası, yazboz tahtası, yazı tahtası (Eşdizimli sözcük)

tahtası eksik (Deyim)

takdirde zf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Aksi takdirde, bu takdirde, o takdirde, şu takdirde (Eşdizimli sözcük)

takım a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. Takım yapmak (Eşdizimli sözcük)

—→ Takım elbise, takım erki, takım oyunu, takım yıldız, alt takım, bu takım, millî takım, banyo takımı, beyin takımı, caz takımı, çamaşır takımı, çatal bıçak takımı, çay takımı, çengi takımı, gemi takımı, hamam takımı, kahve takımı, kapak takımı, koltuk takımı, koşum takımı, lamekân takımı, makyaj takımı, mehter takımı, olta takımı, satranç takımı, sayaç takımı, saz takımı, servis takımı, sıfat takımı, sofrta takımı, sonuç takımı, tamir takımı, tuvalet takımı, uyku takımı, yatak takımı, yazı takımı, yemek takımı, iniş takımları, takım taklavat, kaymak takımı (Eşdizimli sözcük)

takma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Takma ad, takma ayak, takma bacak, takma diş, takma kirpik, takma kol, takma saç (Eşdizimli sözcük)

takvim a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Hicri takvim, kamerî takvim, miladi takvim, Rumi takvim, ay gün takvimi, ay takvimi, cep takvimi, duvar takvimi, güneş takvimi, masa takvimi, Yahudi takvimi (Eşdizimli sözcük)**

tam sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Tam aç, tam algı, tam altın, tam anlamıyla (Dilbilgisel eşdizimli), tam asalak, tam bakım, ³tam bakım merkezi, tam bilet, tam bölen, tam ekmek, tam er, tam gün, tam kafiye, tam mesai, tam not, tam otomatik, tam pansiyon, tam sayı, tam sırası, tam siper, *tam tamına, tam tarife, ortak tam bölen (Eşdizimli sözcük)**

tam manasıyla, tamı tamına (Serbest Sözcük Birleşimi)

tam gaz, tam yol, akli tam ayar (Deyim)

tampon a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Tampon bölge, tampon devlet (Eşdizimli sözcük)**

tanık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **Tanık olmak**(Eşdizimli sözcük)

—→ **Tanık tepe, yalancı tanık, görgü tanığı (Eşdizimli sözcük)**

tansiyon a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Tansiyon aleti, tansiyon düşürücü, büyük tansiyon, küçük tansiyon (Eşdizimli sözcük)**

tarak a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Tarak dubası, tarak işi, tarak kemiği, tarak otu, ayak tarağı, taşçı tarağı (Eşdizimli sözcük)**

tas tarak (Deyim)

tarama a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **⁴mayın arama tarama gemisi, arazi taraması, sağlık taraması (Eşdizimli sözcük)**

Arama tarama (Deyim)

tarım a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Tarım coğrafyası, ekolojik tarım, kuru tarım, organik tarım, sulu tarım, #modern tarım (Eşdizimli sözcük)**

tarih a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Tarih öncesi, tarih yanılıgısı, hicri tarih, miladi tarih, mücevher tarih, sözlü tarih, doğum tarihi, edebiyat tarihi, ³son kullanma tarihi, yazın tarihi, fi tarihinde (Eşdizimli sözcük)**

tarihî a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Tarihî coğrafya, tarihî eser, tarihî film, tarihî maddeci, tarihî roman, tarihî tiyatro (Eşdizimli sözcük)**

tarla a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—→ **Tarla faresi, tarla kuşu, tarla sıçanı, çeltik tarlası, dalyan tarlası, mayın tarlası (Eşdizimli sözcük)**

taş a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—→ **Taş arabası, taş bilimi, taş devri, taş ekmek, taş kömürü, taş küre, taş levreği, taş mantarı, taş nanesi, taş ocağı, taş pamuğu, taş plak, taş pudra, taş tahta, taş toprak, taş uykusu, taş yağı, taş yuvarı, ³Cilalı Taş Devri, dağ taş, damla taş, dikili taş, kayağan taş, kesme taş, moloz taş, pamuk taşı, püskürük taş, sesli taş, yalancı taş, yaprak taş, ³Yontma Taş Devri, alçı taşı, alüminyum taşı, anahtar taşı, bakır taşı, balgam taşı, bileği taşı, binek taşı, böbrek taşı, cehennem taşı, ³çakıl değirmen taşı, denek taşı, denge taşı, diş taşı, dolan taşı, Eskişehir taşı, etek taşı, fal taşı, gaz taşı, göbek taşı, gök taşı, göz taşı, Hacıbektaş taşı, hava taşı, hece taşı, inci taşı, işitme taşı, Kadıköy taşı, kaldırım taşı, kan taşı, kapak taşı, katran taşı, kaymak taşı, kaynaç taşı, kazan taşı, kilit taşı, kilometre taşı, kil taşı, kireç taşı, kösele taşı, köşe taşı, kum taşı, litografya taşı, lüle taşı, malı taşı, Malta taşı, meteor taşı, mezar taşı, mihenk taşı, mola taşı, musalla taşı, Nefes taşı, ocak taşı, aksidiyon taşı, Oltu taşı, paket taşı, pamuk taşı, panzehir taşı, parke taşı, ponza taşı, raspa taşı, sabun taşı, sadaka taşı, satranç taşı, Seylan taşı, sınır taşı, sünger taşı, süt taşı, şap taşı, şimşek taşı, temel taşı, teslim taşı, ustura taşı, uzay taşı, üzengi taşı, yağ taşı, yağmur taşı, yapı taşı, yılan taşı, yıldız taşı, zımpara taşı (Eşdizimli sözcük)**

taşımıcılık a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Toplu taşımıcılık (Eşdizimli sözcük)**

taşıt a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım.

—→ **Motorlu taşıt, hava taşıtı (Eşdizimli sözcük)**

tat a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—→ **³Tat alma duyusu, ³tat alma organı, damak tadı (Eşdizimli sözcük)**

ağız tadı, kabak tadı (Deyim)

tatıl a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *Tatıl etmek, tatil olmak, tatil yapmak*(Eşdizimli sözcük)

—→ **tatıl köyü, adli tatil, hafta tatili, öğle tatili (Eşdizimli sözcük)**

tatlı sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—→ **Tatlı badem, tatlı kaşığı, tatlı su, tatlı sülümen, baba tatlısı, ekmek tatlısı, hamur tatlısı, hurma tatlısı, kabak tatlısı, Kemalpaşa tatlısı, lokma tatlısı, parmak tatlısı, peynir tatlısı, revani tatlısı, sakız tatlısı, tulumba tatlısı, yoğurt tatlısı (Eşdizimli sözcük)**

Tatlı bela, tatlı dil, tatlı kaçık, tatlı sert, tatlı söz, tatlısıyla tuzlusuyla, acı tatlı, canı tatlı (Deyim)

tavan a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **tavan arası, tavan fiyatı, tavan penceresi, tavan süpürgesi, asma tavan (Eşdizimli sözcük)**

tavan aralığı (Serbest Sözcük Birleşimi)

tavuk a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **tavuk balığı, tavuk biti, tavuk eti, tavuk köftesi, tavuk kümesi, tavuk sarması, tavuk suyu, tavuk yahnisi, tavuk yemi, seme tavuk, tepeli tavuk, Beç tavuğu, bozkır tavuğu, çayır tavuğu, çöl tavuğu, dağ tavuğu, et tavuğu, funda tavuğu, Gerze tavuğu, Hint tavuğu, meyhane tavuğu orman tavuğu, saz tavuğu, Sudan tavuğu, su tavuğu (Eşdizimli sözcük)**

taze sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **taze fasulye, taze para, taze soğan (Eşdizimli sözcük)**

tazminat a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Tazminat davası, manevi tazminat, ihbar tazminatı, kıdem tazminatı, makam tazminatı, ölüm tazminatı (Eşdizimli sözcük)**

tebrik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *tebrik etmek*(Eşdizimli sözcük)

—→ **Tebrik kartı, tebrik mesajı, bayram tebriği (Eşdizimli sözcük)**

tedavi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *tedavi etmek* (Eşdizimli sözcük)

—→ **Ayakta tedavi, fizik tedavi, ³fizik tedavi uygulayıcısı, ³ışın tedavi uzmanı, kimyasal tedavi, antibiyotik tedavisi, ayak tedavisi, basınç tedavisi, deniz**

tedavisi, ısı tedavisi, ışın tedavisi, koku tedavisi, ozon tedavisi, östrojen tedavisi, su tedavisi, şok tedavisi, şua tedavisi (Eşdizimli sözcük)

tek sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Tek adam, tek anlamlı, tek başına, tek biçim, tek çekirdekli, tek çenekli, tek delikliler, tek erkekçi, tek erklik, tek eşli, tek fazlı, tek heceli dil, tek hücreli, tek kişilik, tek liste, tek örnek, tek parmaklılar, tek partili, tek pas, tek renkli, tek sayı, tek seçici, tek sesli, tek tanrıca, tek tanrılı, tek taraflı, tek tırnak işareti, tek tırnaklılar, tek yön, ³tek yumurta ikizi, teke tek (Eşdizimli sözcük)**

tek evli (Serbest Sözcük Birleşimi)

tek tük, tek yanlı, tek bilek, tek tabanca, tek vücut, tek yürek, iki tek (Deyim)

tekel a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **tekel bayisi, tekel maddesi, tekel ürünleri (Eşdizimli sözcük)**

teker a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—► **Arka teker, art teker, ön teker, düzen teker, yedek teker, Güneş tekeri (Eşdizimli sözcük)**

tekerlekli sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Tekerlekli kayak, tekerlekli sandalye (Eşdizimli sözcük)**

Tekerlekli koltuk (Serbest Sözcük Birleşimi)

teklif a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. **teklif etmek** (Eşdizimli sözcük)

—► **Teklif tekellüf, değişiklik teklifi, kanun teklifi, tadil teklifi, yasa teklifi (Eşdizimli sözcük)**

tekne a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Kaba tekne, livarlı tekne, duş teknesi, gangama teknesi, hamur teknesi, mercan teknesi (Eşdizimli sözcük)**

Tekne kazıntısı (Deyim)

teknik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Teknik adam, teknik direktör, teknik eğitim, teknik lise, teknik okul, teknik öğretim, teknik şartname, teknik üniversite, sinema tekniği, top tekniği (Eşdizimli sözcük)**

Teknoloji a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► İleri teknoloji, yüksek teknoloji, bilişim teknolojisi, bilgi teknolojileri (Eşdizimli sözcük)

tel (I) a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Tel cambazı, tel çivi, tel dikiş, tel dokuma, tel dolap, tel fırça, tel halat, tel kadayıf, tel kafes, tel kurdu, tel küf, tel küflüce, tel örgü, tel şehriye, tel zımba, dikenli tel, elektrik teli, gelin teli, kafes teli, telgraf teli, ses telleri (Eşdizimli sözcük)

bam teli (Deyim)

telaffuz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *telaffuz etmek* (Eşdizimli sözcük)

—► telaffuz cihazı, telaffuz organları (Eşdizimli sözcük)

telefon a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *telefon etmek*(Eşdizimli sözcük)

—► Telefon diplomasisi, telefon direği, telefon hattı, telefon kartı, telefon kulübesi, telefon rehberi, telefon santrali, telefon sapığı, ankesörlü telefon, kartlı telefon, kontrollü telefon, telsiz telefon, araç telefonu, cep telefonu (Eşdizimli sözcük)

Telefon kabini (kulübesi), kutulu telefon, mobil telefon, el telefonu (Serbest Sözcük Birleşimi)

televizyon a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► Televizyon alıcısı, televizyon bandrolü, televizyon dizisi, televizyon filmi, televizyon oyunu, televizyon programı, ³televizyon verici istasyonu, televizyon yayını, özel televizyon, renkli televizyon, yerel televizyon, cep televizyonu (Eşdizimli sözcük)

Telgraf a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *telgraf çekmek*(Eşdizimli sözcük)

—► Telgraf çiçeği, telgraf direği, telgraf hattı, telgraf teli, telgraf üslubu, cevaplı telgraf, şifreli telgraf, telsiz telgraf, yıldırım telgraf (Eşdizimli sözcük)

temel a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► Temel bilimler, temel cümle, temel çivisi, temel direği, temel duruş, temel duvarı, temel eğitim, temel haklar, temel harf, temel kazısı, temel öğretim, temel önerme, temel sayılar, temel taş (Eşdizimli sözcük)

temel tümce (Serbest Sözcük Birleşimi)

temel direk (Deyim)

teminat *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. teminat vermek*(Eşdizimli sözcük)

—→**Teminat akçesi, teminat mektubu, teminat senedi, geçici teminat, kati teminat, nakdi teminat** (Eşdizimli sözcük)

temiz *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.*

—→**Temiz kâğıdı, temiz kan, temiz pak, temiz raporu** (Eşdizimli sözcük)

temiz kalpli, temiz para, temiz yürekli, eli yüzü temiz, eteği temiz, kalbi temiz, yüreği temiz (Deyim)

temizleme *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→**kuru temizleme** (Eşdizimli sözcük)

temizlik *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. temizlik yapmak*(Eşdizimli sözcük)

—→**temizlik malzemesi, ³çevre temizlik vergisi** (Eşdizimli sözcük)

teneffüs *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. teneffüs etmek* (Eşdizimli sözcük)

—→**teneffüs zili, suni teneffüs** (Eşdizimli sözcük)

tenis *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→**Tenis kortu, tenis sahası, ayak tenisi, futbol tenisi, masa tenisi** (Eşdizimli sözcük)

tepe *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.*

—→**Tepe açısı, tepe camı, tepe lambası, tepe tomurcuğu, tepe üstü, ada tepe, tanık tepe, dalga tepesi, hacet tepesi** (Eşdizimli sözcük)

tepe aşağı (Serbest Sözcük Birleşimi)

tepeden ayağa, tepeden tırnağa, tepeden inme, dere tepe (Deyim)

terim *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **terim bilimi, terimler dizgesi, büyük terim, küçük terim, orta terim, bir terimli, çok terimli, iki terimli** (Eşdizimli sözcük)

ters *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.*

—→ **Ters açı, dış ters açı, ters baskı, ters düz, ters evirme, ters yüz** (Eşdizimli sözcük)

ters pers (Deyim)

tesisat *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—► **Sıhhi tesisat (Eşdizimli sözcük)**

test *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *test etmek, #test yapmak* (Eşdizimli sözcük)

—► **Gebelik testi, kalibrasyon testi, kurbağa testi, tüberkülin testi, zekâ testi (Eşdizimli sözcük)**

teşebbüs *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. *Teşebbüs etmek* (Eşdizimli sözcük)

—► **Özel teşebbüs (Eşdizimli sözcük)**

tezgâh *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Tezgâh mengersi, dokuma tezgâhı, vargel tezgâhı (Eşdizimli sözcük)**

tıkanıklık *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **Damar tıkanıklığı (Eşdizimli sözcük)**

tıraş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. *tıraş etmek, tıraş olmak* (Eşdizimli sözcük)

—► **Tıraş bıçağı, tıraş fırçası, tıraş köpüğü, tıraş kremi, tıraş losyonu, tıraş makinesi, tıraş sabunu, tıraş taşı (Eşdizimli sözcük)**

dikine tıraş (Deyim)

tırnak *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyim ler.

—► **Tırnak besleyicisi, tırnak derisi, tırnak işareti, tırnak kemiği, tırnak makası, tırnak yeri, badem tırnak, kaşık tırnak, tek tırnak işareti, ayna tırnağı, şeytan tırnağı (Eşdizimli sözcük)**

tepeden tırnağa, dişiyle tırnağıyla (Deyim)

ticaret *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **ticaret ataşesi, ticaret borsası, ticaret coğrafyası, ticaret filosu, ticaret gemisi, ticaret işletmesi, ticaret limanı, ticaret mahkemesi, ticaret merkezi, ticaret odası, ticaret sicili, dış ticaret, bavul ticareti, kadın ticareti, nüfuz ticareti (Eşdizimli sözcük)**

ticari *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—► **ticari dava, ticari unvan (Eşdizimli sözcük)**

ticari tüketim (Deyim)

tiyatro *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→doğaçlama tiyatro, ödenekli tiyatro, öncü tiyatro, özel tiyatro, tarihî tiyatro, ³açık hava tiyatrosu, çadır tiyatrosu, gölge tiyatrosu, kabare tiyatrosu, kukla tiyatrosu, tuluat tiyatrosu (Eşdizimli sözcük)

top *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ Top ağaç, top arabası, top atımı, top çam, top kandil, top mermisi, top patlıcan, top sağır, top sakal, top sürme, top tekniği, top toplayıcı, top zambak, ağır top, armut top, duran top, ölü top, uçan top, yakan top, yüzer top, alan topu, ayak topu, bayram topu, bilardo topu, cila topu, dağ topu, duvar topu, el topu, havan topu, iftar topu, kantar topu, kar topu, masa topu, ramazan topu, sahra topu, salkım topu, sepet topu, su topu, yangın topu, yumruk topu, #plaj topu (Eşdizimli sözcük)

yumru top (Serbest Sözcük Birleşimi)

top tüfek, topu topu (Deyim)

toplama *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→toplama işareti, toplama kampı, veri toplama (Eşdizimli sözcük)

toplantı *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→toplantı salonu, toplantı yeri, bilimsel toplantı, basın toplantısı, yuvarlak masa toplantısı, zirve toplantısı, zümre toplantısı, #açık hava toplantısı, #gizli toplantı (Eşdizimli sözcük)

doruk toplantısı (Serbest Sözcük Birleşimi)

toplu *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→toplu caz, toplu çalışma, toplu iğne, toplu konut, toplu sözleşme, toplu tabanca, toplu tartışma, toplu taşıma (Eşdizimli sözcük)

toplu çalışma (Serbest Sözcük Birleşimi)

derli toplu (Deyim)

topluluk *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→topluluk adı, topluluk eki, topluluk sayısı, gezici topluluk, otsu topluluk, bitki topluluğu (Eşdizimli sözcük)

topluluk ismi (Serbest Sözcük Birleşimi)

toplum *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Toplum bilimi, toplum dışı, toplum dışılama, toplum felsefesi, toplum polisi, toplum yapısı, toplumlar arası, açık toplum, ilkel toplum, kapalı toplum, sivil toplum, bilgi toplumu (Eşdizimli sözcük)**

toplumsal a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Toplumsal baskı, toplumsal bilim, toplumsal bilinç, toplumsal bunalım, toplumsal bütünleşme, toplumsal çözülme, toplumsal davranış, toplumsal dayanışma, toplumsal değer, toplumsal değişme, toplumsal denge, toplumsal düzen, toplumsal fark, toplumsal gelişme, toplumsal ilişki, toplumsal katman, toplumsal küme, toplumsal yapı, toplumsal yardım (Eşdizimli sözcük)**

Toprak a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Toprak altı, toprak bilimi, toprak boya, toprak çimento, toprak hukuku, toprak kayması, toprak kölesi, toprak rengi, toprak sıçanı, et toprak, taş toprak, toz toprak, yağlı toprak, funda toprağı, Moskof toprağı, pekmez toprağı, saksı toprağı, vakıf toprağı (Eşdizimli sözcük)**

çiğ toprak, eski toprak (Deyim)

torba a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Torba kadro, ağ torba, idrar torbası, ip torba, kâğıt torba, buz torbası, çöp torbası, kum torbası, sidik torbası, yem torbası, #torba yasa (Eşdizimli sözcük)**

torba çay, torba yoğurdu (Serbest Sözcük Birleşimi)

torbada keklik (Deyim)

toz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Toz bezi, toz boya, toz bulutu, toz duman, toz fırçası, toz maskesi, toz pembe, toz sabun, toz şeker, toz toprak, bıçkı tozu, bulaşık tozu, çiçek tozu, kabartma tozu, kurtayağı tozu, limon tozu, Oltu tozu, sabun tozu, süt tozu, zımpara tozu (Eşdizimli sözcük)**

töre a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Töre bilimi, töre cinayeti (Eşdizimli sözcük)**

töre dışı (Serbest Sözcük Birleşimi)

tören a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ tören birliği, tören düzeni, açılış töreni, anma töreni, bayrak töreni, cenaze töreni, geçit töreni, imza töreni, kabul töreni, karşılama töreni, madalya töreni, ³taç giyme töreni, yemin töreni (Eşdizimli sözcük)

trafik a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ trafik akışı, trafik işaretleri, trafik lambası, trafik mahkemesi, trafik müfettişi, trafik şeridi, trafik terörü (Eşdizimli sözcük)

trafik akımı (Serbest Sözcük Birleşimi)

trafik canavarı (Deyim)

tren a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Tren kazası, buharlı tren, elektrikli tren, kara tren, karma tren, motorlu tren, banliyö treni, posta treni, ³yer altı treni, yolcu treni, yük treni (Eşdizimli sözcük)

tribün a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Açık tribün, kapalı tribün, şeref tribünü (Eşdizimli sözcük)

tropikal sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Tropikal bitki, tropikal bölge, tropikal iklim, tropikal kuşak, tropikal orman, #tropikal meyve (Eşdizimli sözcük)

tulumba a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Tulumba kolu, tulumba tatlısı, ³emme basma tulumba, havalı tulumba, karga tulumba, alavere tulumbası, boşluk tulumbası, su tulumbası, yangın tulumbası (Eşdizimli sözcük)

tur a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Tur operatörü, götürü tur, paket tur, şehir turu (Eşdizimli sözcük)

tutma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Deniz tutması, taşıt tutması (Eşdizimli sözcük)

tutulma a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ Ay tutulması, gün tutulması, Güneş tutulması (Eşdizimli sözcük)

tuvalet a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Tuvalet ispiertosu, tuvalet kâğıdı, tuvalet masası, tuvalet sabunu, tuvalet takımı, alafranga tuvalet, alaturka tuvalet (Eşdizimli sözcük)**

tuz a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili Deyimler.

—→ **Tuz ruhu, iyotlu tuz, bakır tuzu, bulaşık makinesi tuzu, İngiliz tuzu, kaya tuzu, limon tuzu, sofraya tuzu (Eşdizimli sözcük)**

tuzu kuru (Deyim)

tükenmez sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **tükenmez kalem (Eşdizimli sözcük)**

tükürük a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Tükürük bezleri, түkürük hokkası, түkürük otu (Eşdizimli sözcük)**

tümce a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Tümce bilgisi, ara tümce, basit tümce, birleşik tümce, devrik tümce, girişik tümce, iç tümce, kurallı tümce, olumlu tümce, olumsuz tümce, sıralı tümce, temel tümce, yalın tümce, yan tümce (Eşdizimli sözcük)**

tümleç a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Çıkmalı tümleç, dolaylı tümleç, düz tümleç, edatlı tümleç, ilgeçli tümleç, kalmalı tümleç, ortak tümleç, yönelmeli tümleç, edat tümleci, zarf tümleci (Eşdizimli sözcük)**

tüp a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Tüp bebek, tüp gaz, tüp geçit, fallop tüpü, dalgıç tüpü, deney tüpü, neon tüpü, östaki tüpü, piknik tüpü (Eşdizimli sözcük)**

tür a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Alt tür, nazım türü, sözcük türü (Eşdizimli sözcük)**

türeme a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Türeme ünlü, türeme ünsüz, addan türeme ad, ³addan türeme eylem, eylemden türeme ad, eylemden türeme eylem, iç türeme, ses türemesi, ünlü türemesi, ünsüz türemesi (Eşdizimli sözcük)**

Türk a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Türk aksağı, Türk biberi, Türk Cumhuriyetleri, Türk eli, Türk kahvesi, Türk meşesi, ³yeni Türk harfleri, Ahıska Türkleri, Mesket Türkleri, Azerbaycan Türkü (Eşdizimli sözcük)**

Türkçe a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar.

—→ **Batı Türkçesi, Doğu Türkçesi, Karamanlı Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesi (Eşdizimli sözcük)**

tüzel sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanımlar. **tüzel kişi (Eşdizimli sözcük)**

üÜ

ücrasf. (Sözcük Türü Bilgisi) (ücrä:) (Sesbilimsel Bilgi) Tanım ve örnek tümce.

ücrä yer, ücrä köşe (Eşdizimli sözcük)

ücret a. (Sözcük Türü Bilgisi)Ar.(Köken Bilgisi) *ücret ekon. (Terim Bilgisi)* 1. Tanım ve örnek tümce. 2. Tanım ve örnek tümce.

—→ **Asgari ücret, cari ücret, çıplak ücret, dolgun ücret, net ücret, giriş ücreti, vekalet ücreti (Eşdizimli sözcük)**

üça. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım 3. *sf. (Sözcük Türü Bilgisi).* İlgili deyimlerin tanımları ve örnek tümceleri: **üç aşağı beş yukarı, üç aşağı beş yukarı dolaşmak, üç günlük ömür, üç maymunu oynamak, (iş) üç nalla bir ata kaldı.(Deyim)**

—→ **Üç adım, üç aylar, üç beyaz, üç birlik kuralı, üç boyutlu, ³üç boyutlu film ³üç durum yasası, üç düzlemlı, üç etek, üç nokta (Eşdizimli sözcük)**

üçgen a. (Sözcük Türü Bilgisi) (ü'çgen) (Sesbilimsel Bilgi) 1. *geom. (Terim Bilgisi)* 1. Tanım ve örnek tümce. 2. Tanım.

—→ **Üçgen piramit, üçgen prizma, çeşitkenar üçgen, dik üçgen, eşkenar üçgen,küresel üçgen, beyin üçgeni (Eşdizimli sözcük)**

üçlü sf. (Sözcük Türü Bilgisi) 1, 2, 3, 4, 5. Tanım ve örnek tümce.

—→ **Üçlü bahis, üçlü ganyan (Eşdizimli sözcük)**

üçlü bahis, -hsi a. (Sözcük Türü Bilgisi) *sp. (Terimsel Bilgi)* Tanım.

—→ **³Sıralı üçlü bahis (Eşdizimli sözcük)**

üçüncüs. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

—→ **Üçüncü ayak, üçüncü çağ, üçüncünün olmazlığı, üçüncü kişi,³üçüncü dünya ülkeleri (Eşdizimli sözcük)**

üçüzs. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım.

—→ **Üçüz ünlü(Eşdizimli sözcük)**

Üflemelis. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Üflemeli çalgılar, üflemeli sazlar (Eşdizimli sözcük)**

üleştirme a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ Üleştirme sıfatı (Eşdizimli sözcük)

ülke a. (Sözcük Türü Bilgisi) 1, 2, 3. Tanım ve örnek tümce. **Ülke açmak**(Serbest Sözcük Birleşimi)

—→ Ülkeler arası, ülkeler coğrafyası, sanayi ülkesi, bağlantısız ülkeler, bloksuz ülkeler, üçüncü dünya ülkeleri, eksen ülke, merkezi ülke (Eşdizimli sözcük)

ültimatoma. (Sözcük Türü Bilgisi) Fr. (Köken Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım **ültimatom vermek** (Eşdizimli sözcük)

ümit, -dia. (Sözcük Türü Bilgisi) Far. (Köken Bilgisi) Tanım. **Ümit bağlamak, ümit beslemek, ümit bırakmak, ümit etmek, ümit kesmek, ümit serpmek, ümit uyanmak, ümit vermek, ümide düşmek, ümide kapılmak, ümidi boşa çıkmak, ümidi kırılmak, ümidi sönmek, ümidini kesmek, ümidini kırmak, ümit dünyası, ümit kapısı, ümit kırıklığı** (Deyim).

ümitsizlik, -ğia. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce. **Ümitsizliğe düşmek**(Deyim)

ünitea. (Sözcük Türü Bilgisi) Fr. (Köken Bilgisi) 1, 2, 3, 4, 5. Tanım.

—→ **Aritma ünitesi** (Eşdizimli sözcük)

ünitersf. (Sözcük Türü Bilgisi) Fr. (Köken Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım.

#üniter sistem, #üniter devlet (Eşdizimli sözcük)

üniversitea. (Sözcük Türü Bilgisi) Fr. (Köken Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

—→ **Teknik üniversite** (Eşdizimli sözcük)

ünlema. (Sözcük Türü Bilgisi) db. (Terimsel Bilgi) 1. Tanım 2. Tanım.

—→ **Ünlem işareti** (Eşdizimli sözcük)

ünlüs. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım ve örnek tümce.

—→ **Ünlü benzeşmesi, ünlü kaynaşması, ünlü kısalması, ünlü türemesi, ünlü uyumu, dar ünlü, düz ünlü, geniş ünlü, ince ünlü, kalın ünlü, kısa ünlü, uzun ünlü, yuvarlak ünlü, ünlü çatışması, ağızsıl ünlü, ağız ünlüsü, geniz ünlüsü, bağlayıcı ünlü, ikiz ünlü, üçüz ünlü, ikili ünlü, türeme ünlü, bağlantı ünlüsü, pekiştirme ünlüsü, ünlü kayması,³Büyük ünlü uyumu, ³küçük ünlü uyumu** (Eşdizimli sözcük)

ünsüz sf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) 1. Tanım 2. Tanım

—→ **Ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ünsüz uyumu, ötümlü ünsüz, ötümsüz ünsüz, sert ünsüz, art avurt ünsüzü, art damak ünsüzü, avurt ünsüzü, damak ünsüzü, dış eti-damak ünsüzü, dış eti-dudak ünsüzü, dış eti ünsüzü, dış-damak ünsüzü, dış-dudak ünsüzü, dış ünsüzü, ağız ünsüzü, dudak ünsüzü, geniz ünsüzü, ikiz ünsüz, gırtlak ünsüzü, değişimli ünsüzler, ünsüz göçüşmesi, ünsüz ikizleşmesi, ünsüz tekleşmesi, akıcı ünsüz, bağlayıcı ünsüz, ıslıklı ünsüz, koruyucu ünsüz, patlayıcı ünsüz, sedalı ünsüz, sedasız ünsüz, sızıcı ünsüz, sürekli ünsüz, süreksiz ünsüz, titreşimli ünsüz, türeme ünsüz, bağlantı ünsüzü, tonlu ünsüz, tonsuz ünsüz, koruma ünsüzü, *küçük dil ünsüzü, ön avurt ünsüzü, ön damak ünsüzü, peltek dış ünsüzü (Eşdizimli sözcük)**

üremea. (*Sözcük Türü Bilgisi*) 1. Tanım 2. Tanım.

—→ **üreme organları, eşeyli üreme, eşeysiz üreme, döllenmesiz üreme, kendiliğinden üreme (Eşdizimli sözcük)**

üreteç, -cia. (*Sözcük Türü Bilgisi*) fız. (*Terimsel Bilgi*) Tanım ve örnek tümce.

—→ **Dalgalı akım üretici, elektrik üretici (Eşdizimli sözcük)**

üretici a. (*Sözcük Türü Bilgisi*) tic. (*Terimsel Bilgi*) 1.Tanım 2. Tanım ve örnek tümce.

—→ **Üretici alan, üretici olmayan alan (eşdizim)**

üretim. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Tanım ve örnek tümce.

—→ **Üretim araçları, üretim artığı, fason üretim, seri üretim, üretim kooperatifi, üretim bandı, üretim biçimi, üretim güçleri, üretim ilişkileri, üretim evi, üretim fazlası(Eşdizimli sözcük)**

merdiven altı üretim (deyim)

ürüna. (*Sözcük Türü Bilgisi*) 1, 2, 3, 4. Tanım.

—→ **Ürün yelpazesi, organik ürün, su ürünleri, tek el ürünleri, yan ürün (Eşdizimli sözcük)**

üryansf. (*Sözcük Türü Bilgisi*) Ar. (*Köken Bilgisi*) Tanım.

—→ **Anadan üryan (Deyim)**

üs, -ssü (II) a. (*Sözcük Türü Bilgisi*)Ar. (*Köken Bilgisi*) 1, 2, 3. Tanım ve örnek tümce.

—→ Merkez üs, deniz üssü, hava üssü, uzay üssü (Eşdizimli sözcük)

üslup, -bua. (Sözcük Türü Bilgisi) (1 ince okunur) (Sesbilimsel Bilgi) 1, 2, 3. Tanım ve örnek tümce.

—→ yalın üslup, telgraf üslubu (Eşdizimli sözcük)

üsta. (Sözcük Türü Bilgisi) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Tanım ve örnek tümce. **Üst başı, üste çıkmak, üstten bakmak, üstü kalsın, üstüme iyilik sağlık, üstünde durmak, üstünde hakkı olmak, üstünde kalmak, üstündeki üstünde başındaki başında, üstünden akmak, üstünden atmak, üstünden dökülmek, üstünden geçmek, üstünden kibarlık akmak, üstünden silindir gibi geçmek, üstüne alınmak, üstüne almak, üstüne atmak, üstüne basmak, üstüne bir bardak su içmek, üstüne bir iki güneş doğmak, üstüne çekmek, üstüne çullanmak, üstüne düşmek, üstüne fenalık gelmek, üstüne geçirmek, üstüne gelmek, üstüne gitmek, üstüne gül koklamamak, üstüne güneş doğmamak, üstüne kalmak, üstüne kapanmak, üstüne koymak, üstüne kuma gelmek, üstüne kuş kondurmak, üstüne olmamak, üstüne oturmak, üstüne ölü toprağı serpilmiş gibi, üstüne perde çekmek, üstüne sevmek, üstüne titremek, üstüne toz kondurmamak, üstüne tuz biber ekmek, üstüne üstüne gitmek, üstüne varmak, üstüne vazife olmamak, üstüne yaptırmak, üstüne yatmak, üstüne yıkılmak, üstüne yıkmak, üstüne yok, üstüne yüklenmek, üstüne yürümek, üstünü görmek, üstünüze afiyet, üstü kapalı (Deyim)**

—→ üst diş, üst dudak, üst güverte, üst perdeden, üst tarafı, köprü üstü, tepe üstü, yer üstü, buğusu üstünde (Serbest Sözcük Birleşimi)

Üst alize, üst bitken, üst çene, üst deri,³üst deri altı, üst kat, üst geçiş, üst geçit, üst baş, üst insan, üst katman, üst kurul, üst küme, üst sınıf, üst tabaka, üst üste, diz üstü, altı üstü, ³set üstü ocak (Eşdizimli sözcük)

üstçavuşa. (Sözcük Türü Bilgisi) (ü'stçavuş) (Sesbilimsel Bilgi) ask. (Terimsel Bilgi) Tanım.

—→³Astsubay kıdemli üstçavuş, kıdemli üstçavuş (Eşdizimli sözcük)

üstea. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım. **Üste vermek, üste vurmak, üstesinden gelmek (Deyim)**

üstlüsf. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım.

—→ Altı üstlü (Eşdizimli sözcük)

Üütübeç, -cia. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

—→ Üstübeç macunu (Eşdizimli)

üstün (I)sf. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım. **Üstün bulmak, üstün olmak, üstün tutmak (Deyim).**

——→ **Üstün yapım, üstün zeka (Eşdizimli sözcük)**

üstünlük, -ğü a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

——→ **Üstünlük derecesi, geçiş üstünlüğü, üstünlük kompleksi, üstünlük duygusu, üstünlük karmaşası (Eşdizimli sözcük),**

ütüa. (Sözcük Türü Bilgisi) 1, 2. Tanım ve örnek tümce.

——→ **ütü althğı, ütü bezi, ütü masası, ütü tahtası, ütü yastığı, buharlı ütü, ütü makinesi , ütüsü üzerinde (Eşdizimli sözcük)**

ütücüa. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Son ütücü (Eşdizimli sözcük)**

ütücülük, -ğü a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

——→ **Son ütücülük (Eşdizimli sözcük)**

üvey sf. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım 2. Tanım ve örnek tümce.

——→ **üvey anne, üvey baba, üvey evlat, üvey kardeş, üvey kız, üvey oğul (Eşdizimli sözcük)**

üye a. (Sözcük Türü Bilgisi) 1. Tanım ve örnek tümce 2. Tanım. **Üye olmak (Eşdizimli)**

——→ **Üye aidatı, murahhas üye, onur üyesi, öğretim üyesi, şeref üyesi, borsa üyesi, ³üye tam sayısı (Eşdizimli sözcük),**

üyelik, -ği a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

——→ **Üyelik aidatı (Eşdizimli sözcük)**

üzengi a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

——→ **Üzengi kayışı, üzengi kemiği, üzengi taşı, çanak üzengi, (Eşdizimli sözcük)**

ayağı üzengide (serbest sözcük birleşimi)

üzerine zf. (Sözcük Türü Bilgisi) 1, 2, 3, 4, 5. Tanım ve örnek tümce. **Üzerine almak, üzerine alınmak, üzerine atmak, üzerine soğuk su içmek, üzerine bir iki güneş doğmak, üzerine çekmek, üzerine çökmek, üzerine çullanmak, üzerine düşmek, üzerine koymak, üzerine oturmak, üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi, üzerine**

titremek, üzerine toz kondurmamak, üzerine tuz biber ekmek, üzerine tüy dikmek, üzerine üzerine gitmek, üzerine varmak, üzerine vazife olmamak, üzerine yaptırmak, üzerine yatmak, üzerine yıkmak, üzerine yok, üzerine yüklenmek, üzerine yürümek, üzerinize afiyet (Deyim)

üzgün *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce.

—► **Üzgün balığı** (Eşdizimli)

üzüma. (Sözcük Türü Bilgisi) *bit. b. (Terimsel Bilgi)* Tanım. **Üzüm üzüme baka baka kararır, üzümün çöpü armudun sapı var, üzümünü ye de bağını sorma (Atasözü)**

—► **Üzüm asmaı, , üzüm hoşafı, üzüm kompostosu, üzüm kurusu, üzüm pekmezi, üzüm salkımı, üzüm sirkesi, çekirdeksiz üzüm, çöpsüz üzüm, kuru üzüm, kuş üzümü, yaş üzüm, üzüm suyu, üzüm şırası, şıralık üzüm, üzüm bağı (Eşdizimli sözcük)**

üzüntüa. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım ve örnek tümce. **Üzüntü vermek**(Eşdizimli sözcük)

vV

vadeli *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **vadeli hesap, vadeli mevduat, vadeli satış, kısa vadeli, uzun vadeli (Eşdizimli sözcük)**

vadesiz *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **vadesiz hesap, vadesiz mevduat (Eşdizimli sözcük)**

vagon *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Çekmeli vagon, yataklı vagon, yemekli vagon, sarnıç vagonu, yük vagonu (Eşdizimli sözcük)**

vahşi *sf.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Vahşi hayvan, vahşi orman (Eşdizimli sözcük)**

vaka *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Klinik vaka (Eşdizimli sözcük)**

vakıf *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Vakıf arazisi, vakıf malı, vakıf senedi, vakıf toprağı (Eşdizimli sözcük)**

vakit *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar. İlgili deyimler.

—→ **Vakit kaybetmeden, beş vakit, dar vakit, tez vakit, akşam vakti, ezan vakti, horoz vakti, iftar vakti, ikindi vakti, imsak vakti, kerahet vakti, kuşluk vakti, namaz vakti, öğle vakti, paydos vakti, sabah vakti, seher vakti, yatsı vakti, zeval vakti (Eşdizimli sözcük)**

kimi vakit, okuma vakti (Serbest Sözcük Birleşimi)

ahir vakit (deyim)

varış *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **varış çizgisi (Eşdizimli sözcük)**

varis *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Varis çorabı (Eşdizimli sözcük)**

varlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Varlık bilimi, varlık birliği, varlık kartı, varlık sebebi, milli varlık, mal varlığı, söz varlığı, kültür varlıkları (Eşdizimli sözcük)**

varlık nedeni (Serbest Sözcük Birleşimi)

vatan *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Vatan haini, ana vatan (Eşdizimli sözcük)**

vatandaşlık *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Çifte vatandaşlık (Eşdizimli sözcük)**

vatani *sf. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Vatani görev (Eşdizimli sözcük)**

ve bağ. *(Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Ve benzeri (Eşdizimli sözcük)**

vekâlet *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Vekalet ücreti (Eşdizimli sözcük)**

vekil *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Başkan vekili, dava vekili, icra vekili (Eşdizimli sözcük)**

vergi *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Vergi beyannamesi, vergi dairesi, vergi dilimi, vergi iadesi, vergi kaçağı, vergi kaçakçısı, vergi matrahı, vergi muafiyeti, vergi mükellefi, vergi oranı, vergi rekortmeni, vergi yükümlüsü, dolaylı vergi, dolaysız vergi, müterakki vergi, nakdi vergi, vasıtalı vergi, vasıtasız vergi, çevre temizlik vergisi, çöp vergisi, damga vergisi, emlak vergisi, gelir vergisi, ³katma değer vergisi, sayım vergisi, veraset ve intikal vergisi (Eşdizimli sözcük)**

veri *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.*

—→ **Veri bankası, veri dosyası, veri işlem, veri ortamı, veri tabanı, veri toplama (Eşdizimli sözcük)**

veto *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Veto hakkı (Eşdizimli sözcük)**

virgül *a. (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.*

—→ **Noktalı virgöl (Eşdizimli sözcük)**

vites *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanım.

—→ **Vites dişlisi, vites kolu, vites kutusu, geri vites, ileri vites (Eşdizimli sözcük)**

vize *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Vize sınavı (Eşdizimli sözcük)**

vuruş *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Çift vuruş, önleyici vuruş, serbest vuruş, başlama vuruşu, ceza vuruşu, kale vuruşu, köşe vuruşu (Eşdizimli sözcük)**

vücut *a.* (Sözcük Türü Bilgisi) Tanımlar.

—→ **Vücut dili, vücut sıcaklığı (Eşdizimli sözcük)**

vücut ısı (Serbest Sözcük Birleşimi)

4. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tezde, Türkçe Sözlük'te eşdizimli ögelerin nasıl sunulduğu incelenerek, İngilizce Eşdizimlilik Sözlükleri'ne göre bu ögelerin Türkçe Sözlük'te nasıl sunulması gerektiğini belirleyebilmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda üç Türkçe üç İngilizce olmak üzere altı sözlük incelenmiştir. İncelenen sözlükler eşdizimli ögelerin sunuluş biçimi açısından karşılaştırılarak, sözlüklerin düzenlenmesine ilişkin çıkarımlar yapılmıştır. Bu çıkarımlar sonucunda elde edilen bulgular şunlardır:

- İncelenen Türkçe Sözlükler genel kullanım amacıyla hazırlanan sözlükler olduğu için eşdizimli sözcükler sözlükte ayrı bir bölümde sunulmamakta ve sözlükte eşdizimli sözcükler ile ilgili herhangi bir tanımlama bulunmamaktadır.
- Türkçe Sözlükler'de verilen sözcük birleşimleri karışık olarak verilmekte; serbest sözcük birleşimi, deyimler ve eşdizimli sözcükler arasında bir ayırım yapılmamaktadır.
- Türkçe Sözlük'te verilen eşdizimli sözcükler sözlüğün organizasyonuna uygun bir biçimde sunulmamaktadır.

Sözlüklerin incelenmesi sonucunda elde edilen yukarıdaki bulgular Türkçe Sözlükler'de eşdizimli ögelerin nasıl sunulabileceği hakkında bilgi vermektedir. Bu bulgulardan yola çıkılarak eşdizimli ögelerin sözlüğe yerleştirilme biçimi

belirlenebilmektedir. Eşdizimli sözcükler sözlüğe aşağıdaki aşamalar izlenerek yerleştirilebilir:

- Sözlüğün giriş bölümünde eşdizimli sözcüklerin tanımlaması yapılarak, bu sözcükler hakkında ayrıntılı bilgi verilmelidir.
- Eşdizimli sözcükler deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinden ayrılarak farklı bir grupta gösterilmelidir.
- Eşdizimli sözcükler sözlükte sunulurken sözcük türü bilgisi özellikle belirtilmelidir. Böylece hangi tür sözcüklerin birbiriyle birleşebildiği belirlenmekte ve eşdizimli sözcükler arasında sınıflandırma yapılabilmektedir.
- Sözcüklerin hangisinin taban hangisinin eşdizimleyen olduğu belirlenerek sözcükler sözlüğün organizasyonuna uygun bir biçimde yerleştirilmelidir.

Eşdizimli sözcükler yukarıda anlatıldığı şekilde sözlüğe yerleştirilebilir. Sözcüklerin sözlüğe belirli bir düzende yerleştirilmesinin sözlük kullanıcılarına özellikle yabancı dil öğrencilerine bu sözcüklerin öğretilmesi bakımından kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Eşdizimli sözcükler sözlüğe yerleştirildikten sonra, yabancı dil öğrencileri sözlükte bir sözcüğü ararken o sözcüğün birlikte kullanıldığı başka sözcükleri de öğrenebilmektedir.

Eşdizimli sözcüklerin öğretimi için izlenebilecek yöntemlerden biri yukarıda anlatıldığı gibi sözcüklerin Türkçe Sözlük içerisine yerleştirilmesidir. Bu sözcüklerin öğretimi için uygulanabilecek diğer yöntem ise yeni bir sözlük oluşturmaktır. İngilizcede olduğu gibi Türkçede de bir *eşdizimlilik sözlüğü* oluşturulabilir. Böyle bir sözlük yazılmak istendiğinde sözlüğün kapsam alanını eşdizimli sözcükler

oluşturacaktır. Böylece sözlük genel kullanım amacıyla hazırlanmayacak sözlükte sadece eşdizimli sözcükler sunulacaktır.

KAYNAKÇA

Akalın, Ş. H. ve diğerleri. (2010). Türkçe Sözlük, 11. bsk., Türk Dil Kurumu, Ankara.

Aksan, D. (1982). Her Yönüyle Dil. Ana Çizgileriyle Dilbilimi III, Türk Dil Kurumu, Ankara.

Aksan, Y. ve diğerleri (2012). Construction of the Turkish National Corpus (TNC). In Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012). İstanbul. Türkiye. <http://www.Irec-conf.org/proceedings/Irec2012/papers.html>

Almela, M. (2011), “The Case for Verb-Adjective Collocations: Corpus Based Analysis and Lexicographical Treatment”, *Revista de Linguistica*, sayı 6.

Alonso, A., Millon, C. ve Williams, G. (2011), “Collocational Networks and Their Application To An E-Advanced Learner’s Dictionary of Verbs in Science (DicSci)”, *Proceedings of eLex*.

Alonso, A., Blancaford, H., Groc, C., Million, C. ve Williams, G. (2012), “METRICC: Harnessing Comparable Corpora for Multilingual Lexicon Development”, 15. Euralex International Congress, Norveç.

Alonso, A., Rose, D.E. ve Stewart, B. (2008). Crowdsourcing for relevance evaluation. *ACM SIGIR Forum*, 42(2): 9-15.

Apresjan, J. (2008). *Systematic Lexicography*. Oxford University Press.

Atkins, B. T. ve Rundell, M. (2008), *The Oxford Guide to Practical Lexicography*, Oxford University Press, Oxford New York.

Ayverdi, İ. (2011), *MisalliBüyük Türkçe Sözlük*, Bilnet Yayınları, İstanbul, ilk baskı:1976.

Bahns, J. ve Eldaw, M. (1993). *Should we teach EFL students collocations? System*, 21(1), 101-114.

Bejoint, H. (1990). 'Monosemy and the Dictionary', içinde Magay ve Zigany (1990). 13-26.

Benson, M. (1989), *The Structure of The Collocational Dictionary*, International Journal of Lexicography.

Benson, M. (1990). Collocations and general purposes dictionaries. *International Journal of Lexicography* (2): 1-29.

Benson, M., Benson E. ve Ilson, R. (1986). *The BBI Combinatory Dictionary of English*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Benson, M., Benson E. ve Ilson, R (1993), *The BBI Combinatory Dictionary of English. A Guide to Word Combination*, Amsterdam: John Benjamins, 1st ed. 1986.

Bosque, I. (2001). "Sobre el concepto de 'colocacion' y sus limites", *Linguistica Espanola Actual* 23-1: 9-40.

Bosque, I. (2004). "La direccionalidad en los diccionarios combinatorios y el problema de la seleccion lexica", İçinde T. Cabre (Haz.), *Linguistica teorica: analisis i perspectives*. Bellaterra: Universitat Autonoma de Barcelona, 13-58.

Brashi, A. (2009), "Collocability As A Problem In L2 Production", *Reflections On English Language Teaching*, sayı 8, s. 21-34.

British National Corpus, version 3 (BNC XML Edition). (2007). Distributed by Oxford University Computing Services on behalf of the BNC Consortium. URL: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>

Broda ve diğlerleri, (2007), "Recognition of Structured Collocations in An Inflective Language", Proceedings of The International Multiconference on Computer Science and Information Technology, s. 237-246.

Cardey, S. ve diğlerleri, (2006), "The Development of A Multilingual Collocation Dictionary", Proceedings of The Workshop on Multilingual Language Resources and Interoperability, s. 32-39.

Church, K.W. ve Hanks, P. (1990). "Word association norms, mutual information, and lexicography." *Computational Linguistics* (16): 22-29.

Collins, H. (haz.) (1993). Collins Cobuild English Collocations on CD-ROM,

Cowie, A. P., Mackin, R. ve McCaig, I. R. (1993), *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English*, 2 vols., 2nd ed., Oxford: Oxford University Press.

Cowie, A.P. (1999). *English Dictionaries for Foreign Learners: A History*. Oxford: Oxford University Press.

Crowther, J., Dignan, S. ve Lea, D. (2002). *Oxford Collocations Dictionary for Students of English*. Oxford: Oxford University Press.

Cruse, D.A. (1986). *Lexical semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Çağbayır, Y. (2007), *Ötüken Türkçe Sözlük (5 Cilt)*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 5744 s.

- Deveci, T. (2004), "Why and How To Teach Collocations", English Teaching Forum.
- Dudley-Evans, T. (1994). Genre analysis: a key to a theory of ESP. *Iberica Dergisi* (2).
- Durian, D. (2002), "Speak My Language: Collocation Frequency As An Index of Concept Saliency", Unpublished Manuscript.
- Ellis, N. (1999). Cognitive approaches to SLA. *Annual Review of Applied Linguistics* (19): 22-42.
- Evert, S. (2005). *The Statistics of Word Cooccurrences: Word Pairs and Collocations*. Dissertation, IMS, University of Stuttgart.
- Fahim, M. ve Vaezi, R. (2011), "Investigating The Effect of Visually Enhanced Input on The Acquisition of Lexical Collocations By Iranian Intermediate EFL Learners: A Case of Verb-Noun Lexical Collocations", *Journal of Language Teaching and Research*, sayı 3, s. 552-560.
- Farrokh, P. (2012), "Raising Awareness of Collocation in ESL/EFL Classrooms", *Journal of Studies in Education*, Sayı 3.
- Firth, J. R. (1935). The technique of semantics. *Transactions of the Philological Society*, s. 36-72.
- Firth, J.R. (1957). Modes of meaning. İçinde J.R. Firth (Ed.), *Papers in Linguistics 1934-1951* (s. 190-215). Oxford: Oxford University Press.

Fontenelle, T. (1992). Collocation acquisition from a corpus or from a dictionary: a comparison. Proceedings III. Papers submitted to the 5th EURALEX International Congress on Lexicography in Tampere, s. 221–228.

Fontenelle, T. (2008), *Practical Lexicography: A Reader*, Oxford University Press, Oxford New York.

Francis, G., Hunston, S. ve Manning, E. (1996), *Collins COBUILD Grammar Patterns 1: Verbs*, London: Harper Collins.

Francis, G., Hunston, S.ve Manning, E. (1998), *Collins COBUILD Grammar Patterns 2: Nouns and Adjectives*, London: Harper Collins.

Gelişim Hachette Ansiklopedisi, (1993), 'Sözlük'. Sabah Yayınları.

Gitsaki, C. ve Taylor, P. R. (1997). English collocations and their place in EFL classrooms. [On-line]: <http://www.wordcollocations/twotech.htm>.

Gregorio-Godeo, E. (2010), “Guiding Principles For The Elaboration of An English-Spanish Dictionary of Multi-word Expressions, Euralex.

Halliday, M. A. K. (1966), “Lexis as a Linguistic Level.” İçinde C.E. Bazell, J.C. Catford, M. A. K. Halliday ve R. H. Robins. (Eds.). 1966. In Memory of J. R. Firth (pp. 148-162). London: Longman.

Halliday, M.ve Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.

Halliday, M.A.K. (1978). *Language as a Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning*. London: Edward Arnold.

Hanks, P. (2010b). Terminology, Phraseology, and Lexicography. İçinde A. Dykstra and T. Schoonheim (Haz.), *Proceedings of the XIV Euralex International Congress, Leeuwarden, 6-10 July 2010*. Ljouwert: Fryske Akademy / Afuk.

Hartmann, R. R. K. (1984). (Haz.), *LEXeter'83 Proceedings*. Tübingen: Niemeyer.

Hausmann, F.J. (1979). "Un dictionnaire des collocations est-ill possible?". *Travaux de linguistique et de littérature* 17-1: 187-195.

Hausmann, F.J. (1985). Kollokationen im deutschen Wörterbuch: Ein Beitrag zur Theorie des lexikographischen Beispiels. İçinde H. Bergenholtz & J. Mugdan (Haz.), *Lexikographie und Grammatik, Akten des Essener Kolloquiums zur Grammatik im Wörterbuch*,s. 118-129. Niemeyer.

Hausmann, F.J. (1989). "Le dictionnaire de collocations" İçinde Hausmann F.J., Reichmann O., Wiegand H.E., Zgusta L. (Haz.), *Wörterbücher: ein internationales Handbuch zur Lexicographie. Dictionaries. Dictionnaires*. Berlin/New York, De Gruyter, 1010-1019.

Hausmann, F.J. (2004). "Was sind eigentlich Kollokationen?" İçinde Steyer K. (Haz.), *Wortverbindungen - mehr oder weniger fest*, Institut für Deutsche Sprache Jahrbuch 2003, 2004, 309-334.

Hausmann, F.J. (2007). "Lexicographie française et phraseologie", İçinde *Collocations, phraseologie, lexicographie*. Aachen, Shaker Verlag, 121-153.

Hill, J. (2000). Revising priorities: From grammatical failure to collocational success. In M. Lewis (ed.), *Teaching collocation: Further developments in the lexical approach* (pp. 47-69). Hove: Language Teaching Publications.

Hoekstra, E. (2010), "Grammatical Information in Dictionaries", Euralex.

Howarth, P. (1993). A phraseological approach to academic writing. İçinde G. Blue (Haz.), *Language learning and success: studying through English*. (s.58-69). London: Macmillan.

Kilgarriff ve Tugwell. (2001), Word Sketch: Extraction and Display of Significant Collocations for Lexicography, ACL Workshop COLLOCATION: Computational Extraction, Analysis and Exploitation, Toulouse.

Kjellmer, G. (1991), *A Dictionary of English Collocations, 3 vols*. Oxford: Clarendon Press.

Kjellmer, G. (1991). 'A mint of phrases', İçinde K. Aijmer & B. Altenberg (Haz.), *English Corpus Linguistics: Studies in Honour of Jan Svartvik*. Harlow, Essex: Longman.

Kolesnikova, O. Ve Gelbukh, A. (2012), "Semantic Relations Between Collocations: A Spanish Case Study", *Revista Signos*.

Kuo, C. L. (2009), "An Analysis of The Use of Collocation By Intermediate Efl College Students in Taiwan", *Arecls*.

Lea D. ve Runcie, M. (2002). *Oxford Collocations Dictionary for Students of English*. Oxford University Press.

Lea, D. ve Runcie, M. (2002), "Blunt Instruments and Fine Distinctions: A Collocations Dictionary For SStudents of English", Oxford University Press.

Lewis, M. (1997). *Implementing the lexical approach: Putting theories into practice*. London: Language Teaching Publications.

Lewis, M. (1998). *Implementing the lexical approach*. London: Language Teaching Publications.

Lewis, M. (2000). *Teaching collocation: Further developments in the lexical approach*. London: Language Teaching Publications.

Lin, D. (1998). Extracting collocation from Text corpora. First Workshop on Computational Terminology. s. 57-63.

Lorente, M. (2009). Verbos y fraseología en los discursos de especialidad. In M. Casas, R. Marquez (haz.) XI Jornadas de Lingüística: homenaje al profesor Jose Luis Guijarro Morales (Cadiz, 22 y 23 de abril de 2008). Cadiz: Universidad de Cadiz. Servicio de Publicaciones, pp.55-84.

Lyons, J. (1966). Firth's theory of meaning. İçinde C. Bazell, J. Catford, M. Halliday & R. Robins (haz.), *In memory of J.R. Firth* (pp. 288-302). London: Longman.

Lyons, J. (1977). *Semantics*. London: Cambridge University.

Manning, C. ve Schütze, H. (1999), *Foundations of Statistical Natural Language Processing: Collocations*, MIT Press.

McKeown, K. R. ve Radev, D. R. (1998), Generating natural language summaries from multiple on-line sources. *Computational Linguistics*, 24(3):469-500, September 1998.

- McKeown, K. R. ve Radev, D. R. (2000), Collocations. İçinde Robert Dale, Hermann Moisl, ve Harold Somers, (haz.), *A Handbook of Natural Language Processing*. Marcel Dekker, 2000.
- Mel'cuk, I. (1974). Opyt teorii lingvisticseskix modelej "Smysl <---> Tekst". 'A Theory of the Meaning-Text Type Linguistic Models'. Moskva: Nauka.
- Milkov, N. (2000), "Logico-Linguistic Moleculism: Towards An Ontology of Collocations and Other Language Patterns".
- Nattinger, J., ve DeCarrico, J. (1992). *Lexical phrases and language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Palmer, H. (1938). *A grammar of English words*. London: Longman.
- Palmer, H.E. (1993). Second interim report on English collocations. Tokyo: Kaitakusha.
- Porzig, W. (1934). Wesenhafte Bedeutungsbeziehungen. *Betrage zur Geschichte der deutsche Sprache und Literatur* (58): 70-97.
- Runcie, M. (haz.) (2008). *Oxford Collocations Dictionary For Students of English*, Oxford University Press.
- Shei, C. ve Pain, H. (2000), "An ESL Writer's Collocational Aid", *Computer Assisted Language Learning*, sayı 2, s. 167-182.
- Shokouhi, H. ve Mirsalari, G.-A. (2010). Collocational Knowledge versus General Linguistic Knowledge among Iranian EFL Learners. *The Electronic Journal for English as a Second Language* (4): 1-24.

Sinclair, J. (1966). Beginning the study of lexis. İçinde C. Bazell, J. Catford, M. Halliday & R. Robins (haz.), *In memory of J. R. Firth* (pp. 410-430). London: Longman.

Sinclair, John (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: OUP.

Smadja, F. (1993). Retrieving collocations from text: Xtract, Computational Linguistics 19(1), p. 143-177.

Spina, S. (2010), "The Dictionary of Italian Collocations: Design and Integration In An Online Learning Environment", University for Foreigners Perugia.

Spohr, D. (2005). *A Description Logic Approach to Modelling Collocations*. *Diploma thesis*, Institut für Maschinelle Sprachverarbeitung, Universität Stuttgart, Germany.

Stubbs (1995), "Collocations and semantic profiles. On the cause of trouble with quantitative studies", *Functions of Language* 2-1: 23-55.

Tutin, A. (2009), "For An Extended Definition of Lexical Collocations", Université Grenoble, Barselona: Fransa.

Van Der Meer, G. (1998). Collocations as one particular type of conventional word combinations their definition and character. University of Groningen.

Vardar, B. (1998). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, İstanbul.

Wiegand, H.E. (1984). On the Structure and Contents of a General Theory of Lexicography. Hartmann, R.R.K. (Haz.). 1984: 13-30. LEXeter '83 Proceedings. Papers from the International Conference on Lexicography at Exeter, 9–12 September 1983. *Lexicographica*. Series Maior 1. Tübingen: M. Niemeyer.

Williams, G. (1998). Collocational Networks: Interlocking Patterns of Lexis in a Corpus of Plant Biology Research Articles. *International Journal of Corpus Linguistics*, 3(1), pp. 151-171.

Williams, G. (2003). From meaning to words and back: Corpus linguistics and specialised lexicography. *Asp, la revue du GERAS* 39-40, pp. 91-106. On line: <http://asp.revues.org/1320>.

Wood, M. (1981). *A definition of idiom*. Manchester, England: Center for Computational Linguistics, University of Manchester.

Zhang, X. (1993). English collocations and their effect on the writing of native and non-native college freshmen. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Indiana University of Pennsylvania: USA.

ÖZET

Bu tezde, eşdizimli sözcüklerin Türkçe Sözlüklerde sunulup sunulmadığı araştırılmış ve eşdizimli sözcüklerin sözlükte nasıl sunulduğunun belirlenebilmesi için Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ü incelenmiştir. Eşdizimli sözcüklerin belirlenebilmesi amacıyla TDK Türkçe Sözlükle birlikte Ötüken Türkçe Sözlük ve Misalli Büyük Türkçe Sözlük kullanılmıştır. Bu sözlükler İngilizce eşdizimlilik sözlükleri olan Oxford Eşdizimlilik Sözlüğü, BBI İngilizce Eşdizimlilik Sözlüğü ve Collins Eşdizimlilik Sözlüğü ile karşılaştırılmıştır. TDK Türkçe Sözlük'ten basit rastlantısal örnekleme yöntemi ve iadeli seçim yoluyla sekiz madde başı seçilmiş ve bu madde başlarının içinde bulunan tüm sözcükler eşdizimli olup olmama durumlarına göre ele alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda sözcükler ilk olarak eşdizimli sözcük, serbest sözcük birleşimi ve deyim olarak birbirinden ayrılmış sonra eşdizimli sözcükler kendi içerisinde üçlü eşdizimliler ve hafif eylemlerle kurulan eşdizimliler olarak belirlenmiştir.

Eşdizimli sözcükler tezin ekler bölümünde TDK Türkçe Sözlük'te verildiği gibisunularak, serbest sözcük birleşimi ve deyimler eşdizimli sözcüklerin hemen altında gösterilmiştir. Ayrıca sözlükte yer almayan ancak eşdizimli olduğu belirlenen sözcükler eşdizimli sözcüklerin içinde “#” işaretiyle belirtilmiştir.

Sonuç olarak, TDK Türkçe Sözlük'ün içinde yer alan ancak eşdizimlilik bilgileri verilmeyen sözcükler benzer özellikteki diğer Türkçe Sözlüklerdeki ve İngilizce Eşdizimlilik Sözlüklerindeki sözcüklerle karşılaştırılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

In this dissertation, it was looked up in that whether collocations presented in Turkish Dictionaries and Turkish Dictionary of Turkish Language Society was analysed to determine how the collocations were presented in dictionary. Ötüken Turkish Dictionary and Big Misalli Turkish Dictionary were used with Turkish Dictionary of Turkish Language Society for the purpose of specifying collocations. These dictionaries were paralleled Oxford Collocations Dictionary, BBI Combinatory Dictionary of English and Collins Collocations Dictionary as an English Collocations Dictionary. Eight lexical entries were chosen from Turkish Dictionary of Turkish Language Society by way of simple random sampling method and reply selection process and all lexical items were examined with regard to if there were collocations or not. In accordance with this purpose, firstly, lexical items were uncoupled as collocations, free word combinations and idioms then collocations were specified as ternary collocations and collocations which consist of light verbs in itself.

Collocations are presented as in Turkish Dictionary of Turkish Language Society in an appendix chapter of dissertation and free word combinations and idioms are showed right after collocations. Besides, lexical items which are not presented in dictionary but specified as collocations, were indicated with “#” mark inside of collocations.

As a result, lexical items which are included in Turkish Dictionary of Turkish Language Society but their collocational information aren't included in this

dictionary, were determined by being compared with Turkish dictionaries and English Collocations Dictionaries which have similar features.